

Margaret Mazzantini

Ostani tu

Sken i obrada: Farre

Nisi se zaustavila na stopu. Prošla si u letu u jakni od veštačkog krzna i s vokmenom u ušima. Tek što je prestala kiša a sledeća samo što nije počela. Iznad poslednjih krošnji platana, iznad antena, pepeljasto nebo ispunili su čvorci, jata perja i cvrkuta, tamne mrlje koje podrhtavaju, sudaraju se a da se pritom ne ozlede, a zatim se otvaraju, nestaju, da bi se ponovo vratile i zbile jedna uz drugu za neki novi let. Prolaznici su, dole, držali novine ili samo ruke iznad glave, da bi se zaklonili od izmeta koji je kao grad pljuštao s neba, nagomilavao se na asfaltu sa nakvašenim lišćem koje je padalo sa drveća, šireći naokolo sladunjavi i neprijatan miris, pored koga su svi užurbano prolazili.

Sa dna avenije stigla si jureći prema raskrsnici. Zamalo da prođeš, vozač automobila skoro je uspeo da te izbegne. Ali, na kolovozu je bilo blata, masnih naslaga izmeta čvoraka koji su se okupljali. Točkovi automobila našli su se u toj klizavoj skrami, samo jednim delom, a to malo, bilo je dovoljno da okrzne tvoj skuter. Poletela si ka pticama i vratila se nazad u njihov izmet a sa tobom je poleteo i ranac sa nalepnicama. Dve sveske su se našle na ivici trotoara u crnoj bari. Kaciga je odskočila na put kao šuplja glava, nisi je bila zakačila. Nečiji koraci su ti se približili. Oči sit u bile otvorene, usta zamazana, bez sekutića. Asfalt ti se bio zabio pod kožu ostavljajući po obrazima crne tačke kao brada kad počinje da raste. Muzika se bila prekinula, a slušalice vokmena skliznule u kosu. Vozač je ostavio otvorena vrata i prišao ti, ugledao tvoje razjapljeno čelo i krenuo rukama prema džepovima u potrazi za mobilnim telefonom, našao ga je, ali mu je ispao iz ruku. Jedan mladić ga je dohvatio i on je pozvao hitnu pomoć. Za to vreme saobraćaj je bio stao. Automobil se našao popreko na šinama i tramvaj nije mogao da prođe. Tramvajdžija je sišao, mnogi ljudi su sišli, uputili se prema tebi. Ljudi koje nisi nikada videla prelazili su pogledom preko tebe. Ispustila si mali jecaj uz grudvicu ružičaste pene dok si odlazila sa sveta jave. Bila je gužva, kola hitne pomoći nisu odmah stigla. Tebi se više nije žurilo. Ležala si spokojno u svojoj krznoj jakni kao ptica kojoj su oduzeli vetar.

Zahvaljujući uključenoj sireni uspeli su ipak da se probiju kroz gust saobraćaj. Automobili su se zbili uz odbojnice, išli su trotoarom duž reke dok je boca sa fiziološkim rastvorom poigravala nad tvojom glavom, a jedna ruka stezala i otpuštala plavi balon pumpajući ti vazduh u pluća. Prilikom ukazivanja hitne pomoći, lekarka ti je pritislula prstom u bolnu tačku između mandibule i hioidne kosti. Reakcija tvoga tela bila je previše blaga. Gazom ti je očistila krv koja se spuštala sa čela. Pregledala ti je ženice. Bile su nepomične i nejednake. Disanje je bilo bradipnoično. Uvukli su ti u usta Gedelovu kanilu, da bi ti vratili jezik koji je bio zabačen unazad, a zatim su ti provukli aspiracionu sondu. Izvukli su krv, katran, sluz i jedan zub. Prikačili su ti štipaljku oscilometra za prst da bi izmerili oksigenaciju, saturacija kiseonikom bila je suviše niska: osamdesetpet posto. Onda su te intubirali. Špatula laringoskopa skliznula ti je u usta sa svojom ledenom lampicom. Ušao je bolničar gurajući kardiološki monitor, stavio je utikač u struju, ali aparat se nije uključio. Udario je

jednom po njemu sa strane i monitor je proradio. Podigli su ti majicu, pritisnuli na grudi elektrode. Morala si malo da sačekaš pošto sala za skener glave nije bila slobodna, a onda su te uneli u tunel. Povreda je bila u predelu slepoočnice. Sa druge strane stakla, anesteziolog je tražila od radiologa da napravi nove snimke, dodatne tomograme. Ustanovili su dubinu hematoma i koliko se prostire izvan moždanog parenhima. Naknadno oformljen hematom, ukoliko je postojao, još uvek se nije video. Ali nisu ti ubrizgali kontrastnu tečnost, plašili su se da ne nastupe komplikacije sa bubrezima. Odmah su pozvali treći sprat da pripreme operacionu salu. Anesteziolog je pitala: „Ko je dežuran od neurohirurga?“

I tako su počeli da te pripremaju. Jedna te je bolničarka polako skinula, isekavši odeću makazama. Nisu znali kako da obaveste porodicu. Nadali su se da će naći neki dokument, ali nisi imala kod sebe ništa. Iz ranca su uzeli tvoju agendu. Anesteziolog je najpre pročitala tvoje ime, a zatim prezime. Zastala je malo nad prezimenom, a tek nešto kasnije se vratila na ime. Odjednom joj se lice zarumenelo od naleta vreline, morala je da uzme vazduh i jedva je uspela to da izvede, kao da joj je neki zalutali zalogaj prekinuo disanje. A onda je zaboravila na svoju ulogu, hladno ti je pogledala u lice kao što bi svaku drugu ženu. Preturala je po tvojim podbulim crtama lica u nadi da će otkloniti strah od svoje pomisli. Ali ti na mene ličiš i Ada nije mogla da to ne zapazi. Bolničarka ti je brijala glavu kosa ti je padala na pod. Ada je pomerila ruku prema smeđim pramenovima koji su padali. „Polako, samo polako.“ prošaputala je. Hodala je u pravcu reanimacije, prema dežurnom neurohirurgu.

Ona devojka koju su upravo doneli...”

Nemaš masku, bolje da izađemo.”

Napustili su odeljenje za intenzivnu negu gde rođaci pacijenata ne smeju da ulaze, gde bolesnici leže nagi uz šum svog veštačkog disanja, zajedno se vratili u sobu gde te je bolničarka pripremala. Neurohirug je na monitoru gledao liniju elektrokardiograma i krvnog pritiska. „Hipotenzivna je“ rekao je „jeste li isključili eventualne povrede toraksa ili abdomena?“ A onda te je usput pogledao. Otvorio ti je kapke brzim pokretom ruke.

„I?“ pitala je Ada.

„Je li spremna operaciona sala?“, upitao je bolničarku.

„Pripremaju je.”

Ada je insistirala: „Zar ti se ne čini da liči na njega?“

Neurohirug se okrenuo i podigao tomogram prema svetlosti koja je ulazila kroz

prozor: „Hematom se nalazi u zoni između mozga i dure...

Ada je stisla obe šake koje su bile spojene, upitala malo glasnije: „Je li tako da liči na njega?

„...Mogao bi čak biti intraduralni...“

Napolju je padala kiša. Ada je prešla kroz spoljni prolaz između hitne pomoći i paviljona opšte medicine, prekrštenih ruku u kratkoj bluzi sa rukavima do lakta, tihih koraka u klompama od zelene gume. Nije pošla liftom u pravcu hirurgije nego se popela pešice. Osećala je potrebu za kretanjem, da bude nečim uposlena. Poznajem je od pre dvadeset pet godina. Pre nego što sam se oženio, u kratkom periodu, udvarao sam joj se i to je bilo nešto između igre i iskrenosti. Otvorila je širom vrata. U lekarskoj sobi bio je bolničar koji je odnosio šoljice sa kafom. Uzela je iz kutije kapu i masku, navukla ih je na brzinu, a zatim ušla.

Biće da sam je video malo kasnije, kada sam pomerio pogled prema instrumentarki da bih joj dodao kleme. Pomislio sam kako je neobično što je tu vidim, ona je stalno na reanimaciji i retko se srećemo, uglavnom u baru, u podrumu. Ali nisam obratio naročitu pažnju, nisam čak ni klimnuo glavom u znak pozdrava, otkaćio sam još jednu klemu i dodao je. Ada je sačekala da moje ruke više ne budu na operacionom polju. „Profesore, molim vas dođite“, promrmljala je. Instrumentarka je upravo izvlačila lancetu iz sterilnog omotača, čuo sam zvuk plastificiranog papira koji se cepao dok sam usmeravao pogled prema Adi. Nalazila se tik uz mene, a to nisam primetio. Naišao sam na dva ženska oka sasvim razgolićena, bez ikakve šminke, kako podrhtavaju unutar neke nejasne svetlosti. Pre nego što je prešla na odeljenje reanimacije bila je jedan od najboljih anesteziologa u bolnici, mnogim mojim pacijentima dala je anesteziju. Video sam je ukočenu od bola i u težim okolnostima i uvek sam je zbog toga cenio, pošto znam koliko joj je njena priroda otežavala nošenje tog zelenog mantila.

„Kasnije“, rekao sam.

„Ne, hitno je profesore, molim vas.“

U intonaciji njenog glasa bilo je neke čudne prinude. Čini mi se da u tom trenutku nisam ni na šta pomislio, samo sam u rukama osetio težinu. Instrumentarka mi je pružala iglodržač. Nije mi se još bilo dogodilo da ostavim operaciju pre nego što sam je završio. Stisnuo sam šaku i osetio da impuls stiže sa zakašnjenjem. Spremao sam se da zašijem mišićni sloj abdomena. Koraknuo sam unazad kako bi se odmakao od pacijenta i gurnuo sam nekoga ko je stajao iza leđa. „Završi ti“, rekao sam kolegi koji je asistirao. Čuo sam zvuk metala koji dodiruje ruku sa gumenom rukavicom, potmuli zvuk koji je pojačan do mojih ušiju dopro. Pogledi svih prisutnih bili su načas usmereni

ka Adi.

Vrata operacione sale zatvorila su se nečujno i daleko iza nas. Stajali smo nepomični jedan naspram drugog u sali za pripremu.

„Šta je po sredi?“

Ispod lekarske bluze Adina pluća su jedva dolazila do vazduha, a po otkrivenim mišićima videlo se da joj je hladno.

„Profesore, doneli su devojkicu kod nas sa traumom glave...“

Sasvim mehanički, ne razmišljajući, skinuo sam rukavice.

„Samo recite.“ .

Našla sam agendu... sa vašim prezimenom, profesore.“

Podigao sam ruku i svukao joj masku. Njen glas više nije bio uzrujan, gotovo je bilo sa hlabrošču. Sada je ona mirnim i promuklim glasom molila za pomoć.

„Kako se zove vaša kći?“

Mislim da sam se nadneo nad nju da bih je bolje video, da bih u dnu njenih očiju pronašao neko ime koje nije tvoje.

„Anđela“, uneo sam dah tvoga imena u te oči i video kao se otvaraju.

Trčao sam niz stepenice, trčao sam po kiši, trčao dok su kola hitne pomoći velikom brzinom prošišala na dva koraka od mojih nogu, protrčao sam kroz otvorena krila staklenih vrata prijemne ambulante, protrčao sam kroz bolesničku sobu, utrčao sam u sobu u kojoj je urlao neko sa slomljenom nogom, uleteo sam u susednu sobu, u neredu, gde nije bilo nikoga. Stao sam. Na podu sam video tvoju kosu. Tvoje smeđe lokne na gomili sa nekoliko okrvavljenih gaza.

Bio je dovoljan trenutak da se pretvorim u prah koji hoda. Jedva sam se vukao po odeljenju za reanimaciju, duž hodnika, sve do staklene pregrade.

Nalazim te tu, obrijanu, intubiranu, otečenog i modrog lica prekrivenog svetlim flasterima. Ipak si ti. Prolazim iza stakla i prilazim ti. Osećam se onako kako bi se osećao svaki otac na mome mestu, jedno, smožden bolom, suvih usta, obliven

ledenim znojem. Osećam nešto što ne može da prođe, zaglavilo se u neodredljivom ćorsokaku obamrlosti. Sav sam ošamućen, u emboliji bola. Žmurim i ne prihvatam taj bol. Nisi to ti, ti si u školi. Kad budem ponovo otvorio oči neću tebe videti. Videću neku drugu osobu, bilo koju, neku koja se tu slučajno našla. Ali ne tebe, Anđela. Otvaram oči i to si baš ti, slučajno baš ti.

Na podu se nalazi kutija sa natpisom toksičan otpad, hvatam čoveka u sebi, bacam ga unutra. Moram to da uradim to mi je dužnost, jedino što mi preostaje. Moram prema tebi da se ophodim kao da mi ne pripadaš. Jedna elektroda dodiruje ti bradavicu, skidam je i postavljam na pravo mesto. Gledam u monitor: pedeset četiri otkucaja. Sada još manje: pedest dva. Podižem ti kapke, ženice su ti anizokorične, desna je sasvim dilatirana, lezija endokranijuma nalazi se u toj hemisferi. Trebalo bi smesta operisati, osloboditi mozak kompresije, ona masa koju je pomerio hematoma i koja sada pritiska lobanju, tvrda, kompaktna, gušeci centre koji šalju impulse po čitavom telu, svakim trenutkom koji prolazi, lišava te dela tvoga bića.

Okrećem se prema Adi:

„Jeste li joj dali kortizon?“

„Da, profesore, dali smo joj i jedan gastroprotektor.“

„Ima li drugih oštećenja?“

„Sumnjamo na rupturu slezine“

„A hemoglobin?“

„Dvanaest“.

„Ko je na neurohirurgiji?“

„Ja sam tu. Ćao Timoteo“

Alfredo mi spušta ruku na rame, mantil mu je otkopčan, a kosa i lice mokri.

„Javila mi je Ada samo što sam bio otišao.“

Alfredo je najbolji u ekipi, premda ga ne uvažavaju previše, nesiguran je i često neprijatan, nema vidljivih zasluga: operiše u senci primarijusa, gubi samopouzdanje ukoliko ga ovaj pogleda. Pre mnogo godina davao sam mu savete, ali me nije poslušao, njegova priroda nije dostojna njegove darovitosti. Ne živi više sa svojom suprugom, znam da ima sina u pubertetu, otprilike je tvojih godina. Nije bio dežuran,

nije morao da dođe, nijedan hirurg ne voli da operiše rođake svojih kolega. On je ipak uleteo u taksu, tražio da izađe usred zastoja i pešice se provukao između automobila po kiši. Ne znam da li bih ja to isto uradio.

„Je l' gore sve spremno?“, pita Alfredo.

„Da“ odgovara bolničarka.

„Hajdemo odmah.“

Ada ti prilazi, isključuje respirator i stavlja ti ambu masku da bi te odvezli do sale. A onda polazite. Vidim ti ruku kako pada preko kreveta dok te unose u lift. Ada se saginje i prihvata je.

Ostajem sa Alfredom, sedimo u sobi pored sale za reanimaciju. Alfredo pali svetlo na negatoskopu, stavlja tvoj skenerski snimak i gleda ga izbliza. Zadržava se na jednom mestu, mršti se i gleda s naporom. Znam šta znači tražiti nešto što može da ti ukaže na pravi put dok pokušavaš da pronikneš u zasenčenost nekog snimka.

„Vidiš, kaže“, ovo je glavni hematom, nešto iznad dura madre do njega mogu lako da doprem... Treba proveriti koliko je mozak ugrožen, to ne može da se predvidi. A ima i ovde jedna tačka, unutra, ne znam, možda je izliv „contrecoup“...

Gledamo jedan drugog usred modre svetlosti koja iza naših leđa pokazuje snimak tvog mozga. Znamo da je isključeno svako zavaravanje.

„Možda je već došlo do ishemije“, kažem kroz šapat.

„Moram da otvorim, samo tako ćemo znati.“

„Ima petnaest godina.“

„Još bolje, srce je jako.“

„Nije jaka... mala je.“

Spuštam se na kolena i plačem bez ikakavog uzdržavanja, pritiskam dlanovima uplakano lice:

„Umreće, je l'tako? I tebi i meni je to jasno, glava joj je puna krvi.“

„Ne, jebi ga, još uvek se ne zna, Timoteo.“

Spustio se na kolena do mene, uhvatio me je za ruke i protresao jako a time i sebe samog:

„Sada ćemo je otvoriti i videti. Aspiriraću hematom, oslobodićemo mozak i videćemo šta će se dogoditi.“

Ustaje.

„Bićeš sa mnom u sali?“

Brišem rukavom nos i oči i onda polako ustajem. Na dlačicama ostaje mi svetlucavi trag slina.

„Ne, ničega se ne sećam u vezi sa mozgom, ne bih ti bio od pomoći...“

Alfredo me fiksira svojim upornim pogledom i zna da lažem.

U liftu više ne razgovaramo, gledamo gore u pravcu osvetljenog polja na kome se smenjuju brojevi spratova. Rastajemo se ćutke čak i ne dodirnuvši se. Nekoliko koraka i već sedim u lekarskoj sobi. Alfredo se priprema. U mislima pratim redosled njegovih pokreta, meni tako dobro znani ritual. Ruke do lakata lagano klize u veliki čelični lavabo, prsti otpakuju dezinfikovani sunđer, osećam u nosu miris dezinficijensa... Bolničarka mu dodaje abdominalne gaze da se obriše. Instrumentarka mu vezuje mantil. Vlada neuobičajena tišina, tišina zanemelih. Bolničar koga dobro poznajem prolazi ispred otvorenih vrata, pogledi nam se ukrste i on nastavi hodnikom očima prateći gumene korake. Evo sada Ade na vratima, Ade koja se nije nikada udavala, Ade koja stanuje u prizemlju kuće sa baštom u koju povremeno sleti komad rublja nekog od stanara.

„Evo počinjemo, jeste li sigurni da nećete unutra?“

„Ne.“

„Je l' vam treba nešto?“

„Ne.“

Klima glavom, pokušava da se nasmeši.

„Samo da vam kažem, Ada“, zadržavam je.

Okreće se opet:

„Ukoliko se slučajno desi najgore, neka svi izađu, i pre nego što me pozovete skinite joj respirator, igle, sve, prekrijte onaj deo... Molim vas, predajte mi je onako kako priliči...“

Alfredo je sada prošao kroz zabranjenu zonu i ušao u operacionu salu podignutih ruku, asistent ide ka njemu da bi mu navukao rukavice. Ti si ispod operacione lampe. Predstoji mi najstrašniji zadatak: da obavestim tvoju majku. Jutros je krenula u London, to znaš, da intervjuiš nekoga, nekog ministra, ako se ne varam, i bila je veoma uzbuđena. Pošla je taksijem nekoliko minuta pre tebe. Čuo sam vas kako se raspravljate u kupatilu. U subotu si malo zakasnila, došla si u ponoć i četvrt, tih petnaest minuta zakašnjenja u odnosu na dogovoreno vreme mnogo su je razljutili, u nekim stvarima uopšte nije popustljiva, ne podnosi trzavice, doživljava ih kao pravo pravcato ugrožavanje vlastitog mira. Ona je nežna majka iako je veoma stroga, ta strogost je štiti, ali je isto tako i pritiska. Znam da nemaš razloga da nešto kriješ, znam da stojiš sa prijateljima ispred zaključane škole. Ostajete da pričate u mraku, po mrazu, stisnuti u rukave džempera koji vam pokrivaju i šake, ispod zida sa natpisima, ispod onog velikog grafita. Uvek sam te puštao, imam poverenja u tebe čak i kada grešiš. Poznajem te onakvu kakva si kod kuće i u retkim trenucima kada smo zajedno, ali ne znam kakva si kada si sa drugima. Znam da si plemenita, i znam da tu svoju plemenitost rasipaš utiskujući je u velika prijateljstva. Svaka čast, taj žar itekako treba iživjeti. Tvoja majka ne misli tako, smatra da ne učiš dovoljno, da arčiš svoju energiju, i da nećeš uspeti da na vreme završiš školu.

Ponekad tvoji prijatelji i ti pređete prko puta i odete u onaj pub na uglu, u onu zadimljenu rupu u podrumu. Jedanput sam zavirio odozgo kroz jedan od niskih prozora uz pločnik i video vas kako se smežete, grlite i gasite pikavce u pepeljari. Ja kao elegantno odeveni pedesetpetogodišnjak koji sam šeta noću a vi ste, dole, sa druge strane prozorčića sa rešetkama kraj kojeg se psi zaustavljaju i njuše, bili tako mladi i tako jedan uz drugog. Bili ste prelepi, Anđela, to sam hteo da ti kažem. Prelepi. Špijunirao sam vas, a bilo me je skoro stid. sa istom onom znatiželjom sa kojom bi neki starac posmatrao dete kad raspakuje kakav poklon. Da, video sam vas kako odmotavate život, dole, u tom zadimljenom pubu.

Razgovarao sam sa svojom sekretaricom. Uspela je da obavesti aerodrom Hitrou. Otići će po Elzu do fingera i povesti je u zasebnu prostoriju da joj sve objasne. Užasno je saznanje da leti, sa gomilom novina na krilu, a da ništa ne sluti. Misli da smo oboje dobro, mila moja, a ja bih želeo da se njen let nikada ne završi, da se nastavi sve do beskrajja kroz sva neba ovoga sveta. Možda upravo sada posmatra neki oblak, jedan od onih što samo krajičkom propušta sunčeve zrake, jednu

svetlucavu nit koja prolazi kroz stakleni otvor da bi joj obasjala lice. Možda čita članak nekog svog kolege, možda ga u sebi komentariše tako što pravi jedva primetne grimase ustima. Tako dobro poznajem njene nesvesne pokrete, čini se kao da se svaka emocija na njenom licu ispoljava zahvaljujući nekakvom minijaturnom pokazatelju. Toliko puta smo sedeli u avionu jedan kraj drugog. Znam kako joj se nabora vrat, poznata mi je ona kesica koja se stvara na koži ispod brade kada spusti glavu i čita, znam kada su joj umorne oči, kada skine naočari i zažmuri spuštajući glavu na naslon sedišta. Sada će joj stujardesa prineti možda tacnu sa ručkom, ona će odbiti i na savršenom engleskom zatražiti: "Just a black coffee" i sačekati da se miris lunch paketa udalji. Tvoja majka je uvek na zemlji čak i kada leti. Sada joj je možda čelo okrenuto ka prozorčiću, možda je spustila roletnicu i pokušava da se opusti za tih pola sata. Možda razmišlja o svemu onome što treba da uradi, sigurno će i danas želeti da ode u centar i nešto kupi. Poslednji put ti je donela onaj predivni pončo, je li se sećaš? .

Možda je još uvek ljuta na tebe... Šta će pomisliti kada joj priđe zemaljska stjuardesa? Da li će joj se odseći noge? Sa kakvim će izrazom lica gledati ljude iz čitavog sveta koji dolaze i odlaze? Da li će biti prestravljena? Postaće starica, znaš Anđela, odjednom će ostariti. Toliko te voli. Ona je slobodna, emancipovana osoba, tako se lako uklapa u društvo, sve je naučila, ali ne poznaje bol, misli da ga poznaje, a u stvari nije tako. Još uvek je gore i ne zna šta je čeka kada sleti. To je ona okrutnost što se zaglavi u grudima, u onom delu gde se grudi završavaju. Postoji rupa koja sve uvlači neverovatnom brzinom kao vrtlog, usisava fioke, odela, fotografije, uloške, flomastere, kompakt diskove, mirise, rođendane, dadilje, leptiriće za more, pelene. Sve odnosi. Moraće da obavi solidnu kiretažu na tom aerodromu. Od života će joj ostati samo pustoš, prazna torba koja visi o ramenu. Možda će potrčati ka velikom prozoru kroz koji se vide avioni kako poleću, udariće o taj nebeski zid kao životinjica koju je ponela bujica.

Moja sekretarica razgovarala je sa upravom aerodroma, obećali su joj da će biti veoma pažljivi, da će dati sve od sebe da joj ne unesu preveliku paniku. Sve je organizovano, prvim avionom British Airways-a vratiće se nazad, jedan polazi upravo nakon njenog sletanja. Sve je organizovano, daće joj da sedne u miran kut, doneće joj čaj i pružiće joj telefonsku slušalicu. A ja imam uključen mobilni u džepu, proverio sam, imam dobar prijem, četiri linije, to je bitno. Slagaću, trudiću se da joj ne kažem svoje stanje kritično, naravno da mi neće poverovati, pomisliće da si poginula. A ja ću dati sve od sebe da delujem uverljivo. Imaš prsten na palcu, nisam to primetio. Ada ti ga je jedva skinula, sada je kod mene u džepu, pokušavam da proturim svoj palac, ne mogu, pokušavam da ga stavim na srednji prst, možda ću uspeti. Anđela, preklinjem te, nemoj da umreš, nemoj nikako da umreš pre nego što ona sleti. Nemoj da dozvoliš da ti duša ode na nebo kroz koje ona sada spokojno preleće. Nemoj da presecaš putanju njenog aviona, ostani, dete naše. Ostani tu.

Hladno mi je, još uvek sam u uniformi, trebalo bi možda da se presvučem, stvari su mi u metalnom ormanu na kome je napisano moje ime. Sako sam pažljivo okačio preko košulje, novčanik i ključeve kola ostavio sam na gornjoj polici i zaključao katanac. Kada je to bilo? Pre tri sata ili nešto manje. Pre tri sata bio sam sasvim običan čovek kao i svi drugi. Kako je potuljen bol, kako žuri. Nalik je na kiselinu koja prilježno sve dublje i dublje nagriza. Sedim ruku spuštenih na krilu. Sem trakaste zavese vidim deo zgrade gde je onkologija. Nikada nisam boravio u ovoj sobi, ušao sam samo u prolazu. Sedim na kauču presvučenim skajem, preda mnom je nizak sto i dve prazne stolice. Pod je zelene boje, ali je poprskan tamnim zrnima koja mahnito igraju pred mojim očima kao virusi pod mikroskopom. Jer sada mi se čini da sam iščekivao ovu tragediju.

Između nas dvoje nalazi se hodnik, dvoje vrata i koma. Pitam se da li je moguće premostiti tamnički zid te udaljenosti, da li je moguće zamisliti razdaljinu kao ispovedaonicu i kroz razigrana zrnca ovog poda zamoliti te, kćeri moja, da me saslušaj.

Kao hirurg naučio sam da razdvajam zdravi deo od bolesnog, spasao sam mnoge živote, ali ne i svoj. Anđela.

Petnaest godina živimo u istoj kući. Tebi je znan moj miris, moj hod, način na koji dodirujem predmete, moj ujednačen glas, poznaješ moju popustljivost ali i moju odbojnost toliko neizdrživu da postaje neopravdana. Ne znam kakvo mišljenje imaš o meni, ali mogu da pretpostavim. Smatraš da sam odgovoran otac, ne bez smisla za sardoničan humor, suviše po strani. Za majku te vezuju postojana, snažna osećanja što povremeno ne isključuje gnev. A ja sam imao ulogu muškog odela koje visi prikačeno uz vaš odnos. Više od mene samog, o meni su pripovedala moja odsustva, knjige, kišni mantil na ulazu. Ta je priповest meni ostala nepoznata a sročile ste je vas dve uz pomoć indicija koje sam vam ostavio.

Poput majke, i ti si rade pristajala da ti nedostajem nego da se naprežeš usled mog prisustva. Izlazeći ujutru često sam imao utisak da me vas dve, vaša energija gura ka vratima, da biste se oslobodile mog neugodnog prisustva. Volim što ste tako prirodno jedna uz drugu, na vašu slogu gledam sa osmehom, na neki način ste me zaštitile od mene samog. Nikada se nisam osećao „prirodno“, upinjao sam se, prilično bezuspešno, da to postignem, pošto je svaki trud u tom smislu već sam po sebi promašaj. Zato sam i prihvatio onaj model ponašanja koji ste mi vi skrojile od flis papira svojih potreba. I dalje sam ostao stalni gost u vlastitoj kući. Nisam se pobunio ni onda kada je sobarica, u mome odsustvu, pošto je danima padala kiša, prislonila sušač sa vašim rubljem, uz radijator, u mojoj radnoj sobi. Navikao sam se da se ne bunim zbog tih mokrih upada. I dalje sam sedeo na svojoj stolici mada nisam

mogao dovoljno da ispravim noge, knjigu sam spustio na krilo i zastao sam gledajući vaš veš. Okružen tim vlažnim krpicama osećao sam se bolje nego u vašem prisustvu, jer u tim tankim i belim potkama zatomičavao sam tako blizak miris čežnje, za vama, ali i za samim sobom, za vlastitom pritajenošću. Znam, Anđela, moji poljupci i moji zagrljaji isuviše dugo bili su trapavi, nesigurni. Kad god bih te prigrlio, osetio bih kako tvojim tijelom prolazi drhtaj nestrpljenja, ako ne čak i nelagode. Jednostavno nisi se u tome snalazila. Bilo ti je dovoljno da znaš da postojim, da me gledaš izdaleka kao putnika na prozoru nekog drugog voza, kroz staklo, kao bledunjavu figuru. Ti si osetljiva i razdragana devojka, ali raspoloženje ti se za čas promeni i postaješ razdražljiva, obnevidiš. Oduvek sam sebe smatrao krivim za neobjašnjivi bes koji bi te povremeno obuzimao a posle kojeg bi obično bivala zbunjena i pomalo tužna.

Anđela, iza tvojih nedužnih leđa nalazi se prazna stolica. Osećam da nosim u sebi praznu stolicu. Gledam njen naslon, noge i čekam, čini mi se da nešto osluškujem. Osluškujem zvuk nade. Poznajem ga, čuo sam ga kako otežano diše, sa dna mnogih tela kako se pomalja u očima tolikih pacijenata pred kojima sam se nalazio, osetio sam ga kako se zaustavlja u pat poziciji između četiri zida operacione sale kad god bi od veštine mojih ruku zavisio život neke osobe. Savršeno mi je poznato čime sebe zavaravam. U zrcima ovoga poda koja se u ovom času pomeraju sporo kao čađ, kao seni na izdisaju. Zavaravam sebe tako što na stolici, u bljesku munje, vidim ženu, ali ne njeno telo, ne, njenu samilost. Vidim dve dekoltovalane cipele boje vina i dve bose noge, vidim previsoko čelo. I ona se već nalazi tu preda mnom da me podseti da sam mazalac, čovek koji nepažljivo ostavlja beleg na čelu osobe koju voli. Ti je ne poznaješ, prošla je kroz moj život pre nego što si se ti rodila, prošla je ali mi je ostavila okamenjeni beleg.

Želeo bih da doprem do tebe, Anđela, u tu ničiju zemlju cevčica u kojoj se nalaziš, gde će ti kraniotom otvoriti glavu, da bih ti ispričao nešto o toj ženi.

Sreo sam je u kafiću. U jednom od onih kafića na periferiji gde kafa ima grozan ukus, kao smrad koji dolazi iz poluotvorenih vrata klozeta iza nekog ofucanog stonog fudbala čijim su figurama odrubili glave pobesneli igrači. Bilo je toliko vruće da se jedva disalo. Kao svakog petka, uputio sam se ka južnom delu grada gde me je u iznajmljenoj kući na obali čekala tvoja majka. Auto mi se odjednom naprosto ugasio, kao dogorela šibica, na putu gde nije bilo žive duše kraj livade sa sprženom travom punom đubreta sa ponekim industrijskim objektom. Morao sam da pešačim po suncu da bih stigao do nekoliko zgrada koje su se videle izdaleka na samom kraju grada. Bilo je to pre šesnaest godina, početkom jula.

Ušao sam u kafić sav znojav i očajan. Naručio sam kafu i čašu vode i počeo da se raspitujem za mehaničara. Bila je sagnuta i desnom rukom nešto je tražila po

frižideru. „Je l' nema punomasnog?“, to su bile njene prve reči koje sam čuo, upućene mladiću iza šanka sa rošavim licem i posivelom keceljom zavezanom oko struka. „Hm!“, odgovorio je, dok mi je pružao vodu, žureći da pod čašu stavi još mokri metalni podmetač. „Nema veze“, reče ona i spusti na šank pakovanje obranog mleka na nekoliko milimetara od mene.

Ruku zatim uvuče u novčanik nalik na dečji sa cvetnim dezenom i metalnim zatvaračem, izvuče novac i gurnu ga pored mleka. „Ima ovde jedan mehaničar“, reče, uzimajući kusur, „ali, ko zna da li je sada otvoren“. Kada sam začuo taj promukli glas koji je podsećao na mjauk, okrenuo sam se. Tada su nam se pogledi prvi put sreli. Nije bila lepa niti previše mlada. Nevešto izblajhana kosa uokvirivala je mršavo ali koščato lice u čijem središtu su svetlucale oči koje su usled preterane šminke delovale tužno.

Ostavila je mleko na šanku i uputila se prema džuboksu. Taj mračni lokal usred sunčanog dana koji je smrdeo na zapušenu kanalizaciju, ispunio se otužnim zvucima muzike neke, tih godina veoma popularne, engleske grupe. Ostala je da stoji kraj džuboksa skoro držeći se za njega, zažmurila je i počela lagano da vrti glavom. Ostala je u tom položaju, nalik na treperavi obris u senci u dnu bara. Šanker se provukao ispod šanka i stao na vrata da bi mi pokazao put. Obišao sam oko kvarta a nisam uspeo da nađem radionicu. Na ulici nije bilo nikoga. Odozgo sa jednog balkona neki starac je otresao stolnjak. Vratio sam se u bar, sav u goljoj vodi.

„Izgubio sam se.“

Iz kutije uzeh nekoliko papirnih salveta i obrisah čelo.

Džuboks je bio isključen, a ona je još uvek tamo stajala. Ošamućena na stolici gledala je preda se, žvačući gumu za žvakanje. Ustala je, uzela mleko u tetrapaku sa šanka i pozdravila mladića. Na pragu se zaustavila.

„Ja prolazim tuda, ako hoćete...“

Pođoh prateći njene korake po vrelom suncu. Imala je ljubičastu majicu i kratku suknju jarko zelene boje, sandale sa šarenim trakama i visokim zamornim štiklama na mršavim nezgrapnim nogama. Mleko je bila uvukla u torbicu od pačvorka koja joj je usled predugog kaiša dopirala skoro do kolena. Nije obraćala pažnju na mene, hodala je polako ne osvrćući se uopšte, vukući noge po oštećenom asfaltu, idući toliko blizu zida da ga je skoro doticala.

Zaustavila se ispred gvozdene roletne. Radionica je bila zatvorena a na požuteloj cedulji zalepljenoj selotejpom pisalo je da se otvara za sat-dva. Pomislih na tvoju majku, morao bih da joj javim da ću doći kasnije. Sa slepoočnica znoj mi je tekao iza

ušiju, niz vrat. Stajali smo nasred ulice. Samo je licem bila okrenuta prema meni, gledala me je poluzatvorenih očiju usled sparine i svetlosti.

„Imate komadić papira na čelu.“

Potražih posred znojavog čela parčence papirne salvete iz bara.

„Ima li ovde neka govornica?“

„Morate da se vratite nazad, mada ne znam da li radi, jer ovde sve razbijaju.“

Još uvek je imala žvakaću gumu, obrazi su joj se pomerili snažno. Stavila je ruku da bi zaklonila oči od sunca. Njene oči koje su na svetlosti dana delovale kao blede sive, pogledale su me celog munjevitom brzinom. Možda su joj burma na prstu, kravata, ulivale poverenje, premda nije delovala kao osoba koja bi se plašila nepoznatih.

„Možete da telefonirate od mene, ako hoćete, stanujem tu iza“, i istegnula je vrat ka nekom neodređenom mestu na drugom kraju ulice. Prešla je preko ulice ne gledajući. Pratio sam je duž raskopane nizbrdice, posred spleta sve sablasnijih ulica do nedovršene naseljene zgrade. Nepokrivene metalne grede na koje je trebalo postaviti balkone, otvori koji su zjapili u prazno, začepljeni preokrenutim krevetskim mrežama.

„Idemo prečicom“, reče.

Hodali smo između betonskih stubova nečega što je ličilo na napuštenu garažu i sunce nas je konačno ostavilo na miru. Uvukli smo se zatim u mračan hodnik sa zidovima išaranim sprejom ispisanim natpisima, gde se osećao jak smrad ustajalog urina uz povremene nalete mirisa prženja koji je dolazio iz nepoznatog pravca. Lift je bio otvoren, a kroz rupe bez dugmića virile su žice.

„Idemo pešice.“

Išao sam za njom stepenicama kroz koje bi se povremeno začuli iznenadni uzvici, odbljesci paklenih životnih prizora i uključenih televizora. Po ogavnim stepenicima nalazili su se na sve strane upotrebljeni špricevi preko kojih je ona, ne obraćajući pažnju, prelazila bosih stopala u sandalama. Hteo sam da se vratim, Anđela, okretao sam se na svaku šušanj, plašeći se da će neko odnekud iskočiti sa namerom da me opljačka ili ubije, u dosluhu sa ovom prostakušom koja je koračala ispred mene. Povremeno je do mene dopirao njen miris, kao i potmuli zvuk njene tašne koja je tarući se o stepenike postajala sve prašnjavija, neka mešavina razmljeckane kreme za lice i znoja. Začuh žamor njenog glasa: „Grozno je, ali ovuda je mnogo bliže.“ Kao da je pogodila koliko sam bio prepadnut. Po intonaciji se jedva primećivalo da je

poreklom sa juga, tvrdo je izgovarala neke slogove, a neke nije uspevala ni da izgovori, ostajali su prigušeni u grlu.

Na sledećem odmorištu stala je. Žurno je prešla preko neasfaltiranog dela u pravcu metalnih vrata. Provukla je vrhove prstiju u rupu gde se obično nalazi brava i povukla ka sebi tešku rezu. Svetlost mi je tako jako udarila u lice da sam morao da ga zaklonim rukom: činilo se kao da je sunce na dohvat ruke. „Dođite“, reče, i videh kako joj telo ponire. *Ova je luda, krenuo sam za ludom ženom, pokupila me je iz onog bara samo da bih prisustvovao njenom samoubistvu.* Našao sam se na gvođenim požarnim stepenicama u obliku spirale. Ona je silazila bez ikakve bojazni, odozgo sam video crni izrastak na njenog žutoj kosi.

Na štiklama je sada delovala krajnje okretno, kao dete, kao mačka. Odvažih se i pođoh tim klimavim stepenicama, sasvim uz gelender od zarđalih cevi i šrafova. Sako nije zapeo, povukoh ga i začuh tkaninu kako se cepa. U tom času do mene dopre neka čudna tutnjava. Preda mnom, na domak ruke, nalazio se veliki nadvožnjak. Sa druge strane ograde automobili su šibali velikom brzinom. Nije mi bilo jasno gde se nalazimo, pogledao sam naokolo. Devojka se nalazila iza mojih leđa, vec prilično daleko, stajala je na raskopanoj zaravni. Žute kose, lica tamnog od razmazane šminke, sa šarenom tašnom: ličila je na klovna koji se osećao napušteno posle odlaska cirkusa.

„Stigli smo“, viknu.

Doista se iza nje nalazila građevina, trošni, ružičasti zid koji nije izgledao kao da pripada nekoj zgradi koja još uvek postoji. Okrenula se ka tom zidu. Bio je to izdvojeni stan, neka vrsta majušne razrušene kuće tačno ispod nosača nadvožnjaka. Spustili smo se po prašnjavom šiblju a zatim se popeli dva stepenika do vrata od dasaka zelenih kao njena suknja.

Ispružila je ruku u otvor između cigala iznad vrata i skinula ključ koji je bio zalepljen žvakaćom gumom. Otvorila je vrata, a zatim iz usta izvadila žvaku, pritisnula je prstima i ponovo zalepila ključ. Dok se protezala, gledao sam njeno otvoreno, neobrijano pazuhu, sa ponekom dlačicom. Nežni i dugi pramen sav ulepljen od znoja.

Unutra je po sredini prolazio sunčev zrak koji je kao put presecao vazduh. To je bilo prvo na šta sam naišao, a onda me je obasuo miris čađi, seoske kuće potisnut nakiselim mirisom varikine i otrova za miševе. Bila je to četvrtasta soba sa podom od keramičkih pločica boje kafe, na zidu u dnu nalazio se kamin, veliki crni i tužni otvor. Soba je bila pristojna, uredna, pomalo mračna, pošto je svetlost dolazila kroz jedan jedini prozor. Kroz pritvorena krila video se nosač nadvožnjaka. Tri stolice u švedskom stilu stajale su podvučene pod sto na kome je bila mušema. Pored stola bila su vrata. Video se kuhinjski element obložen ultrapasom koji liči na plutu. Ona se

uvukla unutra.

„Samo da stavim mleko u frižider.“

Rekla je da ima telefon. Tražio sam ga bez uspeha, na stočiću sa pepeljarom u obliku školjke, na lakovanoj komodi punoj drangulija, na starom kauču koji je delovao sveže zbog platnenog cvetnog prekrivača. Opazio sam na zidu poster sa majmunom koji na glavi ima kapicu novorođenčeta a šapama drži bočicu sa cuclom, ovekovečen u veštačkom svetlu bliceva i polietilenskih kišobrana fotografskog studija.

Odmah se vratila. „Telefon je tamo u sobi“, reče, pokazujući na zavesu od plastičnih traka iza mojih leđa. „Hvala“, promrmljao sam u pravcu te kafanske zavese i opet se osetio kao da se nalazim u nekoj klopki. Ona se nasmešila, pokazujući red sitnih nejednakih zuba.

Iza zavese nalazila se uska prostorija čijom se celom površinom prostirao bračni krevet bez uzglavlja sa plisanim prekrivačem boje duvana. Na zidu oblepljenom tapetama nalazilo se blago nahereno raspeće. Telefon je stajao na podu blizu utikača. Podigao sam ga. Seo sam na krevet i okrenuo Elzin broj. U mislima sam pratio zvonjavu koja se polako širi kućom. Prolazi najpre kroz tepih od kokosa u salonu i penje se svetlim stepenicama do gornjih soba, velikog kupatila sa ogledalcima utisnutim u malter boje indiga, dotiče lanenu posteljinu našeg, još uvek raspremljenog kreveta, pisaći sto koji se ne vidi od knjiga, klizi prema bašti kroz zavese od gaze, po venjku obavijenom rascvetalim belim jasminom, po ležaljci, mom starom šeširu u kolonijalnom stilu sa zarđalim okcima, bez ikakvog odgovora. Elza možda baš pliva ili je već izronila. Pomislio sam na njeno opruženo telo na plaži uz same talase, na vodu koja joj zapljuskuje noge. Telefon je zvonio u prazno. Ruka mi je klizila. Dok mi je ruka klizila po plišanom prekrivaču, opazio sam par papuča boje fuksije, potamnelih od nošenja, ispod komode nalik na one iz staretinarnice. Zakačenu za ogledalo, fotografiju mladog čoveka iz neke druge epohe. Osećao sam se neprijatno u toj sobi, sedeći na krevetu u kojem je spavala nepoznata osoba, onaj izobličeni klovn koji me je tamo čekao. Iz poluotvorene fioke sa vesom, virio je komadić sjajnog, jarko crvenog satena, ne razmišljajući zavukao sam ruku u taj otvor i dotakao tu klizavu tkaninu. Klovn se pojavio posred pločaste zavese.

„Želite li kafu?“

Sedeo sam na divanu ispred postera sa majmunom. Osećao sam kako mi se neka nelagoda zaglavila u sasušenom, kao brašnom posutom grlu. Pogledao sam naokolo i moja fizička muka utonula je u taj skromni prostor. Na jednoj polici porcelanska lutka sa čipkanim suncobranom bila je naslonjena svojim zbunjenim licem na prvi, u nizu tomova, iste veličine, jedne od onih opštih enciklopedija koje se prodaju na rate. Sirotinja je bila lepo, pažljivo, časno upakovana. Posmatrao sam

ženu koja mi je prilazila sa tacnom u ruci. Usred svoje kućne scenografije delovala je manje živahno, odisala je bednom pristojnošću koja se uklapala u sve ostalo. Sve mi se to učini mučnim. Kraj moje ruke nalazila se polica prekrivena drangulijama... Prezirem ukrase po nameštaju, Anđela ti to znaš, obožavam prazne površine sa stonom lampom u uglu i samo nekoliko knjiga. Blago sam pomerio rame i osetio sam da mi je ruka skoro pošla da to đubre sruči na pod. Ona mi je donela kafu.

„Koliko šećera želite?“

Prilepio sam šoljicu za usne i sasuo kafu u grlo. Kafa je bila dobra, ali usta su mi bila smoždena umorom, neraspoloženjem, tako da mi je ostao gorak ukus. Žena je sela na divan blizu mene. Bila je u senci, izdvojeni pramen kose nije bio dovoljan da joj prekrije čelo, odviše ispupčeno u odnosu na ostali deo lica, stisnuto u neku vrstu grimase, u udubljenju između nosa i ružem iscrtanih džinovskih usana. Gledao sam ruku kojom je pridržavala šoljicu. Oko kratkih noktiju koje je sasvim sigurno grickala, meso je bilo rumeno i otečeno. Pomislio sam na miris zgrušane pljuvačke na vrhu tih prstiju i naježio se. Ona se u međuvremenu sagla. Video sam kako ispod kauča viri pseća njuška. Dremljiv pas srednjeg rasta tamne i kovrdžave dlake, dugih ušiju boje ćilibara. Oblizao joj je ruku, te tako izgrižene nokte, sav srećan, kao da je dobio neku nagradu. .

„Krevalkore...“, promrmljala je trljajući svojim velikim čelom psa po glavi, psa koji je upravo osetio da sam i ja tu. Izgledalo je kao da me gleda ravnodušno, ispod očiju za tamnjenih nekom čudnom izmaglicom. Pokupila ju tacnu i prljave šoljice.

„Ne vidi“, rekla tako tihim glasom, da je izgledalo kao da ne želi da on to čuje.

„Da li bih mogao da dobijem čašu vode?“

„Je 'l se ne osećate dobro?“

„Ne, vruće mi je.“

Okrenula se. Pogledao sam joj guzove dok je išla prema kuhinji. Bili su mršavi kao u kakvog muškarca. Pogled mi je klizio po njenom telu, uskim i pogrbljenim leđima, rupi koju je imala među butinama, na delu gde je trebalo da se dodiruju. Telo joj nije bilo nimalo poželjno, naprotiv, odbojno. Vratila se ka meni klateći se na štiklama.

Dodala mi je vodu i ostala da stoji čekajući da joj vratim čašu.

„Je 'l vam bolje?“

„Da, voda mi je pročistila usta.

Nije me ispratila do vrata.

„Hvala vam lepo.“

„Nema na čemu.“

Još uvek je bila sparina, lebdela je u vazduhu i sve je nekako treperilo. Cipele su mi upadale u razmekšani asfalt. Namestio sam se da sačekam da se podigne gvozdena roletna na vratima automehaničarske radionice. Opet sam počeo da se znojim i osetio žeđ. Vratio sam se prema kafiću. Zatražio sam još jednu čašu vode, a kada se mladić rošavog lica pomerio i kada su se iza njegove glave ukazale sve flaše u nizu, predomislio sam se i naručio votku. Sipao mi je votku u široku čašu a tražio sam i led koji je on zagrabio sa dna neke aluminijumske posude, led koji će možda, kada se bude istopio, imati isti miris koji se odatle širio, miris užeglog majoneza, usmrdele krpe za pranje poda. Seo sam u dno lokala, pored džuboksa. Srknuo sam glasno poveći gutljaj, alkohol je prodirao u mene kao kakav tupi bol, postajao ogroman plamen što se odmah pretvara u neku produženu i jaku svežinu. Pogledao sam na časovnik, imao sam na raspolaganju više od sata.

Nisam bio navikao na pauze, Anđela, tek sam bio napunio četrdeset godina i već pet godina radio kao zamenik primarijusa na opštoj hirurgiji, kao najmlađi u bolnici. Imao sam sve više pacijenata u privatnoj ordinaciji, a sve češće sam, bez preteranog oduševljenja, operisao na klinici. Sebi sam izgledao čudno usled toga što sam uvažavao mesta gde se usluge plaćaju, čista, organizovana i tiha. Tek sam bio napunio četrdest godina a možda sam već bio prestao da volim svoj poziv. Dok sam bio mlad znao sam da budem itekako žestok. Posle specijalizacije, prvih godina radilo se vatreno, junački, onako junački kako sam onomad pesnicom odalamio bolničara koji je isključio pre vremena aparat za sterilizaciju instrumenata. A onda sam polako, skoro neprimetno, upao u neku kolotečinu i postao skoro sasvim bezvoljan. Razgovarao sam o tome i sa tvojom majkom, a ona je rekla da naprosto polako ulazim u zrelo doba koje se sastoji od navika, da je taj prelaz neizbežan i, sve u svemu, prijatan. Tek sam bio napunio četrdeset godina a već sam uveliko prestao da se bunim. Daleko od toga da sam dušu prodao đavolu, jednostavno, nisam je ponudio bogovima, nego sam je pustio da favoru u džepu, u džepu onog letnjeg sivila koje je sada obavijalo ovaj ružni kafić.

Od votke sam živnuo. „Vruće je, uključi ga!“, dreknu visoki mladić zamazan malterom, gledajući lopatice isključenog ventilatora idući u pravcu stonog fudbala u pratnji nekog rmpalije. Oštrim pokretom podiže cilindrični prekidač i kugle počеше da

se kotrljaju nadole po drvenoj utrobi. Rmpalija izbacila prvu kuglu na teren, spustivši je odozgo snažnim udarcem što je trebalo da odgovara nekoj vrsti rituala, a zatim igra započne. Malo su razgovarali, čvrsto držeći ručke, vrteli su zglobovima i slali precizne i snažne udarce od kojih su se tresle metalne šipke. Barmen se bezvoljno udaljio od šanka brišući ruke o kecelju i uključio ventilator. Dok se vraćao nazad, pružio sam mu čašu: „Dajte mi još jednu.“ Lopatice ventilatora počele lenjo da pomeraju topao vazduh koji se nalazio u lokalu, salveta slete na pod, sagnuh se dajući podignem. Bacio sam pogled na prljavu strugotinu i nešto dalje, na noge dvojice igrača. Kada sam se uspravio, primetio sam da mi je glava od tog naglog saginjanja otežala usled priliva krvi. Šanker je spustio čašu sa votkom na moj sto. Sasuo sam je jednim jedinim gutljajem. Oči su mi plutale u pravcu džuboksa. Bio je to stari model drečavo plave boje, sa ekrana se videla metalna ručica koja je klizila po pločama kad je bio uključen. Pomislio sam kako bih voleo da čujem neku pesmu. Bilo koju. Pade mi na pamet ona nafrakana žena što se klatila, njeno čelo i preneraženo lice po sred svetlosti koja je dopirala odozdo iz muzičke kutije. Loptica iskoči iz polja stonog fudbala i otkotrlja se na pod. Pre nego što sam izašao, ostavio sam dobru napojnicu mladiću koji je spustio sunder kojim je bio upravo obrisao šank i zgrabio novac svojom mokrom šakom.

Opet sam išao u pravcu radionice. Preda mnom se nalazio čopor razgoličene dece koja su se batrgala vukući kesu za đubre napunjenu do vrha vodom koja je curkala na sve strane. Gvozdena roletna radionice najzad je bila podignuta do pola. Sagnuo sam se i ušao. Unutra, ispod uljem namazanih grudi devojke sa kalendara, našao sam krupnog čoveka, otprilike mojih godina, u tesnom radnom kombinezonu, crnom od mašinskog ulja. Seo sam sa njim u staru dianu sa usijanim sedištima i odvezli smo se do mojih kola. Trebalo je zameniti pumpu za ulje i crevo. Vratili smo se nazad po delove. On me je ostavio ispred radionice, ubacio u prtljažnik potreban alat i otišao.

Smucao sam se besposlen, znojave košulje, zamagljenih naočara, već oguglao na vrućinu. Opustio sam se pod dejstvom alkohola a to je bilo u skladu sa onim što sam u dubini duše priželjkivao. U poslednjih nekoliko uspešnih godina silno sam rmbačio, uvek san, bio prisutan, u svakom trenutku pripravan. Samo slučaju mogu da zahvalim što sam se našao izvan domašaja, a to odsustvo koje sam sebi prištio ličilo mi je na neočekivanu nagradu, u trenutku kada sam prestao da se bunim i kada sam mu se prepuštao nalik na kakvog turistu. Vratio sam se prema naseljenoj zgradi. Deca su bila prosula vodu na gomilu „pucolanske“ zemlje i pravili su neku kolibu, nešto nalik na veliko crno jaje. Blenuo sam u njih, sav ošamućen pod usijanim nebom. Moja majka nije htela da odlazim u dvorište i igram se sa decom. Posle udaje bila se privikla na život u radničkom kvartu. Taj kvart nije bio uopšte tužan, niti previše udaljen od centra, bio je gusto naseljen i veseo. Ali je zato tvoja baka odbijala da gleda kroz prozor, za

nju ta četvrt nije bila tužna, znala je da se izbori sa tugom, ne, bila je nešto mnogo gore od toga, samo za stepen iznad bede. Nalazila se na ivici, a samo korak ispod, stajale su utvare. Živela je izolovano u svom stanu kao na nekom oblaku, na kome je iznova sagradila svoj svet, postavila svoj klavir i svoga sina. U neka vrela popodneva javljala mi se želja da se bacim u taj život čije sam užurbano komešanje gledao odozgo, ali nisam bio u stanju da je ponizim. Pravio sam se kao da taj svet ni za mene ne postoji. Žurno bi me ubacivala u autobus koji nas je vodio u pravcu njene porodične kuće, ka njenoj majci i na tom mestu prepunom drveća i malih vila mogao sam najzad da otvorim oči. Tu bi se ona ozarila, postajala druga osoba. Za jedno bismo se bacali na krevet u sobi u kojoj je živela kao devojka i smejali se. Tu se ona napajala novom snagom sva bi zablistala novim sjajem. A potom bi navlačila kaput a svoj uobičajeni pogled. Vraćali bismo se obično po mraku, kada se napolju ništa više nije razaznavalo. Od stanice do kuće bi trčala, zastrašena ambisom koji ju je zastrašivao.

Pred očima mi je bilo njeno lice, sva njena lica redom, sve do onog poslednjeg, onog zatomljenog smrću, kada sam zamolio grobare daje još za trenutak pogledam. Zatresao sam ljutito glavom ne bi li tako odagnao tu misao.

A sada ću otići do kola, platiti mehaničaru, upaliti motor i stići do Elze. Kosa će joj biti još vlažna kao i tunika od gaze boje ciklame. Otići ćemo u onaj restoran, za onaj sto u uglu do koga dopire svetlost iz zaliva kada se smrkne. Pustići nju da vozi tako ću moći da naslonim glavu na njeno rame...

Nije se nimalo iznenadila, naprotiv, učinilo mi se kao da me je očekivala. Zarumenela se dok se pomerala da bi me pustila unutra. Slučajno sam nevešto zakoračio i udario u policu na zidu. Porcelanska lutka pala je na pod. Sagnuo sam se daje podignem: „Ne mari”, reče, i zaljulja se u pravcu mene. Imala je na sebi drugu majicu, belu sa jednim raskošnim cvetom od štrasa. „A kola?”, prošapta.

Glas joj je bio nesiguran kao i usne bez imalo ruža. Pogledao sam iza njenih leđa urednu i skromnu kuću koja mi se učinila još tužnijom nego malopre. Ali nisam se osećao nimalo neprijatno, naprotiv, osećao sam neko tajanstveno zadovoljstvo usled toga što je sve oko mene bilo jadno.

„Na popravci su.”

Čuo sam kako je protrljala ruke koje je držala na leđima. Spustila je pogled a zatim ga je ponovo podigla. Činilo mi se da blago podrhtava celim telom, a možda sam samo bio pijan.

„Hoćete da telefonirate?“

„Da.“

Ponovo sam bio u sobi, ponovo sa rukama na plišu boje duvana. Pogledao sam u telefon, pogledao sam ga kao kakvu plastičnu spravu koja me neće povezati ni sa kim. Nisam ga ni takao. Zatvorio sam fioku komode. Uspravio sam Hrisia koji se bio iskrivio na zidu. Ustao sam i uputio se ka vratima, hteo sam da odom i gotovo. Volka mi je povratila nekadašnju neotesanost. *Možda neću otići na more, možda ću se vratiti u grad, leći da spavam, nije mi ni do čega, ni do koga.*

„Jeste našli nekoga?“

„Ne ”

Iza nje je stajao ugašeni kamin, prazan i crn kako kakva krezuba čeljust. Hvatam je za mišicu i držim je. Diše otvorenih usta. Zadah joj se oseca na miša. Od te iznenadne blizine lice joj se iskrivilo. Kužne oči postaju joj ogromne, koprcaju se usred trepavica kao dve zarobljene buhe. Zavrćem joj ruku. Ne poznajem je ni najmanje, a toliko mi je blizu. Pomišljam na sokole kojih sam se, kao dete, onoliko plašio. Dižem ruku da što dalje gurnem nju, njene drangulije, njenu bedu. A rukom se hvatam za cvet od štrasa i privlačim je k sebi. Pokušava da me ujede za šaku. ali usta joj grizu na prazno. Ne znam čega bi mogla da se plaši, pošto još uvek ne znam šta nameravam. Znam samo daje drugom rukom vučem iz sve snage za slamnatu kosu, ščepao sam je i držim je kao kakav klip. A potom navaljujem zubima. Rastežem joj bradu, usne otvrdle od straha. Puštam je da ječi jer sad zaista ima i zašto. Sada kada sam joj iščupao sa grudi onaj cvet od štrasa, sada kada joj prikupljam mršave dojke i trljam. Ruke mi se već nalaze između njenih nogu, usred njenih koščuga. Ona ne prati izlive moga besa. Spušta glavu naniže, mlati rukom po vazduhu, rukom što joj drhti. Pošto sam joj je već napipao, rupu, mršavu kao i sve ostalo, i zabio se u nju. Žurim da je što pre gurnem uza zid. Najbrže moguće. Žute glave koja se klati, nalik je na usporeno lutku oslonjenu na zid. Vučem je nagore za vilicu, slinim joj u usnu školjku. Pljuvačka mi se proliva niz njena ledja dok kopam po koščatoj korpi kao ptica grabljivica po tuđem gnezdu. I tako put propasti vodim nju, sebe i ,ovo blesavo popodne.

Ne znam da li je posle dahtala, možda je čak i plakala. Bila je na podu sva zgrčena. Bio sam izvan sebe, sateran na drugi kraj sobe. Oslonjena na jednu šapu, njuška slepog psa virila je ispod kauča, uši su mu bile spuštene, a oči bele. Na zidu je majmun nepomičan cuclo svoju flašicu. Moje su naočari ležale na podu, blizu vrata a jedno je staklo bilo razbijeno.

Napravio sam nekoliko koraka i sagnuo se da ih pokupim. Pokupio sam vlažne

krajeve košulje, uvukao ih u pantalone i izišao bez reči.

Automobil je stajao parkiran ispred radionice. Ključ je bio u volanu, upalio sam i krenuo. Počinjao je ravan put uz koji su se nizali redovi borova i sparušenih trski. Prikočio sam ne uspevši da se zaustavim. Otvorio sam vrata i počeo da povraćam u vožnji. Pod sedištem potražio sam vodu koju sam nosio sa sobom, našao sam je, mlaku u plastičnoj flaši. Isprao sam usta, nagnuo sam se kroz prozor i polio se ostatkom vode iz flaše. Asfalt je jurio a zajedno sa njim i miris žege i mora koje je već bilo blizu. Ostavio sam volan i prineo ruke licu da bih ih pomirisao. Tražio sam ostatke svoje surovosti, Anđela. Našao sam samo miris rđe, možda sa stepenica. Pljunuo sam na sve to. Na prevoje svog života, svog blagostanja, svog srca. A onda sam počeo da trljam dlanove jedan o drugi sve do usijanja.

Kuća na moru bila je sagrađena pedesetih godina, niska, četvrtasta, bez ikakvih ukrasa. Jasmin je razlivao svoj pomamni miris po venjaku ispred kuhinje kraj velike palme. Drugog rastinja nije bilo u bašti oivičenoj gvozdenom ogradom sa kratkim šiljcima nagriženim solju. Kapija, čije su šarke pri svakom udaru vetra škripale isto onako kao što kriče galebovi usplahireni usred oluje, vodila je pravo na plažu. Deo obale pred kućom bio je prilično pust. Gradske plaže nalazile su se nešto niže, s one strane rečnog ušća, iza velikih ribarskih mreža koje su visile razvučene kao gladna usta.

Tvoja majka je odabrala tu kuću za letovanje, podećala ju je, govorila bi, na pustinjski šator, naročito u sumrak, kada se činilo da joj se pomeraju zidovi usled odbleska mora. Odlučila se baš za nju i zahvaljujući jednoj mački. Pospano, pitomo se prepustila Elzi i ostala sve vreme kod nje dok je devojkica iz. agencije otvarala šablone soba u kojima se osećao miris memle, kao što obično biva u kućama zatvorenim tokom zime. Bio je radni dan, negde krajem marta. Tvoja majka je na sebi imala kaput od narandžastog kazentina narandžastog i jarkog kao sunce koje nas je očekivalo toga leta. Na povratku zaustavili smo se da nešto pojedemo u restoranu, prevelikom za nas dvoje, na stenama iznad samog mora sa velikim staklenim oknima mutnim od soli. Bilo je hladno, nije nam mnogo trebalo da se napijemo, jedna karafa vina i po jedan amaro. Izašli smo zagrljeni teturajući se svaki sa po jednim tanjirom u ruci za uspomenu. Sakrili smo se u borovu šumu i vodili ljubav. A posle sam spustio glavu na Elzin stomak. Ostali smo tako osluškujući budućnost koja se nalazila pred nama. Tvoja majka je zatim ustala i otišla da ubere nekoliko potamnelih plodova bora. A ja sam je gledao. Verujem da je to bio jedan od najsrećnijih dana u našem zajedničkom životu, ali tada to naravno nismo znali.

Od tog dana meseca marta prošlo je skoro deset godina, a ja sam sada prolazio kraj te borove šume ne osvrćući se više, dok se za točkove sve više lepio pesak. Parkirao sam auto ispod trščane asure u zadnjem delui bašie. Sagnuo sam se da ne udarim u konopac u kome je bio prostrt peškir i Elzin kupaći kostim. Kostim iz jednog dela boje šljive od lasteksa u vidu saća koji bi ona roljala do ispod pupka kada se sunča. Bio je okrenut na naličje. Jednim ramenom dodirnuo sam beli umetak, ono parčence likre koje je prikrivalo šupljinu između nogu moje žene.

Obišao sam oko kuće i ušao u salon sa velikim ugaonim trosedom presvučenim plavim platnom. Pod nogama mi je škriputao pesak. Skinuo sam cipele. Nisam hteo da me Elza čuje. Hodao sam bos po kamenom podu koji je uvek hladan. Raširio sam prste i oslanjao tabane celom površinom kako bih što bolje upio tu svežinu dok sam spuštao stepenikom prema kuhinji. Voda sa česme koja nije bila zavrnutu do kraja, kapala je po prljavom tanjimu. Na stolu, usred mrvica, nalazio se ostavljen komadić hleba, kraj noža. Uzeo sam ga i počeo da jedem.

Tvoja majka je bila gore i odmarala se. Provirio sam kroz otškrinuta vrata u polusenci: nagih nogu, u svilenou bluzi sa tankim bretelama, sa čaršavom uvrnutim na dnu kreveta gde ga je ona stopalima gurnula. Možda je odavno zaspaa i zato nije čula telefon. Ta pomisao me je smirivala, saznanje da je spavala dok sam ja... kao da je bilo u kakvom snu. Žvakao sam hleb, a moja žena je spavala. Disala je mimo kao što je bilo mirno more sa druge strane prozora.

Bacio sam veš u korpu za prljavo rublje i otišao da se istuširam. Sišao sam opet dole u bade mantilu ostavljajući mokre otiske stopala na stepenicama, potražio naočari za sunce i izašao pod venjak. Kroz tamna stakla more je bilo još plavlje nego inače i treperilo je. Nalazio sam se u svojoj kući, usred poznatih mirisa, užas je ostao na drugom mestu, daleko. Ostavio sam za sobom požar čiji sam plamen još uvek osećao na licu. Osmatrao sam i pokušavao polako da izoštrim stvari. Morao sam opet da se priviknem na čoveka koga sam mislio da poznajem, a koji se u naletu gnusnog poriva, sav razmljeckan kao one ogavne kockice leda, izgubio u čaši votke. Primakoh ruku ustima da proverim da li se osećao alkohol. Ne, nisam smrdeo na alkohol.

„Ćao, ljubavi.”

Elza je spustila ruku na moje rame. Okrenuo sam se i odmah je poljubio. Nisam potrefio pravo u usta. Imala je na sebi košulju od gaze a ispod potke nazirale su se bradavice potamnele od sunca. Oči su joj još uvek bile pospane. Privukao sam je prema sebi da bih je lepo poljubio.

„Ostao si do kasno.”

„Imao sam zaguljenu operaciju.”

Spontano sam slagao i lepo se uvalio u svoju laž. Uhvatio sam je za ruku i uputili smo se po pesku ka obali.

„Hoćeš da izađemo negde na večeru?”

„Ako se tebi ide...”

„Ne, kako ti hoćeš.”

„Ostanimo kod kuće.”

Seli smo. Sunce je počelo da biva podnošljivije. Elza je ispružila noge, gurnula vrhove prstiju sve do vode i ostala zagledana u svoje nokte koji su se čas pojavljivali a čas nestajali pod vlažnim peskom. Bili smo navikli da budemo u tom položaju, jedan pored drugoga bez reči, odgovaralo nam je. Ali posle nekoliko dana razdvojenosti, bilo je potrebno malo truda da bismo, usled naviknutosti na samoću, opet postali bliski. Podigao sam ruku tvoje majke i pomilovao je. Imala je tridesetisedam godina. Možda je i njoj nedostajala ona devojka u kaputu od narandžastog kazetina koja se pripita ljuljala ispred restorana i smejala nagnuta nad molom po kome je vetar raspršivao talase. Možda ju je baš tu, pri vrhu prstiju tražila, tu gde se tanušna pena dizala i spuštala...

Ne, ja sam bio *el desaparecido*. Ja, sa svojim poslom koji ne zna za radno vreme, škrt u davanju, užurban u primanju. Ali sigurno je da nismo počeli da kopamo po pesku a ismo pronašli ono što nam je oboma nedostajalo. Nas dvoje nismo znali za hrabrost.. Anđela, za hrabrost znaju sveže ljubavi, star ljubavi su uvek pomalo malodušne. Ja više nisam bio njen mladić, ne, bio sam čovek koji je čeka u kolima dok ulazi u neku prodavnicu. Elzina ruka je mekše klizila u moju kao njuška konja koja prepoznaje svoju hranu.

„Hoćeš li u vodu?”

„Da”

„Idem da navučem kostim.”

Posmatrao sam je dok je išla u pravcu kuće, gledao sam joj noge kako se penju plažom, energične i čvrste. Pomislih na one druge, mršave i mekane iznutra, na mestu gde sam ih bio stisnuo. I ponovo osetih ukus istog onog znoja, onaj strah. „U pomoć” prošaptala je u jednom trenutku. „U pomoć”.

Elza se sada oblačila u bašti, nasmešio sam se, kao što se čovek smeši stvarima koje mu pripadaju. Opet sam pogledao u sunce koje se spuštalo ka moru sa

ružičastim prelivom i pomislio da sam glup. Ovo je bilo divno popodne mog života. Trebalo je da spustim krila svoje nelagodnosti nad tim časom spokojsva.

Vratila se u kostimu boje šljive sa peškirom pod miškom. Još uvek je bila neverovatno lepa, mršavija nego onda kada smo se upoznali, možda malo grublja, ali mnogo privrženija. Njen očuvani fizički izgled bio je pravi odraz njene prirode.

„Hoćemo li?”

Ona bela krpica na unutrašnjoj strani njenog kostima pred kojom sam zadrhtao kao pred nekim sudijom, nestala je između njenih butina. Odskočio sam naglo. Stajala je mirno na obali uz more, pogledao sam liniju njenih leđa. Bio sam čovek njenog života, što će je, kad bude ostarila, čekati u drugoj koloni automobila dok kupuje. Možda je želela nekog drugog, možda ga je već i imala. Vernost ne predstavlja neku vrednost kad čovek zađe u razložne godine za razliku od nevernosti. Ona zahteva oprez, umerenost, diskretnost, i mnoge druge kvalitete senilnog doba. Nas dvoje smo počinjali da ličimo na stari zimski kaput koji se malo ofucalo, ali je zato postao udobniji, a to što je popustio na šavovima, što se malo izlizo, to ga je činilo jedinstvenim, neponovljivim.

Otvorio sam bade mantil i pustio ga da padne na pesak Elza se iznenada trgnula i pomerila glavu unazad.

„Ti si go!”

Smejala se hodajući po vodi iza moje bele zadnjice, preširoke za muškarca. Jesam li joj se još dopadao? Sigurno sam joj se više dopadao obučen, obložen krpama. Nisam uvlačio stomak i nisam imao snažne mišiće. Želeo sam da me gleda bez ikakve blagonaklonosti, da sagleda koliko je nesavršen čovek sa kojim treba da provede ostatak života. Zagnjurio sam se i plivao držeći glavu pod vodom sve dok nisam osetio kako mi se pluća nadimaju, kako postaju tvrda. Okrenuo sam se na leđa i pustio da me voda nosi i lagano ulazi u usta. Najpre sam začuo kako rukama razgrće vodu, a onda se pojavila na površini kraj mene. Mokra kosa joj je sasvim otkrivala lice. Čak i kada bih joj ispričao svoju ljubavnu pustolovinu, ne, ona mi ne bi poverovala. Pomislio sam na neke erotske scene iz filmova koje su se kao gromade odvaljivale i ponirale u naša tela u mračnoj sali. Ona bi tada zanemela, prestajala bi da diše. A ja bih se od neprijatnosti vrteo na stolici. *Nije valjda toliki kreten da poveruje da se u životu doista neko tako tuca?* Ali dok bismo izlazili iz sale, ona je bila odsutna kao kakva lutka od papira.

Prsnula me je vodom iz usta a zatim se zagnjurila i nastavila da pliva pored mene. Osluškiavao sam šumove njenog tela sve dalje i dalje. Bio sam nepomičan, poluzatvorenih očiju, blago razmaknutih nogu, prepustio sam se struji koja me je

ljuljuškala. Možda se ispod nalazila neka ribica koja je ispitivala kobilicu moga tela. Okrenuo sam se i spustio se otvorenih očiju u svetlinu koja je prodirala kroz plavetnilo, spustilo se sve do hladnog sloja i ostao na dnu gde se pesak polako pomerao. Otvorio sam usta u gluvoj vodi i razdrao se: „Silovao sam jednu ženu.“

Vratio sam se gore, zajedno sa svojim mehuricima, raširenih ruku kao kakva velika bela riba, u pravcu svetlosti koja je prekrivala površinu.

Kao student, bojao sam se krvi. Anđela. Za vreme časova anatomije ostajao bih po strani, krijući se iza leđa nekog kolege. Osluškivao bih zvuke onoga što je profesor priliežno obavljao unutar tela i njegov glas kojim je to detaljno opisivao. Na mestima gde se otvaraju ljudska tela krv nije bila sivkaste boje kao u knjigama, imala je svoju boju i svoj miris. Naravno da sam mogao da se predomislim, mogao sam da se opredelim za internu, kao moj otac. Ni ja nikada ne bih postao dobar dijagnostičar, nisam imao osećaj. Nije me interesovala bolest zacementirana u meso. Želeo sam da otvaram, gledam, pipam, odstranjujem. Znao sam da ću na kraju postati izvrstan, jedino i isključivo u toj oblasti. Zainatio sam se protiv svoje sudbine, borio sam se žestoko protiv nje, sudbine koja me je isterivala iz mojih sanjarenja, bacala na sasvim drugu stranu.

Jednog jutra u studentskom klozetu povredio sam levu ruku, žiletom za brijanje zasekao sam mišić koji vodi do palca. Osetio sam kako rana postaje sve vlažnija, počinje da kaplje. Morao sam da izdržim, otvorim oči i izdižim. Na kraju sam i uspeo. Gledao sam kako mi krv kaplje u lavabo i osetio samo blagu mučninu, Togs dana sam prišao operacionom stolu i konačno počeo da gledam. Srce mi je ostalo mirno. Nisam se pomerio ni onda kada sam prvi put zabio skalpel u pacijentovo telo. Mora tla prođe izvresno vreme pre nego što zasečeno meso počne da krvari.. Krv se nepojavijuje odmah, za delić sekunde rana ostaje bela. Operisao sam hiljadu putai svaki put kad sam trebao da zasečem, osetim blagu vrtoglavicu jer se još uvek dobro sećam koliko sam se sa sobom borio. Dižem ruke i prepuštam asistentu da kauterizuje. Što se ostalog tiče, nije mi se nikad dogodilo da izgubim prisebnost, čak ni u najbezizlaznijim situacijama. Uvek sam davao sve od sebe, a onda kada sam bio primoran, dopustio bih i da poneko umre. Skinuo bih masku, umio se, oprao ruke do mišica, pogledao u ogledalu tragove koje je napor ostavio na mome licu, ne postavljajući sebi suvišna pitanja. Ne znam, kćeri moja, kuda odlaze oni koji umiru, ali znam na kom mestu ostaju.

Biće da je Alfredo već otpočeo, sloj kože je već odvojen, sudovi koagulirani. Biće da sada probijaju sloj mišića na delu kod slepoočnica. Onda će testerisati kost, teška

je to operacija, ne sme suviše da se pritisne, postoji opasnost da se ošteti dura mater. Kasnije, ukoliko bude bilo potrebno, uviše ti koštani kapak u gazu i stavice ga u bubrežnjak, da bi ostao sterilan, ali, tek posle, sada nemaju vremena za sitan vez. Sada treba ići direktno u izliv. Nadajmo se da hematom nije zahvatio ceo mozak. Tako bih sada voleo da sam običan otac, jedan od onih koji se dobru nadaju i s puno poverenja i poštovanja hirurški mantil smatraju svetom odorom. Ali ne mogu da se pravim da ne znam koliko je dobra volja odličnog hirurga nemoćna u odnosu na ono što je neizbžno. Čovekove ruke ostaju stalno na zemlji, kćeri moja. A Bog, ukoliko ga ima, on se nalazi iza nas.

Znaš dušo, ne ulazim iz obzira. Ukoliko se desi ono najgore, ne želim da prisustvujem poslednjim trenucima tvog života u nedopustivim okolnostima. Želim da te se sećam kao otac, ne želim da vidim kako ti pulsira otvoreni mozak, želim da se sećam kose koju sam noću milovao nagnut nad tvojim snenim licem, pokušavajućitoliko toga da zamislim u vezi stobom. Da te zamislim pre svega na dan venčanja, tvoju svetlu ruku naslonjenu na moj taman rukav, kako idemo ka dnu prostorije u kojoj ću te predati nekome. Znam daje to smešno. Ali, muškarci su često u suštini smešni.

Ovde ispred je tiho, tiho je usred ovih praznih stolica ko je se nakize preda mnom, tiho je na ovom podu. Ovde bih mogao da se molim, da prekijinjem Boga da se spusti u Alfredove ruke i da te spase. Jedan jedini put u životu pre mnogo godina molio sam se Bogu kada sam shvatio da neću uspeti a nisam mogao da se predam. Digao sam ruke ka nebu i uznemirio sam Boga molbom da mi pomogne, jer ukoliko bi stvorenje koje se nalazilo na operacionom stolu umrlo, sa njim bi nestali drveće, psi, reke, čak i sami anđeli. A i sve ono ostalo što je Bog stvorio.

Opazio sam ih prekasno, onda kada više nisam mogao da ih izbegnem. Opazio sam ih kada sam se bio uplašio. Na polovini hodnika, nešto pre radiologije. Dva policajca kraj vrata, sive rukave uniforme, pištolj u kožnoj futroli. Slušali su neku treću osobu u civilu koja je govorila tihim glasom, jedva pomerajući usne, potamnele kao posle sisanja negro bombone. Uprla je zenice u mom pravcu, kao da me drži na nišanu, dvema staklastim kuglama koje su se okomile na mene u opusteloj bolnici usred leta. Taj čovek me gleda, a jedan od policajaca okreće se prema meni. Lift se nalazio iza njihovih leđa nešto niže, na drugom kraju. Nastavio sam da hodam, šupljih koraka kao kakav drveni lutak. Prošlo je nedelju dana od onog gnusnog popodneva, onog alkohola koji sam popio na prazan stomak.

Nisam se svega tačno sećao, sve se nekako zbililo kao kroz neki zid od tutkala. Ali ona sigurno nije, nije mogla da zaboravi. Ostavio sam je prislonjenu uza zid, u senci, skrhanih nogu zavezanih u čvor. Iskorišćenu i odbačenu kao kakav prezervativ.

Možda se nalazila sa druge strane vrata zaklonjena leđima policajaca. Povelili su je sa sobom da bi prepoznala počinioca. Sada, kada sam bio skoro sasvim bilzu ovog ogavnog stvorenja maslinaste boje, ona bi mogla da se pojavi. Bezlična, niskog rasta, sa upletenom slamom na glavi, pružiće ruku prema meni: *on je taj, uhvatite ga*. Kao bubašvaba prešpartala je periferiju, dovukla se do ovih lepših kvartova i stigla do mene. Sada će me uhvatiti kao što obično čine na javnim mestima, da se ne bi unosila panika, čvrsto će me uhvatiti za mišicu i reći smirenim glasom. Molim vas pođite sa nama. Niko me nije takao, Anđela. Pritiskajući crveno dugme čekao sam da se otvori lift. Oni su i dalje bili tamo, nisu se ni pomerili, nisam ih gledao, ali sam video tri tamne senke krajičkom oka. Ušao sam u lift, a to više nisam bio ja. Košulja mi se bila prilepila uz leđa, kao beslovesan stvor osmehnuo sam se ženi sa detetom koja je takođe ulazila: „Izvolite“.

Gospođo, nisam ništa uradio, zar ne vidite? Recite onim tipovima odozdo da sam fini čovek, a u međuvremenu, spratovi su počeli da se nižu unutar posrebrene kutije.

Dok sam obilazio pacijente operisane prethodnog dana, svih sam se klonio. Kao profesionalac iza bifokalnih naočara, pogleda spuštenog na temperaturnu listu, na zlatno penkalo marke mont blanc kojim sam određivao dozu sedativa. Posle toga, operaciona sala, a dok sam išao prema njoj, ramena mi podrhtavaju kao krila. Ulazim sa uobičajenim udarcem u pokretna vrata, sterilnih šaka dignutih uvis ka instrumentarki koja mi navlači rukavice. Dignutih ruku nalik kriminalca, pomišljam, a još bih našao snage i da se nasmešim. A onda nastupa mir, onaj moj radni mir. Rastvor joda, skalpel, krv. Ruke su mi mirne, precizne kao i uvek, čak više nego inače. Jedino što nisu moje, pripadaju čoveku koga gledam, besprekornom profesionalcu kome se više ne divim. Gledam sebe kao što entomolog posmatra primerak insekta. Da, sada sam ja insekt a ne ona, ona je samo jadnica koja je slučajno upala u sve ovo, jadnica koju sam ja silovao, isisao dušu, pričvrljio. Ovo dole su gumene ruke, nisu moje, a itekako su moje, ove snežno bele ruke u svetu u kojem se lepo snalazim u ulozi dobročinitelja. Termokauter. Kauterizovati krvne sudove. *Još uvek su tamo napolju, čekaju me... Zaustaviće me ovako odevnog kao kirurg, smešnog li načina da se neko uhapsi. Koherova pinceta. Tupferi. Ostavljaju mi malo vremena da se pokojem, zbog toga me nisu odmah uhvatili, da bi mi ostavili to crno vreme. Zato što su okrutni. Da, bila je u onoj sobi, videla me je kako prolazim i potvrdila je. A onda se skljkala na stolicu kao skrhana trska, doneli su joj čašu vode: ne brini, neće nam pobeći taj kučkin sin, ni on ni njegov ogavni penis. Nisam pogledao u tom pravcu dok sam prolazio. Nisam se usudio, šteta.* Upinjao sam se, a nisam uspevao da se setim čemu je služila ta soba. Prethodna vrata su ona koja vode u salu gde se vadi krv ali ona dva otvorena krila uz siva leđa policajaca... U mislima sam srljao u taj prazan, nepoznati prostor gde se možda krila ta žena koje se više nisam sećao. Činilo mi se, Anđela, da je ta amnezija bila dovoljna da potre ono što sam uradio. Zašto se nisam vratio da je pomilujem, da je uverim da se nije ništa dogodilo? Kada

želim znam kako da ubedim osetljive duše. Mogao sam da joj se izvinim, da joj ponudim novac. Mogao sam da je ubijem. Zašto je nisam ubio? Zato što nisam ubica. Ubice ubijaju. Hirurzi siluju. Vaskularne pincete. Aspirator. Prijavila me je, uzela je svoju torbu od pačvorka i otišla u obližnju policijsku stanicu. Činilo mi se da je vidim, kako sebe hrabri grickajući nokte u jednoj od onih soba koje mirišu na mastilo za pečate. Sedeći sa stisnutim belim nogama na stolici, opisivala je čoveka otmenog izgleda koji ju je silovao, dok je neko iza njenih leđa kucao na mašini. Ko zna šta je ispričala... *Šta joj je ostalo od mene, voleo bih da znam, kakav sam trag ostavio na njenom nedovoljno privlačnom telu. Bio sam obnevideo od alkohola, od vrućine, izobličen od pohote. Ona je zato bi la ozbiljna, gledala me je, podnosila me je. Onaj koji podnosi ne zaboravlja. Raširivač. Možda su je podvrgli ginekološkom pregledu, okrenla je lice na jednu stranu belog kreveta i pristala na poniženje. A tamo dok je ležala raskrečenih nogu, gledajući u prazno, odlučilaje da me zauvek uništi. Kelijeva krema. Možda su uzeli ostatke semene tečnosti. Opet. Kelijeva klema. Ne, nije moguće da me je pronašla, ne zna ništa o meni, ne zna moju adresu, ne zna čime se bavim. Ali možda ipak zna. Kada sam bio otišao u drugu sobu da telefoniram, preturala je po mojoj tašm koja je ostala na kauču. Bednice, bednice jedna. Neće ti poverovati. Tupferi. Braniću se. Reći ću da je ona bila ta koja je našla izgovor i odvukla me u svoj stan, da bi me pokrala, možda čak i da bi me ubila. Zar se nisam onoliko bojao dok sam je pratio kroz mračne i smrdljive hodnike crne zgrade? Iz straha sam se toliko izobličio, usled straha sam je napao. Izolovati holedohus. Ponašala se nedolično, reći ću, uvukla me je u zamku, drogirala me je jednom kafom... Da, možda je stvarno u tu kafu stavila nešto. Smrdelo je na otrov u toj rupi, komesare, izvršite uviđaj. Ductus cisticus. Konac. Možda u onoj prašnjavoj bašti ima zakopanih leševa. Automobili prolaze nadvožnjakom, automobili od kojih podrhtavaju okna na prozorima, od njihove buke se i ne čuju krici jadnih žrtava. Pravo je čudo kako sam izvukao živu glavu. Uhapsite tu vešticu. Dren. Bednice jedna, kako si se samo usudila? Kako si uopšte pomislila da možeš da me uništiš? Kako si se ponadala da će neko da ti veruje? A onda joj pljusnem šamar posred lica tako da joj se čela glava od rafije zaljulja. Naravno da će meni poverovati. Policajci će mi se izviniti, ostaviću im vizit kartu. Poznavati hirurga ne može da škodi. Tamponi. Na osnovu lica čoveka tamnih usana reklo bi se da ima probleme sa jetrom. Biću izrazito velikodušan. Ueću slušalicu, pozvati telefonom nekoliko kolega da obave kompletan pregled, preko reda, kao što obično činim kada je u pitanju nekiveoma bliski prijatelj.*

Biće mi zahvalan, sagnuće se da mi zahvali. Poslaće mi flašu rakije i kalendar Oružanih snaga koji ću ja pokloniti nekoj sestri. Ponovo proveriti hemostazu. A tebi će staviti lisice, stvarno si preterala. Droljo, ne poštuješ zakon, tačno si onakia kakav je i kraj u kome živiš. Poslaću bager da ti srauni kuću sa zemljom. Izbrojati abdominalne gaze. Moja reč protiv tvoje. Iglodržač. Videćemo ko će na kraju bolje da prođe! Konac za kožu.

Operacija je završena. Opet sam mogao da dignem pogled: u sali se osećala napetost, izazov, potcenjivanje. Pored mog drugog asistenta mladi specijalizant u prevelikom mantilu gledao me je kao opčinjen. Nisam uopšte primetio da je tu, tek sada je prišao. Videlo mu se po očima da je sebe izložio prevelikom naporu. Možda se samo trudio da se ne sruši. Možda se plašio krvi. Kreten.

Bacio sam rukavice, izašao iz sale, ušao u svlačionicu. Seo sam na klupu. Sa prozora se ukazala kao i obično susedna zgrada, niski prozori iz unutrašnjeg stepeništa kroz koje se vide stopala koja se penju ili silaze. Vide se samo stepenici, samo noge, a lica su zaklonjena zidom. Najpre su prošle dve nogavice muških pantalona a zatim bele noge bolničarke. Sećam se da sam pomislio kako ništa ne može da nas spase nas samih, kako je milostivost plod koji pada na zemlju već istrunuo. Prestao sam da se kidam zbog svih onih nedopustivih misli, a sada sam bio beskoristan kao kakav mrtvi snajperista.

Operaciona sala bila je otvorena i u neredu, u hodniku se nalazio čovek u bade mantilu, išao je prema kupatilu sa rolnom toalet papira u ruci. Sagnuo sam se nad klizni prozor da pozdravim bolničare, asistente. Silazio sam liftom i u sebi osećao samo ono protiv čega sam se borio. U prizemlju, pored onih vrata više nije bilo nikog, a ono je bila soba kao i sve ostale, Čekaonica za pacijente na dijalizi. A dve žene, žute u licu, sedele su i čekale da dođu na red. Ne Anđela, ona nikada nije ušla u tu sobu, ni u bilo koju. Ostala je uz onaj zid ispod postera sa majmunom. Nije uopšte podigla glavu.

Te godine. Anđela, dogodilo se nešto nepredviđeno uskršnjoj noći izgubio sam oca. Nije me zbolelo, nismo se skoro uopšte viđali. Posle mamine smrti naši susreti bivali su sve redi. Znao sam da živi u hotelskom naselju, ali nisam imao čak ni tačnu adresu. Obično mi je predlagao da se nađemo u baru na reci, na splavu, u blizini teniskog terena Uvek kad sunce zađe, onda kada je najblaže. On je voleo aperitive, servirane u čašama sa šećerom po ivicama, uz masline. Uvlačio bi trbuh i sedeo uvek tako da se vidi najlepši deo njegovog profila. Uživao je u tome da se oseća kao mladić. Tih retkih susreta sećao sam se samo kao zvuka teniske loptice koja bi posle udarca reketom odskakala po terenu od šljake.

Onog dana kada je bila sahrana prisustvovao sam, stojeći, sveštenikovoju homiliji. Elza se nalazila pored mene, sa crnim velom od čipke koji joj je prekrivao čelo, plakala je. Nije mi baš bilo jasno zbog čega. Možda samo zato što joj se činilo da tako treba. Krupan čovek sede kose izašao je iza stuba i prošao pored mene, sa rašivenom

satenskom kravatom i etiketom koja je virila. Stao je pred mikrofoni čitao stranicu teksta koji je svojom rukom napisao. Bile su to fraze, nepotrebne, koje bi se dopale mome ocu. Mora da mu je to bio veliki prijatelj, čitao je glasom cmizdravim od istinskog bola, sa slinavom maramicom stisnutom u ruci. Delovao je ekstravagantno, dobrodušno, a isto vrijeme ogavno, bio je sav, uključujući i kosu, žut od nikotina. Pred kapelom je pušio. Stegnuo mi je ruku, pokušavajući da me zagrlji, što sam ja izbegao. Izgleda da ga niko od članova porodice nije poznavao. Udaljio se skakućući niz stepenice sa svojim usukanim telašcem u šarenom sakou. Učinilo mi se da taj nepoznati čovek neobičnih crta, predstavlja sve što sam nasledio od svoga oca.

Na njega sam mislio dok sam vozio prema moru, ka tvojoj majci. Ta smrt bez bola, iznenadna, u narednim mesecima mučila me je više nego što bi se moglo očekivati. Noću sam se budio osećajući se kao siročić u kuhinji, između stola i frižidera, ali ne zbog njega, nego zbog želje da imam oca, zbog davne mogućnosti koja je možda što se njega tiče i bila ostvariva ali koju sam ja, iz ponosa, zanemario. Zbog toga se u meni pritajeno i neosetno iskristalisalo žaljenje za tim. Već je i leto bilo tu, a ja sam i dalje, jednako potišten, provodio besane noći. Možda bi me svežina vratila. Vozio sam prema moru i upravo pomišljao da otputujem u Norvešku sa Elzom za avgustovski odmor. Želeo sam da hodam po ivicama tektonskih jama, da obilazim fjordove, pređem preko Vestfjorda i stignem do ostrva Lofoti. Da tamo ostanem i sav pocrveneo od vetrova lovim ogromne osliće u kobaltnom moru. Sredovečna žena nalazila se ispred mene u kolima, već sam dosta dugo bio iza nje. Mogao sam da dam žmigavac, da svirnem, i vozeći brže da skrenem levo. A ja sam, obešen o volan, odugovlačio. Kratka kosa otkrivala je potiljak žene utonule u svoje misli koja se nije pomerila na vrhu uspona. Žena koja je, uprkos godinama, imala leđa kao u devojke, ali je izgubila osećaj za orijentaciju. *E sada je dosta, sad pritiskam sirenu, sada će da joj zasvira posred kičmenog stuba.* A na pamet mi pada moja majka. Kasno je položila vozački ispit, priuštila je sebi to kao poklon. Ulazila je u svoj mali auto koji je mirisao na sredstvo za čišćenje i polazila, neznano kuda. Kaput od riblje kosti, uredno savijen, na sedištu pored. Vozila je upravo ovako, kao ova žena ispred mene, prilepljena za volan, plašeći se da joj neko slučajno ne ubode u leđa svojom sirenom. Anđela, zašto se život svodi na tako malo? Gde je milostivost? Gde je ostalo da kuca srce moje majke? Daj mi neku korpu, kćeri, daj mi onu korpicu koju si nosila u obdanište. Hoću u nju da poredam nalik na sviće u mraku, sve one koji su kao bljesak prošli mojim životom.

Žena ispred počela je da usporava, i ja sam usporio. Prepustio sam joj se kao kakvo novorođenče u kolicima. Livada uz put bila je prljava. Na ovom mostu otprilike, pre nekoliko nedelja, stao mi je automobil.

Zelena vrata bila su zatvorena. Pokucao sam nekoliko puta, niko nije odgovorio.

Nadvožnjakom su šibali automobili, ko zna koliko sam puta tuda prošao na putu za more ne znajući da iko tu ispod stanuje. S druge strane nosača virile su druge naseobine, zarđale barake, kamp kućice. Olupina nagorelog automobila virila je zloslutno iz trave, možda je sleteo sa nadvožnjaka i nikome nije palo na pamet da ga odatle skloni. Nedaleko, posred jednog udubljenja od gline, popucalog pod vrelim suncem, gmizala je zmija. Njena tamna koža svetlucala je dok je lagano nestajala u travi. Nije je bilo. Dok sam se udaljavao senka njene kuće postajala je izdužena nad tim tako žalosnim predelom koji me je bacao u očajanje.

Sedoh u kola, stavih ključ u volan, ali ga ne okrenuh. Vrteo sam dugme na radiju u potrazi za nekom stanicom muzikom. Naslonio sam se. Bio sam u hladovini, napolju je bila ona užasna žega od koje je svecvrčalo i uobičajeni pustoš. Povremeno bi se odozgo iz neke rupe otkotrljao poneki uzvik. Isključio sam radio. Spustio sam noge sa pedala, skoro sasvim zažmurio i ugledao je. Između kapaka u onom uzanom otvoru nalik na sinemaskop.

Prelazila je preko temelja velike nedovršene zgrade poduprte betonskim stubovima. Nisam pogrešio što sam ostao da je sačekam. Opetje išla onim putem da bi izbegla najveće sunce. Dok je prolazila sunčanom stranom delovala je užurbano da bi kasnije usporila, kada je ulazila u izduženi hlad sluhova, gde je postajala skoro crna. Plašio sam se da je neću prepoznati, međutim, odmah sam je prepoznao, čim sam je ugledao. Udaljenu, majušnu, potamnelu u hladovini. Glave nalik na strašilo za ptice, tankih i krivih nogu. Evo je opet kako hoda pometeno, možda zbog nekog problema sa kukovima. Išla je prema meni a da to nije znala, kao oni preplašeni psi lutalice koji sve idu u koso. Vukla je dve velike kese. Težina koju je nosila nije doprinosila njenoj stabilnosti, kao da je gubila ravnotežu. Evo sad će pasti, pomislio sam, pašće. Otvorio sam vrata da izađem i da joj pođem u susret. Nije pala, postala je opet tamnija kad je zašla u senku. Pustio sam ručku i ostao tamo gde sam bio. Njeno široko čelo pojavilo se na svetlosti a sa njime i osećaj da iz prikrajka nisam posmatrao nju, nego sebe samog. Dok je išla napred kroz mrežu svetlosti i senki pokušavao sam sebi da predočim, pravim redosledom, fotogram opscenog doživljaja koji sam sa njom imao. Skliznuo sam sasvim dole na sedište i osećao da se znojim nepomičan u nekoj vrsti seksualne apneje. Pošto sam odjednom počeo da se prisećam... njenog ugašenog tela kao kakavog ugašenog kamina, njenog belog povijenog vrata, onog njenog tužnog, zagonetnog pogleda. Ne, nisam sve to ja sam obavio. I ona je to htela, isto onoliko koliko i ja. Više od mene. I zid, i stolica koja se srušila iza naših leđa i njene stisnute šake, dignute uvis, oslonjene na sjajnu površinu postera, sve sam to ponovo video. Sećanje je bilo negde zatomičeno u mojoj utrobi. Tamo gde je čak i naš miris oživljavao. Miris zanosna koji potire miris pepela. Bio je to očajnički snošaj. A sav očaj bio je njen, očaj koji neprestano prati njene rahitične noge, koje su se sada kretale prema meni. Ona je tako vodila ljubav, a ne ja. Prisilila me je da pristanem na njen način. Koračala je sa svojim punim kesama, a šta je bilo u njima? *Šta si kupila? Čime*

se hraniš? Baci te kese na zemlju, ostavi ih u prašini i dođi k meni, kučko. Naspram svetlosti bila je mršava, mršava. Ličila je na jednog od onih beskičmenjaka sa anemičnim izoskeletom koji uproleće izviruju iz zemlje. Tako je ona izgledala kao da se pomalja iz nekakve muke. Išla je prema svojoj kući jednog od najobičnijih dana svog jadnog života, ravnodušna. Kakva je bila po karakteru? Zašto se toliko šminkala? Tašna od pačvorka sa dugom drškom udarala ju je po nogama. Trebalo je da krenem. Zaustavila se u senci u obliku kupe. Kesu je spustila na zemlju i dotakla užareni potiljak, pomerila svoju albinsku kosu. Zastao sam da ne propustim taj pokret, da zadržim dah tog ulepljenog potiljka. Bio sam trezan, stomak mi je bio sasvim u redu. u glavi bistro... i upravo tom bistrom glavom, tim praznim stomakom, želeo sam je. Nisam više imao u sebe poverenja, pošto sam osetio da je nedovoljno poštujem, čim sam je ugledao. Nije istina, nisam je čekao da joj se izvinim. Postavio sam se kao soko da bih se na nju ustremio, da bi ponovo bila moja. Skoro je bila stigla do mene. Mogla je da prođe, a da me ne opazi. Kad bude nestala u retrovizoru, otići ću. Da se više nikada ne vratim. Spustio sam glavu, gledao u svoje ruke na butinama ne bi li tako sebe podsetio da sam pristojan čovek.

Njen se trbuh zaustavio ispred vrata kola. Sagla se da pogleda unutra. Pogledao sam gore, tamo gde sam mislio da naići na dve uplašene rupe, ugledah njen izgubljen pogled. Nisam sasvim izašao iz svoga skrovišta, ostao sam naslonjen na prozor sa jednom nogom u kolima.

“Kako je?”

„Dobro, a vi?“

„Budimo na ti.“

„Otkud vi u ovom kraju?“

„Zaboravio sam da isplatim mehaničara.“

„Rekao mi je. Čak mi je kazao da ukoliko vas poznajem...“

„Reci mi ti.“

„Da.“

„A šta si mu ti rekla?“

„Da te ne poznajem.“

Nije delovala ljuto, ni najmanje. Možda je navikla, pomislih. Možda ide sa svakim ko naiđe. Sada sam je već gledao bez ikakve bojazni. Tamna senka oko očiju činila ih je još dublje utisnutim u mršavu lobanju.

Plavičaste vene po vratu zamirale su pod košuljom sa crnim i žutim dezenom u vidu šahovskih polja, sašivenom u nekoj od azijskih zemalja od veoma jeftine tkanine koja je šljaštela na suncu. Nije me više gledala. Ruka joj je bila na šiškama koje je počela da ispravlja i raspoređuje kako bi pokrila previsoko čelo na koje se bio zaustavio moj pogled. Obasjane svetlošću videle su se sve nepravilnosti njenoga lica a ona je to osećala. Biće da je imala znatno više od trideset godina, na spoljnim ivicama očiju već se videla nežna mreža sitnih bora.

Na licu joj je svaki delić kože bio ispijen. U prevojima, u očima, nozdrvama, u liniji između jedne i druge usne gdje je dopirao dah njenog unutarja, brujao je prizvuk neke pokornosti, neodrediv, nalik na neki prejak vetar koji se probija kroz gustinu šume.

„Kako se zoveš?”

„Italija.”

Prihvatio sam to neverovatno ime s osmehom.

„Slušaj, Italija”, rekoh, „žao mi je zbog...” i gurnuh ruku u unutrašnju stranu džepa.

„Hteo bih da ti se izvinim, bio sam pijan.”

„Idem, ovo što je smrznuto skroz će se otopiti.”

I pogledala je u jednu od kesa koje je sve vreme držala.

„Daj da ti pomognem.”

Odmah sam se sagnuo da joj uzmem kese iz ruku. Ona ih je veoma odlučno zadržala. „Ne. nije teško...”

„Molim te”

U njenim očima više nije bilo ničega. Video sam opet onu njenu odsutnost, kao da jelagano postala potpuno bezvoljna. Na dlanovima osetih znoj njenih dlanova koji se zadržao na ručkama kesa. Sišli smo zardalim stepenicama i došli do nasutog dela. Otvorila je vrata, a ja sam ih zatvorio za nama. Sve je bilo obavljeno istim nepromenjenim očajem, cvetna tkanina na malom kauču, poster sa majmunom koji drži flašicu, isti miris varikine i otrova. Osetih kako se nešto odronjava, kako se

nekakvo mekoj toplo testo lagano pomalja iz kore moga tela. Ljubavna želja polako se javljala, bio sam mekan, trom. Spustio sam kese na zemlju. Jedna konzerva piva otkotrljala se pod sto. Ona se nije sagla da je dohvati. Bila je oslonjena na zid, gledala je u pravcu prozora u useke između venecijanera. Popustio sam čvor na kravati dok sam joj prilazio. Osećao sam kako su mi muda otežala, bolela su me. Ovog puta sam joj prišao s leđa. Zabrinjavale su me njene oči, na kraju krajeva to je bila moja stvar. Hteo sam da uživam u tom nizu rebara, u tom potiljku. Možda sam joj izgrebao leđa, ali nisam uspeo to da izbegnem. Posle sam u džepu pantalona potražio novčanik. Na stolu sam joj ostavio novac. Za smrznutu hranu..

Anđela, nije odgovorila. Možda mi je pošlo za rukom da je uvredim.

Tvoja majka je bilau bašti sa Rafaelom koja je leti iznajmljivala kuću na plaži nedaleko od nas. Smejale su se. Sagnuo sam se i ovlaš poljubio Elzin obraz Elzin obraz. Ležala je u ligeštulu, lenjo mi je provukla ruku kroz kosu. Odmah sam se povukao. Plašio sam se dane primeti neki drugi miris. Rafaela je ustala.

„Idem, obećala sam Gabri da ću joj odneti maločokoladne pene.”

Veliki deo dana provodila je u vodi sa frotirskim šeširom na glavi. Plutala je na nekoliko metara od obale očekujući da će se neko sa plaže odvažiti da se okupa. Nekoliko zaveslaja i već bi ti se približila kao kakva bova. Obožavala je da melje i imala je mnogo toga da ispriča pošto je neprestano putovala. Elza bi postajala modra u vodi uz nju. Rafaeli međutim nije bilo hladno, kostim joj je uvek bio moker, čak i posle zalaska sunca.

Zadržao sam pogled na njenim snažnim butinama bez ikakvog razloga. Svojom uobičajenom ironijom obeshrabrila me je. Nasmejala se.

“Šta ćeš”, reče, pokazujući na Elzu, „mršavice uvek imaju neku debeljuškastu omiljenu prijateljicu.” Prikupila je pareo.

„Timo, mnogo si beo, što se malo ne prosunčaš?”

Znaš daje umrla pre tri godine. Dva puta sam je operisao. Prv i put dojke, a drugi put sam joj otvorio i zatvorio truh u roku od pola sata. To sam uradio pošto nam je bila prijateljica, mada mi je bilo jasno da nema spasa. Posle prve operacije nije došla na kontrolu, otputovala je bila u Uzbekistan. Dopustila je da sarkom nesmetano metastazira. Rafaela je bila veoma tolerantna osoba, ljude je ostavljala na miru. U ono

vreme naravno nije imala rak. Imala je jedan par klompi koje su po keramičkom podu nepodnošljivo odzvanjale. Sačekao sam sve dok se to neprijatno lupanje nije potpuno izgubilo u tišini peska.

Elzina stopala i gležnjevi virili su izvan ligeštula. Seo sam i počeo daje milujem. Ruke su mi klizile po njenim kolenima, koža joj je bila glatka, mirisala je na kremu posle sunčanja. Svaki put kada bih dolazio k njoj na more, svaki put pri pomisli na dolazak, bio sam zadovoljan. Sada sam bio tu šćućuren na ivici njenog ligeštula, a ni traga od radosti. Shvatio sam da je nešto zatajilo. Nisam našao ono što sam očekivao. Sitne nepažnje: ničeg svežeg u frižideru, moje kupaće gaće u ćošku blede nasred sunca od poslednjeg kupanja, moja omiljena košulja još neispeglana. A iznad svega Elza i njeno lice. Sasvim ravnodušno. Osetio sam se kao neko koga niko ne očekuje, niko ne voli. Neopravdano. Elza me je volela i to na onaj razuman način na koji sam je upravo ja naveo, pošto je sasvim sigurno bila mnogo strasnija od mene. Iz ljubavi, povinovala se mom prikoćenom, tenkovskom hodu. A ja sam, otkako mije umro otac, postao još gori. Osećao sam se nesigurnim, osećao sam kako izbijaju sasvim netaknute sve one unutarne pobune potiskivane tokom odrastanja. A od nje, koja je sada predstavljala moju porodicu, očekivao sam da primeti da postojim. Tvoja majka. Anđela, nikada nije podnosila slabiće, ja sam na žalost to znao, zbog toga sam je i odabrao. Milovao sam joj noge, a nisam osećao daje uzdrhtala. Ostajao mi je samo sladunjavi trag njene kreme za posle sunčanja. Voleo sam je, ali više nisam bio u stanju da privučem njenu pažnju.

Voleo sam je, ali sam već ulazio u onu kuću na periferiji, među kosti one druge žene. Uz nju nisam bio razočaran, telo joj nije bilo posuto uspomenu. Tucao sam nekoga koje bio niko.

U tim opojnim i patetičnim predasima postajao sam ono što sam uvek želeo a nisam nikada uspevao da budem - drski dečak. Silazio sam da se igram u dvorište protiv volje svoje majke, uprkos njenim bledim i nepomičnim rukama na klaviru. Porio sam žabe. Pljuvao u tanjir. Posle toga ostajao bih sam, kao i pre. Ali zadržavao bi se miris zločina, izbijao bi iz mraka i sada mi je pravio društvo dok se ćubeta trske pomeraju uz ivicu bašte sledeći pravac povetarca.

„Da li se sećaš onog ćoveka na oćevojoj sahrani?“

Elza je bila oslonjena na laktove, blago je okrenula glavu prema meni: „Kojeg?“

„Onog koji je ćitao...“

„Da, kao kroz maglu...“

“Da li ti je delovao iskreno?”

„Ima ljudi koji dolaze tek tako na sahrane pošto jadnici nemaju ništa pametnije da rade...”

„Ne verujem da je bio jedan od tih, znao je tatin nadimak, a i plakao je.”

„Svi imaju dovoljno razloga za plakanje, samo što je sahrana dobar povod.”

„A zbog čega si ti plakala?”

„Plakala sam za tvojim ocem.”

„Jedva si ga poznavala.”

„Plakala sam zbog tebe.”

„Ali ja nisam bio tužan.”

„Baš zato.”

Izvukla je noge ispod mojih ruku i nasmijala se.

„Idem da se istuširam, pošto je kasno.”

Naravno, samo se ti tuširaj! A ja ostajem još malo. Gledaću još malo sunce koje se spušta u more sa purpurnih šiški ovog neba tako lepog da čoveku dode da poveruje u Boga, u svetu u kome ga njegovi mrtvi čekaju da mu kažu da ništa ne nestaje. Peče me vrh kurca sve vreme dok mislim na svoga oca. O tome ću sam da se pobrinem kao što i treba pod ovim nebom kardinalske boje. A možda ću uzeti pivo iz frižidera ili ću možda da popizdim, ukoliko se još uvek nalazi ispod stola, mlako.

Kroz kuću Gabri i Lodola prolazilo se kao kroz šumu ljudi, okruženu bakljama koje su se viorile na vetru. Preplanula lica sa belim zubima dolazila su mi u susret, iz mraka. Imao sam na sebi odelo od svetlog lana, bez kravate, a još mokra kosa na potiljku stvarala mi je osećaj svežine koji se uvlačio pod košulju. Kao svakog vikenda, nisam se obrijao. Sa čašom u ruci pozdravljao sam se sa svima odreda. Pokoran kao kakav apostol. Kraj stola sa aperitivima, Elza je razgovarala sa Manliom i njegovom ženom, mahala rukama i kosom, smejala se. Raskošne usne otvarale su se nad niskom blago isturenih gornjih zuba, svesne moći koja počiva u tako malom nedostatku. Grimizna satenska haljina iste boje kao i ruž, milovala je svaki trzaj njenih čvrstih grudi dok se smejala. Za vreme ovakvih slavlja obično bi se razdvajali i u tome uživali. Povremeno bismo ovlaš dotakli jedno drugo zbog nekog komentara saopštenog šapatom, a skoro uvek bismo to ostavljali za kasnije, kada ona skinе ci-

pele sa štiklom i navuče svoje espadrile. Naši prijatelji bili su nam komični. Sto su bili tragičniji, to su nam izgledali komičnije. O njima smo veoma ružno govorili, ali, sa velikom ljubavlju, a to je bilo dovoljno da nas oslobodi osećanja krivice. Elza je uspevala sa lakoćom da pronikne u jezgro svake veze, sljuštala bi koru i zavukla se u nežno meso. Izvršila je autopsiju svih bračnih veza koje su nas okruživale.

Zahvaljujući njoj znao sam da su nam svi prijatelji nesrećni. Sada su delovali zadovoljno. Jeli su, pili, gledali tuđe žene. Očigledno je njihova nesreća bila prilično bezazlena čim se rastvarala u čaši penušavog vina i klizila daleko, iza viseće bašte, ka moru, iza Lodolove jahte sa belim bokobranima u noćnoj vodi. Ne, nije mi se činilo da sam okružen dušama koje pate.

Manlio je razgovarao sa Elzom, a samo bi povremeno i na kratko pogledao svoju suprugu Švajcarkinju. Martin je pokretala glavu u skladu sa kretanjem svojih previše ispupčenih i razrogačenih očiju. Majušna, mršava, izborana: kornjača sa dijamantnom ogrlicom. Pila je. Ne sada, pošto ju je Manlio držao na oku. Pila je sama dok bi on operisao. Porođaji, abortusi, usađivanje ili vađenje jajnih ćelija, prolapsi materice, po mogućstvu po privatnim klinikama. Manlio je za nju bio veoma vezan, vukao je sa sobom već dvadeset godina kao neku lutku na federe. Izgledala je doista da ju je kupio u nekoj prodavnici igračkaka. Svi prijatelju u glas su govorili: "Šta li je samo na njoj našao?" Ja, opet, u njemu nisam ništa posebno nalazio.

Martin je bila izvrsna domaćica, spremala je podjednako dobro *gigot d'agneau* i pastu *all' amairiciana* i nije ni o čemu imala svoj stav. Čovek bi se naždr'o i zaboravio da joj se zahvali, kako i da se zahvaljuje lutki na federe. Manlio ju je naravno varao; „kako i ne bi“, govorila bi Elza, „tako briljantan, tako vatren čovek, sa tom anoreksičnom alkoholičarkom.“ Gledao sam ih dok sam se probijao kroz one koji su stajali ispred i pomislio kako hi je on sada rado prevario sa mojom ženom. Naravno, Elza je bila toliko privlačna, bujne kose. jedra, sa tim svojim malčice nepravilnim osmehom, sa bradavicama koje štrče kao da su na izvolte. Večeras je sa Manijom bila previše duhovita. On je bio njen ginekolog, njemu je išla na papa test, on joj je ugradio spiralu. Je 'l to zaboravio? On to sigurno nije zaboravio. Drži cigaru među zubima, očiju zažarenih kao ugljevlje, a između stoji malena lutka koja uvlači dim svoje mentol cigarete. Otišao sam da uzmem još jednu čašu vina, dotakao sam ovlaš Elzin crveni saten. Manlio je podigao svoju čašu uvis pokretom koji je trebalo da znači dogovoreno.

Samo tako, Manlio. Pravo u velikodušno dupe uvreda. Nosiš košulje šivene po meri, sa utisnutim brojevima na džepovima, ali imaš trbuh još iz studentskih dana, uspeo si da nakrcaš tolike kilograme. Šta smeriš? Da tucaš svoju ženu, trbonjo?

Manlio je bio moj najbolji prijatelj. On je to bio i to je ostao, kao što znaš. Srce mi je odredilo da mu doživotno isplaćujem rentu osećanja, bez ikakvog posebnog razloga.

Rafaela se bila otkačila, mešala kukovima Čak i u tirkiznom kaftanu ukrašenom vezom, pored domaćina Lodola, koji je bio naduvan, izgužvane košulje, sav jadan. Livija, mrtva pijana, s kosom prebačenom preko lica, ruku dignutih uvis, šejkirala je svoju etničku ogrlicu, sva istegljena u pravcu Adeie, usukane u tesnu suknju boje jastoga, koja je zabacivala samo ramenima i glavom, nalik na neku gimnazijalku izašlu na prvi ples. Muževi, nešto dalje, na njih nisu obraćali pažnju, pošto su bili sasvim obuzeti jednom od svojih žučnih političkih rasprava. Đulijano, onaj dugonja, prevremeno osedeo zbog Livije, bio je nagnut nad Adelinim Rodolfom, sjajnim stručnjakom za građansko pravo koji je u slobodno vreme glumio u amaterskom pozorištu a koji će se narednog leta razvesti od jadne Adele, zavrnuvši joj preko noći, pravosudnom upornošću, slavinu piivilegija, bez ikakve milosti i srama. Ali život je nežan, jer mu se nit lagano odmotava i ostavlja nam dovoljno vremena za sve. Te večeri je Adele, još daleko od svoje budućnosti, vrtela glavom levo, desno, i naizmenično pokazivala viseće trouglaste minđuše koje su joj krasile resice.

„Dođi hirurgže!”, dobacila mi je.

Prešao sam pogledom preko svih tih načičkanih glava nalik na zid koje su se nalazile ispred mene i na trenutak sam opazio oči tvoje majke. Verovatno je i ona popila koju čašu više od dozvoljenog, kratkovidne oči su joj se caklile. Prekasno je prinela ruku ustima ne bi li tako prikrija mali zev. Teško me je naterati da igram, skoro uvek se povlačim pred nasrtajima muzike puštene do daske. Ako baš moram, onda se držim svoga mesta, na malom prečniku i ne pomeram se odatle. Zažmurio sam i počeo da se ljuljam ruku opuštenih niz bokove. Muzika me je polako osvajala i nosila me prigušena kao šum mora unutar jedne od onih velikih školjki čija je površina sjajna kao emajl. Nedavno sam video sličnu. Gde bese? A da, nalazila se pored slonica od zada, stočiću sa izguljenim furnirom u kući one žene. Više puta sam se našao pred tom jeftinom školjkom sa ružičastom i glatkom kovrdžom na kraju, nalik na ženski polili organ, dok mi je znoj sa čela curio, a samo na kratko uspevao da orvorim oči. Sada sam se pomerao odlučnije, povijao se unapred, izrazito, a zatim se uspravljao i bacao glavu unazad. Nebo je bilo načočkano zvezdama, mrak je bio ispunjen neujednačenom svetlošću, kao posle kakvog vatrometa. Čaša mi je ispala iz ruke, osećao sam staklo pod nogama. Izgubio sam ravnotežu i skoro uletio u Rafaelovo naručje: „čuvaj se Timo, a šta ćeš ako ja pristanem?” a smejala se sve do ušiju, smejali su se i Livia i Manilo, koji mi je sada skakutao iza leđa tražeći saučesništvo neke omanje osobe izbezumljenog lica. Stavio sam ruke oko širokog Ralaelinog struka i počeli smo da igramo kao klimavi duet. Gazila je po svom dugom kaftanu, a njen veliki trbuh krčao je uz moj dok sam njome vitlao posred gomile. *Zaigrajmo, Rafaela. Zaigrajmo. Za koju godinu moje će se ruke naći nad tvojim trbuhom, nad komadom mesa sa svih strana oivičenog platnom, a sa jastuka na kome je stajalo ime zdravstvene ustanove reći ćeš mi: „Baš šteta, konačno sam bila oslabila...” i briznućeš u plač. A sada se smeji, igraji koliko ti srce želi!* A i ja sam igrao

nošen melodijom uspomena. Ništa ne sluteći, kao i svi ostali. Kao i tvoja majka. Izula se, igrala je sa sandalama u rukama. Biljke su se povijale, pomahnitali prsti gnječili su pod kao mošt. Muzika joj je bila pod nogama.

„Pazi razbio sam čašu!“

Skrenuh sam sa podiju ma za igru.

Bašta koja se nalazila na prostranoj terasi bila je prepuna zastrašujućih egzotičnih biljaka: neke od njih bile su ogromne i na stabljikama stajale su velike kvrge, a neke su bile posute igličastim izraslinama na čijim vrhovima su se nalazile nekakve cvasti, sve od sitnog praha. Ove anemične biljke pod mesečovom beličastom svetlošću delovale su još bleđe. Prolazio sam baštom i činilo mi se da se šetam po nekoj koloniji priviđenja. Našao sam se pred drvenom ogradom. Voda je bila sasvim mirna, onako plava kao što je u dubinama. Pogledao sam iznad u daljinu ka horizontu, tamo gde more savlađuje mrak. Otac mi je umro, otišao zauvek. Pao je nasred ulice od infarkta. Ja više nisam bio ničiji sin. U svetlom lanenom odelu, lica okrenutog ka mraku, postao sam i ja priviđenje. Okrenuo sam se u pravcu slavlja. Osmatrao sam svoje prijatelje, zaklonjen zavesom ove sablasne bašte. Poznavali smo se još u onim nežnim godinama ideala, tek izniklih bradica kao u jarca. Šta se promenilo? Prostor koji nas okružuje, vetar koji nas je sa svih strana šibao, dok smo boravili na otvorenim prostorima. Jednog jutra, pred sam kraj proleća, zatvorili smo prozore, telo laste plutalo je u oluku. Odjednom smo se uvukli u sebe. Brijemo se tako pred ogledalom i pod oštricom brijача - lice naših očeva, lice kome smo se podsmevali. Šetkali smo se sa kravatom po belom svetu, uz honorare, komercijaliste i vodeći zaobilazne razgovore. Sve do one večeri, prošle zime, na kauču nove Manliove kuće, na modernom lepom dugom kauču. Počelo je tako što sam ga izmerio, a onda sam shvatio da je njegova kuća duplo veća od naše, ili mi je Elza na to skrenula pažnju? Učestvovao sam u razgovoru, ispio kap, Martin mi je dodavala grickalice, govorio sam, a krajičkom oka pratio sam Elzu. Sedeći na naslonu za ruke, prekrštenih nogu, moja je žena gledala kroz prozor. Ali ne u nebo, ne. Odmeravala je površinu terase koja se nalazila iznad reke. Nisam ni bio svestan da sam počeo da se derem, da sam postao agresivan. Manlio me je fiksirao iznenađeno, crvena kašmirska kravata klatila mu se u kristalnoj čaši. Na povratku, gledajući put kojim smo prolazili, gde je kiša upravo prestala da pada, u kolima, tvoja majka je rekla:

„Izvini, koliko može da zarađuje neko kao Manlio?“ Promrmljao sam neku cifru. Kasnije, kod kuće, dok sam mokrio i rukom ga pridržavao, plakao sam. Odjednom sam shvatio da smo ostarili.

A zato sam se sada, u neposrednoj blizini drvene ograde ove paklene bašte,

smejao, smejao se kao lud. A mala Martin teturala se pijana dole, zaklonjena stenom.

Usred noći, budan sam i gledam kroz otvoreni prozor tamo gde se čuje šušanj tamnog lišća palme. Tvoja majka spava, njena grimizna haljina nalazi se na stolici. Osećam kako mi nešto nalik na klješta pritiska mišicu, spušta se ispod ramena u pravcu srca. Uvlačim ruku ispod jastuka da bi mi to popustilo, trzam se. Ona se okreće u mraku.

„Šta ti je?“

Njen glas zvuči pomalo umorno, ali blago. Ne osećam više mišicu. Plašim se da nije infarkt. Tražim njenu ruku, stežem je. Ima na sebi svilenu majicu sa bretelama koje se presijavaju kao male mašne. Pored mene je, a dojke su joj meko spuštene jedna uz drugu. Pomeram se prema njoj. Gubim se omamljen njenim mirisom. Lagano joj skidam čaršav sa tela. Jedna traka svetlosti sliva joj se duž nogu.

, „Ne spava ti se?“

Ne odgovaram joj, usne su mi prislonjene na njene noge. Ona više ništa ne govori, provlači mi ruku kroz kosu i miluje me. Razumela je, poznaje me, zna kako vodim ljubav. Ne zna da to činim kada me obuzme strah. Znam da ne mogu da je zapanjim, ali mi se to ne čini strašnim. Odsustvo zapanjenosti uliva nam sigurnost, vodi nas ka blagostanju koje je ravnomerno raspodeljeno. Naše blagostanje liči na adađo, na otkucavanje sata na komodi. Tela su zagrejana, naši polni organi blago pulsiraju, kao lepo odgojeni. U ovoj partituri ljubavi, ima nečeg suvog, na to mislim dok mi tvoja kosa ulazi u usta, stežem te čvrsto pošto se noćas bojim. Dolazimo do slasti zatvorenih očiju, zgrčeni jedan u drugome nalik na kažnjenu decu.

Tvoja majka posle ustaje pošto je žedna. Prolazi kroz mračnu sobu, čujem kako silazi u kuhinju. Mislim na njeno nago telo nežno obasjano lampicom frižidera, pitam se da li me još uvek voli. Vraća se potom držeći koka kolu u ruci.

„Hoćeš li malčice?“

Seda na prozorsku dasku i počinje da pije gledajući kroz prozor. Sada se ona nalazi iznad tamnih palminih listova, ona sa leđima naslonjenim na zid i blago povijenim nogama. Njeno nago telo naspram noći, naspram mojih priviđenja. Iznad mene je, ne pomera se i svetluca kao kakva bronzana statua. Tada mi pada na pamet jedna jedina pomisao.

„Hajde da napravimo dete.“

Iznenadio sam je. Smeši se, frkće iz nosa, diže obrve, češka se po nozi, kao da joj

je za trenutak neugodno. „Idi da ti skinu spiralu.“

„Misliš ozbiljno?“

„Da.“

A osećam da bi više volela da nije dobro razumela. U braku smo već dvanaest godina i nismo nikada osećali potrebu za nekom dopunom.

„Ti znaš da ja nemam poverenja...“

„Poverenja u šta?“

„Znaš da nemam poverenja u svet.“

Šta govoriš? Sta me briga za svet, za čitavu tu gomilu bezličnog mesa. Govorim o nama. O mom đoki i o tvojoj malenoj ribici. Govorim o jednoj tačkici. O jednoj svetlucavoj tačkici u mraku.

„Nisam ubeđena da na ovakav svet treba da donesem dete...“

Stiskaš noge, postaješ malena a htela bi da se pretvoriš u bubašvabu kako bi mogla da nestaneš duž zida. Gde bi htela da se popneš? Ne želiš dete zato što je svet okrutan, zagađen, bezvezan? Vрати se ovde, vrati se dole k meni. Čekam te nag na krevetu. Očekujem od tebe neki bolji odgovor.

„Ne verujem da bih bila u stanju da držim novorođenče u naručju, bojala bih se.“

Ah, plašiš se da se odrekneš te žene koju grliš, koja ti se sviđa? Znam, dušo, nema u tome ničeg rđavog, sebičnost nam daje utehu, pravi nam društvo. A već te zamara ovo moje ispitivanje, a možda ti je sad i hladno. Pomeraš se, sebe mučiš. Bojiš se da mi više nisi dovoljna.

„A ti, zašto bi ti želeo da imaš dete?“

Mogao bih da ti kažem kako mi treba jedan konac da zašijem sve svoje neobične misli, da ih prikupim sve zajedno. Zato što mi ispada poneko parče. A želeo bih da imam i novo. Zato što sam ostao siročče, to bih mogao da ti kažem.

„Zato što bih voleo da vidim kako neko pušta zmaja.“ Kažem, a ne znam šta sam rekao.

Napetost konačno popušta, sve je to bila igra, šala. Tvoja me majka opet gleda s

poverenjem.

„Kretenu.“ smeje se.

Uzima gutljaj koka kole. „Zar nam nije i ovako lepo?“

A ja mislim na nit koja se pomera na vetru, na jednu malu šaku koja me drži pričvršćenog za zemlju. Ja sam taj zmaj, Elza, ja letim. Jedno otkinuto parče trapezaste tkanine na nebu, a ispod njega, velika senka koja prati moje detence, deo koji meni nedostaje.

Zašto te nisam kolima odvezao u školu? Padala je kiša, često sam te vozio po kiši. Prvu operaciju imao sam u devet, mogao sam to da izvedem, ostavio bih te malo ranije, ostala bi ispod svodova da pričaš sa drugarima očekujući da zazvoni. Voliš da dođeš u školu malo ranije a ja volim da te imam kraj sebe u kolima dok pada kiša. Staklo se zamagli od našeg daha a ti se istegneš i brišeš ga rukom. Nisi nikada mamurna ujutru, uvek si sasvim bistre glave. Pratiš sve što se oko tebe događa. Malo razgovaramo, gledam vrhove tvojih prstiju kako vire iz predugih rukava koje stalno povlačiš nadole. Nosiš te čudne majice, kratke u struku, a predugih rukava. Zar ti nije hladno na stomaku, Anđela? Ne, hladno ti je na rukama, nije fazon osećati hladnoću na stomaku. Navučješ svoju jaknu, a ispod si skoro gola, za vas su leto i zima iste stvari, ne menjate garderobu kad se promeni godišnje doba, to se više ne radi.

„Kako ti je u školi?“

„Dobro.“

Uvek kažeš da je dobro. Tvoja majka misli da nisi baš briljantna, ona je ta koja odlazi na razgovor s profesorima. Učiš uz radio, ja sam isto tako učio uz radio, nisam ti to nikada rekao. Ti si kao i ostali tvoji vršnjaci, ne znate da se usredsredite, to je vaš problem. Tvoja majka kaže da sam bolećiv prema tebi. Tačno je da sam njoj prepustio da se brine o tvom vaspitanju. Ona ti namešta krevet i ona ide za tobom i sređuje kupatilo posle tvog tuširanja. Jutros je na mašini za veš ostao tvoj uložak, ja sam ga bacio.

„Ćao, tati.“

Volim kad me tako zoveš. Dobrica si, lice ti je nasmevano i prepuno ironije. Posmatram te dok izlaziš iz kola i trčiš po kiši. Možda će te oboriti, ali nema veze. Zahvaljujući tebi, Anđelina, ja se kao kandžama pridržavam za ovaj svet koji opstaje mada ne menja garderobu pri smeni godišnjih doba.

Od skora smo počeli da se mirišemo, nas dvoje, otkako su učestale tvoje prepirke sa majkom. Znaš, iščekivao sam ovaj trenutak, toliko godina sam sedeo skrštenih ruku. Naišla si na moj osmeh kada si izašla iz kupatila, pošto se uvek tamo podžapate dok ste još u gaćicama, sa šminkom prevrnutom u lavabou. Nasmešio sam ti se. Ti si mi uzvratila. Tvoja se majka ražestila:

„Evo, najzad ste postali vršnjaci“, rekla je.

Ona nije htela da ti se kupi motor, ni ja nisam hteo, ali nisam želeo da ti kažem ne. Gnjavila si nas prilično dugo, sistematski, ne pomišljajući da odustaneš. A onda sam ja rekao: „Ako ništa drugo, sešće na neki drugi motor, sešće bez kacige, iza nekoga ko možda prebrzo vozi.“ Tvoja majka je rekla: „Ni govora.“ Na to nisam ništa odgovorio, a ona je toga dana otišla ne pozdravivši me. Ja sam u stvari želeo da vidim onaj sjaj u tvojim očima, želeo sam da mi se obesiš o vrat i kažeš: „Hvala ti, tati...“, to sam želeo kao neko dete.

Na kraju sam ja i bio najviše uzbuđen. A i mama je znala, već si nas bila pobedila. Nismo u stanju da ti kažemo ne. Nismo u stanju da sami sebi kažemo ne. Ona je popustila mnogo brže nego što si slutila. A onda je došao red na preporuke, zaklinjanja. A ja sam naslonjen na tezgju prodavnice popunio ček. Odabrali smo najskuplju kacigu. Tvoja majka je udarala prstima po njoj ne bi li tako proverila izdržljivost što je bio poslednji besmisleni znak odbrane. Onda je provukla ruku u unutrašnji deo koji treba da ti zaštiti glavu. Njenu glavu.

„Čak i greje“, rekla je i tužno se osmehnula. Ti si joj obujmila ramena, protresla je, sručila se na nju kao kakva slatka nepogoda. Tvoja razdraganost rasterala je njenu setu.

Vratili smo se tada prvi put kući bez tebe. Bila si iza nas na motoru, išla si za našim kolima, a mi smo polako vozili. U retrovizoru, video sam tvoju crvenu kacigu. Sećam se da sam rekao: „Ne možemo živeti u stalnom strahu. Moramo joj dozvoliti da odraste.“ Bojao sam se da pomislim: moramo je pustiti da umre.

Bacio sam ključeve na stočić na ulazu i odmah se izuo. Celo sam popodne proveo u svojoj privatnoj ordinaciji radeći. Poslednji pacijent bila mi je neka očigledno dobrostojeća žena. Sve vreme imala je isti izraz očiju, one kao da su bile plastične, nalik na ogromnu dugmad njenog kostima. Još uvek mi titraju pred očima inicijali kreatora utisnuti u svako dugme, kao poslednja nelagodnost koju sam toga dana doživeo. Još dok sam išao ka kupatilu počeo sam da se svlačim. Ušao sam pod tuš, a

telefon je zazvonio.

„Jesi li kupio sebi nešto?“

Tvoja je majka bila tačna kao i uvek.

„Svakako.“

Naravno da sam slagao. To leto sam preživeo zahvaljujući arančinima, ukusnim pohovanim ćuftama od belog pirinča. Odlazio sam u prodavnicu gotove hrane koja je sada zatvorena. Za mermernom tezgom, usukani čovek ćutke bi mi pružao moju dnevnu dozu. Tri arančina na debelom keramičkom tanjiru. Znaj, devojčice, život je samolepljiv papir čija spoljna strana može i da prevari, lepak deluje izdržljivo, izgleda kao da mnoge stvari može da podnese. Onda ga odmotaš i shvatiš da gomila stvari nedostaje, a ono što ostaje čisto je sranje. Eto, u okviru tog sranja, što se mene tiče, tu je i debeli keramički tanjir sa tri arančina.

U gradu su mi nedostajale one večere koje priprema tvoja majka. Prijao mi je zato ukus toga što mi je nedostajalo, dok sam stajao nag u svojoj barici. Bio je to ukus samoće, ruke u gaćama. A idući tako po sobama otkrivao sam da je nostalgija veoma rastegljivo osećanje u koje možeš da strpaš sve što ti padne na pamet. Jedno od onih plesni koje se hvataju na dušu i hrane se samodovoljnošću. Uključio sam televizor. Program je do te mere bio letnji da je voditelj sa tamnopotom sirenom stajao na ostrvu od stiropora posred bazena. Isključio sam ton i ostavio da ono veštačko plavetnilo širi svoje odbleske. Otišao sam u sobu, sa noćnog stočića uzeo knjigu koju sam čitao, vratio se u dnevnu sobu i nag se izvalio na trosed. Kao u mladosti, kada bi moji otputovali na odmor, a ja ostao da učim. Pomogao bih ocu da smesti poslednju torbu u nepristupačan prtljažnik automobila lancia coupe. Provodio bih čitave dane praveći nered po kući. Rasprostro bih knjige, gaće, ostatke hrane svuda po tepihu. Uživao sam u kršenju zabrana vezanih za te skromne odaje koje je moja majka onoliko lickala tokom čitave zime. A kada bi na kraju svaka stvar opet bila na svome mestu, uspevao sam lakše da preživim među tim zidovima upravo zbog očuvanog sećanja na svoj letnji prestup. Mislim da je to isto ono osećanje koje može da ima neki štokavi kelner kad krišom pljune u tanjir gosta koji ga je ugnjavio svojim prohtevima.

Kroz prozor se začu iz daljine neki potmul i udar i preseče tišinu. Možda se menja vreme. Prethodne večeri ostavio sam bio stolicu na terasi. Navukao sam bade mantil i izašao da je unesem. Jedna ptica, zaostala za jatom, zalutala je u dvorište i sada je preplašena obletala po bašti među rastinjem tražeći neki izlaz. Gledao sam je dok se zaustavljala da predahne pokušavajući da se izbori sa teškim, sparnim danom koji se odjednom smrkao. Uskoro će početi kiša. Ostao sam napolju u iščekivanju svežine koja će možda naići. Iako je bila tapacirana, stolica nije bila ni najmanje udobna. Crni prhut krila pređe iznad moje glave, ptica je konačno uspela da se usmeri put neba. U

dvorištu je vazduh ponovo bio nepomičan i težak. Oluja je ostala negde daleko. Vratio sam se unutra i oprao zube.

Šta da radim, nevesto moja, večeras bi tako hteo da se zavučem u telo neke ženice, da na sebi osetim njenu glavu od rafije. Željan sam nečijeg toplog daha, psa koji bi mi liznuo ruku u mraku. Dok spavaš kunem ti se da je ovo poslednji put. Spremao sam se da je ponovo prevarim, nisam hteo sebi da pokvarim večer. Dok sam napuštao grad i polako se provlačio kroz one barake bivao sam sve razdraganiji, pošto mi se činilo kao da idem u neki drugi svet, u neki grad sav od sojenica, s one strane vode, u neki mali Sajgon. Sva ova prljavština koja se približavala, ova treperava svetla, jurišala su meni u susret nalik na luna park koji je samo za mene ostao otvoren.

Prvi put sam noću išao k njoj. Uživao sam prepoznavajući stvari, napipavajući ih po mraku, nalik na lopova. Upijao sam nezdravi miris ovih mesta kao kakav balsam, kao i onaj deo sebe kojeg sam se pribojavao, a na kojeg sam se pozivao u mraku. Stepenci nejasnih ivica, prljavština pod mojim nogama, izdužene senke spratova, sve je bilo tiho, sem mog vučjeg srca. Mrak je progutao spoljne gvozdene stepenice, a ja sam trčao ka njima kao prema nekom tunelu čije su me krivine sve više privlačile.

Evo i poslednje etape, nasutog dela ispod nadvožnjaka, nepomičnog kao nestalo more. Nedostajalo je samo još nekoliko koraka da stignem u sojenicu malene ljubavnice moga Sajgona. Prozor prema balkonu nije bio osvetljen. Stegao sam šaku i zakucao na zelena vrata. Sapleo sam se o stepenik, zboleo me je gležanj. Podigao sam šaku popreko i pokucao jače, kao čekićem. Gde li je u ovo doba? Napolju sa prijateljima, zašto ne bi mogla da bude sa prijateljima? U nekom od onih noćnih lokala koji liče na fabričke hale sa reflektorima okrenutim prema nebu? Upravo je igrala okružena ruljom, žmureći, kao prvi put kada sam je video naslonjenu na džuboks. A zašto i ne bi igrala? Možda je imala nekoga, nekog bednika sebi sličnog koji je sada stiska, a od mene ni traga u njenim mislima. Možda je i bila prostitutka, uostalom, nije se nimalo ustručavala da primi novac od mene. Njene rahitične noge sada ostavljaju otiske po nekom mračnom trotoaru, ko zna gde, u nekoj udaljenoj gradskoj aveniji. Rukom naslonjenom na prozor automobila pogađala se oko cene svoga tela, iscrpljena, upalih očiju, razmazane šminke. Možda je Manlio u tim kolima. Povremeno se zabavljao tako što bi pokupio neku noćnu pticu. A zašto ne bi mogla da bude baš ona? Ne, ona ne. Prestao sam da udaram, počela je da mi podrhtava ruka koju sam ispružio. Nije bila lepa, bila je bezbojna, deprimirajuća. Činilo mi se da je ta njena neizdašnost štiti, da niko nije mogao ni da zamisli kako se ona menjala, kako je njeno telo bilo u stanju da se raspali. Možda je takva bila sa svima. Ko sam pak bio ja da zaslužujem više od drugih? Podigao sam ruku koja me je bolela i ponovo zakucao. Nije bila kod kuće. Kurva nije bila kod kuće. Razočaran, okrenuo sam leđa vratima i pogledao u noć. Nadvožnjak je bio pust, a nešto niže, barake u kojima su brujali jedva čujni glasovi još uvek budnih ukućana. *Možda je ona upravo k njima odlazila,*

Ciganima, opijala se u njihovim prikolicama, gde su joj gatare proricale odrpanu sudbinu.

Nešto je zacvilelo i čuo se šušanj sa druge strane vrata. Pomislio sam na njeno telo, ruke, i još jednom me je iznenadila nemogućnost da je se jasno prisetim, onako jasno kao što sam želeo.

„Italija“, prošaptao sam, „Italija...“

A činilo mi se kao da je obavijam nekakvim ogrtačem, kao da joj negde ocrtavam konture, u zatvorenoj odaji njenog imena, njene samo njene.

„Italija“, a milovao sam drvena vrata.

Začulo se skičanje, šapa koja grebe i prepoznao sam psa. Počeo je da reži, slepa životinja, bedna kao i vlasnica. A režanje je bilo promuklo, ko u kakvog umornog, ostarelog psa. Nasmejao sam se. *Vratiće se, ako je ostavila psa znači da se vraća, sačekaću je. Obaviću još jednom to sa njom i ovo mi je poslednji put.*

Automobil je prošao nadvožnjakom, svetlost farova oblila je zidove kuće. Iznad moje glave, između cigala, nešto je zasijalo u mraku. Setio sam se tada ključa. Proturio sam ruku i našao ga između razdvojenih cigala u ražvakanoj žvakačoj gumi. Stegnuo sam šaku. Bilo je kao da sam nju ščepao. Nije trebalo, ali sam već tražio u drvetu rupu da bih u nju uvukao lepljivi ključ.

Unutra, mrkli mrak, a uobičajen miris, samo još ustajaliji. Nalazio sam se u njenoj kući, a nje nije bilo i taj prestup me je uzbuđivao... a onda me je zadovoljstvom ispunjavala pomisao da se taj ključ nije slučajno našao zalepljen na ulazu, nego je meni bio namenjen. Pipao sam okolo po zidu. Našao sam prekidač unutar napukle keramičke drške. Jeftina sijalica upalila se nasred sobe. Slep pas nalazio se ispred mene sa svojim beličastim očima, jednim uhom načuljenim a drugim oborenim. I to mi je neki čuvar. Ugasio sam. Ne, nikako svetlo, sačekaću je u mraku. Mrak me je krio od mene samog. Načinio sam nekoliko koraka pipajući i izvalio se na kauč. Kuća je bila natopljena tišinom. Jedino su se čuli sitni šumovi koje je proizvodilo moje provalničko telo i disanje psa koji se bio uvukao na svoje mesto ispod kauča. Počeo sam da se navikavam na mrak i sada sam već razaznavao obrise nameštaja, tamne grupice figura raspoređene tu i tamo, ivice kamina naspram zida. Podsećao je na neki napušteni oltar. Pošto je kuća u mraku imala neku svoju svetlost, neku svoju napuštenost. A ona, upravo zbog svog odsustva, bila je još prisutnija. Poslednji put sam je dovukao na kauč. Nikada nismo gledali jedan drugome u lice. Sagnuo sam se da potražim ono mesto između naslona za ruke i naslona za leđa u koje su ponirali njeni trzaji. Klečeći na zemlji, dotaknuo sam ovlaš lice u mraku. Italija je bila u tom položaju, zarobljena u ćošku. Gurao sam nozdrve, usne... tražio sam ono što je ona

morala da oseća dok sam je uzimao. Hteo sam da budem ona i osetim kako je ona osećala mene u svome telu. Nisam čak ni pokušavao da odolim. Srijao sam pravo u ponor skoro i ne primetivši. Slast se rasprostirala mlaka po trbuhu, širila se ka ramenima, pela se u grlo. Kao da je u potpunosti bila slast u telu neke žene.

Ubrzo sam opet postao čovek, Anđela, i nije mi ostao nikakav slatki ukus. Samo miris moga daha dok su poslednji trzaji zamirali u dubini kauča. I očajanje, jedna nenadana tuga, koja je u toj oskrnavljenoj pomrčini bila još veća. Noge su mi se ukočile i bio sam isflekan kao neki pubertetlija. Uz moja kolena i dalje je stajao pas koji je sve vreme pratio moja pohotna dahtanja. Ustao sam i udarajući po okolnim predmetima tražio sam kupatilo. Našao sam vrata i pratio kabl na zidu sve do prekidača. Naleteo sam na sebe u ogledalu: oči zaslepljene svetlošću zloslutne munje. Nalazio sam se u niši prekrivenoj starim pločicama. Otvorio sam slavinu. Dok sam se saginjao licem okrenut prema lavabou video sam u čaši okačenoj o metalni nosač iskrzanu četkicu za zube. Zgadio sam se nad tom izanđalom četkicom ali isto tako i nad samim sobom. Obešena o ivicu male sedeće kade stajala je gumena prostirka. Plastificirana zavesa tuša visila je sva buđava u dnu, okačena i urolana o šipku sa koje je visila. Sapun je uredno stajao u svojoj kutiji. Na polici ispod ogledala nalazila se samo krema za ruke i kutija od mutnog stakla odakle je virio tečan puder koji je Italija stavljala na lice. Na podu bila je korpa od pruća, podigoh lagan poklopac i videh gomilu prljavog veša. Pogled mi se zadržao na zgužvanim gaćicama. Osetih u sebi težak glas koji me je preklinjao da ih na brzinu strpam u džep i ponese sa sobom. Ponovo sam podigao pogled prema ogledalu i zapitao svoje vučje oči u kakvog li sam se to čoveka pretvorio.

Ugasio sam svetlo i vratio se nazad. Prolazeći pored kauča, sagnuo sam se da namestim cvetni prekrivač. Pas je zacvileo, nagazio sam mu šapu. Zatvorio sam vrata i proturio ključ u njegovo skrovište, ali žvakaća guma se bila stvrdla. Pokušao sam prstima da je razmekšam, nije mi se dalo da to uradim pljuvačkom. Čuo sam neki šum, neko udaljeno tupkanje. Štikle po metalnim stepenicama. Stavio sam gumu u usta i počeo da žvaćem. Ključ mi je ispao iz ruku, sagnuo sam se da ga pokupim. Tupkanje je prestalo, potonulo u zemlju. Našao sam ključ, pritisnuo snažno palcem i zalepio ga za prorez između cigli. Šmugnuo sam dole, u travu i sakrio se iza kuće, pored olupine izgorelog automobila. Ona se ubrzo pojavila. Dve tamne noge koračale su lagano naviknute na mrak. A između - ona njena torba. Izgledala je umorno, leđa su joj bila povijenija nego inače. Proturila je ruku kroz deo kraj vrata a ključ je pao na nju, posred kose. Pripio sam se savim uz zid dok je ona tražila po kosi. Jednim okom video sam kako joj prsti dotiču ključ a izraz lica joj je postajao drukčiji, jedva sam je video ali sam naslućivao da je njome prolazio određeni osećaj. Odvojila je gumu i ostala tako držeći je prstima: primetila je da je mokra. Pogledala je naokolo po mraku a zatim joj se pogled usmerio prema delu gde sam se ja nalazio. Sada će me otkriti i doći će da

mi pljune u lice. Načinila je dva koraka i zaustavila se. Mesečeva svetlost jedva ju je osvetljavala. Sagnuo sam se iza olupine izgorelog automobila. Gledala je u mrak u koji sam se sklonio i možda me je videla. Pogled joj je bio uperen u prazno, ali je izgledalo kao da zna da sam bio tu, pomisao na mene prolazila je njenim licem. Ostala je da stoji. Okrenula se, gurnula ključ u ključaonicu i zatvorila vrata za sobom.

Naredne večeri bio sam sa Manliom u jednom od onih jeftinijih restorana u centru sa klimavim stolovima napolju, gde čovek mora da se sagne i podmetne nešto ispod noge stola, a samo što se uspravio, shvati da se druga strana ljulja. Tačno onako kao što biva i sa životom. Manlio se izmotavao, šepurio se u svome sakou, ali nije bio radostan. Imao je neprilika u porodilištu, mrmljao je nešto da bi ostavio utisak, izražavao svoje sažaljenje, a naravno lagao. Nenamerno je bio neiskren, nikada se nije izjašnjavao, niti mu je padalo na pamet da to učini. On je pratio kretanje drugih i na kraju povlađivao. Tako je, večeras, sa žarom istinskog prijatelja pokušavao da se uvuče u jazbinu po kojoj sam se ja kretao bez ikakvog apetita. Već duže vreme bilo je to tako. Ja ćutljiv, rasejan, najpre sam žestoko navalio na predjelo, a onda sam ga ostavio, ne naručivši više ništa. Manlio se trudio da me prati, pozajmljivao je od mene dobro raspoloženje i za to vreme grickao redom iz raznih činija paprike, prženi sir, pasirani prokelj... „Je l' ideš sa kurvama?“

Nije očekivao slično pitanje pogotovu ne od mene. Smeje se, sipa sebi u čašu, cokće jezikom.

„Je l' ideš ili ne?“

„A ti?“

„Da, idem.“

„Stvarno?“

Ko zna na šta cilja, možda misli na Elzu. Čini mu se neverovatnim da ja pored žene kao što je Elza još idem i plaćam. Nema ništa protiv promene registra, klizi mu lagano u telo uz vino.

„Ponekad i ja... „ a sada je nalik na kakvo dete.

„Ideš stalno sa istom ili menjaš?“

„Kako kad.“

„Kuda ih vodiš?“

„U kola.“

„A zašto?“

„Da se molim Bogu. Kakvo idiotsko pitanje“, smeje se i oči mu nestaju.

Uopšte nije idiotkso pitanje, Manlio, shvataš kasnije, dok gledaš u turistkinju koja prolazi zagrljena sa nekim gorostasom u bermudama. Sada ti je lice ogorčeno.

Kasnije mu kažem da nije istina, da ne idem sa kurvama. Nervira se, ali se i dalje smeje, pocrveneo je u licu, kaže da sam govнар, „govнар kao i inače“, kaže. Ali zato više nije dosadno, veće je dobilo neki novi kvalitet, zašlo je u intimu spavaćih soba, tamo gde zabljesne nešto nalik na istinu, a možda i sušta istina, a Manlio, dok ide prema kolima, počinje da liči na iskrenog čoveka. Očajnog. Pozdravljamo se na brzinu, dvaput potapšemo jedan drugog po ramenu, nekoliko koraka po mraku i već smo daleko jedan od drugog, svako na svojoj strani ulice. Nema primesa ničeg drugog. Naše prijateljstvo odlikuje značajan stepen higijene.

Anđela, mogao bih da ti kažem kako mi se činilo da senke uličnih svetiljki padaju po meni kao uginule ptice, i pri svakom padu na prednje staklo video sam kako se obrušava sve ono što mi je nedostajalo, mogao bih da ti kažem da su senke padale sve brže, dok sam jurio, a u meni rasla želja da nečim popunim taj nedostatak, da bilo šta ubacim. Mogao bih da ti kažem mnogo toga što bi sada zazvučalo kao istina, a što u stvari nije. Ne znam šta je bila istina, ne sećam se. Znam samo da sam vozio prema njoj, a da pritom ni na šta određeno nisam mislio. Italija nije predstavljala ništa. Bila je crni fitilj petrolejske lampe, vatra je bila iznad nje, u onoj uljanoj svetlosti kojom su bile obavijene moje potrebe i sve ono što mi je nedostajalo.

Počinjala je duga avenija gde su se ocrtavale figure onih koje naplaćuju. Farovi mojih kola udarali su po lelujavim telima kao meduze usred noći. Ošinuli bi ih svetlošću a potom prepustili tmuni. Usporio sam pri kraju drvoreda. Devojka koja je prišla mojim kolima imala je crne mrežaste noge i savršeno lice za ono čime se bavila, grubo i dečje, tmurno i melanholično: lice kurve. Izgovorila je nešto kreštavim glasom, možda neku psovku, dok sam je polako gledao kako nestaje sa retrovizora.

Bila je tamo. Te noći je bila. Vrata su se lagano otvorila, pas se pojavio ispred, došao da me onjuši, da maše repom između mojih nogu, a izgledalo je kao da me je

prepoznao. Italija je bila tu, preda mnom, njena sasvim bela ruka stajala je na vratima. Svojim telom gurnuo sam je unutra. Možda je već bila zaspala pošto su joj usta bila oštija nego inače. Dopala mi se. Ščepao sam je za kosu, prisilio da savije vrat, da se spusti. Trljao sam njeno lice o svoj stomak.

Tamo gde me je bolelo od pomisli na nju. Izleči me, izleči me... Sagnuo sam se i počeo usnama da joj prelazim po licu. Jezik da joj guram u nozdrve, u slanoću očiju.

Kasnije je sedela na kauču, jednom rukom je navlačila ivicu majice da bi se pokrila. Tako me je čekala da izađem iz kupatila. Oprao sam se sedeći na ivici kade kraj one ubuđale zavese koja je visila. Prišao sam joj, uhvatio sam je za pramen, protresao glavu i istovremeno sam joj proturio novac u šaku. Ta joj je ruka oklevala, bez ikakve snage, zatvorio sam je svojom šakom. Ona je to prihvatila isto onako kako se prihvata bol. Morao sam da odem, nisam mogao ponovo da dođem k sebi pred njom. Ne bih se osećao prijatno, nego kao da stojim pored sopstvenog izmeta.

A i ti voliš da ostaneš sama, već sam naučio da prepoznam. Obaviš ono što tražim a onda nestaneš kao komarac kada osvane dan, nasloniš se na cvetni prekrivač svoga kauča i nadaš se samo da te neću primetiti. Znaš da mi značiš samo dok pohota traje, kada zatežem čvor kravate pre polaska znaš da mi se već sve gadi. Nemaš hrabrosti da se pomeraš dok sam ja tamo, nemaš hrabrosti da mi pokažeš dupe dok ideš u kupatilo. Možda se bojiš da ću te na kraju ubiti, bojiš se da ću te tresnuti u mulj one sasušene reke kao onaj crni automobil koji je sleteo sa nadvožnjaka. Ti ne znaš da moj bes prestaje kada zamirem u tebi, da sam posle toga lav bez lavljih osobina. Šta radiš kada ja odem? Šta ostaje posle mene? Ovaj ugašeni kamin, ova soba iz koje sam se iskobeljao, ja koji sam te uvredio usred noći a da te pri tom nisam ni voleo. Pas će ti prići, biće ti potrebna njegova toplina, milovaćeš ga a gledati u pravcu nečeg drugog. Uostalom, slep je. Pojaviće ti se nešto iz tvoje prošlosti, što se urezalo u sećanje. A onda će ti se povratiti poverenje u sadašnjost, ustaćeš, štošta dovesti u red, namestiti oborenu stolicu. I neće više biti potrebno da povlačiš majicu dok se saginješ i osećaš goli prorez između guzova, više nećeš na to obraćati pažnju. Kada nema mene da te gledam, tvoje telo je onakvo kakvo jeste, isto što i stolica, isto što i umor. Ali kada budeš ustala, osetićeš tanki mlaz moje tečnosti kako ti se sliva niz nogu a onda, ne znam, a voleo bih da znam. Voleo bih da znam da li ti se gadi, ili... Ne, kurvo malena, požuri da se zapereš, stani iza ubuđale zavese, zamahni sunđerom i speru sa sebe tu prljavštinu i sablasti ovoga napasnika.

Na stolu se nalazilo nekoliko mušmula, uzeo sam jednu. Bila je slatka, uzeo sam još jednu.

„Jesi li gladan?“ , upitala je.

Glas joj je bio prigušen, nastao je iz ćutanja. I Italija je bila mislila na nešto neobično. Kada je moja šaka prestala da steže njenu, otvorila je prste i novac je pao na pod. Sada mi je tu praznu ruku pružala:

„Daj mi.“ i dao sam joj koštice.“

„Hoćeš da ti napravim špagete?“

„Sa čime?“ , prošaptao sam, iznenađen predlogom.

„Sa sosom ili sa čim želiš.“

Pogrešno je razumela moje pitanje. Ispitivala me je svojim novim izrazom lica, odjednom živahnim, oči su joj podrhtavale u udubljenjima kao glave koje su tek probile ljusku. Nisam nameravao da se zadržavam. A po njenom licu videlo se da se tome ponadala. Čemu ja nisam. Jer i ja sam se nečemu nadao, Anđela. Nečemu što se nije nalazilo ni u toj sobi, niti drugde, nečemu što je možda trunulo zajedno sa kosturom moga oca. Nečemu o čemu ništa nisam znao, te ga otuda nije imalo smisla ni tražiti.

„Je l' znaš dobro da praviš sos?“

Nasmejala se, ustreptala je od radosti, za trenutak sam pomislio da se i ja nadam nečemu običnom i jednostavnom kao i ona. Uputila se ukoso prema spavaćoj sobi pokušavajući da se pokrije prekratkom majicom. Ubrzo se vratila sa donjim delom trenerke i šarenim sandalama:

„Idem samo načas.“ Gledao sam je krišom sa prozora dok je odlazila ka zadnjem delu kuće gde se nalazio, tek sada sam primetio, mali povrtanjak. Štikle su joj upadale u zemlju, a s baterijskom lampom u ruci tražila je po lejama sa sadnicama oslonjenim na zabodene trske. Vratila se sa naramkom u majici i zavukla se u kuhinju. Sa vrata sam joj video čas celu figuru, čas samo ruku, a čas samo čuperak kose. Istezala se prema polici i vadila šerpu, tanjir. Pažljivo je bila oprala paradajz, brzo je pomerala ogromni nož i seckala mirišljave travke. Oštrica sasvim blizu prstiju, veoma spretno. Otkrivao sam iznenađen da je Italija bila uredna i veoma precizna kuvarica, vladala je svim svojim pokretima, gospodarila kuhinjom. Čekao sam je u sedećem stavu, pristojno, pomalo uštogljeno, kao kakav smerni gost.

„Evo samo što nije gotovo.“

Napustila je kuhinju i zatvorila se u kupatilo, čuo sam kako je odvrnula tuš. Protresao sam jastuke koji su se nalazili na kauču oko mene. Prijatan miris sosa od

svežeg paradajza širio se sobom, a ja bivao sve gladniji. Naišao sam na majmuna sa flašicom, na zidu. Bio je isti Manlio. Nasmešio sam mu se kao što se obično smešimo prijatelju koji je od nas gluplji. Voda je u kupatilu tekla u mlazevima a onda prestala. Čulo se još ponešto, a zatim je ona izašla. Njena žuta mokra kosa izgledala je kao da je drvena. Na sebi je imala bež bade mantil. Stegnula je u struku frotirski kaiš i uzdahnula kao da joj je laknulo.

„Sada ću da stavim špagete.“

Vratila se u kuhinju. Dok je prolazila pored mene ostavila mi je u nosu miris talka, sladunjavog kao vanila, miris lutke.

„Jesi li za pivo?“

Donela mi je pivo, a zatim nestala i ponovo se pojavila noseći pribor za jelo. Ustao sam da joj pomognem.

„Ostani tu“, rekla je, „molim te.“

Glas joj je bio brižan, kao i ruke. Ostao sam da je gledam dok je postavljala sto. Odlazila je i vraćala se iz kuhinje iznenađujuće živahno s obzirom na duboku noć. Činilo mi se da je vidim prvi put, kao da to telo ispod bade mantila nisam nikada do sada imao. Znalački je postavljala, raspoređivala pribor i salвете. Stavila je pažljivo sveću na sredinu stola. Zaustavila se preda mnom, nabrala obrve, zgrčila nos, izbacila prednje zube kao neki glodar:

„Je li voliš da budu malo tvrđe?“ zaskičala je.

„Da, volim.“

I ja sam napravio istu grimasu, da bih joj uzvratio a shvatio odmah da sam to učinio manje otmeno. Nasmejala se, smejali smo se. Nije bila samo radosna, bila je više od toga, zadovoljna.

„Stiže“, i pojavila se noseći činiju. Spustila ju je. Iznad paste, u sredini, nalazilo se nekoliko listova bosiljka u obliku cveta. Sipala mi je, a potom sela preko puta mene i spustila ruke na sto.

„A ti, zar ti nećeš?“

„Kasnije.“

Zabio sam viljušku u tanjir, bio sam gladan, nisam odavno osetio toliku glad.

„Je l' ti se sviđa?“

„Da.“

Špageti su bili stvarno dobri, Anđela. Najukusniji koje sam ikada pojeo. Jeo sam, a ona je budno pratila svaki znak mog apetita, odobravalala pogledom, blago pomerajući ramena i ruke. Izgledalo je kao da i ona jede, kao da proba svaki zalogaj.

„Želiš li još?“

„Da.“

Sitost je bila ona vrsta blagostanja na koju sam zaboravio. Zalogaj po zalogaj, osećao sam kako mi prija hrana. Pružio sam ruku da dohvatim flašu piva koja je ostala daleko od mene i ona je pošla rukom možda da mi pomogne. Uz hladnu flašu iz frižidera dotakao sam, nenadano, jedan deo njene tople, treperave ruke. Neoprezno sam sipao pivo ne pazeći dovoljno i pena se prelila preko čaše. Teško mi je bilo da se odvojim. Želeo sam da ostanem, ne samo uz njene prste. Za delić sekunde osetio sam želju da na njen dlan spustim svoje čelo, da na njenu ruku prenesem težinu svoje glave.

Italija je tada pogledala u penu koja se slivala preko rubova čaše. U njenim očima video sam neki poseban sjaj koji je klizio ispod kože lica, zatomljenog krhkim, do skora nevidljivim, oreolom. Učinilo mi se da se odjednom rastužila. Pratio sam tu tugu tamnom linijom vrata koji je bio u senci, sve do mesta gde se razdvajaju dojke. Ona je to opazila, rukama je primakla bade mantil i pritvorila ga na grudima. Sada je bila na svetlosti. Obasjana svetlošću sveće gledala me je kako jedem. Prekrštenih ruku kao ljubav u noći.

Bio sam zastao na onom asfaltiranom delu posutom peskom, sa druge strane oleandera. Gledao sam primaknutu kapiju i kroz ogradu, kuću. Krov od šrkiljaca i sasvim beli zidovi izgledali su kao fluorescentni u belini svetlosti dana koji se rađao. Nisam ušao u kuću, ostao sam u kolima da bi se ukočio od vlage. Nastupio je prekid u vremenu, ne znam koliko dugo, verovatno sam tada bio zadremao. Elzin mali auto bio je parkiran ispod nadstrešnice od trske. Telo joj je bilo nepomično na krevetu, lišeno slutnje o mome prisustvu. Osmatrao sam predmete koje je zora razotkrivala, prazan konopac za prostiranje, naše bicikle prislonjene o zid.

Sa prvim odblescima sunca, nebo je polako postajalo sve plavlje. U toj čistoti sve je bivalo krajnje vidljivo. Ukoliko me je noć štitila, svetlost me je, vraćajući me predmetnom svetlu, vraćala i sebi samom. Proteglio sam vrat prema pravougaonom

ogledalu i ugledao svoje lice. Nisam ni primetio da mi je brada porasla.

Izašao sam iz kola, krenuo uz ogradu, ušao u tršćak i našao se na plaži. Nije bilo nikoga sem mora. Koračao sam sve do peščare i seo na nekoliko koraka od vode na samu ivicu suvog peska. Kuća se nalazila iza mojih leđa, da je Elza otvorila prozor spavaće sobe videla bi moja leđa kao tačku na plaži. Ali ona je spavala. Možda je u tom laganom snu tragala za nekim drugim životom, možda je u njega uranjala isto onako pravilno kao što zaranja u more i, bez ikakvog prskanja, sasvim nečujno, nestane u svome vodenom udubljenju.

Može li, Anđela, telo da voli ono što razum prezire? To sam se u sebi pitao dok sam se vraćao ka gradu. Jednom sam iz učtivosti morao u podrumu nekog seljaka da okusim neki specijalan sir pocrnele i buđave kore koji se čuva pod zemljom a miriše na crkotinu, na svoje veliko iznenađenje, otkrio sam oštar, ali istovremeno i blag ukus. U ustima mi je ostao ukus bunara, neke dubine koja podrazumeva i nostalgiju ali istovremeno i gađenje zbog te oštine.

Bilo je šest sati, bilo je još rano u odnosu na početak radnog vremena. Svratio sam u onaj kafić da popijem kafu. Bilo je kao kada se čovek ujutro rano vrati u javnu kuću da pokupi zaboravljeni kišobran i, umesto kurve koja mu je noć ispunila slašću, naiđe na pospanu ženu u papučama, ni najmanje privlačnu.

Iznenadila se što me vidi. Stajala je zabezeknuto, smešeci se na ulaznom delu i čak me nije ni pozvala da uđem.

„Otkud u ovo doba?“

„Eto.“

Uhvatila me je za ruku i povukla unutra:

„Dođi.“

Nije me se više bojala. Dovoljan je bio jedan tanjir špageta. Prihvatila me je kao sastavni deo svoje svakodnevice, kao majmuna na posteru, kao slepo kuće. Prozori su bili otvoreni, dan je ulazio unutra. Stolice su bile okrenute naopako i spuštene na sto, a pod je na nekim delovima još bio vlažan. Italija je već ponovo vladala situacijom. Videlo se na njoj da je bila ponosna zbog obavljenog posla, oči su joj sijale kao i pod. Ja sam zato bio nezadovoljan, iscrpljen.

„Samo da isključim peglu.“

Uputila se prema razvučenoj dasci za peglanje u ćošku sa koje je visio komad plave pamučne tkanine, možda neki radni mantil. Već je bila obučena za izlazak, ali nenašminkana. Milovale su me njene isprane oči. Na osnovu neobrijanog lica, izgužvanog sakoa bilo joj je lako da zaključim da noć nisam proveo u postelji.

„Hoćeš li da se istuširaš?“

„Ne.“

„Hoćeš li kafu?“

„Već sam je popio u kaficu.“

Izvalio sam se kao obično na divan. Ona je spustila stolice sa stola. Kosa iskrzana i zategnuta u kratak rep otkrivala joj je ispupčeno čelo. Pokušao sam da se prisetim jedine njene slike koju sam želeo da zapamtim, slike tog zbunjenog, potčinjenog tela. Žena koja se nalazila preda mnom nije joj bila ni nalik. Nenašminkana, Italija je imala prašnjavo beli ten koji je postajao ružičast ispod očiju i u predelu nosa. Bila je niža nego inače, imala je crne platnene patike.

Došla je i sela preko puta mene. Možda se stidela što sam je iznenadio, nedoteranu, kao što je obično kad je kod kuće. Ruke su joj bile crvene, pokušavala je da ih sakrije stiskajući jednu drugom. Pomislio sam da je ovako bila mnogo privlačnija, opasnija. Godine nisu mogle da joj se odrede. Kao da je kaluđerica. A i kuća me je podsećala na jednu od onih crkava u primorskim gradićima. Moderna, neoslikana crkva sa Isusom od gipsa i veštačkim cvećem bez vode.

„Da li je ovo tvoja kuća?“

„Pripadala je mom dedi, ali ju je prodao pre nego što je umro. Ja sam mu pritekla u pomoć kada je slomio kuk i ostala sam, ali moram da je napustim.“

„Odakle si?“

„Odozdo, iz Čilenta.“

Pas je prešao preko sobe i legao uz Italijina stopala. Ona se sagnula. Pomilovala ga je po glavi.

„Noćas mu nije bilo dobro. Možda je pojeo miša...“

Prišao sam psu. Lepo mi je dozvolio da ga opipam, legavši na leđa i raširivši šape. Zacvileo je malo kada sam, prstima dodirnuo deo koji je bio bolan.

„Nije ništa, dovoljno je da se malo dezinfikuje.“

„Ti si lekar?“

„Hirurg.“

Njene noge bile su na nekoliko santimetara. Nisam ih lako razdvojio. Počeo sam da joj ljubim bele, skoro plavičaste butine. Gurnuo sam glavu između, bile su joj ledene, mada znojave. Italija se nadvi nada mnom sa svojim dahom... Osetio sam kako mi potiljak postaje vlažan od njenih usana. Pridigao sam se odjednom i naleteo na njeno lice. Vratio sam se da sednem na kauč. Približio sam ruke stegnuo ih snažno jednu uz drugu. Netremice sam posmatrao te isprepletane prste.

„Oženjen sam.“

Nisam je gledao, osećao sam je u zoni izvan fokusa, u krajnjem delu pogleda.

„Neću više dolaziti, došao sam to da ti kažem...“

Glava joj je bila sagnuta a ruka na nosu, možda sam je ipak povredio.

„...Da se izvinim.

„Ne mari.“

„Nisam ja kao oni što naokolo varaju svoje žene.“

„Ne mari.“

Iz nosa joj se slivao potok krvi. Prišao sam joj i uhvatio ispod brade.“Nagni glavu unazad.“

„Ništa ne mari, zašto se toliko sekiraš?“

Lice joj je delovalo nežnije zbog bezizražajnog osmeha. Iza toliko blagosti sada mi se činilo da razaznajem poraz. Gurao sam joj bradu, hteo sam da pobedim, hteo sam da je pobedim.

„Je l' se često tucaš sa onima koje ne poznaješ?“

Nije pokazala, ali ju je ovo pogodilo. Usredsredila se na nešto ispred sebe, i nisam znao u koju baštu su se otkotrljale njene misli. Pogled joj je postao lepljiv, kao i pogled njenoga psa. Ne, nisam imao prava da je uvredim, otvorio sam šake i sakrio se iza

njih. Kaži mi kako nije tačno, kaži da se samo sa mnom krešeš, postaješ siva i stara kao zmija na samrti, samo sa mnom imaš hrabrosti da umreš. Krevalkore joj je ukrao papuču boje fuksije a sada ju je držao blago u čeljusti.

„Izvini.“

Ona me više nije slušala. *Možda će se jednog dana ubiti, možda će odlučiti da ode sa ovog sveta, ne zbog mene, ali zbog nekog sličnog meni, zbog nekog napasnika koji će se obrušiti na njeno telo sa istovetnom nezasitošću, istovetnim odsustvom ljubavi.*

„Trebalo da pođeš“, rekla je, „moram da krenem na posao.“

„Čime se baviš?“

„Ja sam prostitutka.“

Delovala je prazno kao zmijina košuljica posle svlaka.

Vidim ljubičaste prelive šala koji obavijaš oko vrata, Anđela, kradeš ga od majke, vuneni šal koji ona već godinama ima, stariji od tebe, kupili smo ga u Norveškoj.

Na trajektu, na putu ka Lofotskim ostrvima ona je ostala unutra srčuci čaj ruku prilepljenih uz vrelu čašu, dok sam se ja zadržavao napolju uprkos ledenim udarima vetra koji su podizali more. Na trajektu, ispucanom kao i frojdovi koji su bili sve dalje iza nas, nije bilo turista, ali je bio prepun sirovih meštana, ribara, trgovaca ribom. Jedino što se videlo kroz beo vazduh i vetar bilo je haotično more.

Drukčije boje, promena klime, dva džempera koje sam imao na sebi, miris usoljene ribe koji je dopirao iz potpaljuba doprinosili su da se osećam kao drugi čovek, kao što često biva na odmoru. Bio samsrećan što sam sam, srećan što usled lošeg vremena tvoju majka neće želeti da mi se pridruži napolju. Mornar sa pelerinom od nepromočivog platna popeo se na palubu i prošavši pored mene, viknuo je nešto što nisam razumeo, pokazivao je prema vratima da bi me uverio da je bolje da uđem unutra. Voda mi je kapala na kragu džempera, glavom sam se otresao. Nasmehio sam se.

„It's OK“, viknuo sam.

I on se nasmešio. Bio je mlad, ali mu je posao koji je obavljao po vetru na licu utisnuo tragove, smrdeo je na alkohol. Podigao je ruke prema nebu.

„God! God!”, i udaljio se prema pramcu.

Neka se ptica spustila blizu mene, nenadano, nisam je video kako sleće. Perje joj je bilo boje prljavštine, nešto između sive i zelene, a nogama sa plovnom kožicom čvrsto se držala za gvozdenu šipku, kao kakvim ručicama. Nešto između vodomara i crne rode. Stomak joj se neprekidno dizao i spuštao. Biće da se zamorila od napornog leta dok nije stigla do ove plutajuće šklopcije. Ni malo nije bila blagorodna, skoro da je delovala zastrašujuće. Ispitivala je more očima grabljivice, ovičenim crvenom kožom, izgleda da i tražila prostor za svoj sledeći let. Kljun joj je bio kao u kakve mitološke ptice ali sa nekom plemenitomu u pogledu. Zašto, pitam se, ovako sitno biće neprekidno pristaje na izazove prirode, dok se mi u cipelama i džemperima, povlačimo čim nas more malčice prsne, zašto nam toliko nedostaje hrabrosti?

Mislim daje tvoja majka nešto primetila tokom tog odmora. Gledajući moja leđa nekoliko koraka ispred, duž staza između litica, nad morem, tokom onih šetnji u kojima sam ja bio sasvim odsutan. A nije rekla ništa. Uveče bismo se gurali sa ostalim gostima za izduženim stolom u krčmi od drveta i crvenih cigala, jedući ribu i krompir uz bokal piva. Ona je pružala ruku, stavljala je preko moje, nudila mi jedan od svojih osmeha iz koga se razlivala ljupkost milina. Dopuštao sam da me osvoji njena radost. Grlio sam je usred tog nepoznatog sveta, u toj krčmi punoj dima i muzike.

A kada sam ponovo spustio ruke na njeno telo to sam činio sa potpunom predanošću. Bio sam neočekivano darežljiv u ljubavi, Elza je to primetila. „Volim te”, rekla mi je nekoliko puta u polumraku milujući me po kosi. Možda se prethodnih dana bila malo uplašila, kada sam onako uporno hteo da je odvedem iz kuće na moru. Uplašila se nas dvoje samih zajedno. Otpratio sam je blago do njenog poslednjeg uzdisaja, a zatim se opružio pored nje. Doživljeno zadovoljstvo u očima joj je pokrenulo neku vrstu slatke smole. Ispružila je iznurenu ruku prema meni. ti?”

Uzeo sam njenu ruku, usnama blago dodirnuo njenu burmu.

„Meni je lepo ovako.”

Moj ud se već bio sasvim smanjio, izgubio se među butinama. Neupotrebljiv kao u kakvog dečaka. Pogledala me je, a smola u njenim očima postala je još gušća. Sada sam iščekivao neko njeno pitanje. Prešla mi je rukom preko lica da bi me kinjila, da bi poremetila onaj moj čežnjivi pogled utisnut u njen. Ne, nije ni najmanje želela da sebi pokvari ovaj trenutak kome se prepustila. Ubrzo zatim je zaspala.

Ostao sam zagledan u drveni plafon, bez ikakvog kajanja.

Vodio sam svoju suprugu preko brzaka svojih priviđenja, sve do obale, tople peščane obale, gde se istopilo moje uživanje. Ona se sada odmarala a ja sam hteo da odem i hodam duž stenovite staze. Sutradan, po kristalnom jutru, zajedno ćemo ući u prodavnicu u kojoj se mala žena nalazila pred velikim razbojem. Tvoja majka će odabrati ljubičaste i purpurne niti za svoj šal i videće ih kako se navijaju na vratilo.

Nosila ga je tokom čitavog odmora, gledala ga pri svetlosti a i noću, da vidi kako se menjaju boje. Ploviće našim životima taj šal, zaboravljen, ponovo uzet, sve dok se jednog dana, Anđela, ne bude našao na tvome vratu, natopio tvojim mirisom.

Na povratku, kada smo izašli iz aviona, ponovo smo naišli na onaj plameni vazduh. Elza je spustila kofer, navukla kostim i otplivala prema Rafaeli. Upravo su to bili oni avgustovski dani kada je mesto odjednom počinjalo da vrvi i postajalo krcato ljudima, te se događalo da čak i bakalin ili prodavac novina, postanu manje uljudni. Jedan jedini kafić ostajao bi skoro pust, jedna baraka sa krovom od jute i nekoliko stolova razbacanih po plaži. Nalazio se uz samo ušće gde je more smrdelo i zbog toga su kupači izbegavali tu plažu. Vlasnika su zvali po imenu Gae, bio je to sjajan dečko čije je telo nalik na Hristovo, obično bilo prekriveno izbledelim pareom.

Slučajno sam ga otkrio toga leta dok sam se šetao prema ušću. Bio je to običan zimovnik za barke, gde su radila dvojica štrokavih Poljaka koji su demontirali motore, a plaža se tu završavala. Elza je smatrala ovu baraku deprimirajućom i nedovoljno čistom. Složio sam se sa njom, ali sam se nekako navikao da skoro svakoga dana prošetam čak dotle. S jutra bih tu popio kafu i pročitao novine. Pri zalasku sunca, Gae je davao oduška svojoj mašti i pripremao takve aperitive, guste i sa dodatkom alkohola, da je čovek već posle nekoliko gutljaja bivao sasvim ošamućen. Dolazio je skroman svet, Poljaci bi se napijali, govorili glasno, Gae bi seo za moj sto i nudio mi da duvam travu što sam ja redovno odbijao. I pored svega, sviđalo mi se to mesto. More je u tom delu, možda zbog dna prekrivenog algama, imalo drukčije prelive.

Jednog popodneva našao sam se usred grupe hendikepiranih koji su uz pomoć štaka ih invalidskih kolica izbili na plažu ostavljajući po pesku otiske svog mukotrpnog prolaska. Zauzeli su inače malobrojna mesta za stolovima bara i naručili nešto za piće. Jedan od njihovih pratilaca izvukao je iz ruksaka tranzistor i za tili čas stvorilo se raspoloženje kao na nekom seoskom vašaru. Starija žena sa licem oposuma i podebljih ramena, izgorelih na suncu, počela je da igra na pesku.

Osetio sam neku vrstu nelagode, ustao i uputio se ka baraci da platim i krenem kući. Ugledao sam zatim dečaka, sa blesastim licem, premršavih zgrčenih mišica i prstiju raskrečenih kao grabulje. Pomerio je glavu u ritmu muzike onoliko koliko je mogao, a za to vreme je gledao svoju drugaricu u invalidskim kolicima koja mu se

smešila svojim šiljatim razmaknutim zubima kao u ribe. Devojci su se na licu videli znaci otupelog života koji je polako odmicao, a na ušima dve plastične minđuše. Tako je gledala u dečaka sa spastičnom paralizom da mi je stao dah. Uopšte nije obraćala pažnju na to što se on pri pokretima trzao, gledala ga je u oči. Bila je u njega zaljubljena, naprosto zaljubljena.

Trebalo je da požurim, Elza me je čekala na večeri, bio sam popio najmanje pola čaše jednog od onih ubitačnih aperitiva koje je pravio Gae, nadao sam se da će mi se malo razbistriti u glavi pri povratku, tokom šetnje. Ali, laktom naslonjen na šank i sa deset hiljada lira u ruci pomislio sam kako bih drage volje svoje mesto među zdravima menjao za jedan ovakav pogled, barem jedanput u životu, kao što ova sakata jadnica gleda spastičara. Tada je, kćeri moja, Italija za trenutak ušla u moj trbuh i prošla njime kao podmornica.

Opet je bilo veče i opet sam bio sam u gradu. Istresao sam na sto fioku punu fotografija. Naišao sam na jednu svoju sliku iz doba puberteta sa kratkim pantalonama i licem punim senki. Bio sam debeo, ali se toga više nisam sećao. Samo nekoliko godina docnije bio sam premršav, o čemu je svedočila fotografija sa upisa na fakultet. Radoznanost je postepeno zamenila neka čudna zbunjenost. Bio sam svestan jednog pritajenog života. Moj život se nalazio tu, mogao sam da ga preletim dodirujući sjajani papir, sve do novijih slika gde sam se retko pojavljivao, nikada u prvom planu, zaslepljenih očiju, slučajno uhvaćen. Taj postupni egzodus možda je u sebi krio neku tajnu mapu. Namerno sam uzmicao pred tamnicom uspomena. Da sam slučajno iznenada umro, pomislih, Elza bi teškom mukom uspela da pronađe neku moju skoriju fotografiju za nadgrobni spomenik. Pomisao na to nije me ni najmanje rastužila, pre me je utešila. Nisam imao svedoka. Možda me je upravo prezir prema očevoj patetičnoj sebičnosti naveo da ostanem u senci, u senci u kojoj se krio jedan još potuljeniji narcis. Možda sam se i u životu, kad su bile u pitanju emocije, pretvarao. Pripremio bih sliku, zatim izašao iz kadra i škljocnuo. Bila je upaljena samo stona lampa, skinuo sam naočari i pogledao u pravcu mračnog prostora koji se nalazio ispred mene. Otvorio sam staklena vrata svoje radne sobe i izašao na balkon. Pišao sam po biljkama gledajući toplu paru koja je izbijala iz zemlje koja se već uveliko bila odomaćila u tim saksijama. Telefon je zazvonio, vratio sam se unutra.

„Elza, jesi li ti?“

Niko nije odgovarao.

„Elza...“

A onda sam sa dna slušalice prepoznao tmurni uzdah.

Čim sam stigao zagrlio sam je i zarobio svojim zagrljajem. Disala je čvrsto se držeći za mene. Ostali smo u tom položaju, ni sam ne znam koliko, nepomični, jedno uz drugo.

„Uplašila sam se.“

„Čega?“

„Da više nikada nećeš doći...“

Drhtala je uz moj vrat. Zagnjurio sam nos u tamni razdeljak njene albinske kose, morao sam odmah da udahnem miris njene glave. Jedino mi je to bilo potrebno. I najzad sam bio dobro. Njene su usne bile skliznule sve do mojih grudi. Uspravio sam je uhvativši je za mišice.

„Gledaj me, molim te, gledaj me.“

Počela je da otkopčava košulju, dugmeta su velikom brzinom izlazila iz rupica od lureksa, nizala se u njenim rukama kao brojanice. Pojavile su se njene male grude. Zaustavio sam joj ruku.

„Ne, nemoj tako.“

Uzeo sam je u naručje i preneo na krevet u njenoj sobi.

Polako sam je skidao pomerajući se bez ikakvog uzbuđenja oprezno kao da pripremam nečije telo za autopsiju. Ona mi je to pokorna dopuštala. Kada je ostala potpuno naga, udaljio sam se da bih je pogledao. Na Italijinom licu pojavio se osmeh nelagode. Rukama je pokrila stidni deo.

„Suviše sam ružna, nemoj...“

Ja sam je tada uzeo za ruke i podigao, iznad glave, iznad kose koja je bila rasuta po plišanom prekrivaču.

„Ostani tako.“

Pohodio sam lagano očima njeno telo, dubio deo po deo. A onda sam se i ja svukao sasvim, kao nikada do tada pred njom. Ni ja nisam bio lep, sa premršavim mišicama, stomakom, nakrivljenim štapom koji viri iz dlaka, i ja sam se stideo. Želeo sam da budemo baš takvi, nagi i nedovoljno privlačni. Kada sam legao na nju, ostao sam u njoj dugo, nepomičan, gledajući njene svetle i uvele oči. Ležali smo tako mirni u tom vatrenom polju. Suza joj se spuštala niz slepoočnicu, dočekao sam je usnama. Nisam

je se više plašio, svom težinom sam bio na njoj, kao čovek, kao sin.

„Sada si moja, samo moja.”

Kasnije, šćućurena na dnu kreveta sekla mi je nokte na nogama malim makazama.

„Koliko imaš godina?”

„Koliko bi mi dala?”

Zaspali smo jedan uz drugog. Milovao sam je po glavi i tek mi je san zaustavio ruku. Kada sam se probudio, Italija više nije bila kraj mene. Našao sam cedulju na stolu: *Gledaću da se vratim što pre. Kafa te čeka.* Na dnu cedulje bio je otisak ruža. Poljubio sam taj poljubac.

Otišao sam u kuhinju i uključio ringlu na kojoj je stajala kafa. Otvorio sam jedan ormarić i pažljivo osmotrio koliko je uredno poređala stvari unutra, tanjire jedan na drugi, male čaše, zatim veće čaše, jedno pakovanje šećera i kesu brašna zatvorenu drvenom štupaljkom za veš. Iza vrata nalazio se kalendar sa celom godinom na jednoj strani. U dva tek protekla meseca na nekoliko mesta stajao je znak, neki krstić. Pokušao sam da se vratim unazad, ali nije ni bilo potrebno, pošto sam znao već da su to bili datumi naših susreta. Otkrio sam još nešto, iznad frižidera. Zatvorene u staklenoj posudi našao sam nekoliko novčanica, neke su bile izgužvane, a neke prosto presavijene. Prebrojao sam ih, sve su bile tu.

Stao sam na prozor. Sunce je peklo na nadvožnjaku, kreštalalo je nad poljima sa trnovitim žbunjem. Pored prikolice, ciganka je prostirala veš. Tri patuljaste kokoške sa uspravnim ćubastim repovima išle su jedna za drugom uz povrtnjak sa tamnim, tek zalivenim alejama. *Italija nije pipnula moj novac, uzela ga je i strpala u onu teglu.*

Istuširao sam se, a zatim, sa njenim bade mantilom i rukavima koji su mi dopirali do lakta, uzeo telefon i seo na krevet. Rekao sam tvojoj majci da neću doći k njoj za vikend.

„Otkud to?”

„Za bolnicu danas moram biti dostupan.”

Majmun je, sa zida, gledao mene, a ja njega. Čuo sam ključ u bravi.

„Još si tu?”

„Naravno da jesam.“

Zagrlio sam je. Imala je neki drugi miris, miris drugih zidova.

„Gde si bila?“

„Na poslu.“

„Gde radiš?“

„U toku sezone radim kao spremačica u hotelu.“

Ona je mirisala na autobus, prepun autobus.

Izašli smo kada se smračilo. Hodali smo držeći se za ruke po tom sablasnom predgrađu, uglavnom ćutke, osluškujući svoje korake i prepuštajući svoje misli tom noćnom svetu.

Sve vreme sam je čvrsto držao za ruku, a ni ona svoju nije olabavila. Činilo mi se čudnim što kraj sebe imam tu ženu koju ne poznajem dobro, a koju sam ipak osećao toliko bliskom. Našminkala se za izlazak. Krišom sam je posmatrao povijenu pred parčetom ogledala dok je na brzinu podebljavala liniji koja joj se činila nedovoljno jasnom. Njena šminka, štule na koje se natakla, izbledela kosa... Nije bilo ni jedne jedine stvari koja je bila po mom ukusu. A ipak je to bila ona, Italija, i dopadalo mi se sve što je njeno. A nisam znao zašto. Te noći, ona je predstavljala sve ono što sam ja želeo.

„Ajde da trčimo!“, uzviknula je.

I trčali smo, spotali se jedan o drugo, smejali se i grlili, naslonjeni na zid. Radili smo sve one besmislene stvari koje rade zaljubljeni. Sledećeg dana, kada smo se pozdravljali, Italija je ponovo drhtala. Napravila mi je kajganu od jaja svojih kokošaka, oprala i ispeglala košulju, a sada je ,drhtala dok sam je ljubio, dok sam joj okretao leđa. Nove ljubavi prepune su strahova, Anđela, nemaju svoje mesto na ovom svetu, niti svoju početnu stanicu.

Mobilni telefon vibrira. Spustio sam ga na sims pošto je bolji signal. Ne odgovaram odmah, otvaram prozor a zatim pritiskam zeleno dugme. Potreban mi je vazduh. Glas tvoje majke neverovatno je blizu, ne čuje se nikakva aerodromska buka oko nje, niko ne najavljuje polazak ili dolazak nekog aviona...

„Timo, jesi ti?“

„Da.“

„Rekli su mi...“ „Šta su ti rekli?“

„Da se dogodila nesreća nekom od članova moje porodice... imam kartu za povratak.“

„Da.“

„Je l' Anđela?“

„Da.“

„Šta je?“

„Pala je sa motora, sada je upravo operišu.“

„Šta joj operišu?“

„Mozak.“

Ne plače, urla u slušalicu kao da je neko kida na komade. Roptanje odjednom prestaje i vraća joj se krotak, raštimovan glas.

„Jesi ti u bolnici?“

„Da.“

„Šta su rekli? Šta kažu?“

„Misle da će biti u redu...“

„A ti? A šta ti misliš?“

„Mislim da. “

Jedan mi se jecaj otrgnuo i uvukao u usta, ali neću da plačem.

„... Nadajmo se, Elza, nadajmo se da će...“

Povijam se i naginjem se kroz prozor... Zašto se ne bacim? Što se ne bacim dole gde prolaze dva bolesnika sa kaputom preko pidžame?

„Kada polaziš?"

„Za deset minuta polazim letom British Airways-a." „Čekam te."

„A kaciga? Je 1' imala kacigu?"

„Nije bila zakačena."

„Kako? Kako to da je nije zakačila?"

Anđela, zašto nisi poštovala dogovor? Zašto mladost mora da bude nepromišljena? Jedan osmeh na vetru i - nosi se, mama. Noge su joj se odsekle, a i glava. Kako ćeš sada da joj se izviniš?

„Timo?"

„Da?"

„Zakuni se u Anđelu da nije poginula."

„Kunem ti se. Tako mi Anđele."

Stali su bolesnici odozdo, sede na klupi i puše. Pored aleja prolazi sredovečna žena u kaputu boje cigle. Ljudski život, kćeri moja, i dalje vrvi, grčevito. Ljudski život ide dalje. A šta će biti sa mnom i s tvojom majkom, s nama dvoma? Sta će biti sa tvojom gitarom?

Vodili smo ljubav a onda se više nismo pomerili, oslušujemo buku automobila na nadvožnjaku, toliko je blizu kao da nam prelaze preko krova. Moram da se obučem i vratim kući, sa naporom se izvlačim iz te smole koja nas drži kao zatočenike. *Gde su čarape, pantalone, ključevi kola...* ali ne pomeram se. Sutra polazim, imam referat na kongresu hirurga onkologa, a uopšte mi se ne ide. Italija mi blago miluje ruku i odmerava samoću koju će osetiti na sebi. Već vidim kongresnu salu, svoje lice iznad pločice sa imenom, naočari, lice kolege iznad odštampanog imena i plastificiranom fotografijom na reverima, bade mantil u hotelu, mini bar u noći...

„Ajde sa mnom.“

Okreće se na jastuku i gleda otvorenih očiju sa nevericom.

„Ajde.“

Odmahuje glavom.

„Ne, ne.“

„Zašto?“

„Ne znam šta da obučem.“

„Kreni u gaćicama, odlično izgledaš u gaćicama.“

A kasnije, usred noći, ispravljam svoj referat, prelazim pogledom preko teksta, pomeram gore dole crvenu olovku, podvlačim, brišem, telefoniram joj.

„Jesam li te probudio?“

„Bolje je da ne idem, zar ne?“

„Dolazim u šest. Je l' ti nije prerano?“

„Ako se predomisliš, nema veze.“

U šest ujutro već je na ulici, našminkana. Klovn u sivo odeven. Ljubim je, koža joj je ledena.

„Koliko dugo čekaš?“

„Upravo sam sišla.“

A sva se sledila. Na njoj je blejzer sa prevelikim naramenicama koje joj stoje uz vrat, crni, sa kratkim rukavima. Koža na rukama joj je išarana kao mermer. Ruke drži skupljene u šupljini između butina. Uključio sam grejanje na najjače, hoću da se odmah zagreje. U licu izgleda kao avet, čak su joj se i oči smrzle. Na sedištu se ne pomera, ne namešta se, ostaje onako kruta sa torzom blago odvojenim od sedišta. Počinje da se opušta zahvaljujući toploti, dok auto juri pustom linijom autoputa. Dodirujem joj vrh nosa.

„Je l' bolje?“

Smeši se, klima glavom.

„Ćao“, kažem.

„Ćao“, odgovara.

„Kako si?“, i proturam joj ruku između nogu.

Ovo je gradić od sedre sa jednosmernim ulicama i strelicama koje stalno upućuju na isti kružni tok. Ostavljam kola na parkingu. Dogovorili smo se, rezervisao sam sobu na njeno ime. Ne smem da se izlažem riziku, na kongresu će biti sijaset mojih kolega a i Manlio. Dok hodamo, udaljeni smo jedan od drugog. Italija je više zabrinuta od mene, ne zna kuda ide, ali se isprila. Ponela je kofer na točkiće, doduše prevelik za tako kratak put. Poluprazan ide uz nju, sav nakrivljen. Navikao sam na kratka putovanja, imam kožni ranac, mali, ali veoma praktičan, elegantan: Elza mi ga je poklonila. Danas nemam stomak, kaiš sam pomerio za jednu rupicu. Osećam se lagano dok hodam, odlično sam raspoložen, osećam se kao dečak na školskoj ekskurziji. Od pozadi dodirujem joj zadnjicu. „Oh, izvinite, gospođice.“ Ona je sva ozbiljna, ne okreće se da me pogleda, jasno joj je da je uljez. Nosi taj bedni blejzer i suknju dužu nego inače, ne bi li tako delovala manje upadljivo.

Već mi je ključ u rukama. Italija razgovara sa čovekom koji stoji za pultom na recepciji. Dvojica kolega pristižu, pozdravljamo se.

„Sauna je već zagrejana, ili treba još da se sačeka?“, pitam devojk u tamnoplavom prsluku koja je zadužena za registraciju, samo da bi se još malo tu zadržao. Čovek ispred Italije drži olovku u ruci i proverava listu rezervacija. Ona se okreće prema meni i gleda me izgubljeno. Prilazim joj.

„Je l' moja koleginica ima neki problem?“

Čovek podiže pogled i najpre gleda mene, a zatim na veoma čudan način - Italiju.

„Upravo pokušavamo da smestimo gospođu koja nije na spisku učesnika.“

Usne preterano našminkane, kosa iskrzana od blajhanja... sva se skupila u sintetičkom blejzerčiću, vuče ka sebi preveliki kofer, oseća da je ovaj tip zagleda. Gleda u pravcu njegove sagnute glave nad pultom i možda se već kaje što je uopšte došla. Prolazi holom sa drskim, skoro neprijateljskim izrazom lica. Pokušava da se odbrani. Penjemo se liftom zajedno. Sami smo, a ne gledam je. Sada mi je nje žao, dok ide hodnikom na krivim štiklama, žao mi je. Sobe nam se nalaze na istom spratu. Nema nikoga. Italija ulazi u moju sobu. Ostaje da stoji i ne gledajući naokolo, glođe svoje ruke.

Kongres traje četiri dana, predavanja, sastanci, obuka. Italija ne želi da izađe iz hotela, ostaje na krevetu da gleda televiziju, naručujem joj nešto za jelo i molim da joj to odnesu u sobu. Večeram u restoranu sa kolegama. Ne žurim, probam hranu, razgovaram, izmotavam se. Duboko u sebi osećam tananu slast. Ona je gore, sakrivena, spremna da mi sklizne u zagrljaj. Čeka me iza zaključanih vrata. Kad god zakucam, čujem je kako hoda bosa po tapisonu. Zao joj je zbog one druge sobe koja je ostala prazna, a kada je pročitala cenu na vratima, pocrvenela je. Ne uzima čak ni mineralnu vodu iz mini bara u sobi, pije sa česme, ja se ljutim, ali ona tera svoje. Čak i kada dođu sobarice da pospreme, neće da izađe, sedi u ćošku i posmatra ih. Noću satima vodimo ljubav, uopšte ne spavamo. Italija izvija vrat preko jastuka, dahće, kosa joj se vuče po zemlji. Kao da traži nešto mimo mene, neko mesto gde bi se ponovo spojila sa nekim izgubljenim delom sebe. Beži od mene, komadi njenog bića uzmiču pred mojim rukama. Oči su joj uprte ka prozoru gde se preлива osvetljeno unutrašnje dvorište hotela.

Ispod nas nalazi se fontana koja nije sve vreme uključena. Italija ustaje da bi prisustvovala trenutku kada se zaustavlja, uživa da gleda poslednji mlaz. Govori malo, ne traži da joj posvetim pažnju, zna da nije nevesta na svadbenom putovanju. *Neću nikada saznati koliko ju je ljudi volelo pre mene, ali znam da je svaki od njih, brinući se o njoj ili pozleđujući je, na neki način doprineo da bude ovakva kakva jeste.*

Naredne večeri izlazimo usred noći, ostavljamo ključ i izlazimo napolje kroz hol. Poklonio sam joj par belih cipela, video sam ih u nekom izlogu i kupio. Malo su joj velike, stavila je u vrh nešto toalet papira. Gradić je sav u usponima, zavijenim sokacima, a kuće od neobrađenog kamena. Pete joj se izuvaju, cipele su joj preširoke. Penjemo se sve do stene, iznad gradske većnice. Sa vidikovca gledamo dole ravno noćno sazvežđe svetlosti. Silazimo nekoliko stepenika i nalazimo se na malom proširenju posutom šljunkom, a u čijoj sredini je ostala poneka ljuljaška i klackalica. Ljuljaška škripi pod naletom povetarca koji duva sa brežuljka, mrak je, samo zvonik u romaničkom stilu viri osvetljen među tamnim krovovima. Sedeći na kamenoj klupi, gledamo drvenog konja koji je ispred nas na metalnoj opruzi umesto kopita a blaga seta obuzima našu pritajenost i oduzima joj nešto sjaja. Rastužuju nas napuštene ljuljaške i klackalice. Ljuljaška koja neprestano škripi kviri nam raspoloženje. Italija ustaje, odlazi i seda na nju, odgurne se jednom, pa zatim opet. Noge joj se savijaju u vazduhu, leđa joj se dižu i spuštaju. Bele venčane cipele spadaju joj s nogu, ne uspeva da ih zadrži.

Sledećeg dana nalazim je u hodniku, sprijateljila se sa sobaricama hotela, ide za njihovim kolicima iz sobe u sobu, pomaže im, saginje se da dohvati čiste čaršave i dodaje im ih. Nije me odmah primetila, tako da imam vremena da je osmotrim, govori brzo, svojim južnjačkim akcentom. Daleko je au-tentičnija sa tim devojkama u radnoj odeći, izvukla se iz tamnice i sada je sa sebi sličnim. Ima kapu za tuširanje na suvoj kosi, pravi se luda. Imitira pokrete pretenciozne gošće koja je ostala bez vode.

Podeblja devojka pored nje slatko se smeje. Nisam ni znao da je toliko duhovita. Zovem je, okreće se, okreću se i one. Italija skida kapu sa glave i prilazi mi. Pocrvenela je u licu i uzbuđena je kao kakva devojčica.

„A već si tu...“, prošaputala je.

Poslednje večeri sišla je u restoran da večera, ja sam je zamolio. Želeo sam da je gledam među svetom koji je mislio da se ne poznajemo. Sišla je sa zakašnjenjem. Uputila se brzo ka stolu u dnu, pored staklenih vrata koja su vodila u neku drugu salu. Gosti za mojim stolom mirisali su na vino i odisali profesionalnom zavišću. Manlio je bio prisutan samo tog jutra i već mu je svega bilo dosta. Besomučno je kritikovao američkog istraživača koji je bio guru alternativne farmakologije. Potcenjivao ga je i uvlačio dim cigarete. Sa zlatnim upaljačem pored salvete. Pitao sam se šta je Italija poručila, želeo sam da je častim čašom vina. Još uvek joj nisu ništa doneli, možda su na nju zaboravili, gledao sam naokolo tražeći kelnera. Nije bila mirna, učinila mi je po volji, a sada, nalakćena na sto, čupkala se po bradi jednom rukom, jedva je čekala da ode. Mogao sam da primetim koliko joj je neugodno čak i sa tolike razdaljine. Kelner se nagnuo prema njoj, podigao poklopac u obliku kupole stavljen da se jelo ne bi ohladilo. Italija je jela kašikom, možda neku čorbu. Okrenuo sam se prema Manliu: gledao ju je netremice. Ona je morala to da primeti, prestala je da jede i poigravala se rubom salvete. Video sam da je digla glavu i, bez ikakvog obzira, piljila u Manlia. Lice joj je postalo drsko. Manlio me je udario laktom. „Gleda u mom pravcu...“, zašištao je kroz osmeh od koga su mu se naduli obrazi. „Sama je, 'oćemo li da je pozovemo?“

Pre nego što mi je pošlo za rukom da ga zadržim, pod uslovom da sam to uopšte nameravao, on je već bio na nogama, sa istim majmunskim osmehom već se našao kod nje. Svi se oko njega smeju, svi su već pomalo nacvrcani. Vidim Italiju kako odmahuje glavom, ustaje, uzmiče, naleće na kolica sa kolačima, odlazi. Manlio ponovo seda pored mene, stavlja ruku na zlatni upaljač.

„Iz daleka deluje vulgarno“, kaže, „a izbliza je ružna.“

Na krevetu je. Prelistava prospekt hotela. „Ko je ona seljačina?“, pita ne dižući glavu „Hirurg - ginekolog, seljačina.“

Lepo sam se najeo, lepo napio, sada sam želeo da vodim ljubav. Italija se međutim predugo zadržala u kupatilu, a kad je izašla nije došla pravo u krevet nego je uzela stolicu, postavila je uz prozor i gledala u unutrašnje dvorište, lice joj je postalo žuto od svetlosti koja je odatle dopirala, čekala je da se isključi fontana.

Italija je pripremila sendviče za put, sišla je da kupi sir, salamu a onda je presekla hleb na pola na krevetu. Kada sam se probudio, ona je rukom kupila mrvice. Kraj lifta pozdravila je sobarice, razmenile su adrese, zagrlila ih je kao da su sestre. Na povratku, tokom putovanja, malo smo razgovarali. U jednom trenutku mi je rekla:

„Je l' tako da me se stidiš?“

To mi je rekla ne pogledavši me, zavaljena na svome mestu, gledajući netremice put. Njena torba od pačvorka bila je dupke puna kutijicama sa medom i džemom koje je sačuvala od doručka. Smešim se, ispružio sam ruku da podesim ogledalo retrovizora. Glava mi je prepuna zbrkanih, međusobno logički nepovezanih misli. Toga jutra telefonirala je Elza, telefon je zvonio dok sam bio u sobi, sa već spakovanim prtljagom, pomislio sam da možda zovu sa recepcije, tako da sam neoprezno odgovorio. Italija je bila nešto rekla vezano za isprave koje je zaboravila da uzme sa recepcije. Tvoja majka je čula njen glas.

„Ko je to sa tobom?“

Rekao sam da je bila sobarica, da su vrata otvorena i da upravo polazim. Govorio sam glasnije.

„Što se ljutiš?“

„Zato što žurim.“

A onda sam joj se izvinio. Rekla je još nešto, glas joj je bio nešto drukčiji. Dok vozim razmišljam kako nisam baš sasvim ubeđen u ono što radim. Ostavljam Italiju pred naseljenom zgradom, uzimam je za ruku i ljubim. Žurim da se od nje odvojim, možda je to osetila. Ljubazan sam, izlazim da joj dodam kofer iz prtljažnika, ali kada bude nestala u ulazu, kada je bude usisao onaj ružni miris, osetiću olakšanje. Ne zadržavam se ni za tren. Ovo mesto deluje odvratno.

Idem pravo u bolnicu, nepogrešivo uranjam u svoj zanat. Instrumentarka je malo nesigurna, biće da je neka nova, mlitavo mi dodaje instrumente. Iznervirao sam se. Pinceta joj je ispala iz ruku. Šutnuo sam je na drugi kraj operacione sale.

U kući na moru, tvoja majka počinje da prikuplja svoje stvari, leto je skoro na izmaku. Sedim u bašti i gledam Velika i Mala Kola, Severnjaču. Prilazi mi, ogrnuta kardiganom sa čašom u ruci.

„Hoćeš li nešto da popiješ?“

Odmahujem glavom.

„Šta ti je?“ pita.

„Ništa.“

„Jesi li siguran?“

Dolazi jesen, more će postati sivo, pesak prljav, vetar će ga raznositi, kuća će biti zatvorena. Elza oseća na ramenima kako nailazi ta blaga seta. U krevetu se privija uz mene, želi da vodimo ljubav.

„Je l' ti se već spava?“

Ne pomeram se, ostajem na svom delu. „Je l' se ne ljutiš?“

Žao joj je. Prestaje da me ljubi, ostaje uz mene namerno, osećam je kako diše. Od njenog snažnog daha rasanjujem se.

„Izvini, premoren sam...“

Okrećem se, lice joj je gvozdено u mraku. Telo joj šuška na čaršavu i udaljava se od moga. Sada mi je okrenula leđa. Čekam. Ne bih želeo da bude tužna. Pružam ruku u njenom pravcu a ona me blago odgurne ramenom.

„Spavajmo.“ Kaže.

Sutradan se kasno budim. Nalazim Elzu u kuhinji, ima na sebi kućnu haljinu od sirove svile.

„Ćao“, kažem.

„Ćao.“

Pripremam lonče za moka kafu, stavljam ga na vatru i sedim dok ne provri. Žena mi je visoka, njena leđa imaju oblik savršenog trapeza, dve kose linije koje se spuštaju sve do suženja na struku. Stavlja u vazru cveće sa dugačkim drškama.

„Gde si ga kupila?“

„Rafaela mi ga je poklonila.“

Još uvek je ljuta, vidim po kretnjama ruku, po ubrzanim pokretima kojima mi pokazuje da me ne primećuje. Otkad joj nisam doneo cveće, pitao sam se. A možda je i ona na to pomislila. Kosu je stavila iza ušiju. Nalazila se naspram prozora odakle je

prodirala jasna svetlost, blago prigušena pamučnim zavesama. Gledam joj profil, njene svetle usne su dva mrzovoljna mesnata mehura. One kriju mnoge misli o meni, možda čak i protiv mene. Ustajem, nalivam u šolju i pijem.

„Hoćeš li malo kafe?“

„Ne.“

Sipam sebi još jednu šolju i pijem. Elza se posekla. Ispustila je makaze na sto i prinela je rasečen prst ustima.

Prilazim joj.

„Nije ništa“, kaže.

Uzimam joj ruku i stavljam je pod mlaz vode. Voda ružičasta od njene krvi pojavljuje se u crnoj rupi unutar lavaboa. Brišem joj prst o svoju majicu, tražim zatim sredstvo za dezinfekciju i flaster u ormariću za lekove. Ona mi to dozvoljava pošto voli kada se brinem o njoj kao lekar. Zatim je ljubim u vrat. Sasvim mi je blizu, ljubim joj vrat, potiljak sav prekriven kosom. Grlimo se u kuhinji uz cveće razbacano po stolu.

Dok izlazim iz tuš kabine ona kuca na mašini u jednom skrovitom uglu sobe. Mora da požuri, kaže, pošto je zaostala sa poslom. Nije više raspoložena za kupanje i sunčanje. Dopustiće da joj tamni ten posvetli tokom zime. Nije se obukla, još uvek je u kućnoj haljini. Svileni ogrtač dodiruje pod i otkriva joj noge.

Na gramofon sam stavio Patetičnu simfoniju Čajkovskog. Nalik na kristalnu oluju, muzika osvaja salon u koji ulazi sunce, bos sam i čitam. Pogled tvoje majke luta po tastaturi, povremeno izvuče list, zgužva ga i baci u pletenu korpu koja se nalazi pored. Po prirodi je nadmena, gordu u namerama a i u linijama tela. Ne pripada mi, nikada mi nije pripadala, sada sam u to sasvim siguran. Nije predodređeno da jedan drugome pripadamo, predodređeni smo da živimo zajedno, da delimo isti bide.

Gleda me, ostavlja pisaću mašinu i približava mi se. Seda na kauč preko puta mene, s nogom prekrštenom ispod zadnjice, a stopalom na podu. Počinje da govori, a njene reči me, polako, sa svih strana, opkoljavaju. Uopštene rečenice o njenom poslu, o kolegini iz redakcije koja se ponašala neuljudno, a onda iz čista mira:

„A ti, šta si radio na kongresu?“

A odmah zatim pita ko je sve bio, i osećam kako se obruč polako steže, dok me pita:

„A kakva je bila soba?“

„Obična.“

Smejem se, nije sada meni neprijatno, nego njoj. Ostavljam je da se sama prži u tiganju svojih misli, krajnje sam smiren, ako ima bilo šta da me pita, nek' samo izvoli. *Hrabro, ženo, samo napred. Ako ti je stvarno stalo da sebi nešto razjasniš, moraćeš sama, ja ti u tome neću pomoći. Ne osećam se krivim, ni najmanje.* Čajkovski svira i jutros mi njegova muzika ne deluje uopšte dramatično. Elza se ustremila na pramen kose koji joj se čini belim pošto ga sunce od nazad obasjava. Razapetoj između radoznalosti i straha od patnje, zastaje joj dah. Da je ona mene tada zapitala, bio sam spreman da razbijem u paramparčad božićne jaslvice. Ali istina ima znojavo pazuho i nije u skladu sa kraljevskim držanjem moje supruge. Gleda me na onaj meni znani način, mada mi se tek sada čini da sam proniknuo u ono što kriju njene mutne mrežnjače: nešto u njima smeta, nešto stoji, neki zid. Pogled joj je kao u kakve glupače. To je gromoglasno otkriće za mene. Iza tolike prividne inteligencije nalazi se skrama okorele oglušenosti, skoro odsustvo savesti: tako se ona brani od bola. Kada se nađe u neprilici, ona namesti oči kao da me tobože razume, a u stvari me prepušta samom sebi.

Evo sada ustaje, ide prema kuhinji, skoro je stigla do vrata. Leđa su joj prava, a predivna joj se kosa trese dok hoda. Nišanim pravo u središte njenog tela i bacam nož...

„Želiš da znaš da li tucam neku drugu?“

Okreće se: „Jesi li nešto rekao?“

Čajkovski pokriva. Nije čula. Ili jeste, zato posrće.

Te večeri vodimo ljubav. Tvoja majka je ta koja mene uzima, nikada je nisam video tako vatrenu. „Polako“, šapućem osmehujući se, „polako.“ Ali ona je jača od mene, ima svoj plan. Te večeri istresa na mene ogromnu količinu energetskog naboja, ja sam njeno uzemljenje. Igra pravu erotsku farsu koju mora da je negde pročitala ili videla u nekom filmu. Te se noći bila opredelila za vatrenu strast. A ja se u svemu tome osećam izgubljen, kao kljuse koje se našlo u galopskoj trci. Sada je sklznula dole i dahće ispod mog trbuha. Nisam navikao da je vidim tako potčinjenu. Osećam se krivim kao da ona zbog mene pristaje da se ponaša kao bludnica. Želim da odem, da pobegnem iz tog kreveta, međutim, ostajem. Sada sam se ja uzbudio, pogledao sam njenu glavu i setio se... Ta pomisao me je uzбудila. Okrećem se na njoj, mučim je. Guram je na dno kreveta i uzimam je kao kozu i dok to činim pitam se šta mi je.

Posle se nalazila poda mnom kao kakvo razbijeno jaje. Okrenula se u svojoj razmrskanoj ljusci i gledala me kao da želi još. Delovala je srećno i zloslutno kao veštica kojoj je uspela čarolija. Prvi put otkako je poznajem, pomislio sam kako želim

da je napustim.

Telašce moje male ljubavnice ležalo je sklupčano na ivici kreveta. Gledao sam tačku u kojoj se mršava leđa šire u zadnjicu. Lizao sam je, a jezik mi je putovao od razdeljka njene kose do nogu, uvlačio se u svaku šupljinu, između svakog prsta. Uživala je a istovremeno joj je i bilo hladno, koža joj se ježila prilikom mog prolaska. Osećao sam da želim tako da je volim, deo po deo, dok je nepomična u tišini. Više nije bilo kao ranije, nismo se više grlili pomamno i zaslepljeni zanosom. Navikao sam se da je držim tu na krevetu, nepomičnu, samo da bih je ljubio. Želeo sam da zahvaljujući mojoj brizi počne da primećuje samu sebe. Dubio sam po njoj jezikom koji me je bolelo, a koji je na kraju ostajao bez imalo pljuvčke. Bila je besramna, skoro bestidna u seksu, ali se zato stidela žuljeva koje je imala na tabanima, stidela se ljubavi. Tek na kraju bih je uzimao, kada sam već bio umoran i uvlačio bih se u nju kao pas. Pas koji je trčao danima i danima po šipražju, kupinjacima, kamenju i iscrpljen konačno pronalazi svoju kućicu.

„Ostavi me“, prošaptala je. Glas joj je tanak i hladan kao metalna žica.

„Sta to govoriš...“ Približavam se, milujem joj usamljena leđa.

„Ne mogu, ne mogu više...“, odmahuje glavom. „Bolje je sada, sada.“

Rukama je obuhvatila lice: „Ako me imalo voliš, ostavi me.“

Grlim je snažno i laktovi joj se zabijaju u moju kožu.

„Nikada te neću ostaviti.“

Toliko sam siguran u ono što govorim da moje telo postaje tvrdo, sve niti koje se nalaze u meni zatežu se dok je grlim a oko mene kao da se stvara snažni oklop. Ostajemo u tom položaju, sa bradama zabijenim, ona u moje a ja u njeno rame, piljeći svako u svoju prazninu.

Šta znači voleti, kćeri moja? Da li ti to znaš? Voleti za mene je značilo držati u naručju Italiju i njeno disanje i uvideti da je svaki drugi zvuk zamro. Lekar sam, znam da prepoznam otkucaje svoga srca, uvek, čak i kada to ne želim. Kunem ti se, Anđela, njeno je srce kucalo u meni.

A uvek je sanjala isti san. Sanjala je kako voz polazi bez nje.

Stizala bi ranije na stanicu, lepo obučena, kupila bi neki časopis, onda bi šetala

ispod nadstrešnice, spokojno. Voz ju je čekao, elegantan, crveno sive boje, govorila je. Upravo se spremala da se popne, odjednom bi zastala, počela da pretura po torbici, traži kartu. Htela je da pročita destinaciju, zato se zadržala... Voz se odvojio od šina a ona ostala tamo gde je bila, bez tašne i bez cipela. Stanica iza njenih leđa ostala je pusta, a ona naga „kao na nekoj slici“, govorila je. Ispričala mi je da ju je taj san dugo proganjao još od rane mladosti, onda se bio izgubio i ponovo pojavio kada me je upoznala.

Mislim da u snovima sebe kažnjavamo, Anđela, retko kada sebe nagrađujemo.

„Daj mi ruku“, reče, „levu.“

Otvorila ju je sasvim, prešla svojom rukom po mome dlanu kao da je time htela da ga očisti, da sa njega skine svaku trunčicu onoga što nije vezano za nas dvoje.

„Duga ti je linija života, na dlanu.“

Ne verujem u te gluposti, slegnuo sam ramenima.

„Šta to znači?“

„Znači da ćeš preživeti.“

Sada se pitam da nije ta linija predstavljala tebe, Anđela, da te nije Italija videla na mome dlanu.

„A sada jako stisni pesnicu, da vidimo decu.“

Pogleda brazde moga dlana, u blizini malog prsta.

„Imaš jedno, ne - dvoje. Alal vera“, nasmeja se.

„A ti?“ upitao sam. „Pokaži mi tvoju ruku, kakva je tvoja linija života?“

Ustala je smejući se i dalje.

„Veoma duga, ne brini, korov nikada ne umire, majka me je zvala Graminja.“

Kada smo se pozdravljali, potrčala je za mnom, zakačila se za mene.

„Nemoj nikada da shvatiš ozbiljno ako ti kažem da me ostaviš. Nemoj me ostavljati, molim te, nemoj me ostavljati. Dođi kad budeš želeo, jedanput mesečno, jedanput godišnje, samo nemoj da me ostavljaš...“

„Naravno da neću da te ostavim. Volim te, Graminja.“

Briznula je u plač, bila je to prava erupcija suza, izbijanje suzne lave koja me je pekla.

„Zašto?“

Izvukla se iz mog zagrljaja. Crvena u licu, crvenih očiju koje su me netremice gledale, počela je pesnicom da me udara po mišici. „Tucam se od svoje dvanaeste godine i niko mi do sada nije rekao da me voli. Ako me zezaš, ubiću te.“

„Tim ručicama?“

„Da.“

A ti Anđela, da li si ikada vodila ljubav? Sećam se onoga dana kada si postala devojka, pre tri godine. Bila si u školi, profesorka engleskog te je odvela do direktorove kancelarije, javila si se mami koja je bila u redakciji i došla je po tebe. U kolima se šalila, a imala si tužan osmeh, kao neko ko se razboleo, bila si zbunjena, malčice ljuta. Očekivala si taj trenutak, a sada ti je bilo žao što si odrasla. Bila si samostalna i nepristupačna devojčica, navikla da se sama snalazi, a sada si devojčurak od dvanaest godina. Telo ti je još uvek bilo kao u deteta, za razliku od mnogih tvojih drugarica, razmišljala si kao dete i igrala se još uvek kao dete. Ali i pored toga, iznutra se nešto pokrenulo. Prvo jajašce je sazrelo i raspuklo se. Krv je označila da je detinjstvu došao kraj.

Tvoja majka mi je to saopštila, došla mi je u susret dok sam ulazio. Imala je ozareno lice, nije ličila na onu ženu koja je toga jutro krenula od kuće, imala je lice babice. Vi žene, lako se menjate, u stanju ste zarobite život a i da se prekrijete leptirima. A mi muškarci hodamo u koloni duž vašeg zida kao kišne gliste. Nasmehio sam se, zadržao sam se oko mantila. Bila si opružena na krevetu, sa onim tvojim ogromnim tamnim očima, izduženim licem nalik na mršavu mačku. Prišao sam i nadvio se nad tobom. „Anđela...“

Smešiš se kiselo, a koža ti se bora u svome bledilu.

„Ćao, tati.“

Toliko toga bih hteo da ti kažem, a ništa ne uspevam. U tom trenutku pripadaš samo svojoj majci, ja sam nespretni gost, jedan od onih kojima iz ruke ispadne čaša. Ruke su ti na stomaku, noge savijene, mirne. Čedo moje, mirisna moja biljčice. Koliko

sam te puta zaljuljao na ljuljašci, koliko puta sam iščekivao rukama da mi se vrate tvoja leđa. Nisam zaustavio taj trenutak, dozvolio sam mu da prođe, a možda mi se u tom trenutku i nije to radilo, možda sam hteo da čitam novine.

Dodirujem ti čelo.

„Bravo“, kažem, „bravo“.

Povijen u svojoj radnoj sobi, ispod lampe sa abažurum u stilu liberti koja svojom toplom svetlošću obasjava radnu površinu mog pisaćeg stola i moju ćelavu glavu, još uvek mislim na tebe. Povukao sam se tu unutra, a vama ženama prepustio ostali deo kuće, bele čaršave, vatu, devičansko krvarenje. Tvoja majka je spremila čaj i odnela ga u tvoju sobu na londonskom poslužavniku sa macama. Umakaćete kekse prekrštenih nogu na tepihu kao dve vršnjakinje. Danas je specijalan dan, ostajemo kod kuće, u toplom, nećemo večerati. Poješću malo sira sam u kuhinji, kasnije. Pomišljam kako ćeš jednoga dana voditi ljubav. Neki muškarac će ti prineti svoje ruke, svoju priču. Prići će mojoj štrkljastoj devojčici koja večito izrasta iz pantalona, ne zato što hoće da razmeni sličice, ne zato što hoće na ljuljašku, nego da bi joj stavio svoj štapić.

Prstima grubo gnječim oči a ne mogu da podnesem u sliku koja me iritra. Otac sam ti i tvoja ribica za mene je onaj goluždрави hlepčić na plaži u koji ulazi pesak. Ali sam i muškarac. A ponašao sam se kao okoreli grubijan i silovao sam jednu ženu, ženu koja je do juče bila devojčica. To sam učinio pošto sam je smesta zavoleo a da to nisam hteo, to sam učinio da bih je uništio, a hteo sam da je spasem. Dok trljam oči ne bi li odagnao tu sliku o sebi, vidim muškarca, njegova pohotna leđa kako ti prilaze. Evo sada ga hvatam za šiju i govorim mu: pazi šta radiš, to je Anđela, najčednije što imam u životu. Zatim odustajem. Odustajem od ovih misli koje bi mogle da te povrede. Nemam nikakvog prava da razmišljam o tebi kako vodiš ljubav. Biće onako kako ti budeš htela. Biće nežno. Biće sa nekim ko je bolji čovek od mene.

Danas mi je rođendan. Nije mi mnogo stalo do njega, to znaš; uprkos godina koje su prošle, vraća mi se ona gorčina koju sam doživljavao kao dečak. Škola je još bila zatvorena, moji drugari svako na svojoj strani, otuda ja i nisam nikada imao pravi rođendan. Kako sam rastao i sam sam počeo da zaboravljam na taj datum. Molio sam tvoju majku da ne gubi vreme i organizuje rođendane u vidu iznenađenja, pošto to za mene i nisu neka iznenađenja. Uspeo sam da je ubedim, a zamerao sam joj što me je tako olako zapostavila, mada joj to nikada nisam rekao.

Dan i nije bio naročit. Sunce je ostalo zagušeno krečnom masom nedefiniranih oblaka. Tast i tašta upravo su se bili vratili sa svog krstarenja po Crvenom moru, došli su da nas posete. Popodne, opet smo se našli ispod suncobrana. Baka Nora je bila veoma pocrnela, ali je po licu imala sitne brazije koje joj je napravila kozmetičarka prilikom skidanja staračkih fleka. Na čelu deda Duilija stajao je širit kapetana duge plovidbe. Leti se tako oblačio, kratke pantalone, čarape zategnute preko još uvek snažnih listova, espadrile. Sedeći na niskoj stolici za plažu, prstima je dobio po kolenu, otkucavajući sekunde svog glomaznog ćutanja. Nisam se najbolje slagao sa svojim tastom. Ti ga poznaješ onakvog kakav je danas, izgubljen, blag i veoma nežan sa tobom. Pre šesnaest godina još uvek mu je bio svojstven nadmen izraz, pomanjkanje blagosti, zahvaljujući čemu i jeste u svom poslu daleko dogurao. Bio je jedan od najznačajnijih arhitekata u gradu, posle njegove smrti sigurno će neka ulica nositi njegovo ime. Tek je bio počeo da stari i teško mu je bilo da bude diskretan, što je moglo da se očekuje s obzirom na njegove godine. Ponašao se užasno prema svojoj ženi, koja je bila previše praznoglava da bi to uvidela. Elza ga je bukvalno obožavala i vređala me je preterana pažnja koju mu je posvećivala na početku našeg braka. Kad je on bio prisutan, ja nisam postojao. Vremenom se to malo ublažilo, on je sasvim ostario, a i ja sam, na žalost počeo da starim. Od nedavno, otkad provodi svoje dane pred televizorom, sa malom Filipinkom koja o njemu brine, postali smo dobri prijatelji, to znaš, a ukoliko ne svratim barem dvaput nedeljno do njega da mu izmerim pritisak, jako mu je krivo.

Lica naslonjenog na obe ruke, Elza je ležala na boku i razgovarala sa mamom. Elza nije bila u stanju da mamu smatra saučesnicom, nije uspevala da oprostila mama Nori njenu frivolnost. Elza, kao i njen otac, nije znala da prašta, to je bila njena najveća slabost. „Moja majka je predobra“, govorila bi, „ali prilično ograničena“. Kada je umrla, kao nekom čarolijom, mama Nora je prestala da biva ograničena. Tvoja majka, poneta nekim pritajenim meandrom svoga nesvesnog, počela je da je predstavlja drukčije, kao ranjivu ali energičnu, kao svoj neprikosnoveni ideal. To je išlo tako daleko da sam je čuo kako ti govori: „Tvoja baka nije bila mnogo obrazovana, ali je bila najinteligentnija osoba koju sam ja poznavala.“ Pogledao sam je, a ona mi je mirno uzvratila pogled. Tvoja majka zna da zaboravi, zna da manipuliše stvarima onako kako joj odgovara u datom trenutku. Sa jedne strane to je užasno, ali, s druge strane, ona time kao da svetu koji je okružuje pridaje moć neprestanog obnavljanja. Verovatno sam se i ja više puta rodio u njenom naručju, a da to nisam ni primetio.

Opstajao sam tako utonuo duboko u tišinu zvaničnog života. Ovde sam bio slobodan, nisam morao da se krijem. Svet me je poznavao, supruga, tast, svi su me poznavali. I pored toga sada mi se činilo kao da je ovo paralelni život, a ne onaj drugi.

Život sa Italijom, uz šapate, van domašaja drugih ljudi, činio mi se pravim. Pritajeni, bez neba, stalno obavijen strahom, ali - pravi.

Neka žena se kupala u moru, a glava joj je nestajala i ponovo se pojavljivala usred pene. Izašla je iz vode sve do struka. Ocedila je kosu uvrćući je rukama, a onda ju je rastresla glavom. Hodala je sve do obale, telo joj se polako pomaljalo iz sve pliće vode. Imala je dvodelni kostim tirkizne boje. Nije bila pocrnela. Stomak joj je bio malčice ispupčen kao u deteta koje je upravo ručalo. Išla je prema meni, njišući koščatim kukovima. Pomislio sam da čujem šum njenog disanja, kapljice mora kako se odvajaju od njenog tela u pokretu i padaju na pesak. Pomislio sam da bih hteo da dignem ruku da je zaustavim, ali moje telo ništa ne preduze. Sve je bilo nepomično, zaleđeno. A i ona se kretala usporeno. Okovan kao deo kamenog bloka, čekao sam kraj. Ona prođe, nisam imao čak ni toliko hrabrosti da je pratim pogledom, vrat mi se bio ukočio od šoka. U zenicama se zato zadržala njena opsena, kržljavi obrisi njenog tela koje se približavalo podrivajući pesak.

Potom sam opet počeo da čujem zvuke oko sebe, vetar koji je postao jači, a postepeno je i brbljanje moje tašte, snažno disanje moga tasta bivalo sve prisutnije. Kao kada barkom čovek prilazi obali i sve mu se bližim čine plaža i njen žamor. Tada sam se okrenuo, iza mojih leđa video se samo brašnjavi zid dina. Italije više nije bilo.

Preostali deo dana proživio sam u transu. Sve mi se činilo prenaplašenim, glasovi suviše oštri, pokreti suviše napadni. Ko su bili ti tupavi ljudi koji su živeli oko mene, boravili u mojoj kući? Čini mi se neverovatnim da sam nekada smatrao društvenim uspehom ulaženje u ovu čestitu porodicu budala! Tokom večere teškom mukom sam viljušku prinosio ustima. Taj put od tanjira do usana silno mi se odužio. Ustao sam od stola da odem do kupatila. U hodniku je jorkširski terijer moje tašte izleteo iz nekog mračnog ćoška i iskezio mi se. Otkačila mi se noga i opalio sam po salonskom ljubimcu. Šepajući, smesta je odleteo svojoj gospodarici, koja mu je već trčala u susret.

„Izvini Nora, slučajno sam ga nagazio.“

Ispružio sam se na tepih u jednoj od gornjih soba. Osećao sam se kao jedan od onih fjakastih crva koji leti landaraju sa sasušene loze, koji, ošamućeni, padaju nečujno na zemlju.

Elzini roditelji su otišli posle večere, a ja sam se pokrenuo odmah posle toga. Elza me je zamolila da ih ispratim do prvih gradskih svetiljki. Moj tast je vozio polako duž tih mračnih ulica koje nije dobro poznao. Preko vetrobrana posmatrao sam te dve nepomične neme glave. Na šta li oni misle? Možda na smrt, lako je misliti na smrt nedeljom uveče. Možda misle na život, na nešto što treba da kupe, nekakve namirnice. Na život koji se na kraju svede na proždrljivost. Čovek samo uzima i ne

oseća više potrebu da pruži nešto za uzvrat. Ka tom istom ćutanju ja i Elza smo se polako uputili. Samoća koju sam doticao farovima čekala je i nas za nekoliko godina. Dva lutka jurila su u noći ispred mene. Još uvek sam imao vremena da prekinem to putovanje i da se vratim životu, drukčijem, životu koji mi možda neće dati toliko vremena da se ovim starim ljudima ikada pridružim.

Skrenuo sam i zaustavio se na ivici asfalta. Automobil moje tašte i tasta nestao je u mrkloj krivini. Te večeri sam osećao da ću umreti mlad i da je Italija dar koga se neću odreći.

„Kako si pronašla kuću?”

„Išla sam duž plaže.”

„A zašto?”

„Htela sam da te obradujem za rođendan, htela sam da me vidiš u kupaćem kostimu.”

Još uvek je bila u bade mantilu, troma, a pas je bio sasvim uz nju.

„Ostaviću te da spavaš.”

„Ne, hajde da izađemo.”

Putem je hodala lagano, provukavši ruku ispod moje. Ušli smo u kafić, onaj naš.

„Šta ćeš ti?”

Nije mi odgovorila. Svom težinom bila se oslonila na šank. Video sam joj ruku kako klizi po metalnom delu prema papirnim salvetama. Naglim potezom istrgnula ih je iz držača i izletela napolje povijenih leđa unapred, batrgajući se.

Pošao sam za njom, bila se oslonila na zid pognute glave.

„Šta ti je?”

Držala je ruke stisnute među butinama i salвете između. „Nije mi dobro, vodi me kući...” prošaputala je.

Bio je polumrak ali sam video da su salвете u njenim rukama postale tamne.

„Krvariš...”

„Vodi me kući, molim te.“

Onesvestila se. Uzeo sam je u naručje, odneo do kola i stavio je na sedište. Izložio bih se riziku da je odvedem u svoju bolnicu. Vozio sam i pokušavao da se setim da li je večeras bio dežuran neko od mojih prijatelja. Ona je došla k sebi, bleđa, snuždenog pogleda usmerenog u pravcu grada u noći.

„Kuda me vodiš?“

„U bolnicu.“

„Ne, vodi me kući, bolje mi je.“ Skliznula je niz sedište i zgrčila se ispod.

„Šta radiš?“

„Da ti ne isprljam sedište.“

Odvojio sam ruku od volana i nagnuo se prema njoj. Zgrabio sam ivicu njene majice:

„Popni se gore!“

Uspela je da se odupre.

„Dole mi je dobro, vidim te.“

U hitnoj pomoći nije bilo žive duše, sem nekog starca sa ćebetom prebačenim preko leđa u jednom uglu. Poznavao sam jednog od dežurnih bolničara, krupnog momka, sa kojim sam povremeno razgovarao o fudbalu. Italiji sam dao svoj peškiri za plažu koji je ostao na zadnjem sedištu, izašla je iz kola sa peškirom obavijenim oko kukova. Bolničar ju je postavio da legne u prijemnoj ambulanti na krevet odakle me je Italija posmatrala iskrivljenog vrata. Dežurni lekar je skoro odmah došao, mlada žena koju se ne sećam da sam ikada ranije video.

»Dođite, idemo gore da napravimo ekografiju.«

Ušli smo svi troje u lift. Ženi su se na licu videli tragovi sna, kosa spljeskana, smešila mi se s poštovanjem, sigurno je znala ko sam. Italija je sada već bila manje bleđa, u lift je ušla sama.

Za vreme pregleda bio sam se udaljio i krenuo ka svom paviljonu. Koristio sam

priliku da obiđem jednog pacijenta koga sam operisao prethodnog dana. Prišao sam njegovom krevetu: spavao je i ravnomerno disao.

„Je 'l može sutra da se skine dren, profesore?“, upitala je sestra koja me je pratila dok sam ulazio u sobu.

Kada sam se vratio, Italija je upravo izlazila iz sobe za ekografiju.

„Sve je u redu, došlo je do parcijalnog odvajanja placente, ali plod je izdržao.“

Za delić sekunde posmatrao sam doktorkino lice, jake vilice, sjajnu kožu na nosu, oči isuviše blizu jedno drugom.

Ustuknuo sam i spontano pogledao preko njenih ramena, kao da sam se prepao da je još neko čuo njene reči.

„Dobro“, mislim da sam rekao, „dobro.“

Žena je svakako uočila koliko me je to poremetilo. Sada mi je upućivala čudan saučesnički pogled.

„Ja bih je, profesore, ipak zadržala. Bolje bi bilo da gospođa miruje, barem još malo.“

Gospođa je ostala nekoliko koraka iza nje, obeznanjena; jasno mi je bilo da je veoma uznemirena. Nije bila gospođa, bila je gospođica, moja ljubavnica. Pogledali smo se ovlaš, za trenutak. Blago sam pomerio težinu tela na drugu nogu da bih je isključio iz svog vidnog polja. Nisam morao nikakav kontakt s njom da uspostavim, ne barem za sada. Nalazio sam se ovde u svojoj bolnici, pred ženom koja me je poznavala po mojim profesionalnim zaslugama i koja sada zasigurno štošta nagađa u vezi sa mojim ličnim životom. Morao sam da je odvedem, da, morala je da nestane, a onda ću da razmislim. Išli smo prema liftu, doktorkina zadnjica se ljuljala ispod mantila. Ko mi je garantovao da je diskretna žena? Po načinu na koji je hodala delovala je nemarno. Sutra će možda cela bolnica da bruji, maliciozni pogledi, ogovaranja iza leđa, rekla kazala koja neću moći da učutkam. Italija je bila iza mene, sada sam osećao da sam ljut na nju. Ništa mi nije rekla, krila je od mene, prepustila je nepoznatoj osobi da mi tako nešto kaže, i to u mojoj bolnici. Priuštió sam joj zadovoljstvo da vidi moju zabezeknutu facu. Skoro mi je došlo da je udarim, da joj zalepim šamarčinu, da joj ostane svih pet prstiju na toj lažljivoj njušci.

Sišli smo dole na prijemno odeljenje. Okrenuo sam se prema njoj na način koji mora da je bio užasan.

„Šta je odlučila gospođa?"

„Želim da idem kući." zamucala je.

„Gospođa hoće da potpiše da ide kući", obratio sam se bolničaru: „daj mi formular."

Izvukao sam olovku iz unutrašnjeg džepa sakoa i popunio formular. Zatim sam ga poturio pod Italijine izgrizene ruke, pružajući joj olovku. Pogledao sam joj lice, opet je bila isuviše bleđa... zadržao sam olovku. Nisam više bio siguran u ono što radim, kao lekar nisam smeo da rizikujem. A ako joj se desi da prokrvari? Nisam smeo da je pustim u tom stanju. Imaću vremena da je kinjim posle, sada je bilo važno da ostane ovde, da bude na sigurnom. Pocepao sam formular.

„Neka ostane u bolnici."

Ona je pokušala da se suprotstavi, ali bez snage:

„Ne... hoću da idem, dobro mi je."

Doktorica je prišla stolu.

„Profesor je u pravu, bolje je da ostanete noćas..."

Na brzinu smo obavili administrativni deo, a onda smo se ponovo popeli na ginekologiju. Lift se otvorio na spratu. U noćnom hodniku vladala je tišina i uobičajen miris lekova i čorbe. Volim bolnicu noću, Anđela, čini mi se da se iz potaje oseća na ženu koja je skinula šminku, na pazuhu u mraku. Italija je zato izgledala prepadnuto, hodala je skoro držeći se za zid, a peškiri sa morskim zvezdama bio joj je obmotan oko zadnjice, kao u kakvog brodolomnika. Ostali smo nekoliko trenutaka sami.

„Zašto mi nisi rekla da si trudna?"

„Nisam znala."

Stezala je peškiri oko struka i glas joj je podrhtavao.

„Neću da ostanem ovde sva sam prijava."

„Reći ću pomoćnoj radnici da ti nešto donese." Stigla je bolničarka. „Dodite, da vas ispratimo do kreveta." „Ajde, prošaptao sam, „ajde."

I video sam je kako se udaljava kroz hodnik sa prigušenim svetlom, ne okrećući se.

Kod kuće sam se izuo ne odvezavši pertle i šutnuo cipele daleko od sebe, a onda sam se ispružio na krevetu onako obučen. Utonuo sam u žitki asfalt i probudio se u zoru, zabrinut, još uvek umoran. Uvukao sam se pod tuš. Italija je čekala bebu, voda se slivala, curila, tekla po koži, a Italija je čekala bebu. Sta sada može da se uradi? Bio sam nag u kupatilu kuće koju sam delio sa svojom suprugom, sapunjabo sam čupavi deo prepone. Trebalo je da razmišljam, a ja sam jurio, misli su mi se nabirale kao zadnja kulisa na pozorišnoj bini.

Stigao sam u bolnicu prerano, bio sam zabrinut, osećao sam da je neću naći. Doista je nije bilo, potpisala je i otišla.

„Kada?“ upitao sam bolničarku.

„Sada“.

Vratio sam se u kola i prošao avenijom koja se nalazila uz zgradu bolnice. Našao sam je na autobuskoj stanici. Jedva sam je prepoznao pošto je imala bolnički mantil. Bila je naslonjena na zid, na jednoj ruci bila joj je okačena plastična kesa kroz koju se providio moj peškir. Zaustavio sam se pored nje, nije me videla. Ulice su tek oživele. Prisetio sam se onog puta kada sam je čekao u kolima i kada sam je špijunirao. Bilo je vruće, bila je našminkana, ljuljala se u kukovima, sviđala mi se u visokim štiklama, sviđalo mi se što je vulgarna. Koliko je vremena otada prošlo? Sada je na sebi imala taj preširoki mantil, još je oslabila tog leta. Tek sada sam shvatio koliko se promenila. Postala je bleđa, možda sam ja kriv što je toliko bleđa. Pajac bez šminke. I pored toga, meni je bila još lepša, još sam je više želeo. A sada više nije bilo ničeg, samo ona na tom zidu, na nišanu.

Odjednom me je obuzeo neobjašnjivi strah. Šta ako je neko pogodi? Ako joj se metak zabije u grudi i ako sklizne na zemlju ostavljajući za sobom samo trag krvi na zidu sa koga se sada videla... Hteo sam da viknem da se skloni odatle pošto se neko spremao da pritisne oroz, snajperista koji se nalazio iza mojih leđa, možda na krovu bolnice. Imala je izraz lica osobe koju samo što nije neko pogodio, a nije imala snage da se skloni. Ona se ipak pomera, udaljava od zida i ništa se nije dogodilo. Naišao je autobus i prekrpio je. Nisam uspeo da je zaustavim na vreme, već je ušla u autobus. Krećem za njim, za njegovom crnom cevi koja bljuje smrdljivi dim. Opet staje, ostavljam auto nasred ulice i ulazim u autobus. Tražim Italiju da bismo zajedno izašli, ali nalazim je prekasno, kada su se vrata već zatvorila. Zavaljena je na sedištu, glave naslonjene na prozor. Odneće mi kola, šta sad da radim.

„Ćao, Graminja.“

Uzdahnula je, okreće se i odahne.

„Ćao.

„Kuda si krenula?"

„Na stanicu." „

„Putuješ negde?"

„Ne, htela sam da vidim red vožnje."

Ostajemo tako ćutke, očiju prikovanih za ulice koje počinju da se pune prvim vozilima. Prelazi ulicu majka sa dvoje dece, Italija je gleda. Stavljam joj ruku na stomak. Veliku, čvrstu ruku. Njen trbuh stenje.

„Kako se osećaš?"

„Dobro", i skida mi ruku. Stidi se tog zvuka iznutra.

„U kom si mesecu?"

„Nepuna dva."

„Kada se dogodilo?"

„Ne znam."

Oči su joj neizmerne i spokojne.

„Nemoj ništa da brineš, nemoj ništa da mi govoriš, već sam sama odlučila."

Odmahujem glavom, ali ne kažem ništa. A ona možda očekuje da nešto kažem. Opet gleda napolje, ulice koje se ljuljaju pod vetrom.

„Jednu jedinu stvar te molim, nemoj više to da pominjemo. Ružno je."

Sišli smo iz autobusa, šetali se jedan uz drugog, ne dodirujući se. Italija je obučena kao bolničarka a zajedno smo tako slabi. U izlogu neke prodavnice, devojka skida nalepnicu sa natpisom rasprodaja i počinje da uređuje izlog postavljajući jesenju odeću, hoda bosa po plastičnoj prostirci oslikanoj lišćem i kestenjem. Italija zastaje da pogleda devojku iz izloga koja raščupanoj lutki navlači haljinu.

„Nosi se zeleno ove godine..."

Idemo prema taksi stanici. Stoje tri taksija. Pretrčavamo pošto se gasi zeleno. Otvaram prednja vrata i propuštam Italiju, saginjem se prema njoj i u ruke joj stavljam novac da plati vožnju.

„Hvala“, prošapta.

„Ništa ne brini“ kažem tiho pošto ne želim da me čuje vozač, „sada ću ja sve da organizujem, ništa ne brini.“

Razvlači usne u nešto što bi trebalo da liči na osmeh, a u stvari je samo iznemogla grimasa. Želi da ostane sama, a možda više nema poverenja u mene. Provlačim ruku kroz prozor, prelazim joj preko lica, hteo bih da je oslobodim tog ranjenog pogleda, iskolačenog. Zatvaram vrata i taksi polazi.

Ostajem sam, krećem: u kom pravcu? Da ponovo saberem misli, a automobil je nasred ulice. Stižem sa zakašnjenjem u operacionu salu, šta je tu je. Do poslednjeg trenutka se nadala da ću joj reći nešto drugo. U dnu njenih očiju stajala je nada kao metla zaboravljena u nekom ćošku, pravio sam se kao da je ne vidim. Nisam imao hrabrosti da budem surov, da je ja navedem na tu odluku. Prepustio sam njoj da odluči, da krivicu preuzme na sebe, a za uzvrat sam joj ponudio taksi.

Tvoja se majka vratila u grad. Ni traga više od mog samačkog logorovanja, stočić na koji sam spuštao noge dok čitam, opet je na svom mestu, daleko od moje fotelje, na sredini tepiha, u krugu ispred kauča. Na tom niskom stočiću sa intarzijom nalaze se čaše sa ružičastom drškom, činija sa iseckanim presnim povrćem i činija sa šljivama urolanim u slaninu.

Elza je pozvala naše prijatelje na večeru. Operisao sam do kasno i nije sve išlo baš glatko, uz brojna odsustva u sali, pošto su od septembra počeli štrajkovi. Bacio sam ključeve na ulazu u posudu od abonosa i čuo glasove koji su dopirali iz dnevne sobe. Uvukao sam se u malo kupatilo za poslugu, umio se pre ulaska. Čao, čao, čao. Tapšanje po ramenima, poljupci. Zapahnuo me je težak miris parfema, pramenovi kose, zadah vina i cigareta.

Naslonjen sam na biblioteku, Manlio je ispred mene. Priča, o svemu i svačemu. O barkama, o Martini koja je ponovo na klinici gde se leči od alkoholizma, o jednom abdominalnom šavu glatkom kao guza koje se kasnije inficirao, napravio se kao neki stepenik. Drži cigaru u rukama i to sasvim uz moje lice.

"A ti, kako si?"

„Cigara", Manlio.

„O, izvini", i pomera ruku.

„Imam nešto da ti kažem."

Gleda me, izbacuje dim u vidu smrdljive pufne.

„Imaš facu kao zombi, šta je s tobom?"

„Stigla je pasta."

Za stolom nikoga ne slušam, jedem. Gledam u tanjir i kopam viljuškom, ispijam čašu vina, onda se istežem prema činiji i sipam ponovo. Osećam divljačku glad. Za stolom sve bruji od galame, glasova. Jedan rigatone je ispao na čaršav, uzimam ga rukom. Tvoja me majka gleda. Ima zelenu majicu sa providnim prugicama, na ušima dva smaragda. Pokupljene kose, s jednim slobodnim pramenom koji joj pokriva lice, prelepa je. Mislim na bosu devojkicu u izlogu i Italiju koja kaže: ove godine se nosi zeleno.

„Je l' nećeš ništa slatko?"

Ustao sam od stola:

„Izvinite, moram da telefoniram."

Idem u sobu i okrećem broj, telefon zvoni u prazno. Opružio sam se na krevetu. Elza ulazi:

„Koga zoveš?"

„Nikoga, zauzeto je."

Uvukla se u naše kupatilo i sada piški, vidim joj odsjaj na ogledalu ormana, zadigla je suknju iznad zadnjice:

„Neki pacijent?"

„Da."

Povlači vodu, gasi svetlo i izlazi iz kupatila.

„Neki 'značajni' kancer?“, nasmešila se.

Nije lako živeti sa čovekom koji se bavi tako tužnim poslom, na kraju je i ona prihvatila moj žargon, da bi unela malo umora.

Uzvracam joj osmehom.

„Skinu barem cipele s kreveta.“ Izađe iz sobe.

„Alo?“

„Gde si bila?“

„Ovde.“

„Toliko puta je zvonilo.“

„Mora biti da nisam čula.“

Sva je zadihana i čuje se nešto veoma bučno okolo.

„Šta je to?“

„Usisivač, čekaj da ga isključim.“ Odlazi i vraća se kad je sve utihnuo.

„Šta to radiš, u ovo doba, čistiš?“

„Tako se opuštam.“

„Hteo sam da ti pošaljem poljubac.“

Manlio je sa mnom na terasi gde sam ga odvikao.

„Radi se o pacijentkinji kojoj sam operisao pre dve godine dojku, suviše je rizično, trebalo bi da prekine trudnoću.“

„Je li nije previše odmakla?“

„Ne.“

„A zašto onda ne ide u bolnicu?“

Dole je kamion gradske čistoće prikačio kontejner. Manilo je podigao okovratnik sakoa, možda je shvatio, s obzirom da je počeo da zvižduće.

Večera se završava na kaučevima, a onda kaučevi ostaju prazni, ostaju samo udubljenja od tela koja su ih pritiskala, ugnjavljeni jastuci, čaše na sve strane, pepeljare pune pikavaca. Elza se već izula:

„Divno veče.“

„Da.“

Ustajem i uzimam pepeljaru.

„Nemoj ništa da diraš, sutra će Đana sve da sredi.“

„Samo ću da bacim pikavce, da ne smrde...“

Odlazi u sobu, skida šminku, navlači spavaćicu. Ostajem pred televizorom usred ovog groblja od prljavih čaša. Kad stignem u sobu, legnem u svoj deo, tražim pravi položaj i ostajem tako, opružen na boku. Tvoja majka oslanja na mene svoju nogu, a onda njene tople usne dodiruju moje uho. Ukrutio sam se, ne mogu, večeras prosto ne mogu. Ona traži moje usne, nalazi ih, ali ih ja držim stisnute. Pada na čaršaf sa dubokim uzdahom, na stomak. „Znaš, možda bismo mogli da vodimo ljubav na neki drugi način.“

Okrećem se prema njoj, lice joj je neobično dok gleda u plafon.

„Mogli bismo da pokušamo da se gledamo u oči.“ Glas joj je izbrazdan nekom zlobom koja obavlja svaku reč.

„Da li si pijana?“

„Malčice.“

Čini mi se da joj oči sijaju, a brada podrhtava. „Možemo da se gledamo, znaš, toliko si lepa, zašto te ne bih gledao?“

Okrećem se, nameštam jastuk, ne spava mi se. Ajde da već jednom prebrinem tu noćnu bračnu moru, da se zaljuljamo i ovim valcerom sve izgladimo. Zatiče me, međutim, udarac u stomak, odmah zatim još jedan, pa još jedan. A onda me obema rukama udara po licu. Pokušavam da se sklonim, ali napad je bio sasvim nečekivan.

„Ej, ej! Šta ti umišljaš, ko si? Šta umišljaš da si!!!“

Sva je izobličena, glas joj je promukao, nisam je nikada video u takvom stanju. Dozvoljavam da me udara, teško mi je zbog sebe, zbog nje koja jedva uspeva da nađe reči kojima bi me uvredila.

„Ti... ti... Govno jedno! Sebično govno!”

Uspevam da joj zadržim najpre jednu, a zatim i drugu ruku, grlim je. Plače. Milujem je po glavi, disanje joj prekidaju jecaji.

Upravu si Elza, ja sam zaista pravo sebično govno. Uništavam život svima oko sebe, ali, veruj mi, ni sam ne znam šta bih hteo, moram dobro da razmislim. Želim jednu ženu ali je se možda i stidim, stid me je što je želim. Bojim se da te ne izgubim, a možda upravo sve ovo činim da bi me ti ostavila. Da, voleo bih da te vidim kako pakuješ kofer i nestaješ u noći. Otrčao bih do Italije i možda bih tek tamo uvideo da mi nedostaješ. Ali ti ostaješ tu, držeći se čvrsto za mene, za naš krevet, ne, ti nećeš otići u noć, nećeš to učiniti, nećeš se izložiti toj opasnosti, pošto bi moglo da se desi i da mi ne nedostaješ, a ti si ipak mudra.

Brisači su isključeni. Na staklo je navučena zavesa prljavštine, tamna koprena koja nas odvaja od sveta. Unutra se oseća miris kola, tepiha, kožnih sedišta koja su jutros više zategnuta nego inače i škripe pri svakom pokretu, osećaju se ostaci starog magičnog drveta izbledeog od sunca, nešto mog mirisa, mirisa mog losiona za brijanje, kišnog mantila koji je ostao okačen na ulazu čitavo leto, a koga sam po-neo i sada je sa mnom na zadnjem sedištu, uroljan kao kakav stari mačak. A u svemu tome još ponajviše ima Italijinog mirisa, njenih ušiju, kose, njene odeće. Danas je obukla cvetnu suknju koja u gornjem delu, na struku, ima široki crni lastiš uz kardigan od ukrućenog pamuka. Na grudima joj je krst, srebrni krst koji visi na lančiću upletenom od tankih niti. Drži ga u ustima dok gleda kroz prozor mutnu sliku sveta koji se čini veoma udaljenim. Malopre sam je pitao da joj nije možda hladno, pošto je bosa, rekla mi je da nije, da joj nikada nije hladno. Glava joj je puna metalnih štikaljki od kojih su mnoge izguljene. Ona je u stvari jedna mala prostakuša koja se odeva kupujući od uličnih prodavaca ili po onim bezveznim prodavnicama gde se prodavačice ne pomeraju, a neprestano žvaću gumu za žvakanje. Danas je subota, prva subota oktobra meseca, upravo je vodim na abortus.

Do centra je došla autobusom, čekao sam je na stanici, nasmešila mi se. Ne znam da li joj je teško, nismo o tome razgovarali. Možda joj nije prvi put, nisam je pitao. Deluje smireno. Sela je pored mene i nismo se poljubili. U centru grada ne izlažemo se takvoj opasnosti. Ona je oprezna saputnica, a izvan svoje teritorije, samo u tranzitu. Jutros je nekako strožija, ukrućena kao kardigan koji ima na sebi. Sisa svoj srebrni krst, a osećam da joj nešto nedostaje, nešto što je zaboravila u svojoj malo

jazbini. Zbog njene trenutne uzdržanosti, osećam se pomalo usamljenim. Možda bi mi bilo lakše da je plačljiva i melanholična, kao što sam očekivao, a ona, pak, jutros deluje snažno, oči su joj žustre, borbene. Možda je ipak manje osetljiva nego što sam mislio, možda samo pokušava tako sebe da ohrabri.

„Želiš li da doručuješ?“

„Ne.“

Privatna klinika na kojoj radi Manlio nalazi se u vili sa početka veka okruženoj parkom i visokim drvećem. Penjemo se avenijom između tamnih stabala sve do platoa gde su parkirani automobili. Italija posmatra zgradu od crvenkastog maltera.

„Izgleda kao hotel.“

Zna šta je čeka, sve sam joj objasnio, prvo će otići na prijem i reći kako se zove, znaju da će doći, soba joj je već rezervisana. Naravno da ne mogu da idem sa njom, već je prilično nezgodno što sam je dovede dovezao. Javiću joj se popodne. Dok smo se vozili avenijom, Italija nije ni primetila, pogledao sam je u stomak, za trenutak sam pomislio da bi nešto moglo da se nazire, da bi mogla biti malčice naduvena. Ne znam šta sam hteo tu dole da nađem, nešto što neću moći da vidim... Jedan točak se zaglavio u ulegnuće, dao sam gas, trgnuo sam se, osetio sam nešto za čim ću zauvek žaliti. Ako je tačno da vreme postupa drukčije nego što mi mislimo, i ako ceo život može da nam se prikaže u trenu kao munja, mislim da sam u tom deliću sekunde dok sam skretao da izbegnem tu neravninu, video muku koja će me zadesiti, video sam i tebe, Anđela, tvoj hematom na negatoskopu. Tada je nešto odskočilo u kružnoj sobi vremena ispunjenoj vratima, poređanim redom u krug, bez redosleda ulazaka kada se pojavilo ono što je nestvarno i postalo dozvoljeno.

Zaustavio sam kola na platou ispred khnike. Italija je gledala u klizna vrata od zatamnjenog stakla, uzeo sam joj ruku i poljubio.

„Ne brini, nije to ništa strašno.“

Okrenula se i uzela svoju torbu od pačvorka.

„Idem.“

Izlazi i ide prema ulaznim vratima. Okrećem automobil na drugu stranu. U retrovizoru vidim njen hod, nesigurniji nego inače, možda zbog šljunka. Znam da neće pasti, navikla je na visoke štikle i na tu torbu sa predugom drškom među nogama. A

ona ipak pada, pri poslednjem koraku odjednom se skljoka. Dohvati tašnu, ali ne ustaje, ostaje tako, skrupčana na zemlji. Ne osvrće se, uverena je da sam ja već otišao.

Ostani tu, kažem, a nisam ni svestan. A možda i zna da sam tu.

Ostani tu.

Čini mi se da je tek sada sustiže deo koji joj je nedostajao, i da joj, nalik na neki pocepani komad krilatih prnja, polako prekriva leđa.

Ostavljam otvorena prednja vrata i trčim po šljunku.

„Šta ti je?“

„Doručak... možda je bolje da nešto pojedem.“

Pomažem joj da se pridigne, i dok je držim u zagrljaju gledam iznad njene glave. Na prvom spratu, iza zatamnjenog prozora stoji čovek u mantilu i gleda nas.

Ma nema veze. Čak i kada bi se sada završilo ovako, kad bismo ovako ušli u mrak. Ove me oči prate, ova me zamazana ruka drži. Niko me nikada nije ovako voleo, niko. Neću te odvesti unutra, nikakva kanila neće te čistiti. Želim tebe, osećam da sam jak i potrudicu se nekako da te više ne povređujem.

„Idi svojim poslom, stvarno, samo idi“, prošapta. *Već sam odlučio, volim te. A ako želiš i glavu da ti dam, dodaj mi sekiru, odrubiću glavu čoveka koji te voli.*

"Ajdemo odavde."

A to sam govorio našem detetu, Anđela. Mali crveni list pao je na staklo kola i ostao tako da stoji pored brisača. Crveni list, tanušni, možda prvi koji je te godine otpao, za nas.

Ponovo sam seo za volan i počeo da vozim nekud daleko od klinike. Zaustavili smo se u jednom od prvih sela u neposrednoj blizini grada, na severu, tamo gde predeli postaju drukčiji, više podsećaju na divljinu. Još uvek se osećala blizina grada, ali i miris šuma, onih planina koje nemaju vrhove nego se na horizontu ocrtavaju kao upravni bizoni.

Ušli smo u neki bioskop. U jednu od onih sala koje rade samo subotom i nedeljom. Na prvoj projekciji nije bilo skoro nikog, seli smo u sredinu na drvena sedišta. Bilo je hladno i unutra, Italija mi je spustila glavu na rame.

, Jesi li umorna?"

„Malčice."

„Odmori se."

Dremala je sve vreme naslonjena na mene u mraku, a svetlost ekrana obasjavala joj je obraz. Bila je neka komedija, pomalo trivijalna, ali dobro je bilo, sve je bilo dobro. Bili smo par, možda prvi put do sada. Par - na godišnjem odmoru koji ide u bioskop, zaustavlja se da pojedje po sendvič, a zatim nastavlja svoje putovanje. Da, voleo bih da sam otišao u put sa Italijom, da smo spavali po hotelima, vodili ljubav, nastavljali dalje. I možda da se nismo više vratili. Mogli smo do odemo u neku drugu zemlju, imao sam prijatelje u Mogadišu, jedan je bio kardiolog, radio je u psihijatrijskoj bolnici, imao je kućicu na moru, a uveče pušio marihuanu, u društvu neke žene čije su noge bile tanke kao ruke. Da, novi život. Oskudna bolnica, tamnopusiti dečaci, bos, očiju vlažnih od suza. Otići tamo gde sam bio potreban, operisati pod šatorom, lečiti siromahe.

„Da li bi volela nekud da otputuješ?"

„Da."

„Kuda bi volela?"

„Tamo gde ti želiš."

Tvoja majka kreće, ide na poslovni put od nekoliko dana, malo da i ja sebi dam oduška. Privodi kraju pakovanje u onaj kofer sa svadbenog puta od prošarane jelenske kože. Njena me ruka dotiče dok po ogromnom plakaru traži ešarpu. Ima na sebi pantalone i sako sa šal kragom od mekog žerseja boje morskog oraščića i veoma jednostavnu ogrlicu od krupnog ćilibara nanizano na crni satenski konac. Uzimam košulju, imam samo bele košulje, odela sa kravatom okačenom na vešalicu, da ne bi pogrešio. Elza me je nekoliko puta naterala da budem malo smeliji, da stavim barem šešir. Ima prijatelja, nekog berlinskog pisca koji se često tako kinduri svojom beretkama, ćelepušima, panama šeširima, felukama, a njemu, inteligentnom, ekscentričnom biseksualcu, odlično i pristaju. Berlinski pisac bi je sigurno više usrećio od mene. Možda bi se sastajali u nekom književnom kafeu, on bi spustio svoj sombrero ili neki kalpak na stolicu, čitao bi joj zatim svoje spise, a ona bi se silno raznežila. Da, nju krasi prava doza zrelosti, a dovoljno je i emancipovana da bi joj odgovarao biseksualni ljubavnik. Uvek sam bio ponosan što kraj sebe imam toliko elegantnu ženu. Zato me danas njena elegancija ispunjava setom. Prerušava se po ko zna koji put. Od jutros je već u ulozi novinarke, prijatne i ženstvene novinarke, na

putovanju. Čak i njeni pokreti idu mi na nerve, užurbana je čak i malo gruba. Već se uživala u tu ulogu, uz svoje kolege, sav onaj ološ. Navlačim pantalone. Uzeo sam one sa već provučenim kaišem, da se ne zamaram. Evo sada ću da joj saopštim. Da, možda baš sada. Odmah posle toga će krenuti, tako može o svemu da razmisli na putu, pre nego što se vrati. Evo sada ću da joj kažem: Imam drugu ženu i ona očekuje dete, te, stoga, moramo da se razvedemo. Ne nameravam da ublažavam stvar, da kažem kako želim da budem sam ili, da ponudim neko privremeno rešenje. Ne želim da budem sam, želim da budem sa Italijom, a da je nisam sreo, možda ne bih našao nijedan pravi razlog da se razvedem od Elze. Nemam ništa da joj prigovorim ili, možda, previše toga. Ne volim je više, možda je nikada nisam ni voleo, zavela me je. Trpeo sam njeno ugnjetavanje, čas ushićen, čas preplašen, a na kraju, jedva sam uspevao da podnesem tu potčinjenost. Dok je sada posmatram pažljivo, ona me ionako ne primećuje, obavlja inventar kozmetičkih proizvoda svog nesesera, dok je sada gledam, a pogled joj je nepomičan i tup, vilica opuštena, pomišljam: *Šta ova žena traži ovde? Kakve ona veze ima sa mnom? Zašto se ne nalazi u onoj kući preko puta sa čovekom koga vidim kako povremeno prođe u gaćama, čovekom koji ima mali trbuh, mada je sav nabijen. Zašto ne pređe preko puta, ne uđe u drugi ulaz, ne ode na krevet onog čoveka i tamo pretura po neseseru? Da, bolje bi bilo da je sada tamo, sa tom svojom blagotelećom facom. Možda bih mogao da uzmem onu sitnu, onu crvenokosu ženicu koja živi pokraj nabijenog trbušastog tipa, možda je simpatična, možda možemo da porazgovaramo, možda bi joj se dopalo da čuje šta misli neko ko po celi dan ljudima vadi creva. Gledam svoju ženu i ne postoji nijedna jedina stvar koja mi se na njoj dopada. Kosa joj je predivna, tačno je, ali je smatram suviše bujnom, ima savršene grudi, velike, ali ne previše, a i pored toga nemam nikakvu želju da ih dotaknem. Stavlja minduše, zvala je taksu. Sve joj ostavljam, ne želim da se raspravljam ni o čemu, nemam nameru ni knjige da delim, strpaću nešto u kofer i otići. Čao.*

„Čao.“

„Kuda ideš?“

„U Lion, rekla sam ti.“

„Pošalji mi razglednicu.“

„Razglednicu?“

„Da, baš bih voleo. Čao.“

Elza se smeje, uzima svoju tašnu od prošarane jelenske kože i izlazi iz sobe. *Ko zna da li berlinski pisac ima mekan kurac kao čelepuš ili mu je tvrd kao širit oficirske šapke?*

Poljubio sam Italiju u pupak. Pupak joj je bio smežuran i uvučen. Taj mali mesnati čvorić uvlačio me je u sebe. Na ovom mestu njena vrpca je pričvršćena za život. Sada mi se činilo da mogu u njega da prodrem, da mogu usnama da otvorim taj mali mekani otvor i uvučem glavu unutra, a zatim ramena, jedno po jedno, i tako skroz ceo da uđem. Da, hteo sam da budem u njenom trbuhu, sklupčan i siv kao zec. Zatvorio sam oči u svojoj pljuvački. Bio sam novorođenče u njenoj vodenoj dubini. Rodi me, rodi me iznova, ljubavi moja. Više ću brinuti o sebi, znaću da te volim, a da te ne zlostavljam.

Otvorio sam oči, pogledao šta se nalazi okolo, lakovana komoda, tepih ispred kreveta izbledele pruge, a iza prozorskih okna, sivi stub nadvožnjaka. A zatim fotografija onog čoveka prislonjena na ogledalo.

„Ko je ovo?”

„Moj otac.”

„Je l' još živ?”

„Ne viđam ga već prilično dugo.”

„Kako to?”

„Nikada nije bio mnogo zainteresovan za porodicu.”

„A majka?”

„Ona je umrla.”

„A zar nemaš brata ili sestru?”

„Svi su stariji od mene i rasuti po Australiji.”

„Voleo bih da vidim tvoje selo.”

„Nema u njemu ničeg. Bila je lepa crkva, ali je srušena tokom zemljotresa.”

„Nije važno, voleo bih da vidim gde si odrasla, da vidim ulicu u kojoj si stanovala.”

„Zašto?”

„Da bih znao gde si se nalazila dok te nisam poznavao.” „Nalazila sam se ovde”,

dodirnula mi je trbuh, a ruka joj je bila vrela.

Tog popodneva odveo sam je na svoja mesta, Anđela. U onaj pristojan kvart radnika i sitnih službenika koji je u vreme moga detinjstva bio na periferiji, a danas, kako se grad ogromno proširio, nalazio se skoro u centru, sa bioskopima i restoranima, jednim pozorištem, nebrojeno mnogo kancelarija. Ušli smo u onaj park koji mi se činio ogromnim dok sam bio dete, a u stvari bio je poprilično mali, zapušten i stešnjen okolnim zgradama. Ličio je na vuneni restl zaturen među tubama vunениh štofova. Potražih ono mesto ispod drveta gde je moja majka stajala dok sam se ja igrao. Ponela bi neko cebe, prostrla ga na travu i sela. Učinilo mi se da sam ga prenoznao i seli smo ispod njega. Italija je gledala čoveka sa psom koji je prolazio ispred.

„Kakav si bio kao dete?”

„Onako, uvek pomalo drkav. Znači, nikada mi ništa nije bilo po volji.”

„Zašto?”

„Bio sam debeo i plašljiv i znojio sam se... Možda sam bio drkav zato što sam se znojio, znojio sam se što sam bio debeo, a plašio sam se da se ne ozledim.

„A onda?”

„Onda sam porastao, smršao sam, prestao sam da se znojim. Ali sam još pomalo drkav, takav sam...”

„Meni ne izgledaš tako.”

„Da, jesam. A uz to sam i veliki lažov.”

Školsko stepenište. Prošlo je trideset godina a ono je još uvek tu, isto onakvo kakvo je bilo. Još uvek postoji uzano dvorište oivičeno crnom gvozdenom ogradom, a čak je i boja maltera ostala ista, žućkasta. Dan polako odlazi, svetlosti je sve manje, ali nas dvoje koji smo odavno napolju još uvek vidimo jedan drugoga, mada nam odeća postaje tamnija kao i boja naših isprepletanih ruku. Hteo sam nešto da ispričam a nastavljam da ćutim, zaronjen u uspomene. Sedimo na vrhu, ne mermernom stepeniku. U tom položaju, sa nekoliko prijatelja, dočekivao sam mnoga jutra, ali nijedan sumrak. I dok se sve polako briše, imam osećaj da je život ipak prijatan, iako prolazi. Važno je da ostane jedna škola, jedna ograda na koju čovek može da se nasloni. Mesto u kome smo boravili kao deca, a koje nas prihvata i kao odrasle, kada

slučajno naiđemo, radnim danom. Sada sam znao da se nisam promenio, da sam uvek bio jedan te isti, a možda se čovek i ne menja, Anđela, nego se naprosto prilagođava.

„Jesi li bio dobar đak?”

„Da, nažalost.”

„Zašto nažalost?”

Nažalost, zato što sam te silovao, nažalost, zato što nisam zaplakao kada mi je otac umro, nažalost, zato što nisam nikoga voleo, nažalost, Italija, Timoteo se plašio života.

Hodamo i osećam da su mi misli u nekom čudnom predvorju, gde uspomene nisu dovoljno jasne i prepliću se sa sadašnjošću. Grlim čvrsto Italiju i odlazimo skoro šepajući, hodajući ulicama kao dvoje zaljubljenih kroz neki neznani grad, jer noćas je meni nepoznat ovaj deo grada u kome sam još kao dete boravio.

Ljudi prolaze, dodiruju nas. Ne znaju koliko smo zaljubljeni. Ne znaju da je ona trudna. Evo nas slučajno pred mojom bivšom zgradom. Izbili smo iz ulice koja ide nizbrdo, na uglu se nalazila neka pekara odakle je dopirao prijatan miris pice, taman sam pomislio da ćemo uzeti jedno parče, kad eto, nađem se pred svojom kućom.

„Ovde sam stanovao, na drugom spratu sve do svoje šesnaeste godine, prozori se ne vide, okrenuti su ka unutra, ali čekaj...”

Preskačemo mali deo ograđen ciglama i ulazimo u dvorište.

„Eno, ono je bio moj prozor.”

„Popnimo se.” kaže Italija. „Nemoj...”

„Eno ga portir tamo sedi, 'ajde da ga pitamo. Otвориće ti, ne može da ti ne otvori!”

Ona me vuče gore sve do ulaznih vrata. Otvara neka devojka, ne gledam je, gledam preko njenih ramena. Pušta da uđemo. Nema više ni zidova, samo jedna velika soba sa tamnim parketom, a u dnu metalna biblioteka, beli kauč i televizor na podu. Devojka je slatka, moderna, kao što je : stan. Ona i Italija jedna drugu odmeravaju kao dva psa različite rase. Ništa ne prepoznajem, smešim se.

„Želite li da popijete nešto, čaj?”

Odmahujem glavom, Italija to isto čini ali manje uverljivo, ona bi možda ostala da

gleda ovu mladu, prefinjenu ženu, sa ravnom crnom kosom. Kvae na prozorima su iste.,,

„Da, nismo ih menjali...”

Devojka stanuje u ovom stanu nešto manje od godinu dana.

„Pre mene ovde je živeo jedan bračni par, ali su se razveli. Kupila sam ga veoma povoljno.”

Približavam se prozoru i dodirujem kvaku. Iza mojih leđa nema ničeg od onoga čega se sećam. Eto, sada znam da se moje uspomene vezuju za jedno mesto koga više nema, srušeno je, one četiri sobe, ono kupatilo i kuhinja, živeće samo u meni. Sve ono što sam smatrao neuklonjivim, nestalo je. U pepeo se pretvorila klozetska šolja, u pepeo tanjiri, u pepeo su se pretvorili kreveti. Nema ni traga od našeg prolaska, mirisi moje porodice nestali su zauvek. Šta ja ovde tražim, pomislim. Hvatam se za kvaku, jedinu stvar koja je ostala, tu malu mesinganu peteljku... penjao sam se na stolicu da bih je dohvatio. Provirim kroz prozor, čak se i pogled promenio. Nove zgrade su skratile vidik, dvorište je isto, samo je prepuno parkiranih kola.

„Hvala.”

„Nema na čemu.”

I opet smo na ulici, još uvek miris iz pekare.

„Da li te je pogodilo?”, pita Italija.

„Da li bi pojela picu?”, kažem ja.

Jedemo usput, moji zalogaji su veliki dok vozim. Italija mi miluje uho, jednu stranu lica, glave. Zna da mi je teško, žao joj je. Ona ne uzmiče pred bolom, čak mu ide u susret. Baš takva njena ruka donosi utehu.

Kasnije, na krevetu, dok je ljubim u stomak, ona mi kaže:

„Znaš, ja ne moram da rodim, ako ti ne želiš, ali kaži mi sada, kaži mi dok se volimo.”

Anđela, veruj mi, zavoleti nekog nije mi bilo lako, morao sam da naučim. Morao sam da učim kako se miluje žena, kako treba da se namesti ruka. Ruke su mi od gipsa, kad god sam voleo, uvek su mi ruke bile od gipsa.

Automobili prolaze nadvožnjakom, podrhtavaju zidovi. Kroz prozor prodire buka i sve iznutra odzvanja. Okna se tresu, ljuljaju, drži ih samo samolepljiva traka sasušena od sunca.

„Bila sam u petom osnovne, na tezgi se nalazila haljina od voala sa crvenim cvetovima. Bila je subota, šetkala sam se po pijaci, a stalno sam se vraćala na tu tezgu i gledala haljinu. Bilo je vreme ručku, pijaca poluprazna, prodavci su već polako pakovali robu. Neki čovek je savijao majice. „Hoćeš da probaš?“, pita me, a ja mu kažem da nemam novaca. „Probanje je ionako besplatno.“ Čovek mi pruža ruku i ja se penjem na kamion. Probam haljinu iza neke zavese. Čo vek pomeri zavesu i počinje da me pipka: „Ah, sviđa ti se haljina...“ Stojim kao ukopana, ne mrdam dok me taj tip pipka. A posle je sav bio u znoju. „Da nisi zucnula“ i pokloni mi haljinu. Hodam i osećam da su mi noge od gume, odeću držim u ruci a na sebi imam cvetnu haljinu. Kod kuće je skidam i stavljam ispod kreveta. Noću se budim i piškim po njoj, jer mislim da može samo da me unesreći, a sutradan je spalim. Niko ne zna za to, a ja imam utisak svi znaju, da svako može da me odvede u kamion i da radi sa mnom razne svinjarije.“

Ovo je prvi put da govori o sebi.

Elza je doputovala, torba joj se nalazi na stolu, kraj ulaza, pored naočara za sunce. Stigao je miris karija i zvuci meni nepoznate muzike, liči na kišne kapi po staklu ili vetar u krošnjama. Izgleda da je tvoja majka kupila novu ploču. U dnevnoj sobi, sto je postavljen. Na onoj ploči od škrljca i trešnjinog drveta večeras ne stoje nagomilane knjige i novine, kao inače, nego boca francuskog vina, plava sveća i vinske čaše.

Tvoja majka se pojavljuje na vratima.

„Ćao, ljubavi.“

„Ćao.“

Smeši mi se, našminkana je, kosa joj je iščetkana, ima na sebi pulover kratkih rukava boje slonovače i crne pantalone, oko struka malu kecelju.

Sipam vino u čaše i odlazim u kuhinju; stoji uz šporet, drži varjaču i meša po šerpi.

„Kako je bilo na putu?“

„Dosadno. Živeli!“

Čaše nam se dodiruju.

„Kako to?“

„Tako su svi postali bezvezni.“

Diže obrve, ispija gutljaj, spušta varjaču i približava se.

„Mogu da te poljubim.“

Saginjem se u pravcu njenih usana, pribija se uz mene.

Kao da njeno telo traži neko novo mesto u mom naručju. Ali može da se desi da je baš suprotno od onoga što ja mislim, možda je doživela neko razočarenje na putu.

„Jesi li dobila otkaz?“

„Ne, zar izgledam kao neko ko je ostao bez posla?“

Uzimam hleb i počinjem da sečem. Ona je iza mojih leđa, blistava kao i uvek, ona koja svojim prisustvom ispuni čitavu prostoriju u kojoj se nalazi. Ali, nekako mi se osamila, neobično je uzdržana, nagnuta nad šerpom, nad jagnječim mesom koje brižljivo priprema. Moram da progovorim, moram da joj kažem da odlazim. Nisam više muška glava ove kuće.

Sedamo za sto. I hrana je prefinjenija nego inače.

„Suviše je ljuto, zar ne?“

„Ne, odlično je.“

Usta mi gore, zalivam gutljajem vina. Hoću da pojedem na brzinu, da je povedem na kauč i da joj kažem kakva je situacija, ali nisam se nadao da će ona biti tako staložena. Strpala je gomilu začina u ovo komično egzotično jelo od mesa iseckanog u komadiće, a sad izgleda da joj je još i krivo. Obelodanjuje deo sebe koji je vešto krila, možda je shvatila da me je izgubila. Šteta, mogla je na to ranije da misli. E sad je kasno, to što se sad odjednom trudi, nervira me, ide mi na živce. Nije dovoljna flaša francuskog vina i jedna sveća da sve bude kao pre. Da se iza tog kašmirskog džempera boje slonovače ne krije neko iznenađenje meni namenjeno? Možda ona hoće mene da ostavi. Čašu drži uz obraz, vino se blago ljuljuška u providnoj čaši, boja se preslikava na njenom nosu i delu oka.

Podižem salvetu. Ispod salvete je razglednica. Jedan deo starog Liona sa muškarcem i ženom kako sede ispred plave kapije, obučeni u karakterističnu nošnju.

„Nisi mi je poslala.“

„Nisam stigla.“

Okrećem razglednicu i čitam. Dve reči, samo dve reči napisane hemijskom olovkom.

„Šta se događa?“ kažem tiho.

Elzine oči imaju boju vina, vino treperi i svojim rumenim odsjajem prekriva njen osmeh.

„Znači tako.“

Ne kažem ništa, dišem, pre svega, dišem... ostajem tu jer ako se pomerim, spotaknuću se i poleteti unazad, tamo kuda se ovaj osmeh i gura.

„Jesi li srećan?“

„Naravno da jesam.“

Ali ne znam gde se nalazim, niti na šta mislim. Njene me oči podsećaju na noćni put koji se na horizontu zatvara među drvećem, među krošnjama.

„Idem da donesem krem karamel.“

Trudna sam, dve reči napisane na poledini plave razglednice hemijskom olovkom. Ona sada traži po frižideru, a ja sam ovde pred ovom svećom koja stoji na vetru. Vetar koji se odjednom podigao, prašina od koje se ništa ne vidi. Žmurim i prepuštam se vetru. Nisam u stanju ni na šta da mislim, ne mogu tek tako. Za čas sam progutao krem, a onda sam prstom skupljao tamni sirup koji je ostao na tanjiru i prinosio ga ustima.

„Kada si otkrila?“

„Već mi je malo kasnila, a kad sam kupovala čepiće za uši, pošto ih nisam ponela od kuće, uzela sam i test za trudnoću. A onda sam ga zaboravila u tašni, tako da sam tek jutros, u hotelu, pre polaska... Kada se pojavio kružić, blenula sam u njega ne znam ni sama koliko, taksu me je čekao, a ja nisam mogla da se pomerim iz sobe. Htela sam odmah da ti javim, pokušala sam da te dobijem u bolnici, ali već si bio u sali. A onda sam išla s rukom na stomaku, plašeći se da me neko ne gurne.“

Oči su joj bile sjajne, jedna joj je suza klizila niz obraz pored čaše, a svetlost sveće plesala je po njenom uzbuđenju. Pri prvom šapatu o tebi, Anđela, nisam se

obradovao, grlo mi je gorelo.

„Zagrli me.“

Grlim je i pokušavam da se priberem sakriven njenom kosom. Sta ću da uradim sa njom? Vetar odnosi daleko sve ono što sam mislio da želim. Ja sam nesretnik koji se smuca po životu.

Pijem viski, vetar se smiruje i dopušta mi da dođem do kauča i sednem. Elza leži sklupčana na drugoj strani, namešta sebi jastuk ispod kičme, izuva se. Ploča je stigla do kraja, ali ona je ponovo stavlja i nastavlja se ta vodena muzika koju je izabrala ona, pošto je trudna. Provlači ruke kroz kosu, povremeno nešto izgovara, a ja, osluškujem, pre svega, njene duge pauze. Neprestano gleda u mene; ružan sam, čak ni kosu nisam oprao, a ona me gleda kao kakvo čudo. Zatrudnela je sa mnom, pošlo mi je za rukom da poremetim njene planove i to mora da je za nju pravo čudo. Sada pokušava da proceni šta nas čeka, kakvi ćemo biti kao roditelji. Tim svojim sanjalačkim očima, sa neba svoje ispunjenosti spušta me u ovozemaljski život koji je već odlučio, umesto mene. A ti si već tu, Anđela, između nas dvoje. Da li bi me izabrala za oca da si znala kako sam se osećao kada sam saznao da ćeš se roditi? Ne verujem. Mislim da te nisam dostojan. Već si se tu nalazila, crvić uleteo u majčin trbuh, a ja te nisam udostojio nijedne nežne misli, nemoj da misliš da se ja toga ne sećam. Pojavila si se u ovoj kući iste one večeri kada sam odlučio da je napustim, ti si ta koja je moju sudbinu progutala. A na tebe, nedužni crviću, ni da pomislim. Tebe, zalutalu u bure baruta odraslih duša koje nisu ni u šta sigurne, ne znaju ko su, niti šta žele, ne znaju na koju stranu da krenu.

Ada je izašla iz operacione sale. Dve bolničarke trče za njom. Otvorile su metalni orman, čuo sam kako se zatreslo staklo na vratima. Ustajem kao automat.

„Šta se dogodilo?“

Ada je strašno bleđa, ide prema meni.

„Moramo da joj damo adrenalin, pojavio se problem ventilacije pluća, pritisak je počeo da se smanjuje.“

„Koliki je?“

„Sad je četrdeset.“

„Negde je nastupilo krvarenje.“

Lice joj se pretvorilo u preklinjanje.

Stajem pred stakleni otvor na vratima sale. Poznati su mi ti ekstremni trenuci. Kada svi začute, kad se ljudi pretvore u senke koje se zajedno pomeraju, u talasima. Muče se, a onda se udaljavaju od operacionog stola... Gledaju u monitor očekujući neki znak, neku crticu da se opet pojavi. Pomerili su se kao da osećaju ledeni talas tog prelaska, nepomični u toj ničijoj zemlji, gde život stoji a smrti još uvek nema. Kada uđe nemoć u ruke, u poglede, kad osetiš da nećeš uspeti i kada onaj mrtvački odar zelenih krpa pokaže svoje najokrutnije lice: ispod pokrova od platna nalazi se jedna osoba koja odlazi. Čujem pisak monitora kao znak za uzbunu! Pritisak se spušta. Alfredo urla: „Brzo! Srce je stalo!“ a maska mu je skliznula ispod usta.

Trčim prema tebi, prema tvome srcu. Ja kao otac svojim rukama pritiskam tvoj grudni koš, pritiskam snažno još jednom, ponovo. Anđela, oslušni bes mojih ruku, reci mi da one još uvek nešto znače. Pomozi mi, hrabra moja malena, a oprosti mi ako ti ostane modrica na grudima. Oko mene je muk, mi smo ribe u akvarijumu, bez škrge, batrgamo se nemi. Čuje se samo kako te udaram, moja nada kako jeca. Gde si? Lebdiš nada mnom, gledaš me odozgo, iznad ovih senki u hiruškim mantilima, i možda me žališ. Ne, neću dopustiti da odeš. Nemoj da se nadaš. Svakim udarcem te vraćam, malo po malo. Tvoja stopala kako vire van kreveta, tvoja povijena leđa nad sveskama, tebe dok jedeš sendvič, tebe dok pevaš, tvoju šolju čaja, tvoju ruku na dršci. Neću dopustiti da odeš. Obećao sam tvojoj majci. Sada je krenula. Pre nego što je ušla u avion ponovo mi se javila.

„Molim te, Timo, spasi je...“ rekla je jecajući. Ne zna da je za hirurga ljubav kontraindikovana. Ne zna ništa o mojoj profesiji. Užavasava je pomisao da istim ovim rukama kojima vas milujem, komadam ljude. A štošta sam upravo pod ovim rukama krvoločnog časovničara video, čuo sam trzaje koji ne nastaju u telu, živote koji se odjednom tako snažno bore kao da im pomaže neko ko nema veze sa mnom, niti sa aparatima, živote koji su iskali još i, pod mojim podozrivim pogledom, dobijali. Anđela, ti sada stojiš pred tim tajanstvom kako nazivaju svetlost. Molim te, zamoli Boga da te prepusti maloj zemaljskoj tmuni gde se nalazimo tvoja majka i ja.

„Evo ih polako se vraćaju... povratili su se.“ To je Adin glas.

Evo opet se vide otkucaji na tom jebenom monitoru.

A sada je igla sa adrenalinom zabodena u tvoje grudi, Ada gura klip. Ruke mi drhte, ne mogu da ih zaustavim. Sav sam mokar, dišem, gutam svoj vazduh, a oni koji su oko mene polako dolaze k sebi.

„Dopamin u venu.“

„Vraća se u normalu“ .

Dobrodošla dušo, ponovo si na ovom svetu.

Alfredo me gleda, pokušava da mi se nasmeši, a samo dahće.

„Šalila se... samo je htela da se našali.“ „Krvarenje je bilo u predelu slezine...“

Nisam pogledao rupu na tvojoj glavi, video sam jedan svetao krajičak, a to mora da je tvoja koža, ali nisam gledao unutra. Nastavi Alfredo, ja sada idem. Preznojio sam se, a sada sav drhtim, smrkava mi se pred očima, počinjem da gubim svest.

Dok sam prolazio pored bolesnika gledao sam ih i tražio prazan krevet. Da, voleo bih da se uvučem u jedno od ovih belih otvora i ostanem tako čekajući da se neko za mene pobrine. S termometrom ispod miške, kuvanom jabukom, pidžamom koja me isključuje iz sveta.

Hteo sam Italiji da kažem istinu, umesto toga sam je stegnuo i zatvorio oči. Već je imala izraz lica trudne mačke, na kome se često videlo da joj smeta što ima mučninu, nisam smeo još i ja da je prepadnem. Vodili smo ljubav, a tek posle sam shvatio da sam je voleo onako kao da sam je već bio izgubio. Nisam hteo od nje da se odvojim, pokušao sam da ostanem, mali, unutar nje, sve dok nije počelo da nam biva hladno. Jer kuća je bila ledena, preko prekrivača od pliša bilo je prebačeno ćebe, ali to nije bilo dovoljno da nas zagreje. Na dnu kreveta, blizu naših nogu, ležao je sklupčan pas. Zgnječena težinom moga tela, ona je pitala:

„Zašto me voliš?“

„Zato što si to ti.“

Uzela mi je ruku i spustila na svoj trbuh. Ta ruka me je žuljala, zapetljala se bila u bašti nekih veoma tužnih misli. Italija je bila isuviše upućena na mene da to ne bi primetila.

„Šta ti je?“

„Imam malu temperaturu“ .

Donela mi je čašu s vodom u kojoj se rastvarao aspirin. Možda je imala neko predosećanje, ali ga je na brzinu odagnala. Trudnoća joj je davala neko nenametljivo samopuzdanje. Prvi put joj se pogled udaljivao od sadašnjosti i usudila se da ga pomeri dalje. Zahvaljujući meni usmerila se ka tom blagonaklonom horizontu kojeg se stidela da poželi.

Tvoja majka je u bolnici, stigla je oko jedanaest, seli smo u kafić. Manlio i ostale kolege lekari nalaze se oko nje, znaju da je trudna, obasipaju je komplimentima koje ona prima deleći one svoje osmehe koji joj prave jamice na obrazima, blista. Došla je da napravi ekografiju, prvu po redu. Ona je moja supruga, penje se stepenicama pored mene, vitka u svom kostimu boje antracita. Manlio ide za nama, šali se, zavidi nam. Eiza je prelepa u toj tužnoj kutiji golublje boje među bolesnicima koji se šetaju u pidžamama, liči na glumicu koja je došla u dobrotvornu posetu. Bled, iscrpljen, toliko ličim na ovo mesto u kome provodim veliki deo života, krijem se iza nje, kao iza koraka majke.

Diže bluzu, spušta suknju i otkriva trbuh. Manlio joj razmazuje gel po trbuhu:

„Je li ti je hladno?“

„Malčice.“

Smeje se. Možda je nervoznija nego što bi to želela da pokaže dok sonda klizi po njoj. Čekam je stojeći. Manlio ulazi ispod Elzinog pupka da bi prišao onom delu materice u koji se smestio embrion. Ne znam na šta sam mislio, Anđela, ne sećam se, ali možda sam se nadao da nema ničeg. Lice tvoje majke je ukočeno, ispituje monitor izduženog vrata, boji se da se to sanja se nada neće ukazati. A ti se, Anđela pojavljuješ, morski konjic sa belom tačkom koja se pomera. To je tvoje srce.

Tako sam te video prvi put. Kada su isključili monitor, tvojoj majci su oči bile vlažne, spustila je glavu i duboko udahnula. Moj pogled je ostao na crnoj boji ekrana, tebe više nije bilo. Pomislio sam na Italiju. I ona je u stomaku imala morskog konjica. Ali za njega nije bilo mesta na monitoru, njemu je bila suđena crna boja.

Te večeri sam se šetao sve do mesta sa arančinima. Večerao sam gledajući program na zidnom televizoru ne uspevajući da išta čujem od galame sveta koji se nalazio oko mene. Usamljenih ljudi koji su stajali na prostirci od piljevine i večerali uz zamašćene papirne salvete. Vratio sam se kući idući sredinom ulice, izgubljen i nemoćan, sudarajući se sa mrakom. Radnje su bile zatvorene, a grad se polako spremao na počinak. Ušao sam u kabinu da telefoniram, slušalica je bila odvaljena, a kabl je visio beživotno. Rekao sam: zvaću iz sledeće kabine. Međutim, nisam se više zaustavio sve do kuće.

Kod kuće, Elza je na kauču sa Rafaelom, razgovaraju, čujem njihove glasove dok spuštam torbu. Rafaela ustaje, tonem u njeno telo, spuštam na nju svoje uzdržane ruke, bosa je, ivicom oka vidim joj cipele na tepihu.

„Toliko sam srećna, konačno ću nekome biti tetka.“

Podrhtava sva u zanosu od tog strasnog zagrljaja. Cipele su joj tamo, na rastojanju od jednog koraka.

„Laku noć.“

„Zar već ideš u krevet?“

„Sutra moram da ustanem veoma rano.“

Elza mi pruža mlaki obraz preko naslona kauča, dodirujem ga. Rafaela me gleda svojim okruglim detinjastim očima:

„Je l' ti neće smetati ako ostanemo još da pričamo?“

Rafaela, pričaj do mile volje, daj oduška svome srcu dok je živo, ionako svi zajedno putujemo kolima koja se kotrljaju bez točkova.

Dan kasnije, nalazim se u avionu, idem na kongres, nešto sasvim kratko, sve za jedan dan. Pored mene je Manlio, toliko se raširio da je čak spustio ruku kraj mog sedišta. Osećam miris njegovog losiona za brijanje. Imam mesto blizu prozora, gledam belo krilo na sivoj pisti. Još uvek smo na zemlji. Ovde nema bogzna šta, vazduh je zagađen i neproziran, ali iznad oblaka možda će biti sunca. Stjuardesa prolazi sa kolicima na kojima je dnevna štampa. Manlio joj gleda zadnjicu. Tokom leta uzeću kafu, jednu šoljicu „surogata“ kako kaže Manlio. *Moram da izađem. Ovaj avion će se srušiti, moram da izađem, ne želim da crknem pored Malia sa šoljicom „surogata“, kafe u ruci.* Nije mi dobro, znojim se, srce mi pritiska grudi, ne osećam ruku. *Ne, umreću od infarkta, stojeći u tom malom metalnom klozetu koji se trese sa vlažnim maramicama koje plivaju po lavabou.* Ustajem.

„Kuda ćeš?“

„Silazim.“

„Šta ti je koji moj?“

Već su zatvorili avion, krenuo je po pisti. Stjuardesa me zaustavlja.

„Gospodine, izvinite, kuda ste krenuli?“ „Moram da siđem, nije mi dobro.“ „Pozvaću lekara.“

„Ja sam lekar. Nije mi dobro, pustite me da siđem.“

Mora da sam jezivo izgledao, devojka u uniformi sa skupljenom plavom kosom i bezazlenim nosićem uzmiče, ulazi u pilotsku kabinu. Uvlačim se i ja. Dvojica ljudi u belim košuljama kratkih rukava okreću se prema meni i gledaju me.

„Lekar sam, osećam da imam infarkt, otvorite mi vrata.“

Stepenice se ponovo približavaju avionu, vrata se otvaraju. Vazduh, najzad vazduh, trčim niz stepenice. Manlio me prati. Stjuardesa ga zove: „Šta, zar i vi silazite?“

Manlio diže ruke u vetar koji mu nosi jaknu: „Ja sam mu kolega“, viče.

Evo nas ponovo na ravnom asfaltiranom delu. Aerodromski službenik stavlja nas u svoja mala kola i vozi nas ka izlasku. Ne govorim, ruke su mi prekrštene, a usta stisnuta. Srce se vratilo na svoje mesto. Manlio stavlja naočari za sunce iako sunca riema. Izlazimo.

„Može li da se zna šta je bilo s tobom?“

Primoravam sebe da se smejem: „Spasao sam ti život.“

„Misliš da će da padne?“

„Ne, sada više neće. Nemoguće je izaći iz aviona koji mora da padne.“

„Utronj'o si se, ah?“

„Da.“

„I ja.“

Smejemo se i odlazimo u bar da popijemo jednu čestitu kafu a kongres otpada, „Ko ih jebe...“ kaže Manlio. Njemu se sviđaju nepredviđene stvari. Tamo dok smo stajali, tamo sam mu rekao. Sve mu potanko pričam dok mi obrazi vise, pošto sam sagnut nad praznom šoljicom, a poigravam se kašičicom po crnom dnu. Tamo, u baru na aerodromu, sa ljudima koji jedu trouglaste sendviče motreći na svoj prtljag, istresam torbu punu emocija, želja, kao kakav postariji pubertetlija koji se uvalio do guše u neku ljubavnu priču. Nije bitno što Manlio i nije baš najpogodnija osoba, osećao sam potrebu nekome da ispričam, a on se tada našao kraj mene, on i njegove oči kao u divlje svinje. Prijatelji smo, pogrešno odabrani, to znamo obojica, ali, nametnula se potreba za poveravanjem, kraj metalnog šanka uz kafu koju smo poodavno popili.

„A ko je ona?“

„Video si je.“

„Ja je video?“

Jedne večeri za vreme kongresa onkologa, bila je za stolom pored našeg...“

Odmahuje glavom: „Ne sećam se.“

Ljudi prolaze, Manlio je zapalio cigaretu mada ne sme da se puši. Gledam napred i kažem njemu, sebi samom, onoj reci nepoznatih ljudi koja prolazi. Kažem pošto osećam potrebu da to uradim:

„Zaljubljen sam.“

Manlio gasi pikavac vrhom mokasine. „Hoćemo li sledećim avionom?“

Parkiram automobil, uzimam torbu sa sedišta i idem prema bolnici. Italija se iznenada pojavljuje, iznenada je sasvim uz mene. Stavlja mi ruku na mišicu, traži moje telo dodirujući sako. Pre nego što me je iznenadila, prepao sam se. Sva je ispijena i nenašminkana. Nije se čak potrudila da čelo pokrije kosom, čelo joj je veliko i teško, pritiska joj oči. Gledam okolo i dok to činim znam da sebe štitim od nje, od tereta koji sa sobom jutros nosi.

„Dođi.“

Prelazim ulicu ne dotičući je. Ide iza mene sagnute glave, ruku uvučenih u pamučnu jaknicu. Neki automobil usporava, ona ne obraća pažnju, gleda samo moje užurbane korake. Udaljavam se od bolnice kao kakav lopov sa nečasnim plenom. Zavlačim se u jedan sokak u pravcu kafića koji poznajem.

Prati me duž spiralnih stepenica koje vode do gornjeg sprata, prazne sale koja smrdi na ustajali dim. Seda pored mene, veoma blizu. Gleda me, zatim me ne gleda, pa me onda opet gleda.

„Čekala sam te.“

„Izvini.“

„Onoliko sam čekala da dođeš. Što se nisi javio?“

Ne odgovaram, ne bih znao šta da joj kažem. Prinela je ruku licu, lice joj je crveno a oči sive od plača. U dnu sale nalazi se akvarijum. Iz daleka, ribe liče na konfete.

„Predomislio si se, zar ne?“

Ne govori mi se, ne tog jutra, ne u tom času.

„Nije to što misliš...“

„Nego, šta je onda? Reci mi!“

Njene oči me izazivaju, a i taj plač koji neće da izađe na videlo. Uvukla je usne, stalno dodiruje manžetne jaknice. Nerviraju me te nervozne ruke i ta faca koja me ne ostavlja na miru. Morao bih da joj kažem za Elzu, ali danas mi nije do emotivnih potresa. Zamara me da stojim sa njom zaglavljen za tim stolom, ima premalo svetlosti, smrdi dim, a još tamo i one ribice, zaboravljene kao konfeti posle završetka karnevala. Iz čista mira strašno plače, baca mi se o vrat, mokrih usana i nosa. „Nemoj da me ostaviš.“

Milujem joj obaz, ali ruke su mi tvrde, kao šape. Ona diše uz mene, ljubi me. Ima čudan zadah iz usta, miriše na piljevinu, na prevrnuta creva. Držim je. Zadržavam taj dah od koga mi je muka.

„Kaži mi da me voliš.“

„Prestani sa tim.“

Ona više sobom ne vlada.

„Ne, neću da prestanem...“

Sva je uznemirena, jeca. Na stepeništu se čuju koraci. Neki dečak pojavljuje se na vratima klozeta, dečak koji ide u školu sa rancem na leđima. Italija se pomera na tu stranu, malo se primirila. Uzimam je za ruku:

„Moram nešto da ti kažem.“

Ona me gleda i čelo joj izgleda kao da je od gipsa.

„Moja žena... nije dobro.“

„Šta joj je?“

Reci joj sada, Timoteo, sada, dok su ti gadna njena usta sa zadahom ustajale bede. Reci joj da čekaš zakonito dete, naslednika svog sterilnog i odmerenog života. Reci joj da mora prekinuti trudnoću, pošto je sada pravi trenutak, sada kada je se plašiš i pomišljaš: kakva li će samo majka biti ova očajna žena?

„Ne znam...“ kažem, uzmičem gornjim delom tela, povlačim unazad svoj život.

„Lekar si a ne znaš šta je sa tvojom ženom?“

Dečak je izašao od klozeta, gledamo ga kako izlazi, on gleda nas. Crne su mu oči i uzana brada. Prolazi pored akvarijuma i nestaje na spiralnim stepenicama.

„Idem u WC.“

Ljulja se na pločicama, onda odjednom udara glavom o zid tako snažno da zidovi odzvanjaju. Ustajem i prilazim joj.

„Ama, šta to radiš?“

Smeje se, gura me od sebe, taj njen smeh plaši me više od bilo kog plača.

„Povremeno osećam potrebu da ovako udarim.“

Opet smo na otvorenom, hodamo polako.

„Je l' te boli glava?“

Odsutna je, gleda ljude koji joj idu u susret.

„Hoćeš li da te ispratim do taksija?“

Ona međutim ulazi u autobus, u prvi koji nailazi. Okrećem se na drugu stranu, idem prema bolnici. Mislim samo na sebe. Danas je doista bilo veoma lako ne voleti je. Dok operišem, dok držim ruke iznad jetre, osećam je na sebi kao nešto neprijatno. Vidim je kako kuca na vratima moje kuće, kako se predstavlja kao trgovački putnik ili kao neko od onih koji se motaju po zgradama a da ih portir i ne primeti. Dok zvonice zvoni pogled joj je tup i drhti, a sva se ozari kad ugleda Elzu i moli je da je pusti da uđe. Elza je još uvek pospana, u svojoj spavaćici od sirove svile, gola je i topla. Italija je mala, ima vlažne fleke ispod pazuha pošto se oznojila, u autobusu, znojila se čitave noći, prevrtala se u snu. Gleda kuću, knjige, fotografije, Elzine grudi, nabrekle, još uvek tamne od sunca. Pomisli na svoje dve prazne glavice luka koje joj stoje na rebrima i srce koje joj, odmah ispod, bije. Ima onu smešnu suknju sa lastišem koja joj se šeta po bokovima. Elza joj se smeši. Solidarna je sa predstavnicama istog pola, čak i sa

onim najskromnijim, emancipovana je, samilost smatra svojom dužnošću. Italija - ne, u truhu, ispod suknje kupljene na tezgi, ima dete, ona nije milosrdna. Elza se okreće: „Reci mi šta hoćeš?“ (obično se obraća sa ti devojkama iz nižih slojeva). Italiji biva zlo, vrti joj se u glavi, nije spavala i nije ništa jela. „Ništa“, kaže i okreće se prema vratima. Na izlazu, pogled joj pada na belu kovertu sa ekografijom.

U pauzi između prve i druge operacije, zovem Elzu:

„Kako si?“

„Odlično“.

„Je l' ne ideš nigde?“

„Malo kasnije, sada skidam intervju sa trake.“

„Nemoj nikome da otvaraš.“

„Kome bih otvorila?“

„Ne znam, pitaj prvo ko je.“

Nastupa pauza, a onda iz slušalice izbija njen smeh, zamišljam joj obraze i one jamice dok se smeje.

„Promenio si se otkako znaš da ćeš postati otac, ponašaš se kao moja baba.“

I ja se smejem, jer sam sebi smešan. Kuća mi je uredna, a žena snažna, visoka i snažna.

Uveče gledam kroz prozor. Nalazim se u spavaćoj sobi, razgrćem zavese i proučavam ulicu u donjem delu iznad krošnji drveća, s jedne strane, a onda sa one druge, tamo gde se semafor pali i gasi. Nema ničeg, samo neki auto prolazi, nepoznati auto što odvozi nekog kući. Tražim nju. Ne znam da li je tražim zato što mi je potrebna ili zato što se bojim da je negde dole zauzela busiju, da nas špijunira. Gledam krovove, antene, kupole, u pravcu gde ona živi, sa druge strane avenije sa noćnim prolaznicima, postavljenim u farove automobila što ih obasjava, sve do onog kafića koji nas je video toliko puta, a ko zna da li je još otvoren u ovo doba.

Gomila stvari nas razdvaja, toliko zidova, jedan za drugim, životi šćućureni u snu. Dobro je što je tako, dobro je da malo odahnem. *Italija, nemoj da patiš, to je život.*

Predivni trenuci bliskosti, a zatim naleti ledenog vetra. A ako ti tamo patiš, iza poslednjeg betonskog grebena, toliko udaljena, ja ne znam za tvoju patnju, nije mi bliska. Kakve veze ima što si zatrudnela od jednog mog nečistog ispljuvka? Noćas si sama sa svojim prtljagom ispod nadstrešnice gde prolazi voz koga si izgubila.

„Zar nećeš u krevet?“

Sklijokavam se pored tvoje majke koja se istuširala i kosa joj je još uvek mokra. Splejeni pramenovi uokviruju joj lice, čita. Zatvaram se u svoj deo, osećam njenu ruku kako šuška po tkanini moje pižame.

„Ko zna kako će biti...“

Okrećem se delimično i sada sam profilom okrenut prema njoj.

„...dete. Ne mogu da ga zamislim.“ „Biće prelepo, kao ti.“

„A ako je devojčica“, spustila je knjigu, „biće ružna na tebe.“

Približava se, dodiruje me njena vlažna kosa: „Prošle noći sam sanjala da je bilo bez stopala, da se rodilo bez stopala...“

„Na sledećoj ekografiji imaće stopala, ništa ne brini.“ Nastavila je da čita na svom delu kreveta.

„Je l' ti ne smeta svetlo?“

„Ne, pravi mi društvo.“

Ostajem sa čaršavom preko očiju u tom žućkastom polusvetlu, ne spavam u stvari, dremam, a to mi svetlo uliva sigurnost, to disanje pored mene, ono mi kazuje da će se život nastaviti tako, blago, sa mirisom šampona. Dok mi se tako nižu neobične misli, koje lutaju dobroćudno, evo kako mi dolazi u susret sakato dete. Elza je ugasila svetlo. I ja spavam, ali ne sasvim. Čujem tvoju majku kako viče: „Proklet bio, vrati mi njegovu stopala! Vrati mi ih!“ Tada u modroj vodi noći sanjam nešto jezivo. Mislim da idem u pravcu svoje torbe na ulazu, uzimam skalpel i kastriram se. Otvaram zatim prozor i bacam penis na trotoar ispod, nekoj mački, Italiji, ako je tu. Evo, Graminja, uzmi oca svoga deteta. Stiskam noge najviše što mogu. Kako je užasno, Anđela, kidanje života u noći, jedno na javi a jedno među priviđenjima.

Iz slušalice se čulo monotono zvonjenje, telefon je zvonio na prazno u toj straćari. Daleko od mene, od moje ruke, od moga uha. Nije je bilo u deset. Nije je bilo u podne. Nije je bilo u šest popodne.

Kud je otišla? Da počisti neku kancelariju, da osposobi neki nužnik. Išla je po ulicama češući o zidove ono svoje neuredno lice koje sam poslednji put video u onom kafeu kada mi se njegova odbojnost učinila nepodnošljivo ponižavajućom za oboje. Poniženje onih priča koje se vuku do iznemoglosti. Kada ljubavnici napuste svoje konture i izoštre, ožive objektivnu sliku o drugome a ne više onu zamaskiranu vlastitim željama. Onda se čovek pravi kao da ništa ne zna, a na neki način već smo iz ljubavi prešli u okrutnost, pošto čovek postaje nemilosrdan prema onome ko nas je zavaravao, Anđela.

Tako sam je u onom kafiću gledao kao običnog prolaznika, kao neko od onih bezveznih tela kojih je prepun svet, ulice, autobusi. Tela koja svakog dana otvaram i u njih zabadam nos, bez ikakve radosti, sažaljenja. Moj pogled hirurga bio se sa njenih očiju spustio na ruku na koju je naslonila bradu, raskrinkao ju je, otkrivajući nesavršenosti, sitne dlačice ispod brade, krivi mali prst na ruci, dve bore na vratu u obliku prstena. Ona se bila vratila u svoju bednu kalotu, a ja sam mogao da je gledam takvu, ne unoseći se, mrveći njene neujednačenosti. Njen nesretni smrad iz usta opet sam osetio... poticao je od nekog istrunulog tela, kao što miriše iz usta bolesnika kada se probude iz anestezije.

Telefon nije bio isključen, zaista je zvonio, to mi je potvrdio operater metalnog glasa, ona jednostavno nije odgovarala. Možda je bila kod kuće, puštala je da zvonjava klizi po njenom šćućurenom telu, da uđe u nju, da je uzdrma svojim monotonim ponavljanjem, uznemiri. To je bio jedini način da joj kažem da je nisam napustio. Tako sam nastavio da je zovem, da sebe zavaravam kako razgovaram sam njom kroz taj tupi zvuk, sve do večeri.

Izašao sam iz bolnice smožden, i dok sam vozio prema kući, nekoliko puta sam prošao semafor ne čekajući da se upali zeleno. Gutao sam ulice i snopove svetla koji su do mene stizali, raširenih očiju, namršten... Nikada se neću nje osloboditi, misao o njoj nastaviće da me proganja. Italija je vladala mnome, doticala svaku moju nameru. Njen glas je kao čekić udarao po mojim damarima. Toliko je bila prisutna da sam se okretao i tražio je. Da se nalazila tu pored mene na sedištu, u iskrzanoj jaknici, s belim šakama mestimično pomodrelim, možda bi mi bilo lakše da je zaboravim.

Nora me je zagrlila, osetio sam njen istopljeni ruž kako klizi duž obraza. Ostali su na večeri, ona i Duilio, a već su bili započeli.

„Nek' ti je sa srećom, tata!“

„Hvala.“

„To je značajna novost!“

„Samo da operem ruke.“

Nora baca beli paketić, uvijen u flis papir, na drugu stranu stola. Elza nije usredsređena, ne hvata ga odmah nego on pada u sos od tunjevine. Uzima ga i briše salvetom.

„Mama, rekla sam ti da to ne radiš.“

„Samo sitnica za sreću. Prva benkica mora biti nova i to od svile, nemoj da zaboraviš.“

Elza raspakuje paketić i dodaje mi ga.

„Uzmi, je li si zadovoljan? Dobili smo novu benkicu.“

Smeje se, a znam da joj nije pravo. Neće poklone za dete, još uvek je prerano. Benkica je jedna maramičica sa dve rupe, kroz njih uspevam da provučem svoja dva velika prsta. Na stolu nema više vode, ustajem da natočim u bokal. Odvrćem slavinu, voda teče i nestaju glasovi sa one strane. Porodica razgovara, pomeraju se lica, ruke. Što se mene tiče, oni su već s one strane stakla, s one strane zamućenog stakla gde obično odlažem svet kada za njega nisam raspoložen i kada on mene ne želi. Elza razgovara sa ocem, dodiruje mu jednu mišicu. Vidim je izdvojenu, kao da je odsečena u vodenoj pari, odlično je vidim. Ponovo je u centru sveta, nije više onako krhka kao one večeri, ima tome samo nekoliko dana, nestala je ona njena iznenadna nesigurnost, dirljiva. Ponovo je ona ista, čvrsta i neumorna, nešto tajanstvenija. Čak su i oči kojima me gleda iz daljine iste one od pre, samo me površno prate, a u suštini su odsutne. Nisam joj više potreban.

Vraćam se sa bokalom, sipam svima vodu. „Izvinite“ i odlazim. Nisam se ni potrudio da zatvorim vrata, toliko žurim da okrenem njen broj.

Nije je bilo, nije je bilo čak ni te večeri. Spustio sam slušalicu, spustio samoću koju sam osećao sa svih strana, u otežaljoj šaci, u uhu, u tišini svoje radne sobe. Bio je mrak, konture Norminog tela pojavile su se na ogledalu vrata, kao obrisi neke vrane. Svetlost iz hodnika jedva ju je osvetlila, gledala me je u mraku. Trajalo je kratko, ali u tom času, imao sam osećaj da je nešto osetila. Ne zato što sam bio sam u mraku sa telefonom u ruci, ne bi to bilo dovoljno da shvati kako vodim dvostruki život, nego više na osnovu mog fizičkog izgleda toliko različitog od onog malopre, dok sam bio u dnevnoj sobi. Pogrbljen, skrhan, vlažnih očiju... ni iz daleka nisam ličio na sebe. Neočekivana bliskost, koju je nametnuo slučaj (ustala je da uzme cigarete koje je zaboravila u tašni na ulazu) uspostavila se među nama. Čudno je, Anđela, ali ponekad

upravo oni od kojih smo najmanje očekivali, upravo oni uspevaju da nas primete. Koraknula je ka meni u mraku.

„Timo?“

„Da.“

„Imam mladež na leđima, dosta se povećao, htela bih da mi ga pogledaš.“

Sada je tri ujutro, još jedan od onih trenutaka kada tvoja majka spava. Njeno telo je planina pri zalasku sunca, tamni nepristupačan obris. Možda bi bilo lakše ostaviti je nego što se meni čini, dovoljno bi bilo da se čovek obuče i ode. Postaviće zid između nas, ona, njena porodica, prijatelji. A onda će naći razlog protiv tog zida. Da je na mome mestu ona bi to uradila bez ikakve bojazni, ostavila bi me na terasi kao što je to uradila malopre sa kesom za đubre.

Kapljice kiše, sitne kao čestice pudera, prskale su me po licu ne skvasivši me. Skupio sam se u svom kišnom mantilu dok sam se šetao, bez nekog određenog cilja, želeo sam samo da se ta noć ne uroti protiv mene. Nisam se osećao umornim, hodao sam sa lakoćom. Malo sam pojeo, a i to malo već se bilo svarilo. Ulice su bile puste i tihe. Tek nešto kasnije, shvatio sam da tišina nije bila potpuna, da se sa asfalta čulo neko tajno cviljenje. Grad noću liči na svet koji su ljudi napustili, prazan, ali odiše njihovim prisustvom. Neki se vole, neki se upravo rastaju, pas cvili na nekoj terasi, neki sveštenik ustaje. Kola hitne pomoći koja voze bolesnika iz njegovog toplog kreveta u bolnicu. Prostitutka koja se vraća sa nogama tamnim kao mrak, a čovek koji je ne čeka spava kao sigurna planina koje se treba čuvati. Isto kao Elza. Pošto čoveku koji ne spava i zna da neće moći da zaspi svi oni koji spavaju liče jedan na drugog.

Hodao sam i sve me je podsećalo na Italiju, drveće koje je prikrivalo neku neobičnu fluorescentnost, metalne konture zaustavljenih automobila, svetiljke koje su se povijale uvlačeći se u svoju vlastitu svetlost, čak i terase a i gore, visoko, krovni venci.

Zagrlio sam drvo. Odjednom sam se našao telom uz ogromno vlažno stablo. Dok sam ga stezao shvatio sam da sam i ranije želeo da uradim nešto slično, a tek sada otkrivam. Možda se ubila i zato nije podigla slušalicu. Njena posivela šaka visi na kraju posivele ruke preko kade u kojoj je rđa prekrila gleđ... a plastična zavesa iščupana prilikom poslednjeg udisaja. Umrta je misleći na mene, pokušavajući da me zagri ili da me poslednji put otera. Noć je, voda se već uveliko ohladila. Voda koja je bila vrela kako bi krv lakše oticala iz njenih prerezanih vena. Da li je upotrebila svoj perorez ili neki žilet koji sam ja bio ostavio? Važno je čime čovek odluči da se ubije,

postaje sastavni deo testamenta.

Iz mraka začuo se neki krik. Naleteo sam na nešto i pao sam preko neke kese sa krpama: tu na zemlji je spavao čovek. Izvlači glavu iz svog ogavnog gnezda.

„Nemam ništa.“

Nervira se, urla, misli da hoću nešto da mu otmem, ne znam samo šta? Zar iz te gomile trulih dronjaka? Zar od tih zuba koje više nema dok otvara usta i dok mu se potmulu krik kotrlja niz sjajnu jamu njegovog grla?

„Izvinite, pao sam.“

Šta sam to dotakao? Šta li sam to smrdljivo udahnuo? Čovek užasno smrdi, kao neki rasporeni pas ni ivici puta. Italija je smrdela kada ju je snašla njena tragedija, kada je shvatila da sam se spremao da je ostavim, da neću ni dete, ni nju, da ću joj ponuditi novac još jednom... Hoću da pobegnem, međutim, pridržavam čoveka celim telom. Skljokavam se u njegov crni vrat, njegovu kosu splejenu kao životinjska dlake i udišem. Udišem njegov smrad crknutog psa.

Tražio sam zarazu, Anđela, koja bi me konačno gurnula na drugu stranu, u onu močvaru između mora i grada gde je stanovala jedina osoba koju sam istinski voleo. Ovaj noćni prenosilac zaraze nije mi izmicao. Naprotiv, sada me je njegova ruka obujmila, a lice sa borama ispunjenim prljavštinom, tražilo me je u jazbini u koju sam se sakrio. Pronašao me je i pomilovao po glavi, velikodušno kao kakav sveštenik koji je ubicu oslobodio greha. Jesam li ja zaslužio toliku milost, kćeri moja, u tom mračnom ćošku, jedan me je nesretnik prigrlilo, vodio. Na vlažnoj ulici gde sam ga zatekao kako sanja, gde sam sada i ja sanjao, sasvim blizu tog životnog smrada, bez ičega, daleko od svoje kuće sa parketom i viskijem. A to je za mene bila ljubav, ljubav siročeta, smežurana kao kožura, ljubav iz krajnje potrebe, kada se sudbina sažali nad nama i kada nam pruži flašicu s mlekom.

„Hoćeš li da popiješ nešto?“

Ispod kartona izvukao je flašu vina i pružio mi. Pio sam ne razmišljajući o ustima koja su bila priljubljena uz ovu okrnjenu ivicu, pio sam zato što sam mislio na svoga oca. Oca koji je umro na ulici, koji je pao među prolaznike, skliznuo duž metalne roletne zatvorene radnje, držeći se za grlo, dok ga je život napuštao.

Pre nego što sam se udaljio, dao sam mu novac, sve što sam imao kod sebe, gurnuo sam prste u novčanik i izvukao sve.

A on je to prihvatio kao što bi to učinio svaki klošar.

Sakrio je novac ispod krpa, zabrinut, kao da se bojao da se ne predomislim. Pratio me je nepoverljivim pogledom sve do raskrsnice, odakle se više nisam video.

Mrak je počinjao da bleedi, razvodnjen kišom koja još nije prestala da pada, slaba ali neumorna. Vozio sam u toj kolebljivoj svetlosti i poneki automobilski far povremeno mi je ulazio u oči. Dve časne sestre Filipinke čekale su na autobuskoj stanici ispod malih kišobrana, neki bar se otvarao, gomila kišom natopljenih novina stajala je pored kioska, još uvek zatvorenog. Stigao sam umoran, iscrpljen tom gustom i neprospavanom noći. Sada ću zaspati u njenom naručju. A tek kasnije ćemo se usredsrediti na našu budućnost. Tokom te duge noći, već sam se izborio sa sobom. Nije više imalo šta da se kaže, samo je trebalo ćutke da je čvrsto zagrlim. Izašao sam iz kola obraza rumenih od toplote. Ulice su bile suve pod tom sivom svetlošću, možda ovde i nije padalo. Odsustvo one kiše koja me je proganjala tokom čitave noći kao da mi je kazivalo da je borba doista okončana. Italija me je čekala na sigurnom, na suvom.

Nalazio sam se na polovini drugog odmorišta stepenica kada sam čuo odozdo zvuk lifta koji je dolazio, a onda je škriputanje ženskih cipela postalo prigušeno usled prolaza. Ponovo sam sišao na brzinu, i ugledao je s leđa dok je izlazila.

„Italija!“

Stigao sam do nje kada je skretala, nisam je ni pogledao, samo sam je zagrlio. Dopustila je da je stegnem, nije podigla ruku, nije se ni pomerila. Glavu je zagnjurila u moje rame, video sam samo njenu spuštenu ruku kako visi na boku. *Sada će ih podići i staviće ruke na mene, uzvatiće mi zagrljajem, polako će se opustiti a ja ću je pridržati.* Uopšte se nije pomerila, ostala je nepomična sve dok se moje disanje nije ustalilo i sve dok nisam osetio njeno srce sasvim smireno i udaljeno. Bila je topla i živahna. Ostalo mi nije bilo važno. Bilo mi je dovoljno da je pomilujem i da mi opet pripadne, poznavao sam je, dopuuštala je da je volim a da njen ponos nije iziskivao nepotrebne dokaze ljubavi. Pomerio sam se od nje da bih je video.

„Kuda si krenula?“

„Na cvetnu pijacu.“

„Kuda?“

„Radim tamo.“

„Od kada?“

„Od skoro.“

Pod tamnom senkom, sive oči bile su joj čvrste kao kamen, a lice joj je poprimalo zreliji izraz. A ja sam potrebu za njom nosio kao svoje jedino oružje.

„Kako si?“

„Dobro.“

Stavio sam joj ruku na stomak.

„A ono, ...kako je ono?“

Nije odgovorila, Anđela. Sada sam osećao težinu onog prolaza iza naših leđa i hladnoću koja je prodirala u mene kroz vlažnu odeću. Prikupio sam joj obe šake i prineo svojim, na njenom trbuhu, koji se pomerao ispod odeće previše lagane za to već nešto svežije godišnje doba, za to svitanje bez sunca. Njene šake su se prepuštale bezvoljno, kao dva lista koja su se našla u blatu. Setio sam se onog crvenog lista, prvog koji je ove godine pao na prednje staklo mog automobila ispred klinike.

„Abortirala sam.“

Pogledao sam je u svetle i neumoljive oči, odmahivao glavom, srce je to činilo.

„Nije istina...“

Sčepao sam je za mišice, drmao sam je i bio sam spreman da joj nanesem bol.

„Kada si to uradila?“

„Uradila sam.“

Nije delovala tužno, sažaljevala me je tim skamenjenim pogledom.

„Što mi nisi rekla? Što me nisi tražila? Ja sam ga želeo, uistinu sam ga želeo.“

„Sutradan bi se predomislio.“

Sada će me napustiti, sada ću je izgubiti, sada kada moj život više ne raste unutar njenog. Očajan, počeo sam da je obasipam kratkim poljupcima koji su kao grad padali po njenom ukočenom licu. Nije važno, napravićemo još dece.

Sutra, odmah. Evo sad idemo da vodimo ljuhav na plišanom prekrivaču, priljubićeš se uz mene i ponovo zatrudneti. Otići ćemo u Somaliju i kuća će nam biti prepuna

dece, dece po kolevkama, ležaljčkama, nosiljkama...

Već nas vidim kao fotografiju. Jednu od onih koja je iscepana tačno po sredini, između dvoje zaljubljenih koji su izgubili jedan drugoga. A sada će ona da ode, da bi odsecala krajeve, prodavala cveće, ko zna kome. Nekom ljubavniku, nekome ko odlazi na groblje, nekome ko je tek dobio sina.

„Gde si abortirala?“

„Kod Ciganke.“

„Ti nisi normalna... Moraš da dođeš u bolnicu.“

„Ne volim bolnice.“

Ne voliš hirurge, pomislio sam i uhvatio je za ruku.

„Moraš da pođeš sa mnom.“

„Pusti me, dobro sam.“

Odgurnula mi je ruku. Nisam više bio njen čovek. Moja ruka postala je ničija. Ponovo je imala onaj ukočeni izraz lica, koji sam poznavao. Pepeo praskozorja ulazio joj je u uši, klizio joj je niz obraze obojene lažno zdravom bojom.

Nalazila se preda mnom, ali je već bila odlutala ka nekom svom životu.

Odsutna, ničija, nalik na jednu od onih mokrih ruku koje nam na pijaci vraćaju kusur.

„Idem.“

„Ispratiću te.“

„Nije potrebno.“

Seo sam na stepenik trotoara dok je ona odlazila, nisam je gledao, spustio sam glavu u ruke. Ostao sam tako sve dok se nije izgubio bat njenih koraka, a i duže, onda kada je zavladała tišina. Telefon je zvonio u prazno u njenoj kući dok se ona nalazila, samo nekoliko metara dalje, u klimavoj prikolici, a neka veštica svojom kukom čeprkala jc po njoj, možda baš ista ona koja joj je pokazala kako se gleda u dlan.

Čitava stvar je tako obavljena, a ona je u zubima držala krpu da se ništa ne bi čulo.

Zašto ja tebi sve ovo pričam? Na to pitanje ne umem da ti odgovorim. Da ti dam jedan od onih mojih tačnih, kratkih, „hirurških“ odgovora, kako ih ih ti nazivaš. Život krvari, udara u slepoočnice. Kao hematoma u tvojoj lobanji. Sada znam, Anđela, ti sada mene operišeš.

Ne tražim da mi oprostiš, ne koristim to što putuješ. Veruj mi, sebe sam osudio pre mnogo godina, još dok sam sedeo na onom trotoaru. Bila je to konačna presuda, postojana u svim godišnjim dobima kao kakav nadgrobni spomenik. Kriv sam, moje ruke to znaju.

Kada bi samo znala koliko sam puta zamišljao to izgubljeno dete. Video sam ga kako raste pored tebe kao nesrećno blizanče. Pokušavao sam da ga sahranim, ali uzalud. Pojavilo bi se kada je ono htelo, uvlačilo se u moje korake, u moje kosti svakim danom sve starije. Pojavilo bi se u svakom nezaštićenom stvorenju, u deci ostaloj bez kose na onkološkom odeljenju pedijatrije, pojavilo bi se u bodljikavom prasetu na koje sam nailazio na seoskom putu. Pojavilo bi se svaki put kad god bih ti nešto našao učinio.

Sećaš li se džudoa? Nisi htela da ideš, a ja sam te naterao, na svoj način, ćutanjem, onim nemim gundanjem koje te najpre rastuži a onda prinudi da popustiš. Motao sam se oko one stare gimnastičke sale, sa starim spravama, starim učiteljima, sa džakom za boks, sa odlepljenim linoleumom.

Izlazio sam iz kola, mirisao znoj, lica borilaca, uzimao prospekte sa radnim vremenom. Šta da ti kažem, Anđela? Uvek ista priča. Kao mladić želeo sam da postanem šampion borilačkih veština, da se uvučem u ovakvu salu, noću, sa takvim majicama, sa takvim pravim mišicama, takvim sirovim facama, i naoružam se, ispod jakne i naočara lepim manirma, nevidljivom ali pouzdanom snagom. Da oborim nekoga iz dva poteza, nekog kolegu, pozamašnog bolničara koga je dovoljno da vidiš da bi se oduzeo. Takve snove imaju kukavice, mlohavi dečaci. Mogao bih to da kažem. I tačno je, bilo je toga. Čitava pregršt osećanja, donekle bednih, a u izvesnoj meri čak i patetičnih, stvarno ih je bilo, ali bilo je i još nečeg. Postojala je nepriznata želja da te podredim, da ti učinim nešto što nije po tvojoj volji, jer moj pogrešan život pritiskao je i tebe. A bilo je preduslova da se to sasvim lepo izvede. Dobar je to sport, ni tvoja majka nije uspela da nađe kontraindikacije na mome očinskom licu. Svakako, postojala si ti, ti koja si htela da ideš na balet, i išla si po kući na vrhovima prstiju sa maminom ešarpom zategnutom preko kukova. Želela si da igraš, Anđela. Ali bila si previsoka za balet. Džudo je bio za tebe. Dobar je to sport, rekao sam, disciplina duha. Iziskuje lojalnost, samo dozvoljene pokrete, poštovanje drugara, kako

muškaraca tako i devojaka. Poveo sam te za ruku, kupio patike i odveo u tu salu u suterenu.

I evo tebe u kimonu i tvrdim pojasom na kukovima. Borila si se bez radosti, jedino ti je želja da ne završiš na podu davala snage da izdržiš. Borila si se zbog mene pošto sam dolazio da te gledam. Borila si se da se ne bi našla na tepihu, da ne bi osetila jake udarce u zadnjicu, i grub nastavnikov glas koji ti više da se digneš, plakala si. Nije ti se dopadao kimono, krut, pravi džak. Želela si baletsku haljinu od tila, patike sa gipsanim vrhom, želela si da se osetiš lakom. A nalazila si se tu, pored drugarice sa kojom si se borila, koju su ti stalno podmetali, onu krupnu, s konjskim repom koji je mahao po vazduhu kao bič. Krupna i okretna, a ti, mršava i kruta. Davao sam ti savete: „Moraš biti mekša prilikom razmene tehnike.“ Ali ti nisi umela da budeš mekša. Previše si borbi vodila.

Sedeo sam na niskim stolicama kao u vrtiću sa ostalim roditeljima okupljenim prilikom dodele pojaseva. Bila si šćućurena na čošku tamno plavog gumenog tepiha, prekrštenih nogu, bosa, čekajući da na tebe dođe red. Kiselo si mi se smešila. Bojala si se: nastavnika, pokreta kojima nisi vladala, onih devojčica koje su bile manje krute od tebe, onih kojima je to bila manja kazna. Dolazio bi red na tebe, ustajala bi, poklonila se u znak pozdrava. Nastavnik bi glasno govorio poteze, ti bi izvršavala, nervozna, nesigurna. Obrazi sa pečatima, usne stisnute između zuba. Kada si ti zahvatala, gledala bi svoju protivnicu i izgledalo je kao da je preklinješ da se prepusti, da se ne bori. A kada bi tebe zahvatali, prepuštala bi se kao kakav džak. Koliko si samo udaraca zaradila. Znojava, poražena, nakrivljenog kimona, pozdravljala bi, osvajala bi naredni pojas.

„Jesi li zadovoljna?“ , pitao sam te u kolima. Nisi bila zadovoljna nego iznurena.

„Kad čovek padne na tatami je l' tako da to ne boli?“ Nije tačno, tebe je bolelo. Gledala bi me sva crvena, spremna da zaplačeš, a tvoj pogled mi je postavljao pitanje: zašto? Da, stvarno, zašto? Živimo u doba mira, čemu taj nepotrebnii rat? Da bi očvrsla, da bi postala disciplinovanija. Nisam time doprineo da ojačaš, samo sam ti naškodilo, oduzeo sam ti snagu. Zazidao sam tvoju radost. Oprosti mi.

Jednog dana si prestala, vratili smo se sa mora u septembru bila si osvojila naradžasto-zeleni pojas.

„Neću više da idem i tačka.“

Nisam insistirao, pustio sam te, i ja sam se bio zamorio. Prolazio sam pored gimnastičke sale nezainteresovan. Gotovo je sa tim uzbuđenjem, tim ludilom, tim sinom! Sve su to pizdarije očeva, Anđelina, siledžija koji ne znaju kako da odrastu. Upravo to.

Bilo je samo pitanje vremena. Vreme bi odigralo svoju ulogu, ono bi izjedalo moje kajanje sve dok ga ne bi pretvorilo u najfiniji prah. Sve u svemu, Italija mi je učinila uslugu, očistila mi je život od te neugodne komplikacije. Nije dozvolila da je drugi put odvedem na kliniku, prezrela je otmenost tog lažnog hotela. Samo sam delimično bio kriv, samo utoliko što sam je ostavio samu. U to napuštanje, ugnjezdila se moja sklonost prema kukavičluku.

Jedne večeri Manlio mi je telefonirao i otišli smo na picu kao dva drugara iz studentskih dana posle mnogo godina.

„Šta je bilo sa onom devojkom?“

„Bilo je.“

„A ti kako si?“

Za jednim od susednih stolova pušila je neka plava žena okrenuta leđima prema meni, vidim samo belinu dima iznad njene kose a i lice čoveka koji se nalazi naspram nje i gleda je. Na osnovu njegovog izraza pokušavam da pogodim kako izgleda.

„Ne znam“, kažem, „čekam“.

„Šta?“

„Ne znam.“

Čekam da se ova žena okrene, možda liči na nju. Katkad odem na pijacu po nju. U vreme kada se tezge sklanjaju, nalazim je usred gomile uvelog cveća. Pozdravlja me pokretom glave. Stavlja kutije jednu preko druge, premešta saksije neprodanih biljaka na furgon prekriven zelenom ceradom, parkiran iza tezge. Čekam da završi sa poslom, elegantno odeven stojeći nasred vode. Italija izuva gumene čizme i navlači cipele. Kad ulazi u kola gledamo jedan drugoga bez radosti, ali blagonaklono, kao dva prijatelja koje je neko prebio istom motkom. Ili možda kao roditelji koji su ostali bez deteta. Naravno da je za oboje to još uvek jako sveže. Hodamo uz ranu, moramo da pazimo kako postavljamo reči.

„Kako je?“

„Dobro. A ti?“

„Jesi li umorna?“

„Ne, ni najmanje.“

Nikada nije umorna, grči šake ispucale od hladnoće. Porasla je, u kolima joj čelo izgleda još veće, ali su joj zato ramena povijena. Nikada se ne naslanja sasvim na sedište, ostaje uvek pomalo udaljena od naslona, pokušava da se odupre. Gleda kroz prozor automobila svet koji nas nije zaštitio.

Kao dva rekonvalescenta, čekamo da vreme prođe, a dok mi čekamo automobili i dalje prolaze, a dani postaju kraći. Osvetljeni izlozi preslikavaju se u njenim dužicama, a ona im dozvoljava da u njenim očima blistaju ne obraćajući na to pažnju. Nisam je posle ni takao, ne dira se žena posle abortusa, ostavlja se na miru. Sem toga, užasavam se pomisli da je vidim голу, zastrašuje me pomisao da mi se u naručju nađe bol koji nosi u sebi, ustajali bol ispod njenog mokrog rublja. Nahvatala se hladnoće na toj pijaci, nos joj je crven, ispucao. Doneo sam joj vitamine, zahvalila mi se, ali nisam siguran da ih uzima. Nije zdravo da vreme ovako provodi. Nismo prijatelji niti ćemo ikad postati. Bili smo ljubavnici još pre nego što smo se upoznali. Ludački smo jedan drugome otimali i pružali telo. Sad mi je tako čudna učtivost koja se stvorila među nama. Gledam je i pitam se kakve mi veze imamo, nas dvoje, sa tim mrtvim vodama. Ne može tek tako da se završi, bez ijednog krika, bez ičega. Ako treba da se na nas sruči nečastivi, nek' nas spali. Ne možemo okončati ovako, na ovoj ničijoj zemlji.

Možda će biti dovoljno da se promeni scenografija. Njena kuća me užasava, onaj prekrivač na krevetu boje duvana, goli kamin, njen slepi pas i onaj majmun na zidu kako drži bočicu sa cuclom, kao neka sprdnja. Tako sam jednog popodneva rešio da je pitam da li hoće da odemo u neki hotel i da budemo malo sami.

„Da ne bismo bili stalno usred saobraćaja.“ Kažem.

Tako smo se našli usred nepoznate, lepe sobe u centru sa teškim zavesama od damasta, istog dezena kao i zidovi. Nije ni pogledala oko sebe, bacila je torbu na krevet i odmah otišla u pravcu prozora. Podigla je ruku da premesti kraj zavese. Pitao sam je da li je gladna ili da li joj se nešto pije, rekla je da ne. Otišao sam u kupatilo da operem ruke a kada sam se vratio ona je još uvek bila na istom mestu ispred zavese i gledala napolje. „Veoma je visoko“, rekla je, kada je čula kako se moji koraci približavaju, „koji je ovo sprat?“

„Deveti.“

Imala je skupljenu kosu. Približio sam se i poljubio je u potiljak otvorenih usta a zatvorenih očiju. Otkad je nisam ovako poljubio? Pitao sam se kako sam uspevao tako dugo da budem bez nje? Njeno mlako telo bilo je ponovo blizu mene u ovoj netaknutoj sobi koja će nam pomoći da zaboravimo.

Sada će osetiti koliko su mi vlažne usne. U početku će joj biti teško, ali kasnije će opet biti moja kao i pre. Ne može bez mene, rekla mi je. Spušta ruku, zavesa prekriva pogled na grad danju. Počinjem da je skidam naspram te guste i krute tkanine. Skidam joj jaknu, nije bila skinula jaknu, ružnu, izbledelu jaknu od neke lagane paperjaste tkanine, što liči na biljnu sluz. Dodirujem joj grudi, male i sparušene grudi koje toliko volim. Ona se prepušta: „Zlato“, kaže, „zlato moje“ i grli me. Uzimam je za ruku i vodim prema krevetu, želim da joj bude udobno, da se odmori. Izuvam joj cipele. Ima svetle čarape, od oštrog najlona, milujem joj noge i stopala, koja podsećaju na stopala neke lutke. Skida suknju, savija je pažljivo, spušta je na mesinganu ivicu kreveta. Isto radi i sa bluzom. Pokreti su joj spori, pokušava da dobije na vremenu, da odloži trenutke bliskosti.

Ja se skidam na brzinu, bacam odeću na pod. Koristim to što gleda na drugu stranu, pošto me je stid. Otkrila je svoj deo kreveta, ispružila se i pokrila. Uvlačim se pored nje u taj još uvek hladan krevet. Ruke je opružila uz kukove, prebacujem jednu nogu preko nje, noga mi klizi, pošto ima na sebi hulahop.

„Ne moramo po svaku cenu.“

„Znam.“

Kako sam odjednom postao nežan ljubavnik! Mora da sam bio smešan. Nije nikako želela da se skine. Rado joj se ostajalo uz onu tek navučenu zavesu da posmatra svet odozgo, i da se pita ima li kakvog mesta za nju. U času kad sam je uzimao, samo je uzdahnula, a onda više ništa, puštala me je da se pomeram napred nazad u potpunoj tišini. Lice mi je sasvim uronilo u njenu kosu, nisam mogao da je gledam, strahovao sam od susreta sa njenim usahljim očima. Onda sam počeo glasno da stenjem u nadi da će se smilovati na mene i odgovoriti mi. Ali ništa se nije dogodilo. Nije nas obuzeo talas zanosa, ostali smo na zemlji. Oči su mi bile zakrvavljene, njena kosa u ustima. Nisam uspeo da se opustim, video sam i čuo sve. Zujanje mini bara, ventilator koji je ostao uključen zajedno sa svetlom u kupatilu. A zvuk moga tela koje je klizilo u nju, zaista je bio jeziv. Italije nema, njeno telo je šuplje. A sada sam u njoj, težak, kao ljubav koja više ne postoji. Ovim snošajem sahranili smo naš odnos. Osećam znojavu zapreminu svoga tela kako se oslanja na njen skelet. Ona me više ne želi, ne želi više ništa. Njeno telo je prolaz koji se upravo zatvara. Tada sam shvatio da sam sve izgubio, Anđela. Sve ono što sam želeo nalazilo se u mome zagrljaju, ali bez ikakvih znakova života. Podižem grudni koš sa njenih grudi i tražim joj lice. Oči joj plivaju u suzama kao dve ribe u odviše tesnom moru. Plače, pošto je to jedina stvar koju je želela otkako smo ušli u tu hotelsku sobu. Moj iscrpljeni penis povlači se brzo kao miš koji pretrčava ulicu u noći.

Ostajem ćutke pored nje, sve dok njen plač ne postane manje očajnički, sve dok se nije malo primirila. Na plafonu se nalazio ovalni luster od mutnog stakla, slepo oko

koje nas je gledalo nezainteresovano.

„Ne možeš toga da se oslobodiš, je l' tako?“

Nalet vetra otvara prozor i ledeni vazduh stiže do naših nagih tela. Ne pomeramo se, ostajemo tako da bi nas šibala ta hladnoća. Italija zatim ustaje, zatvara prozor i odlazi u kupatilo.

Video sam njeno nago telo kako prelazi duž sobe, jednom rukom je sebi pokrivala grudi. Ispružio sam ruku na čaršavu na kome je ona ležala, na kome se još nalazio njen mlaki oreol i pomislio kako je sve završeno, kako se sve završilo u jednoj hotelskoj sobi. Misli su mi klizile niz nabore tog čaršava. Pomislio sam na nekog svog prijatelja koji je kao mladić odlazio stalno jednoj istoj prostitutki. Dok su vodili ljubav ona se pravila kao da umire, on je to od nje tražio. Pomislio sam na mnoge muškarce koje sam poznavao. Na one koji su nekada vodili ljubav, a sada su pokojni. Pomislio sam na svoga oca. On je išao sa svakojakim ženama, činio je to veoma diskretno, bez nekog posebnog razloga, pošto je, kada se razveo od moje majke, živeo sam. Pri svemu tome trudio se da neke njegove veze ostanu nedefinisane. Birao je čudne, usamljene osobe, nedovoljno privlačne žene srednjih godina, prividno bezizražajne, ali možda ipak sa dozom prikrivene odlučnosti. Jedna je bila blagajnica repriznog bioskopa, imala je farbanu kosu, lice kao u orla, bujne grudi stisnute u kruto prsluče. Video sam je jedan jedini put kada me je otac odveo u bar u koji se ulazilo iz tog bioskopa kroz staklena vrata. Sa ove strane vrata posmatrao sam ženu koju je moj otac merkaio ispod oka na način meni do tada nepoznat, dečački, ispod gustih obrva, nalik na kakvog ostarelog satira. Izledao je zadovoljno: sin sa jedne, a ljubavnica sa druge strane. Možda je ona tražila da me vidi. Pravio sam se kao da ništa ne primećujem. Kasnije sam saznao da se ta žena zove Marija Tereza, da je bila udata za nekog invalida i da nema dece. Njih dvoje su često išli u neki mali restoran iza prodavnice suhomesnatih proizvoda, a njeno omiljeno jelo bio je goveđi jezik u zelenom sosu. Nisam nikada želeo da saznam nešto više. Ruke oslonjene na čaršav koji se sada pretvara u filmsko platno, vidim tu ženu kako se skida, skida mali sat i ostavlja ga na mermernoj ploči starog noćnog stočića. Pored nje je moj otac koji skida pantalone i stavlja ih na drveni držač. Moj otac koji vodi ljubav sa tom postarijom blagajnicom napaćenog lica, namirisanog potiljka, u pansionu zavučenom u nekoj od uličica u blizini prodavnice suhomesnatih proizvoda posle goveđeg jezika u zelenom sosu. Sta se dogodilo sa njima dvoma? I oni su ostavili mlak i izgužvani krevet u nekom pansionu sa uzanim stepeništem, gde kroz rupu ispod vrata duva sa drugih vrata koja neko zatvara na istom spratu. Moj otac puši dok se blagajnica nalazi u kupatilu, pere se ispod pazuha, otvara usta i stavlja ruž, a onda gasi svetlo kao što radi u svojoj kući. Kasnije, kad oni budu otišli, u sobu će ući sobarica da otvori prozor, skine posteljinu i baci je na pod. Sobarica, žena koja dolazi noseći kofu i deterdžent,

posteljini uroljanu ispod pazuha. Onda nailazi druga žena, sa svojim mirisom i svojim kombinezonom, ona se skida pored nekog drugog čoveka, i ona vodi ljubav, i ona dozvoljava da joj on pretura po utrobi. Pitaš se da li je tvoj otac imao veći kurac od tvog. Nikada ga to nisi pitao, ali si u dubini duše uvek smatrao da je tako. On je u svakom slučaju sada u sanduku gde si ga ostavio pre nekoliko meseci, tamnog lica, s vatom u nozdrvama, cvetom u ruci. Ko mu je stavio taj cvet? Možda blagajnica. Ne, ona nije bila na sahrani, oni su bili zajedno mnogo godina pre toga. Možda su se bili razili. Nastavila je da jede jezik u zelenom sosu sa nekim drugim.

Možda je i ona umrla. Italija je otišla u kupatilo, a ti miluješ čaršav koji je još uvek mlak od njenog tela. Film se završio, ekran je ponovo beo, izgužvan. A sada znaš da ćeš uskoro plakati, zbog svih umrlih ljubavnika, zbog tebe i zbog nje, koja se nalazi ispred ogledala kao blagajnica tvoga oca. Kada se budete zamenili u kupatilu, plakaćeš. Vas dvoje ste, kao i sve ostalo, već bili i prošli. Život će se nastaviti i umrećemo daleko jedan od drugog. Niko ništa neće saznati o nama, o tome koliko smo se stiskali ili koliko se zavlačili jedan u drugog, niti o životu koji je tekao sve do ovog trenutka, sve do ove moje ruke na čaršavu na kome je bila ona, a koji je sada polako gubio njenu toplinu.

Svedeni smo samo na telo i njegove potrebe, telo koje se nalazi na praznom ekranu, telo, uvek jedno te isto telo.

Možda je naša energija, Anđela, napajala neki drugi savršeni svet koji postoji na poledini ovog našeg, kome nije potrebno da strahuje niti da pati. Možda smo mi poput onih crnih ložača koji su se znojili u utrobi parobroda da bi omogućili da dvoje mladih na najvišoj palubi odigraju romantični ples iznad blještavog morskog tepiha. Neko će pokupiti naše snove, neko savršeni od nas. Mi obavljamo taj prljavi posao.

U kupatilu sam, moj penis se klata pod mlazom vode, prepušten sam sebi. Nagnut nad bideom, plačem, držeći glavu rukama. Uskoro će doći sobarica i baciti na pod posteljiniu na kojoj je ostala mala vlažna mrlja koja je iscurila iz najintimnijeg dela Italijinog tela. Mrlja koju sam ja ljubio.

Dok izlazimo iz sobe a moja ruka ne žuri da ugasi svetlo, Italija se okreće da poslednji put pogleda taj mračni prostor koji se iza naših leđa zatvara. Pomislili smo na isto: *kakva šteta, ovu priliku je trebalo iskoristiti.*

Uskoro bi trebalo da završe. Aspirator je evakuisao krv iz glave, kanila je postala crvena. Sada te ispiraju fiziološkim rastvorom.

Manlio sedi preko puta mene. Već je prilično vremena ovde. Zagrlio me je snažno,

samo što nije zaplakao, zakačio se za mobilni. Izgrdio je nekoga na aerodromu. Avion tvoje majke malo kasni, a on ih je gnjavio da sazna kada treba da sleti po redu letenja, krenuo da se raspravlja, počeo da se dernja. To što se posvadao sa zemaljskim stjuartom, nebitnom osobom, to je njegov način da pokaže da je uz mene. Mobilni mu je još uvek topao, drži ga stalno u ruci, hteo bi ponovo da telefonira a ne zna kome. Boji se da ostane sam sa mnom usred ove tišine. Znaš, navikao je da raspaljuje po životu kao što pali svoje cigare. Nervira se, uzdiše glasno, usta su mu se obesila zajedno sa očima, oseća se kao u kavezu. U kavezu sa svojim najboljim prijateljem kome je ovo najružniji dan u životu. Gledam ga bez ikakvog razumevanja i mislim na onu rečenicu sa murala: kako možeš videti dno vode ako ne prestaneš da udaraš po njenoj površini?

„Izvini, samo da telefoniram Bambiju.“

Ide do prozora, okreće leđa, mrmlja. Ne želi da ga čujem. Vidim mu zadnjicu, napunio je prošlog meseca pedesetsedam godina, stvarno se ugojio. Promenio je boju glasa, pročistio ga je od šljajma. Razgovara sa svojim bliznakinjama, sa onim „izbljuvanim“, kako ih ti zoveš. Izrazito plave, prelepe, veoma nesimpatične. Uopšte na njega ne liče. Manlio je taman, snažan, neosporno simpatičan. Liče na mamu, na Bambi. Na tu prozirnu manekenku iz Veneta sa neumoljivim seljačkim srcem. Primorala ga je da napuste grad i presele se na veliko imanje, sa konjima, jelenima, maslinjakom, gde nju fotografišu za ilustrovane časopise u country stilu ispred štale, obučenu kao butero, sa ćerčicama u kariranim suknjama i bluzama od belog veza. Prave ulje od svojih maslina cedeći ih na hladno, sipaju ga u male flaše kao one za rozolin i izvoze u Ameriku. Zarađuju silne pare. Bambi je knjigovođa zdrave hrane. Manlio se oždire prženim jelima i obilazi bordele po gradu, a uveče šiša po autostradi stodevedeset na sat ne bi li stigao u kuću sa okačenim klipovima kukuruza i buketima osušene lavande. Prezire prirodu, njenu tišinu. Naravno, ima bazen oivičen stenama koje mu je arhitekta postavio. Ali ponekad zbog njega i popizdi, zbog sprave za prečišćavanje koja žubori na dnu. Neumorne, kao i njegova mlada žena. Žali za Martinom, svojom lutkicom na federe. Kad god ugrabi, tokom svojih putovanja, kongresa koji su postali sve učestaliji, napravi predah u Ženevi, svrati do nje, u prodavnicu starina, punu sitnih figurina koje na nju liče. Sama je, srećna. On samo vadi čekove, hoće sve da kupi, „Volim da ti pomognem“, kaže. Ona se smeši, uzima mu čekove ispred nosa: „Hvala, nije trebalo, Manlio.“ Kad čuje kako naglašava poslednji samoglasnik njegovog imena, on naprosto poludi od radosti. A u avionu, na nebu između dva kontinenta, sa maskom na očima, ko zna, možda se zbog toga čak i zaplače.

Gurnuo je mobilni telefon u džep i dotakao muda. U potamnelim ustima drži ugašenu cigaru. Obožava te, uvek te je smatrao detetom koje čovek može samo da poželi.

„Idem na aerodrom po Elzu, vidimo se posle.“

Nisam kucao, odvajao sam ključ od žvakaće gume i ulazio. Nalazio sam je opruženu na krevetu pored psa. Krevakore bi tek malo podigao glavu, a ona čak ni to. Noge zgrčene, pogled odsutan: „Ah, ti si.“ govorila bi.

U kuhinji više nije bilo ničega, izlazio bih nešto da kupim. Isprao bih činiju, sipao psu konzervu. Kupio sam joj bio i peć, kad god bih dolazio, bila je isključena. Otvarao bih prozore da uđe bar malo sunca. U kući je vazduh bio nezdravo ustajao, kao u bolesnika. Odlazio sam k njoj bez neke naročite želje, osećajući umor u leđima. I dalje sam odlazio pošto nisam imao kud.

Promenila je raspored nameštaja. Premestila je sto uz kamin, a na njegovo mesto stavila kauč. Ispremeštala je figurine, džidže; poređala ih je ovako želeći da to bude u skladu sa novim rasporedom, ali nije uspela da se toga pridržava. Vreme joj je prolazilo u traženju stvari a da ih nije nalazila. Pas ju je pratio izgubljeno, kao da ni on više nije znao gde mu je mesto. Spopao bi je iznenada jedan vid atavizma. Nalazio bih je na merdevinama kako licka stakla na prozorima, luster. Spremala je, ali bi naokolo zaboravljala stvari, mokr sunder na stolu, metlu naslonjenu na stolicu. Na isti način je postupala i prema sebi. Oči su joj bile savršeno našminkane, kosa pokupljena, ali je bila nepažljiva, odlazila bi u kupatilo a deo suknje bi joj ostao uvučen u hulahop. Prilazio bih joj i izvlačio taj krajičak kao da je neko dete. Tada bih i dodirnuo njeno telo, udahnuo miris njene kože. To su za mene bili najteži trenuci, tada bih poželeo da uzmem kanister sa benzinom i sve zapalim, metlu, krevet, njenog psa. Ostao bi samo fišek crnog dima i ništa više.

Nadao sam se da će se pobuniti, gledao sam joj ruke, nokte koje je prestala da gricka i nadao sam se da ih je puštala da bi me ogrebala po licu. Pomisao da napustim toliko usamljeno i krotko stvorenje ispunjavalo me je strahom. Na drugoj strani bila je Elza, sa svojim trbuhom koji je polako rastao. Telefon bi zvonio u neuobičajeno doba. Elza bi podizala slušalicu i niko ne bi odgovarao. Nadao sam se da je ona. Nadao sam se da će nešto reći, bilo šta. Neku uvredu, da će prasnuti. Tvoja majka bi spustila slušalicu i ponovo stavljala ruku na trbuh, spokojna. Telefon bi ponovo zazvonio.

„Ja ću.“

I kada bih se ja javio, ništa nije govorila. Ja sam bio taj koji je govorio.

„Jesi li ti? Je l' ti nešto treba?“

Vraćao bih se da sednem pored Elze i stavljao svoju ruku preko njene u slatkom iščekivanju tvog dolaska. To je tako moglo da se nastavi u nedogled. Možda sam poludeo. Možda je ludilo ova preciznost bez ikakvog proračuna, ova neprestana milost.

A onda sam jedne večeri došao k njoj, smrdela je na alkohol, nije čak ni oprala zube da bi to prikrila. Bila je raščupana, u bade mantilu, mada je izgledala kao da je konačno opet ona od ranije. Oči oivičene crnom linijom, izgubile su onu mutnu patinu. Zatražila je da vodimo ljubav. Tek tako, zatražila mi je iz dubine tih svojih izubijanih očiju.

„Da li si rapoložen za...“ i napravila je jedan pokret rukom. Vulgaran.

Bio sam u smokingu, došao sam posle neke svečanosti. Osećao sam se smotano. Popustih čvor na leptir mašni. U ustima previše međusobno pomešanih ukusa, bio sam žedan. Ona je stajala naspram zida, ispod postera sa majmunom.

„Kao nekada“, rekla je.

Otvorila je bade mantil. Nije imala gaćice, samo majicu koju sam odmah prepoznao. Prepoznao sam cvet od štrasa koji je landarao iskrivljen, cvet koji sam ja u svojoj pohoti otkinuo onog davnog letnjeg popodneva. Šljaštao je tu mučno usred moga pogleda.

Podigla je ruku prema zidu.

„Upomoć...“ zakukala je. „Upomoć.“ ponavljajući sebi istu reč i nasmejala se. Kao neka potkupljena, očajna devojčica. A onda joj se glas vratio u sadašnjost:

„Ubi me, molim te, ubi me.“

Pogledao sam na dole u očerupano ispupčenje sa dlakama. Uzeo sam krajeve bade mantila i pokrio je. „Prehladićeš se.“

Otišao sam u kuhinju da popijem vode. Stao sam uz česmu i pio direktno iz slavine, voda je podsećala na otopljeni led. Kada sam se vratio, našao sam je kako se zavukla u kamin, sa rukama na glavi kao da je pokušavala na taj način da je zadrži. Alkohol je počeo da deluje.

„Ugasi svetlo“, rekla je, „vrti mi se u glavi.“

„Šta si pila?“

„Sonu kiselinu.“

Ponovo se smejala, ali nije povratila. Govorila je držeći se sve vreme za glavu.

„Je l' se sećaš onog uličnog prodavca, onog sa haljinom? To je bio moj otac. Išla sam u krevet sa njim. Tucala sam se sa svojim ocem.“

„Jesi li ga prijavila?“

„A zašto bih to uradila? Ne misliš valjda da je bio neki monstrum, jadničak, mogao si da mu prodaš rog za sveću.“

Odmahnula je glavom, podrignula je i od toga su joj se naduli obrazi. Pijanstvo je prošlo, i kao kakva oluja očistilo sve. Italija je bila prozirna.

„Dobro je što sam tako uradila, ljubavi moja, ne bih bila u stanju da budem dobra majka.“

Hoću da je izvučem iz tog kamina iz te crne pećine. Udaljila se, nalazi se na jednom mestu koje sa mnom nema veze.

Tek sada mi je ispričala tajnu svog života, sada kada se rastajemo. Zna da više neće naći nikoga kome bi mogla to da kaže. Napila se da bi bila hrabrija. Želi da mi olakša odlazak. Približavam joj se i milujem joj čelo ali njeno i moje telo razdvaja pukotina opreznosti. Jedan deo mene je već na sigurnom, daleko od njene natrule ljubavi. Zar sam baš tebe voleo? Ili možda samo nekakvu ljubav na koju sam sudbinski polagao pravo, na koju još uvek polažem pravo? Ponovo ću otići da obiđem svet, nevažno je da li će se moje srce klatiti od nostalgije kao zub u desnim koje su se povukle. Svako od nas ima neku zaboravljenu prošlost što mu igra za leđima. Gledam te i znam čemu me učiš. Učiš me da se gresi plaćaju, možda ne važi za sve, ali za nas da. Onog trenutka kada smo dopustili da se sastruže naše dete, sastrugali smo i sami sebe.

Ne pušim, znači nije bilo nijednog pikavca sa otiskom mojih usana. Ničeg vidljivog što bi osvedočilo da sam prošao kroz tu kuću. Ono nevidljivo nalazilo se u Italijanom telu. Jednom mi je isekla nokte na stopalima, ali ih nije bacila, sklonila ih je u neku kesicu od somota, onakvu kakve se obično koriste za nakit. Ti odsečeni nokti bili su sve što sam joj ostavio.

Znan mi je miris tvoje glave, Anđela, i svi mirisi koje si iz godine u godinu od spolja unosila u kuću. Jedno vreme si mirisala na svoje znojave dlanove, na flomastere, na plastiku od koje su bile tvoje lutke. Mirisala si na školu, na zatvorene hodnike, na travu i smog. Subotom uveče, sada, mirišeš na lokale u koje odlaziš, na muziku koju slušaš. Mirišeš na ono što ti je ostalo u srcu. Osetio sam kako mirišeš kada si zadovoljna, a i kako mirišu oblaci koji su tobom prolazili. Pošto radost ima svoj miris, kao što ga ima i tuga. Italija me je naučila da se umirim i da pokušam da uočim. Ona me je naučila da omirišim. Najpre da stanem, zatvorim oči i udahnem miris. Jedan jedini, izdvojen usred milion drugih; čekaš i on stigne do tebe: slab miris, roj sitnih mušica. Tokom svih ovih godina tražio sam je čulom mirisa. Kad bi samo znala koliko sam tražio udaljeni oreol, uvlačio se u ćorsokake, penjao se stepenicama. Ona se zadržala u mirisima. Čak i sada, ako stisnem nos podnožjem dlanova, znam da ću osetiti njen miris. Pošto je ostala u mojoj krvi. Njene oči plutaju po mojim venama, dve svetlucave rupe poput očiju nekog kajmana, u noći.

U početku je bilo manje teško. Videlo se, naravno, da me je sve to pogodilo, bio sam smršao, delovao izmučeno. Ali, iznad svega dolazio sam k sebi. Počeo sam o sebi da vodim računa, da uzimam integratore, da se hranim urednije. Mislio sam da će se šepava duša sama vremenom oporaviti. Jednog dana dogodilo se da sam živnuo. Tačno onako kako se događa posle preseljenja, kada se bacaju kutije sa knjigama, postavlja nameštaj, pune fioke, kada se baca sve ono što više nije potrebno: lekovi kojima je prošao rok, piće sa ulepljenim zapušačima, izanđala metla. Upisao sam se u teretanu. Odlazio bih uvek posle bolnice. Zatvarao bi se u zagušljivu salu, sa drugim muškarcima nakačenim na naporne sprave i znojio se. Kupao sam se u svom znoju sedeći na trenažeru, ubeđen da će mi vežbe pomoći da izbacim sve ono što se u meni nataložilo. Menjao sam brzine, primoravao sebe na još veće napore, pentrajući se po lažnom usponu. Spuštao bih glavu, žmurio i naprezao mišiće. Vraćao bih se kući, izbacivao iz torbe znojave stvari na pod, pored mašine za veš i osećao se spremnijim da se suočim sa atmosferom lažne bajke. Trbuh moje žene je rastao, kroz prozor su se videle osvetljene krošnje drveća i treperava svetla božićnih lampiona. Jedne večeri obuzela me je snažno. Obuzela me je najcrnija melanholija, očajanje. Ceo život se svom svojom težinom na mene obrušio. Nije mi bilo dovoljno da okrećem pedala u prazno da bih se spasao. Teskoba je ostajala u meni, stajala je onako čvrsto kao onaj bicikl bez točkova.

Te večeri sam je pozvao telefonom. U salonu su bili gosti, uobičajeni, koji su učestvovali u nekoj vešto smišljenoj društvenoj igri čije je odvijanje postalo trivijalno. Povukao sam se. Na brzinu sam okrenuo njen broj, ali sam morao da stanem: nisam mogao da se setim poslednjih nekoliko cifara. Od toga sam se izbezumio. Disao sam sa slušalicom na grudima, sve dok nisam jasno opet video pred očma ceo njen broj.

„Alo?“

Nije odmah odgovorila.

„Alo...“

Glas joj je nekako bio sitniji, nešto tiši nego ranije. U tom kratkom iščekivanju, sigurno je pomislila da sam to ja.

“Šta radiš?“

Skoro mesec dana se nismo čuli.

„Spremam se da izađem.“

„Sa kim?“

Nisam imao pravo da je to pitam, odmahnuo sam glavom, da bih sebe ukorio. Lice mi se bilo zgrčilo, a glasom sam pokušao da je uverim kako se smejem.

„Je l' imaš verenika?“

Ona je odgovorila istim tonom.

„Idemo nešto da popijemo.“

Idemo! Ti i ko još? A tako, kurvice, već si našla utehu.

Sada se, naravno, više ne smejem, glas mi škripuće, jedva govorim, ali se trudim da mu dam lažni prizvuk razdraganosti.

„Lepo, prijatno veče onda...“

„Hvala.“

A sada se osetila, itekako se osetila ona tuga na koju sam se nadao da ću naići, ona koprena nostalgije, iznurenosti.

„Italija?“

„Da?“

E sada je ovo „da“ bilo različito, Anđela. Hteo sam da joj kažem da sam već dva

puta išao da mi urade elektrokardiogram, otkako se ne viđamo. Popeo sam se na kardiologiju i zamolio kolegu da mi prikači elektrode. „Intenzivno se bavim sportom“ naveo sam kao razlog. Hteo sam da joj kažem da je volim i da se bojim da umrem daleko od nje.

„Čuvaj se.“ Rekao sam.

„I ti.“

Možda je upravo pokušavala da otpočne neki svoj mali novi život, možda se vratila u onaj kafić u kome smo se upoznali, možda je time započela. A možda joj je neki drugi čovek prišao da je nešto upita. Malo joj je bilo potrebno da bi uspostavila kontakt, jedan jedini pogled u kome je mogla da vidi svoju sliku, makakva ona bila. Da, mogla je da završi u zagrljaju bilo kog čoveka koji bi mirno dopustio da ona propadne. Neke budale koja je ne poznaje i ne zna koliko je dragocena, ne zna koliko je propatila. A ona bi dopuštala da je neko tuca jer je samo tako imala osećaj da je još uvek živa, okretala bi glavu prema jastuku i plakala, tako da je on ne vidi. Lepo sam je video.

Tih dana otkrili smo tvoj pol. Noge su ti bile jedna uz drugu, postavljene unazad. Manlio ti je dao ćušnicu, gurnuo je sondu i okrenuo se prema Elzi:

„Devojčica.“

Tvoja se majka okrenula prema meni. „Devojčica.“

Prilikom povratka, u kolima, Elza nije ništa govorila, samo su joj se usne smešile. Znao sam da želi devojčicu. Dok smo jurili putem, Anđela, ona je sanjariла o životu koji vas je čekao, o navali sitnih, uzbudljivih događaja koji prate svako odrastanje, svaku sudbinu. Imala je na sebi pelerinu boje mleka. Pored ove veličanstvene rode osećao sam se kao ružni patak u isušenom ševaru. Zabio sam glavu u saobraćaj, u sadašnjost, tražio sam jastuk na koji bih mogao da prislonim svoje misli. Italija je bila tu, udaljavala se i približavala zajedno sa brisačima. Sećao sam se njenih reči. Malo je govorila, ali ono malo što je rekla, pomaljalo se sa usana kao da je prethodno proputovalo kroz njene misli, kroz njenu dušu.

„Sigurna sam da je muško.“

U njenim rečima nije bilo ničeg svečanog, pošto je to bilo ono što je osećata, a bilo je tačno. Sada mi je to postalo jasno. Sada kada mi se činilo da mogu da prodrem u rezervnu sudbinu u kojoj je bilo poređano ono što se nije dogodilo. Ova misao me je

sustigla, a da me nije pogodila. Lakše bi bilo da sam sa svim tim raskrstio. Otkidao se svakog dana pomalo, sve dok vas nisam ostavio same. Kćeri idu uz majke, gledaju ih kako se šminkaju, navlače njihove čarape. A ja sam, neprimetno, mogao sam da se išunjam, da ostanem kod kuće kao neka figura u pozadini, nečujna, kao kelner Indus.

Dani su prolazili jedan za drugim po redu, sa hrpom uvek sličnih stvari, jedva primetno različitih, kao moje lice. Vreme tako deluje, Anđela, sistematično i postupno. Njegovo nevidljivo ali neumoljivo proticanje nas troši. Potka tkiva popušta, i sleže se po razboju kostiju i jednog dana počneš da nosiš lice svoga oca, a da te o tome niko prethodno nije obavestio. Možda je tvoja duša popustila pred pritiscima neke skrivene želje, za čije si postojanje znao, mada ti je bilo ogavno. Ta promena postaje vidljiva na polovini života, a godine koje nailaze samo će doneti još poneki kobni prilog. Sa četrdeset godina čovek ima isto ono lice koje će imati u starosti. Ono sa kojim će otići u grob. Ja koji sam uvek mislio da ličim na svoju majku, pretvorio sam se u svoga oca, jednog decembarskog jutra, u retrovizoru svojih kola, zaustavljenih usred saobraćaja. Patnja je samo preusmerila moje breme ka čoveku koga sam i dalje mrzeo bez ikakvog pravog razloga. Samo zato što sam navikao da tako činim otkako ga pamtim. Skinuo sam naočari i približio se ogledalu. Oči su bludele tupo po jednom ljubičastom krugu, a ovako razgolićeni nos (čak su ostala udubljenja od naočara), štrčao je još više. Vrh mu se spustio prema ustima koja su se zato stanjila kao obala koju je progutalo more. Sve je bilo njegovo, skoro sve. Nedostajao je onaj vragolasti duh koji ga je, utisnut u njegove tužne crte, činio jedinstvenim, a nije ga napustio ni posle smrti. Njegovo lice na odru, lišeno svake namere, sačuvalo je bahatost svog preminulog stanara. Ja sam bio sada njegova ružna zaturena kopija, tužni gospodin pohlepna lica.

Na dan Božića, iz kuće tasta i tašte nisam otišao sve do trenutka kada je započela tombola, zbog koje su, odjednom počele da nadiru nove zvanice sitih i dremljivih lica. Predao sam svoje listiće susednom igraču izašao da udahnem malo vazduha. Posle svih tih dana gužve, ulice su bile puste, a na izlozima prodavnica spuštene гвозdene roletne.

Bilo je ružno vreme, veoma hladno, bez sunca. Skionio sam se u obližnju crkvu. U ovo doba, posle mise, bila je skoro prazna, ali su se već videli tragovi vernika koji su ispunili crkvu tokom jutarnje službe. Pošao sam bočno, ispod svoda, u nišu, gde su se nalazile jaslice. Nekoliko velikih gipsanih figura skoro prirodne veličine. Madona sa svojim ogrtačem dugih i nepomičnih nabora gledala je na dole ka uzdignutoj slamarici gde se nalazila statua malog Hrista. Kleknuo sam pred ovom ružnom grupom statua preneražih lica. Utonuo sam u patetični razgovor sa samim sobom, kao da me je neka

nevidljiva osoba giedala i osuđivala. Naravno da se nije ništa dogodilo, Bogu nije stalo do jednog smešnog čoveka. Ubrzo zatim misli su mi bile odlutale.

Nikakva božanska svetlost ne obasipa kruto detence pred kojim stojim u senci ove crkve zamazane zlatom. Njegov oreol pridržava crna gvozdена šipčica koju je možda neko prikačio, jer na gipsanom potiljku stoji žuta fleka od sasušenog lepka. Možda suviše toga vidim da bih mogao da verujem, Anđela, tako beznačajne stvari mi hrle u susret. Ove nečiste zemaljske stvari koje nikada neće dopreti do neba. Ova bedna statua koja izlazi iz slame i u nju se vraća u drvenoj kutiji u sakristiji. Ovde prezimljuje ovo novorođenče tamnoplavih očiju, tu ga zatiče proleće i leto u mraku drvene kutije sa pregradama u koju se uvlače prašina i vlaga. A njegova majka je spakovana kraj njega, nešto dalje, i ona sa slamom na licu. Gipsane pojave koje se izvlače jednom godišnje iz mraka za plašljiva i lažljiva srca kao što je moje.

Posmatrao sam ovo rođenje bez iluzija kao jedan od onih turista u kratkim pantalonama i sandalama koji ulaze u crkvu da bi se sklonili od sparine i razgledaju ljubopitljivo taj prostor ispunjen tamjanom i molitvama, pod ogorčenim pogledom neke stare bogomoljke pognute nad prvom klupom, onom koja je najbliža oltaru. A tu se stvarno i nalazila žena koja je klečala, sakrivena iza stuba. U crkvi se uvek nalazi neka žena koja kleči. Vidim đonove njenih cipela, vidim svoju majku. Ona je bila pobožna, a otac joj je celog života zabranjivao da se predaje svojoj veri. Da ne bi njemu protivrečila, navikla se da se moli u tišini. Pravila se da čita. Bludela je pogledom nad otvorenom knjigom, ali je zaboravljala da okreće stranice. Tek pred kraj, kada su očeva odsustva postajala sve češća, ona se ohrabrila. U mrtvo doba dana ušunjala bi se u modernu crkvu kvarta koji je mrzela. Spustila bi se na klupu, sa strane, blizu vrata, pored svete vodice, blizu galame koja je dopirala kao da se nije osećala dostojnom tog svetog mesta. Đonovi cipela ove žene, nalik na đonove moje majke. Đonovi osobe koja kleči odvaja se od zemlje i moli. I Italija je bila pobožna. U spavaćoj sobi imala je raspeće koje je visilo između perli veli ke drvene brojanice i malo srebrno raspeće oko vrata koje je sisala kada je bila tužna. Možda se sada i ona uvlačila i crkvu i molila za oproštaj pred nekom statuom. Ko zna ka ko je provela Božić. Video sam prelomljen božićni kolač na mušemi i među mrvicama njenu ruku koja je sekla parče zalogaj koji prolazi kroz njeno grlo u polumraku, u onoj kući bez grejanja. Možda se i ona nalazila ispred jaslica, malih plastičnih jaslica izlivenih u jednom komadu, onih koji se prodaju po robnim kućama.

A onda sam zaboravio. U trenucima kada se nisam sećao, život me je nagrađivao. U februaru sam postao primarijus. Zaslužio sam. Sedamnaest godina sam radio u toj bolnici. Najpre sam bio asistent, onda pomoćnik, pa zamenik primarijusa. Sada sam ja bio glavni. Dozvolio sam da se na mene prenese uzbuđenje drugih, pre svega, uzbuđenje tvoje majke i kolega koji su organizovali slavlje meni u čast. Ta promocija krunisala je moju budućnost, ali ju je i zacrtala. Zauvek sam se odrekao sna o odlasku u neku nedovoljno razvijenu zemlju gde bi moj posao konačno postao onakav kakvim

sam ga zamišljao kao mladić. Neprekidni izazov, misija. Daleko od usporene, letargične opne kojom je obavijena ova bogata, a loše organizovana bolnica, gde lekovima prolazi rok, a neraspakovani aparati stoje u kutijama i zastarevaju. Gde se sve događa pod anestezijom, gde je jedina živost onaj miš koji povremeno protrči kroz kuhinju praćen cikom kuvarica. Svako od nas, Anđela, mašta o nečemu što remeti uobičajeni tok stvari. O tome čovek sanjari dok sedi na kauču, razgaćen usred blagodeti čiju količinu život iz dana u dan čini sve većom. Odjednom, podstaknut nekim smešnim buntovničkim porivom, traži kost čoveka koji bi želeo da postane. Ali na svu sreću obavijen je ravnomerno raspoređenim slojevima sala koji ga štite od oštrih ivica, i onih idiotluka koje s vremena na vreme sebi ispriča.

Posle čestitki koje mi je uručio direktor bolnice, na povratku kući, u kolima, počeo sam da razmišljam o toj promeni, o tome kako stvari polako dolaze na svoje mesto.

Učinilo mi se da je i ovo unapređenje bio jasan znak na grafikonu koji mi je život iscrtao. Pomislio sam na ljubavnu omamu tokom poslednjih nekoliko meseci kao na neku vrstu sabatne godine, intenzivnog i neodoljivog odmora, koje je moje srce sebi priuštilo, imajući u vidu novi period odgovornosti koji me je čekao. Vratio mi se osećaj da sam snažan. Sve ono užasno što se dogodilo, sada je već letelo iza mojih leđa nalik na gomile bačenog papira koji vetar raznosi duž mora na izmaku leta.

Za to vreme ti si se u majčinom stomaku sve teže i teže pomerala. Njen stomak je bio veliki, štrčao je iz njene odeće kao kakav trofej, a pupak koji je bio ispao napolje ličio je na vrh nekog štita. Do kraja je bilo ostalo još malo, manje od mesec dana. Elza je sve teže disala. Uveče, posle večere, spuštao bih joj ruku na početak stomaka i blago masirao. Malo je spavala, kad god bi se ona ispružila, kao da si se ti upravo budila. Noću sam je često zaticao budnu i ćutljivu, obuzetu mislima. Bdela je nad onim razbojem želja odakle ćeš se ti uskoro iščauriti. Pažljivo sam je gledao u polumraku i nisam se usuđivao da je uznemirim, osećao sam da je želela da bude sama. Na ulici se oslanjala na moju ruku, telo joj je bilo pozamašno i nespretno, kad god bi je video u nekom izlogu, topio bih se. Njeno ponašanje me je razneživalo, ta tvrdoglavost koja nimaio nije popuštala. Na tako izmenjenom telu sva ta njena samouverenost bila je stvarno komična. Zelela je da mi pokaže kako sve savršeno može sama da obavi, tako da je vodila mnogo intenzivniji život nego što je njeno stanje dozvoljavalo. Vodila je računa o svojoj garderobi, nikada nije kupovala u radnjama za trudnice pošto nije mogla da ih smisli. Koža joj je postala sjajna, a oči nekako prozirnije. Sasvim hladnokrvo nastavila je da se takmiči sa drugim ženama.

Još uvek smo vodili ljubav, na njenu želju nimalo nije uticala činjenica da se brzo zamarala. Legla bi na bok a ja bih uzimao njeno veliko telo koje mi je prepuštala. Teško mi je bilo da savladam strahove koji su izgleda bili samo moji, pred tim

izmenjenim crtama zbog kojih sam se osećao tako sićušno i neprikladno. Voleli smo se nežno, onako kako priliči telu koje je već oplođeno. Bio sam spreman toga i da se odreknem. Pošto je Elza tražila moju pažnju trudio sam se da je zadovoljim. Smeštao sam se u nju, između vas dve, kao zbunjeno gost koji za vreme neke proslave sa obiljem zvanica sedi na pomoćnom sedištu. Osluškivao sam u mraku žuborenje života koji se nalazio među nama, života koji smo stvorili pokretima tela koji su se sada nastavljali, kao da nisu nikada ni prestajali. Nalazio sam se u svojoj kući među nogama žene koju poznajem već petnaest godina, koja nosi moje dete. Tamo u gostinjskoj sobi sada su zidovi bili pokriveni tapetima sa malim medama i već je čekala spremna kolevka. Možda je trebalo da budem srećniji nego što sam bio. Ali, intima je teška oblast, Anđela. Nisam mislio na Italiju, ali sam je osećao. Znao sam da je ostala u mojim udovima sa potmulim zvukom svojih koraka kao stara guvernanta nekog zamka koja polako gasi svetla jedno po jedno, sve dok ne zavlada potpuni mrak.

Evo nas sada usred meteža u onoj radnji na dva sprata sa velikim staklenim površinama kroz koje se vidi enterijer. Tvoja majka me je zamolila da pođem sa njom da kupimo opremu za tebe. Bilo je šest sati popodne, već je bio mrak, kiša. Elza je sklopila kišobran, spustila ga u korpu pored vrata, pipnula kosu da proveriti da li je vlažna, potražila me je iza svojih leđa. Iznad naših glava visilo je mnoštvo životinja od meke tkanine zakačenih za plafon uz pomoć vakuuma. U onom delu gde su majke mogle da ostave decu bilo je plastičnih igračaka zaobljenih ivica, a devojke na kasi, sa crvenom molerskom kapom i u crvenoj suknji, poklanjale su deci pre izlaska iz radnje balon na malom plastičnom štapu.

Popeli smo se pokretnim stepenicama. Kretali smo se zbunjeno između polica, gurajući kolica, ne znajući šta da odaberemo. Bili smo na odeljenju za novorođenčad, a kada smo videli koliko su svi artikli mali, zabrinuli smo se. Bilo je toplo, držao sam Elzin kaput preko ruke, a svoj nisam skinuo. Otkopčao sam se. Elza se pedantno saginjala da pogleda majušne stvari, pročita cenu, sastav tkanine. „Je li ti se sviđa?“

Podigla je vešalicu sa veoma svečanim odelcem od tafta. Okrenula ga je da vidi i zadnji deo i shvatila da je bilo suviše nacifrano za novorođenče. Htela je da kupi praktične stvari, ono što se brzo presvlači i pere u mašini. Posle nekoliko krugova, smejući se, zgrabili smo odelce od tafta i stavili u kolica. Sa istim oduševljenjem, skupljali smo košuljice, suknjice, odelca od mekog frotira, štitnike za uši od krzna, termometar za vodu u obliku ribice plave boje, knjigu koja pluta, vrtešku sa životinjicama i karijon za kolica, tenis patike broj 00, savim nepotrebne, ali toliko lepe da nismo mogli da odolimo. Jedna nas je prodavačica pratila i smešila se, deleći nam savete. Tvoja majka i ja držali smo se za ruke, povremeno bi me ona malo gurnula. Sada sam bio ja taj koji je hteo sve da kupi. Doista smo bili presrećni u toj radnji gde smo odjednom poželeli da se što pre rodiš, da možemo da ti navučemo ono odelce

kao iz bajke i one patikice za prave sportiste. Sada kada smo imali tvoju odeću, činilo nam se da vidimo i tebe. Kada je prodavačica gurnula kolica u lift, Elza, rumenih obraza i čela posutog grašcima znoja, rukom je blago udarila:

„Lepo, čini mi se da je sve tu.“

Za trenutak je bila malo izgubljena pošto smo se približavali kasi sa tom gomilom stvari. Tebe još nije bilo, još uvek si bila u vodenoj odeći. A ona, uvek toliko smotrena, prvi put je dopustila sebi da je obuzme ludilo, ona koja je na ulazu rekla: „Samo ono što je najneophodnije.“

Devojka sa crvenom kapom na kasi nasmešila se i dala mi je balon. Sa gomilom kesa, uzeli smo Elzin kišobran iz korpe i izašli. Napolju su se čuli zvuci vozila i čula se kiša koja je padala po pločniku, po automobilima koji su stajali na semaforu. Zamolio sam prodavačicu da nam pozove taksi, čekali smo ga stojeći ispod nadstrešnice prodavnice, trbušastog platnenog zaklona. Pored nas bilo je još ljudi koji su se tu sklonili od kiše koja se neočekivano pretvorila u snažan pljusak. Neka nemarna gospođa toliko blizu je spustila svoj kišobran, da mi je voda skoro ulazila u cipelu. Pokušavao sam da vidim šta se događalo iznad Elzine mokre kose, levo od nje, među crvenim i žutim svetlima farova koji su dopirali do mene nedovoljno jasni i raspršivali se u gustom vazduhu punom vode u dnu ulice. Pokušavao sam da uočim automobil sa upaljenim natpisom taksi koji je trebalo da stigne. U jednoj ruci držao sam sve kese, a u drugoj onaj smešni balon kojeg još uvek nisam uspeo da se oslobodim.

Odjednom se pojavljuje taksi u koloni ostalih automobila. Ide polako prema nama. Okrećem glavu i pogledom tražim Elzu koja je pored mene ali načas se zanela.

„Evo ga.“ Kažem.

Ukočio sam se. Vraćam se samo malo unazad, u tačku između mene i automobila, gde sam, tražeći pogledom uz pljusak koji me je stalno ometao, opazio senku koja je samo za delić sekunde bila u mom vidnom polju. U stvari, nisam ništa video, samo vodeni krug. Ali, odmah znam. Tu je bol u stomaku, knedla u grlu. Italija je tu, na kiši. Gleda prema nama. Možda nas je videla kako izlazimo iz prodavnice... Smejali smo se ovom balonu, onoj devojci sa kase koja je malo suviše napadna.

„Vidi malu kurvicu“, prošaputala mi je Elza u jedno uvo, „mislila je, zbog ovog stomaka, da sam ispala iz igre...“

Smejao sam se, skoro sam se okliznuo na trotoaru. Da bi me zadržala, Elza se zateturala i samo što nismo oboje pali. Onda smo se još više smejali, srećni i komični

na kiši koja je lila kao iz kabla. Italija gleda Elzu pored mene. Elzu i njen veliki stomak ispod kaputa. U ruci mi je crveni balon, spuštam ga, jer sada mi je neprijatno, pokušavam da nekako svojim telom zaklonim Elzu. Štitim je od tih ukočenih očiju nedaleko od nas. Ne vidim njeno lice, leđa joj se kupaju u svetlosti izloga, a lice joj je u senci. Kosa joj više nije žuta. A znam da je ona i znam da nas je videla. Više ne znam gde se nalazim. Oko mene, samo senke i svetlosti farova koji mi ovlaš dodiruju lice. Sam sam sa njom dok se čuje kiša kako pada. Ona je na otvorenom, telo joj se ukrotilo, vunena jakna sva natopljena, noge otkrivene. Dižem ruku, otresam vodu koja se sliva odozgo sa platna i ulazi u rukav mog mantila. Kažem joj da me sačeka, kažem joj: ostani tu!

Taksi se zaustavio pored nas. Elza ulazi unutra sa sklopljenim kišobranom iznad glave. Vidim joj ramena, a zatim kaput kako se uvlači u kola. Gledam u pravcu Italije: upravo odlazi. Pratim njeno telo koje prelazi preko ulice između automobila koji mile. Saginjem se prema kolima čija su prednja vrata ostala otvorena. Elza me gleda odozdo, ne shvata šta čekam.

„Vidimo se kod kuće.“

„Zašto? Zar ne ideš?“

„Zaboravio sam kreditnu karticu...“

„Sačekaću te.“

Automobili koji su iza taksija trube.

„Ne, idi. Malo ću da prošetam.“

„Uzmi barem kišobran.“

Dok se taksi udaljava vidim kroz zadnje staklo Elzino lice okrenuto prema meni. Prelazim preko ulice, u jednoj ruci mi je ostala kesa puna stvari za novorođenče, u drugoj balon i Elzin kišobran koji nisam otvorio pošto uopšte nemam nameru da se sklanjam. Gledam trotoar na drugoj strani ulice, gledam jednu, a zatim drugu stranu, Italije nema. Nalazim se naspram bara prepunog ljudi koji stoje uz šank, čekajući da prestane nevreme. Oseća se miris nakvašene piljevine i kečapa, Italija nije tu. Sada više ne znam gde da je tražim, ali trčim, ulećem u prvu ulicu na koju sam naišao koja se nešto dalje završava i nastavlja jednom bočnom, uzanom i mračnom ulicom gde kiša samotno dobuje. Eno je. Sedi na stepeništu ispred ulaza na koji se naslonila leđima. Ne čuje me, pošto dobovanje kiše guta bat mojih koraka. Ne vidi me, pošto je glavu zagnjurila u šake. Gledam fugu njenog povijenog potiljka. Nema više onu svoju kosu nalik na slamu, sada je ošišana kratko, kosa tamna, slepljena uz kožu kao kakva

šljašteća čarapa. Na tu neverovatno malu glavu spuštam ruku, na tu nakvašenu kosu. Ona se trgla, vrat, kičma joj podrhtava, kao da ju je neko opalio bičem. Nije me očekivala. Lice joj je nalik na neku vodom natopljenu masku, a zubi cvokoću unutar zatarabljenih usana. Slušam cvokotanje koje ona ne uspeva da zaustavi. Nalazim se ispred nje, sasvim blizu. Kišni mantil, natopljen vodom, pritiska mi ramena, voda mi se sliva u otvor između odeće i toplog tela. Trčao sam, dišem otvorenih usta dok mi se kiša sliva niz lice. U ruci mi je crveni balon. Nigde je nema, to uzano telo, mokro do gole kože, bele raskrečene noge na stepenicama, na njima kratke čizme, toliko vlažne da su postale sjajne. Osećam se jezivo, a divno. Izgleda mlađe. Izgleda kao bolesna devojčica. Izgleda kao svetica. Voda joj je izdubila crte. Ostale su joj samo oči. Dve blistave lokve koje me ispituju dok crna šminka curi kao raskvašena garež. Sama je sa svojim kosturom, svojim očima. To je ona, moj izgubljeni pas. „Italija...“

Njeno se ime kotrlja po mračnoj i uzanoj ulici između zidova koji je zatvaraju. Ona prinosi šake ustima, odmahuje glavom, ne želi da me čuje, ne želi da čuje svoje ime. Kleknuo sam na stepenice ispred nje i uzeo sam je za ruke, ona se trza, rita se..

„Odlazi“ ... kaže kroz zube koji joj i dalje cvokoću. „Odlazi od mene...“

„Ne, ne idem nikud.“

A sada ja postajem pas, spuštam njušku prema njoj, njenom skvašenom krilu. Iz njene natopljene odeće izbija težak miris. Voda je izvukla napolje neki ustajali miris koji se uvukao u potku njene vunene jakne. Oseća se miris znojave životinje, miris porođaja. A sada sam dete, drhtim klečeći na stepenicama, dok se na nas spušta potop. Grlim njene mršave kukove.

„Nisam mogao da ti kažem, nisam mogao...“

Ona je pomerila leđa da bi se udaljila od mog zagrljaja, diše zadihano, prestala je da me gura. Dižem se, tražim njene oči.

Ruka joj se odvaja od zemlje, približava se mome licu i miluje ga. U trenutku kada se ta hladna ruka, hladna kao kamen na koji je bila oslonjena, zadržava na mome obrazu, znam da je volim. Volim je, kćeri moja, onako kako nikoga nikada nisam voleo. Volim je kao prosjak, kao vuk, kao struk koprive. Volim je kao napuklo staklo. Volim je zato što je ona jedino stvorenje koje volim, njene kosti, to kako miriše na sirotinju. I hoću da zaurlam na svu ovu vodu, da zna da neće uspeti da mi je odnese, ni u jednom od ovih kanala koji teku duž opustele kaldrme.

„Želim da budem sa tobom.“

Gleda me tim svojim očima koje izgledaju kao da su zarđale od vode, njena ruka

miluje mi usne, palac mi uvlači među zube.

„Da li me još voliš?“, pita.

„Više, Graminja, još mnogo više.“

I ližem joj palac, sisam ga kao novorođenče. Sisam sve ono vreme tokom koga smo bili daleko jedan od drugog. Još uvek smo to mi, stariji za jedno leto, naslonjeni na ulaz, na nas se sliva voda sa terasa, posred mirisa raskvašene bašte koja se nalazi iza, nas dvoje, moje i njeno mlako telo što se isparava ispod viažne odeće, nas dvoje, opet na ulici kao dve mačke. Moj jezik je na rubu njenih trepavica. Skinula je gaćice i stiska ih u jednoj ruci. Raširila je noge kao lutka a na njima su čizme sjajne od vode. Pomeram leđa, u njoj sam i gnječim je dok voda klizi po bujici naše uspaljenosti, kao unutar nekog gazebe, staklene bašte. Lica okovana, a dole niže slast spajanja koja nas baca daleko, i sve sobom odnosi. I nema više bojazni da će neko s leđa prići, da te raspali, osramoti. Ti si mesnati crv, na sigurnom, u telu koje voliš. I dalje nas dvoje, u sumraku uzdisaja. Mi koji nećemo ostati, mi koji ćemo umreti kao što sve umire.

A nakon toga, potpuni mrak i voda na sve strane. Kuda ćemo? Šta nas čeka? U koju ćemo sobu otići? Nije trebalo da vodimo ljubav a to smo obavili. Kao psi, nasred ulice. A ono što dolazi posle, uvek je bez sjaja, mučno, neizvesno. Nekoliko nespretnih pokreta, nameštanje, neka nežnost, i osećanje stida, ponovo. Uradili smo to, a nije trebalo. Kod kuće me čeka trudna žena. Nema veze, Italija, navuci svoje gaćice. A ja podižem pantalone na brzinu, nevešto, ispod kišnog mantila koji liči na krpu koja jedino može da se baci. Niko nas nije video, pošto nema žive duše u ovoj ulici koja je, van sveta, kao stvorena za nas. Italija je ustala, gledam njeno sablasno telo u vunenoj jakni otežaloj od vode. Liči na izgubljenju kozu, samu, na litici posred pljuska. Opet je sve grozno. Pored mene ugašena svetiljka. *Šta bi bilo da nas je grom udatio dok smo vodili ljubav! Jedan zmijoliki električni udar pravo u nas! Plava drhtava linija usred naše slasti. U tom slučaju bi itekako imalo smisla...*

A sada... sada preći rukama preko izgužvane odeće, preko ulepljene kose, vratiti se sa ovim uzbuđenjem koje još nosimo u sebi, sa ovim uzdrmanim telima, među svet, na dnu ulice, koji svetluca svetlošću koja se ogleda na asfaltu, među automobile koji putuju, užurbane noge ispod kišobrana. Još uvek smo ovo mi, dvoje jadnih nesrećnika, dvoje bednih ljubavnika nasred ulice. Na tamnom pločniku, crveni balon, kao nečije zaboravljeno srce, Italija ga gleda.

„Zašto si se ošišala?“

Ne odgovara, smeši se u pomrčini, a njeni nepravilni zubi pojavljuju se ispod uzane oštrice usana. Vraćamo se tako u gužvu, ruka mi je savijena, a njena mala šaka u sredini, a pršti zariveni u moj mantil. Idemo veoma lagano a po ruci na koju je

oslonjena osećam težinu njenih koraka. Poneki retki prolaznik prođe kraj nas, a da nas i ne primeti. Sada, konačno, nebo polako kaplje, kao isceđena krpa iz koje izlaze poslednje kapi.

„Šta imaš tu? Pokaži mi!“

Još uvek smo zajedno, u nekom baru, sedimo za najskrivenijim stolom. Iza Italijinih leđa nalaze se tamne drvene lamperije. Sto je uzan, mokr od naših nakvašenih laktova. Kolena nam se ispod dodiruju, a za đonove se zalepilo nekoliko papirnih salveta. Pogrešio sam što sam kesu stavio na sto, nisam ni primetio šta radim. I sada ju je Italija privukla ka sebi. Pokušavam da je zadržim:

„Nema ništa...“

„Pokaži mi.“

Odelce sa volanima od tafta viri mokro i izgužvano. „Je l' devojčica?“

Klimam potvrdno glavom, a spuštam pogled na sto, na levak koji su napravile moje spuštene ruke. Plaši me ova bela tkanina između nas. Pre manje od sata, tvoja majka i ja smejali smo se toj haljinici, skinuli smo je sa vešalice i stavili u kolica. Bili smo srećni. Sada je gledam i izgleda mi grozno. Skroz se smežurala od vode dok smo Italija i ja vodili ljubav. Liči na haljinicu neke umrle devojčice, devojčice koja se udavila u nekom jezeru. Italija je sagnula glavu, ruke su joj u vazduhu, suviše njima maše, raširila je tkaninu, dodiruje volan.

„Baš šteta, nije se valjda skupila.“

Okreće je naopačke i traži etiketu iznutra.

„Ne, na svu sreću, može da se pere ručno...“

Sta ona to radi? Sta ona to govori?

„...dovoljno je da se ispegla, biće kao nova.“

Savija je. Uzima rukave, pažljivo ih savija na linutra, kao da ne može od nje da se odvoji. Njene oči ne žele da me gledaju, pogled joj je usmeren, iznad moje glave, u ljude koji se pomeraju, skroz u dnu, na drugom kraju lokala.

„Onoga jutra kada sam abortirala, bila sam ispod tvoje kuće. Izašao si iz kapije, ali nisam ti prišla pošto si bio sa svojom ženom. Uputili ste se prema kolima, otvorio si joj vrata i blago si je udario... Ona je obe ruke stavila na stomak, na donji deo... Tada

sam shvatila. Ceo mi je život bio takav, prepun malih znakova koji su stizali do mene.“

„Nećeš mi oprostiti, je l' tako?“

„Bog nam neće oprostiti.“

To su bile njene reči, Anđela. Evo sada ponovo čujem njene reči, izgovorene u onom baru, pod onom kišom, pre mnogo godina. Bog nam neće oprostiti.

„Bog ne postoji!“, zasiktao sam stežući ruke kao led.

Ona me je pogledala, a možda mi se podsmevala. Slegnula je ramenima:

„Nadajmo se da je tako.“

Nismo pominjali ponovno viđenje, nismo ni o čemu razgovarali. Pozdravio sam se sa njom na ulici. Rekla mi je da odlazi, da mora kuću da ustupi novim vlasnicima.

„Kuda ideš?“

„Za sada se vraćam dole, a posle ću videti, možda u Australiju.“

„Govoriš li engleski?“

„Učim.“

Tvoja se majka porodila sledeće večeri. Kontraksije su počele rano popodne. Nalazio sam se u bolnici, odmah sam krenuo. Zatekao sam je u dnevnoj sobi, još uvek u kućnoj haljini, pred isključenim televizorom. Sa praznog kauča pružila je ruku.

„Dođi.“

Seo sam kraj nje. Ruke je držala na bokovima, pod naletom bola, zgrčilo joj se lice. Gledao sam na sat, nekoliko minuta docnije kontrakcije su se ponovile.

Otišao sam u spavaću sobu po torbu sa stvarima koje je odavno za vas dve pripremila.

„Mogu li da zatvorim?“, viknuo sam da bi me čula.

Ona je već bila iza mene:

„Da“, rekla je tiho.

Skinula je kućnu haljinu i bacila je na krevet. Uzeo sam haljinu koja se nalazila na stolici, pomogao sam joj da je navuče.

„Ništa ne brini.“

Okretala se po kući bez nekog cilja. Približila se biblioteci, uzela neku knjigu, onda ju je vratila na mesto i uzela drugu.

„Kardigan...“

„Ja ću ti ga doneti, koji hoćeš?“

„Onaj svetlo plavi, uzmi bilo koji.“

Dao sam joj kardigan, a ona ga je spustila na sto.

Otišla je u kupatilo. Izašla je očešljana, sa ružem na usnama, ali drhteći. Trudovi su je opkolili sa svih strana, postavši sve češći. Zaustavila se na ulazu, podigla slušalicu i okrenula broj svojih roditelja.

„Mama, mi krećemo. Nemojte odmah da dođete, ima vremena.“

Vremena je međutim bilo veoma malo. U kolima joj je pukao vodenjak. Iznenadni priliv topline ju je uplašio, osećala se nelagodno. Nije joj bilo prijatno da stigne na kliniku sa mokrom haljinom. Na svu sreću, imala je mantil, ogrnula ga je dok smo ulazili u prolaz od tamnog mermera. Ja za njom, sa torbom u ruci. Idemo pravo gore, Bjanka, ginekolog, već čeka ispred lifta. Jedna drugoj govore ti:

„Kako si, Elza?“

„Onako...“

Sve u svemu video sam je samo nekoliko puta, srednjih je godina, kratke prosede kose, visoka, elegantna, bavi se jedrenjem. Manliju nije bilo pravo kada je Elza rekla da bi više volela da je prati žena ginekolog, ona mu je to rekla za vreme jedne od naših večera smešeći se ljupko, ali veoma odlučno, kada je možda naslutila da nas dvojica nešto šurujemo. Bjanka mi je pružila ruku:

„Dobar dan.“

Porodilište je na četvrtom spratu, pod je od pločica boje trave što deluje veselo, liči

na neki dečji vrtić. U hodniku na vratima prikačene su roza i svetlo plave trake prikupljene rozetom od tila. U sobi se nalazi krevet od žutog metala i veliki prozor kroz koji se vide krošnje sa lišćem u bašti. Elza se oslanja na krevet i otežano diše. Izlazim, a ulazi Kentu, tamnopusata babica, krupna i raskošna, a sa njom i Bjanka, koja treba Elzu da pregleda. Kada se budem vratio, monitor koji meri intenzitet kontrakcija nalaziće se pored Elze, a ona će gledati u ekran ovlaženih očiju. Suva su joj usta, pomažem joj da pije. Dali su joj klizmu, izdepilirali je, pripremili su je sasvim, a ona je poslušna kao novorođenče. Šeta se gore dole po sobi sa rukama na kukovima. Povremeno stane, digne ruku na zid, ostane tako, pognute glave, razmaknutih nogu sa velikim stomakom koji visi. Tiho ječi. Pomažem joj pri disanju, milujem joj leđa. Povremeno nailazi Bjanka. „Kako ide?“, pita. Onda Elza pokušava da se nasmeje, ali joj ne polazi za rukom. Čitala je u nekom časopisu da se ženin karakter ispoljava prilikom porođaja. Želi da deluje hrabro, ali možda joj sada već i nije toliko stalo.

„Vi ste bleđi od vaše supruge“, kaže Bjanka, dok ponovo prilazi vratima. Žustra je, odlučna, ne nedostaje joj smisao za odmerenu ironiju. Ne bi se reklo da naročito uvažava muškarce, sad mi je jasno zašto je Elza toliko ceni. Lekar sam, trebalo bi da joj više pomognem nego što činim, ali nisam neki stručnjak za akušerstvo, a uz to ono što sada doživljavamo i nije toliko vezano za nauku koliko čini sastavni deo prirode. Priroda je ta koja sada razdire njeno telo tu kraj mene, zbog nje ono sada podrhtava. Nadam se da će se sve brzo završiti. Sada, Anđela, odjednom, počinje da me obuzima strah da se nešto ne iskomplikuje.

Tvojoj majci je teško, pridržavam joj čelo i strahujem. Prava sam baraba. Imam ljubavnicu koju nikako da zaboravim. Pošto je izgubila naše dete, ostavio sam je a da nisam prstom mrdnuo. Dete koje je trebalo da prođe kroz sve ovo da bi ugledalo svetlost dana. Ono je, međutim, ostalo iza tamnog ekrana nekog nikad uključenog monitora. Elza je ponovo opružena.

Na monitoru se vidi kako se kontrakcije pojačavaju, ona širi noge, Bjanka je pregleda. Uvlači joj ruku sve do kraja. Elza podiže glavu i urla. Grlić materice je otvoren, dilatacija je od 10 santimetara.

„Evo, samo što nije.“ Kaže Bjanka dok skida gumenu rukavicu i baca je u čeličnu posudu. Elza se sada odupire svom snagom o babičine tamne ruke, snažne kao stablo.

„Dođite da vidite.“

Prilazim i gledam. Vagina tvoje majke je ogromna, raširena i zategnuta. Sva naduvana od tvoje glave. Ima nešto u sredini. Nešto crno. Tvoja kosa, Anđela. To je bilo prvo što sam ugledao.

Idemo prema sali za porođaj. Elza me traži rukom, steže me. Bolničarka trči, gurajući krevet a ja jedva uspevam da je držim za ruku. Pre nego što smo ušli u salu za porođaj, ona mi, sva iscrpljena, šapuće:

„Jesi li siguran da baš hoćeš da gledaš?“

Zaista nisam bio siguran. Jesam hirurg, ali se bojim da se ne srušim. Prepao sam se kada sam video onaj crni komad što viri, usred krvi i izdepiriranih prepona moje žene.

Rado bih ostao napolju, grozim se pred tim događajem koji je poetičan a i krvoločan istovremeno, ali znam da ne smem da odustanem, važno je zbog Elze da budem tu. Osećam neku ogromnu snagu oko sebe: opažam u dubini to tajanstveno vibriranje, neki ultrazvuk koji mene odraslog zadržava u kristalu u kome otpočinje život.

Eto tako sam ostao u sali za porođaj, a porođaj je već započeo. Bjanka nešto radi rukama između Elzinih butina, lice joj je ozbiljno, napeto, a mišice odjednom postaju odvažne, kao u kakve seoske babice. Treba požuriti. Elza mora da se napinje, ona to i čini, sledeći uputstva koja joj daju Bjanka i Kentu koja rukama snažno pritiska Elzin stomak:

„Duboko udahni, a onda se napni iz sve snage, kao kad ti se ide u WC.“

Prilikom napinjanja Elza je podigla vrat, glavu čvrsto drži, a lice joj postaje cijanotično. Gleda kako joj je stomak još uvek pun, stiska zube, zatvara oči i pokušava da se napne, ali je već iznurena.

„Ne mogu, mnogo ne boli...“

„Diši, udahni duboko.“

Onda Bjanka počinje da govori glasnije, kao da naređuje.

„Ajde, samo tako.“

Milujem kosu tvoje majke koja je mokra i lepi se za moje dlanove. Bjanka se pomera unazad, udaljava se od kreveta. Ispred Elzinih butina sada se nalazi Kentu, očiju uperenih prema vagini. Prilazim bliže. Hoću da vidim. Za tren oka, Anđela, Kentu stavlja ruke u okrvavljeni otvor, sa svake strane po jedan prst. Začuje se zvuk, nalik na čep koji izleće, i, glava ti je napolju. Pojavljuje se i ostatak tela, odr posle. Ličiš na zeca. Oguljenog. Izduženog torza i spljoštene njuške. Sva si umazana krvlju i nekom svetlom blatnjavom masom. Pupčana vrpca ti je omotana oko vrata.

„Evo zašto nikako da izađe...“

Bjanka odmotava vrpču, oslobađa tvoju glavu, onda vezuje pupak. U međuvremenu stiže ti blagi udarac, udarac tamne ruke po leđima. Lice ti je toliko umrljano dauspevam da shvatim kakva si. Plava si. Osećaš udarac mrdaš, ostaješ nepomična, visiš kao neko crevo. Sa drugestrane staklenog zida koji deli salu za porođaj, nalazi se neonatalog. Bjanka juri prema njemu s tobom u naručju. Dalje više ne vidim. Samo senke nekih glava, tela. Čujem zvuk aspiratora koji su uključili, grlo ti je začepljeno šlajmom, čiste te. Još uvek nisi zaplakala. Još uvek nisi živa. Elza, modra i znojava gleda u mene. Razgovaramo preko podozrivih očiju koje nam se ukrštaju. Mislimo na isto: to nije moguće, to nije moguće. Elzina ruka sada je ledena, a i lice joj je kao led. Kratko je trajalo, Anđela. A taj trenutak bio je kao pakao viđen kroz pukotinu. Vidim Italiju i sebe u njoj, beskrajno mnogo puta, sve ono vreme kada smo vodili ljubav. Jedino što mogu da uradim jeste da sebe kaznim. Da provučem glavu kroz već postavljena vešala. Gledam tvoju majku, možda se i ona lišava nečega da bi ti spasla život.

Hvatam se u koštac sa svojim demonom, onim koji mi brazda kičmu, onim koji mi ulazi u muda. *Udahni život u devojčicu a ja ću se odreći Italije.*

Čuje se krik. Oštar, snažan, savršen: prvi krik koji prolazi između naših ruku, mojih i tvoje majke, posred naših znojavih dlanova. Niz Elzinu slepoočnicu klizi suza koja nestaje u njenoj kosi. Radost ne hita, spokojna je i spora. Isključili su aspirator, stvari se vraćaju na svoje mesto. Prestaje da važi pakt sa đavolom. Kentu te donosi u naručju: crveno majmunče zavijeno u beli prekrivač. Uzimam te, zagledam te. Veoma si ružna. Prelepa si. Imaš jake usne, već ocrtane, napućene na još uvek umotanom licu u obliku srca, naduvane, poluotvorene oči, pošto ti smeta ta iznenadna svetlost. Dižem ruku da bih te zaklonio od snopa jake svetlosti koji bije sa lampe koju niko nije isključio. To je bilo prvo što sam učinio za tebe, to je bio moj prvi pokušaj da te zaštitim. To činim dok se saginjem prema tvojoj majci. Gleda te izrazom lica koji neću nikada zaboraviti, zadovoljna i zaprepašćena, sa neznatnom primesom tuge. Jasno mi je šta oseća: postaje svesna zadatka koji joj je život odjednom dodelio. Samo trenutak ranije bila je žena sva u znoju sa glavom koja klone, a sada je već majka, njeno lice već odiše materinstvom. Izdvojena u kupi hladne svetlosti koja je odozgo obasjava, raščupane kose, nadignute od naprezanja, delovala je moćno i nesigurno kao sve majke.

Tvoja majka je ostala u sali za porođaj, čekajući da dođu po nju. Sišao sam stepenicama ka sobi držeći te u naručju. Mada si bila lagana kao vekna hleba, činila si mi se teškom, osećao sam se krajnje nespretnim za tu vrstu izuzetnog tereta. Na vratima je već neko zakačio ružišasti buketić. Konačno smo bili sami. Nežno sam te

spustio na krevet. Nagnuo sam se i gledao te odozgo licem odrasle osobe. Otac sam ti, a ti o meni ništa ne znaš, ništa o svemu onome što sam preko svoje glave preturio. Ja sam ti otac, čovek krupnih drhtavih ruku, sa njenim mirisom utisnutim u pore, čovek koji je prevalio četrdesetu. Otkako sam te spustio, nisi se pomerila, kao kornjača okrenuta naopako. Gledala si me svojim vodenim sivim, tamno sivim očima. Možda si se pitala šta je sa onim tesnim prostorom, koji te je do malopre čuvao. Nisi plakala. Ležala si tako, mirna, vireći iz preširoke odeće. Podsećala si na nekog odevenog miša. Pomislio sam da ličiš na mene. Bila si majušna, tajanstvena, ali si imala nešto što sam prepoznao. U licu skoro sasvim ličiš na mene, Anđela. Zanimarila si majčinu lepotu da bi prisvojila moje nedovoljno privlačne crte koje su se neobjašnjivo utisnule i ostavile najlepše tragove. Ne krasi te moderna, upadljiva lepota. Imaš starinsko lice, beskrajno ljupko, široko i mirno. Lice bez sumraka. Uvek sam te smatrao posebnom. Šćućurio sam se uz tebe, savivši noge kao fetus. Tek što si se bila rodila, a ja sam te gledao. I osećao sam se nesigurno i neizloženo, tačno onako kako si me videla. Pitao sam se da li si iz sveta beline odakle stižeš ponela malo milosti i za mene. Svitalo je, tvoje prvo svitanje.

Ostavio sam te samu na onom velikom krevetu i otišao ka prozoru. Preko terase, ispod, nalazila se bašta koja je počela da se nazire. Izmaglica je ličila na najfinije brašno, a sunca nije bilo. Pomislio sam na taj neprobojan i lepšiv dan koji se dizao nad zgradama i barakama koje su se nalazile oko Italijine kuće. Šta je ona radila sada dok je izlazio prvi mlaz kapljica zore? Možda je skinula neku krpu okačenu na klizeći konopac kuhinjskog prozora, i naslonivši bradu na ruku, zastala da osmotri nebo koje nadvožnjak prekida. Pomislio sam na svoju majku kojoj bi se svidelo da ima unuku. Vodila bi je sa sobom leti u velike hotele sa polupansionom. Baka i unuka. Za ručak sendvič na ležaljci posutoj peskom. Za večeru, mineralna voda sa gumenim zapušačem i salvete od prethodnog dana. Ali, naravno, nisam mogao da zakucam na njen grob. Rodila si se, imala si dve kile i sedamsto grama, izdužene i melanholične oči, na mene...

Dan je bio veoma ispunjen. Soba je bila krcata cvećem i posetiocima. Elzini roditelji su se šetkali od njenog kreveta do neonatologije sve do večeri. Stigli su daleki rođaci i bliski prijatelji. Baka Nora je pričala, zabavljala posetioce, pronalazila sličnost sa tobom. Njena preterana preduzimljivost, kao i obično, nervirala je Elzu, koja je bila u krevetu ošamućena, prekrštenih ruku, na oteknom trbuhu, sa narukvicom od žute gume na ruci. Kad bi naišla na moj pogled, preklinjala bi me da je oslobodim majke. Uzimao sam Noru pod ruku i vodio u bolnički bar. Već si bila počela da sisaš. Nadnosio sam se nad Elzu i pomagao joj da te stavi u pravilan položaj. Izgledalo je kao da se mnogo više razumeš u to od nas dvoje, sve si znala. Zgrabila bi bradavicu, počela da sisaš a onda bi zaspala. A ja, sedeći na stolici uz krevet, ostao bih da vas posmatram.

Tokom tih prvih sati shvatio sam da je veza između vas dve bila ona prava.

Zadržavam se do večeri, rastrojen, premoren. Premestio sam stolicu kraj prozora. Izmaglica se uopšte nije podigla, a sada se još lepi za ovaj mrak. U bašti, u sredini aleje, nalaze se svetiljke oko kojih je magla omotala beli venac. Neki automobil prolazi pažljivo, izmiče posred žive ograde i lagano klizi preko moga oka, preko moga nosa. *Niko od nas neće doživeti, štogod da se desi, i ovom cirkusu će doći kraj, ovom zastrtom ljuljanju stvari, kolima u mraku, svetlima u izmaglici, očima koje se presikavaju u staklu. Ja sam tužan čovek i ostaću takav, čovek koji podozrivo gleda svoje oko u staklu, čovek koji se napreže da bi sebe zavoleo, koji uspeva da preživi uprkos tome što sebe ne voli. Šta ću ja moći da ti pružim, kćeri moja? Vratila si se u kolevku sa točkicama na neonatologiju, pošto je tvojoj majci potreban odmor. Ostavila je tacnu sa večerom na donjem kraju kreveta i sada gleda pospano u pravcu ekrana sasvim utišanog televizora. Čemu ću ja moći da te naučim, ja koji ne verujem u radost, ja koji kažnjavam lepotu, ja koji volim ženicu usukanih guzova, ja koji mrtav hladan porim tela, ja koji pišam stojeći i plačem kad me niko ne vidi? Možda ću ti jednog dana govoriti o sebi, možda ćeš jednog dana umeti da me pomiluješ i biće ti neobično što je tvoja ruka baš tu.*

Rafaela prolazi kroz baštu u drečavo zelenoj jakni. Već je bila ovde popodne i napravila mnogo fotografija. Bacila se na krevet pored Elze da se fotografišu podesivši auto-klips, a krevet se zaljuljao pod tim snažnim i iznenadnim teretom. Rekla je da će se vratiti kasnije, posle posla, a sada skakuće po bašti noseći kutiju sa sitnim kolačima da se njena najbolja prijateljica te večeri osladi.

Lice joj izviruje na vratima, sa onim njenim večnim osmehom. Elza šfe diže, ponovo se ljube:

„A gde je Anđela?“

„U sobi za bebe.“

„Znači, može da se puši.“

Rafaela sa jednom od svojih smeđih cigareta u ustima, raspakuje kolače i spušta ih Elzi na trbuh. Koristim priliku da izađem i udahnem malo vazduha pošto je u sobama pretoplo. Koračam po noćnoj izmaglici, ne idem daleko. Ulazim u bolnički self servis restoran, pored ljudi koji su, kao i ja, odnedavno postali očevi. Jadne budale u nepromočivim jaknama, sa podočnjacima, i tacnama u ruci. Mesto je mračno kao i pod od tamnog granita, mračno kao i niske tavanice, kao pokunjene žučkaste plafonjere od mutnog stakla. Očevi u trpezariji kao deca u obdaništu. A hrana, naravno,

odvratna. Ma lepo je što je tako, u zadnjem delu bolnice, kao u dečjem odmaralištu, kao po kazni. Već je kasno, rezanci su mekani i raskuvani, šnicle potamnele od stajanja u sosu od limuna koji liči na tapetarski lepak. Ali, niko se ne žali. Svi šapuću, kao u sakristiji, zveckaju čaše okrenute naopako pored pribora za jelo na papirnom podmetaču koji se pomera po tacni. Poneko zastane i među flašicama mineralne vode potraži i bočicu vina od četvrt litre sa metalnim zatvaračem. Ne uzme je odmah nego se malo premišlja. A onda kaže: ko mu jebe mater! Večeras mora da se proslavi! Večeras se i moj kurac pokazao i dao svoj prilog Valjda sam zaslužio barem dva deci.

A onda sednu za sto i jedu, onako kako muškarci jedi kada su sami, bez žena. Na brzinu, mlitavih pokreta, sa već pripremljenim zalogajem hleba. Jedemo isto onako kao šte onanišemo, pred kraj malo ubrzamo.

U jednom sam čošku, uzeo sam pivo i dve šnite sira ko je jedem kidajući parče po parče, bez hleba. Laktovima naslonjen na stočić od ultrapasa na mestu gde se vidi trag sunđera kojim je neko skoro brisao, gledam u toj mutnoj dubin leđa sebi sličnih ljudi.

Ostao sam pored Elze cele noći. Kauč od skaja ispod televizora razvlači se u uzani i kratki krevet. Nisam se opružio, nego uzimam sveži i netaknut jastuk i postavljam ga ispod leđa na zid iznad stolice na kojoj sedim. Zatvaram oči dremam. Ne čuje se nikakav određeni šum, ali nije ni sasvim tiho. Oko dva sata Elza traži malo vode, čašu približavam njenim sasušanim ustima koja su skoro u ranama:

„Dođi tu pored mene.“

Ležem na njen kraljevski, široki krevet, gibak, sa mnogo jastuka. Ispod spavačice Elzine grudi su velike, oseća se miris ustajalog znoja i lekova:

„Ne mogu da zaspim, kao da me je neko ubacio u mašinu za veš...“

Utišala se ubrzo potom. Utišala joj se i kosa. Možda je zaspala. Otvaram vrata i klizim kroz mrak hodnika u pravcu neonatologije. Na staklo je sada navučena zavesa od gaze. Naslućuju se uvećane ivice kolevki, njihove senke. Prisanjam šaku na staklo: unutra spava moja kći. Njene malene modričaste ruke, oči kao zatvorene školjke na licu.

U zoru ulazi Kentu noseći tebe u naručju, još toplu od sna i crvenu od skorašnjeg kupanja. Imala si novo odelce, belo sa ružičastim vezom, a tvoje lice delovalo je nekako šire. Lice tvoje majke zato je izgubilo lepu boju, ten joj je postao žućkast. Nadnela se nad tobom, a ti si je gledala svojim zamućenim očima, pratila si njenu

dojku kao kakva uboga životinjka.

„Idem.“

Jedva da je podigla glavu. Ja stojim na početku kreveta, ogrnuo sam izgužvani sako, neobrijan sam, a na licu mi se vidi da nisam spavao. Njen pogled je mio, ali kao da je u nedoumici, kao da nešto sumnja. Polazim ka vratima nalik na noćnog leptira krila otežalih kao da su od plute, leptira koji je ostao zarobljen u nekoj sobi sve dok nije svanulo.

„Kada se vraćaš?“

Čuo sam neki zvuk, neki iznenadni udar u grudima, neki potmulu udar kao kad neko padne u snu. Možda se nije ništa dogodilo; možda se samo nešto iznutra odvalilo, neka nataložena briga. Ne, mora biti da se nešto odvalilo sa one strane. Bio je snažan zvuk, ali prigušen zidom, kao da je neki gvozdeni predmet tresnuo o nešto. Krevet sa točkicama, evo, krevet koji je naglo poleteo i udario o zid. Možda si umrla. Možda je Alfredo u njega udario. Ugasila si se pod njegovim rukama u trenutku kada je mislio da je uspeo, bez ikakvog predznaka, kao plamen. On se okrenuo, video je kolica na kojima su te dovezli i udario u njih. Rukom i nogom. Zvuk je ličio na krik i bio je, sigurno je bio krik. Ne mogu da se pomerim, čekam. Da se neka vrata otvore. Očekujem dve elegantne i pametne noge. Čujem Adine korake prigušene gumenim đonovima njenih klompi. Ona dolazi, kao što sam je i zamolio. Ide prema meni, a ne zna da si se tek rodila. Prošlo je jedva nekoliko sati i sada si na majčinim grudima i sisaš. Ide, a ruke su joj znojave i ledene zbog toga što se strašno upiašila, taj strah neće prestati kada nam se pogledi budu sreli. Čujem, u trenutku kada nailazi, zvuk ruku kojima ona skoro nečujno trlja o mantil. Evo tu je, njena figura se vidi kao odraz na staklu, ali ja je ne gledam. Gledam samo njene noge, iščekujem. *Ada nemoj govoriti, nemoj ništa da kažeš. Ostani tu. Kraj suknje viri ti ispod mantila, siv je kao i naše godine. Pre trideset godina, mogao sam tobom da se oženim, bila si najmlađi anesteziolog u bolnici, a najbolji. Delio sam ti komplimente a ti na to nisi ništa odgovarala. Sve do onog popodneva, kad to beše? Bila si na autobuskoj stanici, usporio sam, u kolima si se odjednom raspricala. Nisam te nikada video bez mantila, imala si uzan struk i bokove koji se blago šire prema sedištu. U sećanju mi je ostalo koleno koje si dodirivala rukom. Prošla si, a nisam primetio. U redu je, zaboravi. Život je skladište praznih, izandalih kutija. Mi smo ono što ostaje, ono što smo ugrabili. Šta sada radiš? Jedeš li stojeći uveče? Zašto se nisi udala? Jesu li ti grudi ostarile? Je li pušiš? Da li su muškarci sa tobom lepo postupali? Na kojoj strani spavaš? Je li moja kći umrla?*

Stižem kao neki medved, neki bizon prljave dlake. Vrata su pritvorena, guram ih, teško se otvaraju, nešto smeta. Unutra je mrak, roletne su spuštene, ali, pošto je dan, svetlost se ipak nazire. Vrata ne mogu da se otvore zbog dve velike torbe i nekoliko kutija, naokolo je neobičan nered, na policama nema onih predmeta, oseća se miris prašine koja se digla i kafe. Samo nekoliko nečujnih koraka po toj kući koja je skoro ispražnjena i pojavljujem se na vratima kuhinje u kojoj nema ničeg sem šoljice na sudoperi okrenute naopako.

„Stigao sam.“

Italija je na krevetu, oslonjena laktovima o jastuk i gleda u plastične trake na zavesi uz koju stojim.

„Izvini, spavala si.“

„Ne, budna sam.“

Prilazim i sedam pored nje na krevet bez posteljine. Italija je obučena, ima plavu izrezanu haljinu koja ne izgleda kao njena. Liči na neku Elzinu. Nije se izula, cipele su joj nakačene na stopala, na golom dušek. Dekoltovane cipele boje vina. Vrat joj je istegnut, a podignuta ramena postala veoma uzana usled tog neprirodnog položaja.

„Polazim.“

„Kuda?“

„Na stanicu, odlazim, rekla sam ti.“

Oko vrata belog kao svetlost ima cvetnu maramu, jedan deo joj pada na grudi, a drugi je na dušek. Lice joj je rahitično, samo zbog šminke izgleda kao da je živo, a deluje izgubljeno kao kakva putnica u tranzitu.

„Rodila se devojčica.“ Kažem.

One ne kaže ništa, a pogled joj se zaustavlja niže na meni, na mojim rukama, možda. Njen pogled se zaustavlja na svemu onome što je bilo a što više nikada neće biti, na svemu onome što smo izgubili. Zatim uzdahne, na svoj način, polako, uz šištanje iz nosa.

„Je l' lepa?“

„Da.“

„Koje ime ste joj dali?“

„Anđela.“

„Jesi li srećan?“

Uziraam prvi kraj njene marame, zatim i drugi, držim u ruci, blago, a onda počinjem da ih stežem, i to sve više, skoro ih cepam.

„Kako mogu da budem srećan? Kako?“

Plačem, iz čista mira. Suze su mi ogromne, tvrde, polako se spuštaju niz čekinjaste obraze.

„Ne mogu da živim bez tebe“, mrmljam, „ne mogu...“

Ona se smeši, odmahuje glavom:

„Itekako možeš.“

U njenom pogledu je nešto zabljesnulo, nekakav prećutni izazov, uz onu večitu pozadinu sažaljenja nad samom sobom i nad svakim ko je uz nju.

„Moram da krenem, zakasniću na voz.“

Opuštam šaku, ustajem naglo, brišem suze brzim pokretima.

„Ispratiću te.“

„Zašto?“

Ustala je, izuzetno je mršava u tamnoj veoma uzanoj haljini. Grudi izgledaju kao da su nestale, ima samo jedan maleni vrh ispod sternuma odakle se čuje šum disanja. Ima štipaljku sa strane u izuzetno kratkoj kosi, štipaljku koja ničemu ne služi, a svetluca u polumraku. Ogledalo je još u sobi, ona se okreće, polako prilazi svojoj slici u njemu i zastaje da bi se videla. Samo jednim malim i nepoznatim pokretom prsta dodiruje obrve. Samo to. Još jedno nepotrebno doterivanje šminke, ili možda da se pozdravi, da sebi poželi sreću u životu koji počinje.

Saginjem se da pokupim torbe, ona se ne protivi, prošapće: „Hvala“, i odlazi po jaknu od biljne sluzi koja je na kauču sa raširenim rukavima kao kakvo raspeće koje očekuje da se postave ruke.

Na pragu se okreće da pogleda još jednom svoju skromnu kuću, još jednom. Čini mi se da ne oseća nostalgiju, samo je nekako užurbana, iz dubine izbija uznemirenost možda usled bojazni da je nešto zaboravila. Ja sam verovatno tužniji od nje. Voleo sam je u toj kući. Voleo sam je na podu od gresa, na kauču, na prekrivaču od pliša boje duvana, naspram zida u kupatilu, u kuhinji, u svitanje, u mrklim noćima bez mesečine. Odjednom uviđam koliko volim ovu kuću koja se još jednom zatresla dok automobil prolazi nadvožnjakom. Italijine oči zaustavljaju se na nogama kauča bez cvetnog prekrivača, tapaciran je prljavim, musavim oker somotom.

„Šta tražiš?“

„Ništa.“

Oči su joj se zbog nečega smanjile. Pade mi na pamet pas, njegova njuška koja je stalno virila ispod drvenog rama rasklimatanog kauča.

„A gde je Krevalkore?“

„Poklonila sam ga.“

„Kome?“

„Ciganima.“

A poster je ostao, majmun koji drži flašicu nije se pomerio sa zida.

Na ulici sam primetio da se čudno ljulja na štiklama. Izgledalo je kao da se njena slabost širi od toraksa koji je bio blago povijen unapred, izvan ose tela, kao da je pokušavala nešto da predupredi, strah od nečega, možda. Ubacio sam torbe u prtljažnik i vratio se zatim ka Italiji, koja je stajala na drugoj strani puta. Pokupio sam kofer koji je ona uporno htela da ponese, a koji se sada nalazio pored njenih nogu.

Nije se pomerila, dozvolila mi je da to obavim. Ostala je da me gleda dok sam zatvarao prtljažnik. Kada je ulazila u kola, kada se sagnula da uđe, video sam joj izraz patnje na licu, kao da joj je neko neopravdano naneo bol.

„Šta ti je?“

„Ništa.“

Ali, nešto kasnije, dok sam vozio, obe ruke prinela je trbuhu, lagano su joj klizile na dole, kao da nije želela da je neko primeti.

Nisam pošao na stanicu, nisam ni pokušao da prođem kroz grad, odmah sam se uključio u veliku kolonu koja je išla u pravcu autoputa.

„Kuda idemo?“

„Idemo dole. Ja ću te odvesti.“

Vec smo bih na autoputu, Italija je blago protresla glavom i zatim se predala. Prepustila se sedištu bez ikakvog protivljenja:

„Koliko će nam trebati?“

„Manje nego vozom. Samo se ti odmori.“

Zatvorila je oči. Kapci su nastavili da joj podrhtavaju, kao da njen pogled nije uspevao da se primiri. Ponovo je otvorila oči, okrenula glavu prema meni i ispružila ruku sve dok mi nije dodirnula nogu. Kad me je pomilovala, zadrhtao bih od zadovoljstva i sreće i poželeo da stanem uz ivicu puta, da je uzmem i uđem u njenu mršavu škrinju.

„Dođi blizu mene.“

Ona je poslušala, spustila je glavu na moje rame, svoju sitnu koščatu i drhtavu glavu i ostala sa mnom tako da gleda put. Vozio sam i dovoljno je bilo da, s vremena na vreme, pomerim vilicu i naiđem na njeno uvo, ili bilo koji deo njenog tela, da bih je poljubio. Disala je tiho, a postepeno smo tonuli u potpuno spokojstvo. Toga dana sunce nije bilo živahno, vreme nije bilo naročito milosrdno, tu i tamo čak poneki ostatak magle. Saobraćaj je bio veoma gust. Povremeno bi neki veliki kamion prelazio iz desne trake ukazujući sa zakašnjenjem na svoje pomeranje. Dan je bio kao i svi ostali, kćeri moja, zaista ništa posebno. Ali, to je bilo najlepše putovanje u mom životu. Kad ponovo razmišljam o svom životu, ako pomislim na neku nagradu, onda se setim tog putovanja. Tolika brzina da se izvan kabine sve trese, a nas dvoje, bez ikakvog napora, lagano, nepomični, upijamo nešto bajno. Bila je to neka sreća koja se sastojala ni od čega, nenadana i duboka. Kao da je sivkasto i bezlično nebo želelo da nas obešteti.

Ne sećam se da sam ikada do te mere bio u skladu sa samim sobom: grudi, ispod košulje, čelo, pogled, ruke na volanu, lagani teret njene naslonjene glave. Italija je zaspala, nisam hteo da se pomeram da je ne bih probudio, to sam učinio tek onda kada sam morao, premestio sam, lagano, pažljivo ruku sa menjača, gde je bila oslonila nogu. Mučio sam se da je zavolim, odgurnuo sam je, udaljio se od nje, prekinula je trudnoću zbog mene. Sada je sve to prošlo. Ostao bih sa njom zauvek, a ovo bekstvo ka jugu ličilo mi je na prvi korak ka njoj. Da, ovo putovanje po mestima

koja su njena, dalo bi nam mogućnost da sve počnemo ispočetka. A sada mi se žurilo da stignem; da je vidim kako silazi u haljini izgužvanoj od putovanja. Dok se njena bela ruka, iza leđa, iza marame koja leti, pomera prema meni i poziva me da je ne pratim, da je ostavim da sama, zbunjena, učini prve korake među tim stvarima na koje ponovo nailazi. Možda tamo, u njenom kraju, u porti neke uboge, trošne, kamene crkve, možda ću kleknuti pred njena stopala, obujmiti joj kolena i možda ću je, poslednji put, zamoliti za oproštaj. Kasnije više neće biti potrebno to da činim. Od sada voleću je a da joj više ne nanosim bol.

Na to sam mislio, Anđela, a ne na tebe. Rodila si se, zdrava, tvoja majka je takođe bila dobro. Napisao bih joj pismo, kratko pismo u kojem bih joj ispričao sve, ne pokušavajući ni da se opravdam: samo činjenice, ništa osim činjenica, ukratko. Ostalo je samo moja stvar. Ljubav ne može da se objasni. Samotna je, samu sebe obmanjuje, sama po sebi je zamorna.

Na brzinu bih sve sredio, ne gubeći nepotrebno vreme. Već sutradan bih pozvao Rodolfa, našeg prijatelja advokata, da se dogovori sa Elzom. Ostavio bih joj da o svemu sama odluči. Ovo stvorenje čiji damari biju ovde kraj mene, jedino sam nju želeo da zadržim. I sada sam je vodio sa sobom, vozikao ovim autoputem, koji je postajao ravan, a nizovi prašnjavih oleandera virili su iza metalne ograde. Svetlost se promenila, dan je polako prelazio u večer, kontrasti su bili manje izraziti, ali, možda, dublji, a Italijino lice skoro mi se činilo ljubičastim. Poluotvorena šaka visila je između moje i njene noge na sedištu. Uhvatio sam je, držao čvrsto. Samo neka je neko pipne, pomislio sam, nek' se samo usudi.

Zaustavio sam se u autogrilu, bio sam žedan i morao sam u toalet. Polako sam izvukao rame ispod njene glave, a ona se lagano spustila na sedišta uz mali uzdah. Napolju uopšte nije bilo hladno, potražio sam sitniš po džepovima, da bih imao nešto da ostavim na plehanom tanjiriću koji je stajao na stočiću ispred toaleta. Nisam imao sitno, a nikoga nije bilo naokolo, tako da sam mokrio a nisam platio. U baru, sem mene, bio je samo još jedan posetilac. Krupan čovek, bez kaputa, koji je jeo sendvič. Uzeo sam kafu u plastičnoj čaši, flašu mineralne vode, kutiju keksa za Italiju i izišao.

Zastao sam na platou ispred da popijem kafu, dok su dva automobila točila benzin. Jedan čovek je izašao, razmakao noge, naslonio laktove na krov automobila. Sve je nekako bilo drukčije, sunce koje nisam video čitavog dana, bilo je tu i spremalo se za zalazak. Svetlost se približavala zemlji, milovala ju je, a zemlja je izgledalo da uživa u toj ružičastoj blagodeti, kao u kakvom dragocenom ukrasu. Ta neobična atmosfera, ta plamteća svetlost, najavljivale su da smo se već nalazili na jugu. Pogledao sam na kraj servisne stanice velike plave četke za pranje automobila koje su visile besposlene. Okrenuo sam se prema kolima. Na sedištu, Italija je bila budna, gledala me je kroz staklo, smešila se. Mahnuo sam joj i tako odgovorio na njen osmeh.

Posle toga bili smo veoma raspoloženi, Italija je uključila radio, znala je reći svih pesama i pevala je promuklim glasom uz radio, pomerajući ramena u ritmu muzike. Onda je pao mrak i ona je prestala da peva, slušali smo glas koji je izveštavao o tome da su mora nemirna.

Drhtala je, drhtale su joj noge a i ruke, zaboravljene u onom mrtvom belom udubljenju gde joj je telo postajalo meko.

„Zašto nisi obukla čarape?“

„Maj mesec je.“

Pojačao sam grejanje. Uskoro sam počeo da se znojim, a ona je i dalje drhtala.

„Možda bi bilo bolje kada bismo se negde zaustavili da prespavamo.“

„Ne.“

„Bar nešto da pojedemo.“

„Nisam gladna.“

Gledala je cvokoćući put na koji je pao mrak, a i farove kola koja su išla ispred nas. Izašli smo sa autoputa a sada smo išli magistralnim putem, okruženi tišinom. Italija mi je pokazala izlaz, a sada je ona bila ta koja je pokazivala kuda treba ići, zabrinuta, pošto zbog mraka nije ništa uspevala da prepozna, a možda i zato što se dosta toga izmenilo.

„Otkada nisi bila u ovom kraju?“

„Odavno.“

Spavala je, a izgledalo je da je toliko umorna da čak nije bila u stanju glavu da drži na ramenima. Ispružio sam ruku da joj pipnem čelo: gorelo je.

„Imaš temperaturu, moramo da stanemo.“

Posle nekoliko kilometara, u usputnom selu (od nekoliko kuća koje su se isprečile na nedovoljno osvetljenom putu) na vertikalno postavljenoj fluorescentnoj tabli stajao je natpis „Gostionica“ a horizontalno se nastavljao sitnijim slovima u: sobe, Zimmer. Zaustavio sam se na neasfaltiranom platou uz ivicu puta.

„Da li ti treba kofer?“

Nije odgovorila, moje reči su u mraku dotakle ovlaš njen nepomični potiljak. „Ustani, idemo.“

Pomogao sam joj da izađe, spustio sam se do nje i rukama je obuhvatio oko struka, osetio sam kako joj kosti podrhtavaju dok se dizala, a duboki uzdah, kojim je sebe bodrila, uzdrmao joj je grudi. Napolju se na nebu već nastanio pun mesec, sa širokim i milosrdnim licem, a mi smo, koračajući zagrljeni ka osvetljenom natpisu, zastali da ga pogledamo. Bio je tako blizu da je izgledalo kao da više ne pripada nebu, nego nama. Tako nizak i otežao, gubio je ponešto od svoje tajanstvenosti, postajao nekako ljudskiji.

Ušli smo u gostionicu kroz staklena vrata sa tankim zavesama. Na desnoj strani nalazio se bar sa šankom koji je bio pust. Sa druge strane, u širokoj i tužnoj prostoriji sedeo je poneki gost, malo je bilo onih koji su jeli, uglavnom je većina sedela sa karafom vina i gledala televizijski prenos fudbalske utakmice. Seli smo za sto sa strane. Nekolicina je prilično nezainteresovano pogledala u našem pravcu, a odmah potom nastavila da prati ono što se zbivalo na ekranu.

Neka žena je izašla iz kuhinje, brišući ruke o kecelju. Neotesano lice bilo je uokvireno sivom i raščupanom grivom.

„Može li nešto da se pojede?“ „Kelner je otišao.“

„Neki narezak, malo sira...“ „Hoćete li možda malo čorbe?“

„Hvala“, rekao sam, iznenađen njenom neočekivanom ljubaznošću.

„Samo da je podgrejem.“

„A kako je sa prenoćištem? Može li i da se prenoći?“ Žena je počela da zagleda Italiju više nego što je bilo uobičajeno.

„Koliko noći?“

Italija je uzela samo nekoliko kašika čorbe. Gledao sam tamnu boju njene kratke kose, na koju se još nisam bio navikao, lice veoma smršalo, sve u šupljinama i malim senkama, i plavu haljinu sa izrezom. Podsećala je na kaluđericu bez mantije. Sipao sam joj punu čašu vina i naterao da nazdravi a ona je uzvratila tako što je pristonila svoju čašu uz moju, ne dižući je, zdravicom sa stolnjaka, nisko. Suviše nisko, kao mesec na nebu. Mogli smo da ga vidimo kroz prozor sa metalnim rubovima. Stajao je tako sa svojim dobroćudnim i sitim licem, a vazduh oko mesečeve lopte bio je proziran

u mraku: delovao je ljubopitljivo u vezi sa nama. Vino me je bilo malo uhvatilo, popio sam jednu za drugom najmanje tri čaše. U toj kafani sa mirisom ustajale hrane i bajatih likera, bio sam srećan jer sam bio sa njom, na stotinu kilometara udaljen od grada u kome sam živeo kao pacov. Srećan, zato što nam je život otpočinjao, a svaka njegova etapa trebalo je da bude predivna, morala je da bude. Onda sam se uplašio da Italija nije tužna, hteo sam da se razgalim da bih na nju preneo radost, pošto sam strepeo da bih i ja uskoro mogao da se rastužim. Osećao sam da, ukoliko se budemo ogledali u tom mesecu, može da nam se desi da odjednom postanemo jadni. Pio sam jer nisam hteo na to da mislim, Anđela. Pio sam i bio sam uveren da će mi život omogućiti da se iskupim. Pio sam, zato što ćemo imati drugo dete, zato što je više nijedne radosti neću lišiti, zato što ću je nagrađivati do poslednjeg dana. Posmatrao sam je a moje glupe oči svetlucale su pune poverenja i nije bilo važno to što ona nije bila ništa okusila, što je bila umorna. Morala je da spava i da sanja dok je ja milujem u prisustvu ovog debeljuškastog meseca i ukoliko se desi da ogladni tokom noći, sići ću u kuhinju sa ugašenim svetlom i ukrašću nešto, malo hleba i salame i gledaću je kako slatko jede.

Povraćala je u tanjir. Nadražaj je bio neočekivan, pocrvenela je u licu, a tamna vena natekla joj je na čelu. Uzela je salvetu i prinela je ustima.

„Izvini.“

Stegnuo sam joj nepomičnu šaku na stolu koja je bila sva vrela i ulepljena od znoja.

„Treba ja tebi da se izvinim, pošto sam te terao silom da jedeš.“

Ubledela je i oči su joj se prekrile nekom čudnom smolom. Zakašljala se, zatim je pogledala naokolo, kao da se uplašila da je neko primetio da joj nije dobro. U sali je bila tišina, samo se čulo zujanje televizora, glas spikera koji je pratio kretanje lopte. Iznad njenih leđa, u dnu, otvorila su se vrata kuhinje, žena ih je gurnula svojim telom. Približila nam se i stavila na sto tanjir sa narecima. Bilo je lepo servirano, između narezaka nalazili su se komadići patlidžana i sušenog paradajza, sjajni od ulja..

„Mojoj prijateljici nije dobro, možete li da nam pokažete sobu.“

Zbunjena žena posmatrala nas je pažljivo i postali smo joj sumnjivi.

„Izvinite“, reko, i spustio sam na sto novčanicu od sto hiljada lira uz ličnu kartu.

„Posle ću sići i doneću vam gospođinu ličnu kartu.“

Uzela je novčanicu i polako se uputila prema baru, otvorila metalnu kutiju i dala nam ključ.

Soba je bila prostrana i delovala je čisto, ali je mirisala na neprovetreno. Tu se nalazio krevet obložen daščicama i isti takav orman, sa čijih nožica još uvek nije bio skinut najlon. Dva peškira, prvi svetloplavi a drugi mali, boje morskog oraščića, visili su pored lavaboa. Prekrivač je bio iste zelene boje kao i zavese, premestio sam ga na dno kreveta. Italija je sela, skroz povijena, držeći se neprestano za trbuh.

„Je li imaš menstruaciju?“

„Ne“, i skliznula je ramenima na krevet.

Skinuo sam joj cipele i pomogao da se ispruži. Namestio sam joj jastuk ispod glave, jastuk skoro prazan, koji se potpuno spljoštio, onda sam uzeo onaj sa moje strane da bih je malo izdigao. U sobi se zaista osećao neobičan miris, na neki hemijski proizvod, nešto nezdravo, možda od tog bednog nameštaja, tek donetog iz fabrike. Pomerio sam zavesu, podigao žaluzine i otvorio prozor da bi ušao miris noći koja je bila blaga, ličila je već na letnju.

Italija je drhtala na krevetu. Zatvorio sam prozor i potražio ćebe. Našao sam ga u ormanu, u jednoj od fioka, smeđe, rapavo ćebe nalik na vojničko. Presavio sam ga i stavio preko nje. Uvukao sam ruku ispod da napipam puls. Jedva se čuo. Nisam imao lekarsku torbu, nisam imao ništa, čak ni toplomer, prezirao sam sebe zbog te nemarnosti.

„Ajde da spavamo, molim te.“ Rekla je.

Ispružio sam se pored nje ne izuvši čak ni cipele. *A sada ćemo spavati. Spavaćemo ovako, obučeni, u ovoj ružnoj sobi, a sutra će joj biti dobro, krenućemo rano, još dok je sveže. Zaustavićemo se negde da doručujemo u nekom baru, kupiću novine i nožice za brijanje.* Vino koje sam popio na brzinu stajalo je u mome opruženom telu, nedostajao mi je Italijin glas, nedostajalo mi je njeno telo, ud mi je bio veliki i želeo sam da vodimo ljubav. Ona je već spavala. Ugasio sam svetlo. Njeno disanje bilo je otežano i glasno kao u nekog umornog deteta ili psa koji sanja. A vino nije bilo dobro, načas mi je otklonilo iznurenost i sada sam se ponovo sasvim razbudio, a usne su mi bile otečene, gorke.

Naslonio sam se na Italiju, polako, da je ne probudim. Bila je moja i ostaće moja zauvek.

Mesečeva svetlost osvetljavala je njen profil koji je delovao zgrčeno, nesigurno kao da je na prag sna ponela neku neizvesnost. Nisam se zapitao kakvu. Ali sam se nasmešio u mraku i osetio kako mi se koža zgužvala ispod jagodica, uz čaršav, misleći

kako mi se dopada da je špijuniram. Bio sam srećan, nikada čovek to ne uviđa, Anđela, upitao sam se zašto nas prisvajanje jednog tako prijatnog osećanja zatiče nespremnom, nepažljivim, otuda nam je i znana samo čežnja za srećom ili njeno neprestano iščekivanje. Bio sam srećan, u tom trenutku govorio sam sebi: srećan sam. Srećan sam zbog ovo malo Italije koju mi je ova nestalna svetlost razlivene beline nudila, u ovoj sobi, tužnoj kao neka stolarska radionica.

Čelo joj se sijalo, uzeo sam kraj čaršava da je obrišem. Još uvek je bila vrela, možda još više nego malopre, a mlaz pljuvačke curio joj je iz usta prema vratu na strani na kojoj joj je bila naslonjena glava. Sada sam primećivao da je pri svakom izdisaju ječala. Počeo sam da osluškujem. Ječanje je potom polako utihnulo. Onda se opet pojačalo kao krik preplašene ptice:

„Italija!“ ... počeo sam da je drmam.

Nije se mrdnula.

„Italija!“

Mora biti da se osećala sasvim iznemoglo. Jedva je otvorila usta, kao da je žvakala nešto u prazno, ne otvarajući oči, možda je tražila neku reč, a nije uspela da je nađe.

Ustao sam, stajao sam nagnut nad njom, udario sam je najpre lagano, a onda sve jače po obrazima, pokušavajući da je razbudim. Glava joj se klatila potpuno prepuštena mojim udarcima.

„Budi se... Budi se!“

Nisam poneo lekove, nisam imao ništa. Nisam znao ništa, nisam bio nikakav dijagnostičar, navikao sam da operišem po nekom utvrđenom planu, na otkrivenom delu koji je odasvud prekriven čaršavima. A gde smo se mi nalazili? U pansionu na magistralnom putu koji je meni bio nepoznat, daleko od grada, od bolnice.

Ona se zatim pomerila, promrmijala nešto nalik na pozdrav. Bila je toliko obamrla da su joj moji udarci mogli da liče na blage treptaje krila, kao da je neki leptir golica. Uspravio sam je u krevetu, hteo sam da leđa nasloni na zid i da se ispravi. Ona je to dopustila, malo je skliznula, glava joj je pala na rame. Upalio sam svetlo, otrčao do lavaboja, otvorio slavinu koja je zaškripala i voda me je polila. Pokvasio sam peškir, pritisnuo ga na lice, pokvasio kosu, grudi. Došla je k sebi, otvorila oči, i ostala otvorenih očiju.

„Sta se događa?“ , upitala je.

„Nije ti dobro“, promrmljao sam.

Ona izgleda nije ništa primetila, nije bila svesna da se izgubila u jednom trenutku tokom sna. Grubo sam je otkrio do struka.

„Moram da te pregledam“, rekao sam skoro urlajući. Opipao sam joj trbuh. Bio je tvrd kao kamen. Nije se pomerila.

„Hladno mi je“, promrmljala je.

Pogledao sam kroz prozor i ponadao se da će ovaj mesec prestati da širi svoju belinu i da će uskoro nestati.

Moramo da krenemo, pomislio sam. U tom trenutku sam shvatio da ona mokri, topla barica širila se po čaršavu. Ona me je gledala a nije bila svesna onoga što se dešava, kao da to telo više nije bilo njeno. Ponovo sam joj pritisnuo upaljeni trbuh.

„Je l' osećaš nešto?“ pitao sam glasno. „Je l' osećaš moju ruku?“

Nije lagala.

„Ne, ništa ne osećam.“

Tada sam, Anđela, shvatio da je u pitanju nešto veoma ozbiljno. Italijina leđa su skliznula na dole, a njeno posivelo lice nalazilo se između jastuka.

„Ajdemo.“

„Pusti me da spavam.“

Podigao sam svu otromboljenu, bila je laka kao pero. Na krevetu je ostala mrlja svetlo plave boje, njena plava haljina pustila je boju na čaršav. Prešao sam hodnik i nogom sam počeo da udaram u vrata od mutnog stakla, sa natpisom - privatan stan. Pojavila se neka žena a kraj nje i dečak snuždenog pogleda.

„Bolnica!“, vikao sam, „Gde je ovde bolnica?“

Istovremeno sam tresao Italijinim telom da bih pokazao zbog čega sam toliko očajan, zbog čega sam izludeo. Urlao sam, a oči su mi bile prepune razjarenih suza, toliko sam odbijao da prihvatim to stanje, da su se njih dvoje, možda majka i sin, ščućurili uz zid pokušavajući da mi objasne kuda se ide. Otrčao sam do kola, namestio Italiju na sedišta. Žena je u papučama i spavaćici, ne znajući šta da radi, sva izbezumljena bez potrebe išla za mnom, želeći nekako da mi olakša muku. Video sam

je u retrovizoru na raskopanom platou kroz prašinu koju sam podigao pri polasku.

Uputstva su bila netačna i nepotpuna, a ja sam toliko bio izvan sebe da ih se čak nisam ni sećao. Ali, kad treba nekud da stignemo, Anđela, život nas sam vodi. Put koji je svetlucao u praskozorju bio je metalna igla kompasa koja me je sama vodila. Stopalom sam pritiskao gas i razgovarao sa Italijom.

„Ništa ne brini“, govorio sam joj, „samo što nismo stigli, videćeš, sve će biti u redu. Ne brini.“

Ona je bila mirna, nepomična i sva je gorela, a možda već u komi. A more se već osećalo u vazduhu, po ravnim i sve razvaljenijim putevima, po rastinju. More na jugu sa užasnim građevinama koje su bile okrenute prema plaži, iza puta. U sredini kružnog toka ispod nekoliko zardalih saobraćajnih tabli, stajala je tabla sa crvenom oznakom H u sredini. Prešao sam još nešto više od sto metara i stigli smo. Pravougaona, oniska zgrada skromnih dimenzija, okružena betonskim pojasem. Jedna od onih bolnica na moru koje su zimi skoro sasvim izvan upotrebe. Nekoliko parkiranih automobila, jedna ambulatna kola. Odeljenje hitne pomoći bilo je prazno, osvetljeno samo pomoćnom svetiljkom. Italiju sam nosio u naručju, ostala je bez jedne od svojih cipela boje vina. Provirio sam kroz ovalno prozorče jednih vrata i gurnuo ih, još jedna vrata, opet nema žive duše.

„Ima li nekog?“

Izašla je bolničarka, devojka crne kose, skupljene na potiljku.

„Hitno je“, rekao sam, „gde je dežurni lekar?“

Ne čekajući odgovor, ušao sam u jednu od obližnjih soba, gurnuvši vrata nogom. Uplašena i pomalo uzdržana, bolničarka je išla za mnom zajedno sa nekim bezveznim tipom u nekom mantiliću, nalik na uniformu iz nekog obdaništa.

Najzad sam našao salu za reanimaciju, i ona je bila prazna, zamračena, načičkana aparatima za koje se dalo naslutiti da nisu skoro korišćeni. Prikačio sam Italiju na bocu sa kiseonikom. Okrenuo sam se prema devojci.

„Moram da napravim ekografiju.“

Bolničarka je i dalje piljila u mene, uhvatio sam je za mišice i počeo da drmam:

„Požurite!“

Ubrzo zatim, kolica sa ekografom letela su u mom pravcu, a gurao ih je bolničar u

mantiliću. Otvorio sam orman sa lekovima i mučio se usred tih nepotrebnih kutija. Stigao je dežurni lekar, čovek srednjih godina, sa čekinjastom bradom koja mu se pela sve do naočara. Upravo sam Italiji ubrizgao antibiotik.

„Ko ste vi?“ upitao je glasom iz nepročišćenog grla, kao neko ko je nasilno probuđen.

„Hirurg“, rekao sam, a da se nisam ni okrenuo. Monitor ekografa bio je uključen.

„Šta joj je?“, upitao je.

Nisam mu odgovorio. Pritiskao sam sondom Italijin trbuh, gledajući netremice u monitor... nisam uspevao ništa da vidim. A sada su svi oko mene ćutali, veoma blizu, osećao sam dah dežurnog lekara, otežano pušačko disanje. Onda sam shvatio, mada nisam hteo da poverujem, a i drugi su shvatili. Stomak joj je bio pun krvi. I pored toga, nije nimalo krvarila. Krvarenje je bilo samo unutrašnje, okolni organi možda su već bili nekrotični.

„Gde je operaciona sala?“

Dežurni lekar gledao me je teško dišući.

„Vi niste ovlašćeni da operišete u ovoj bolnici...“

A ja sam već gurao kolica ne znajući u kom pravcu da idem. Sada je bolničarka već šipčila pored mene, pokušavajući da mi pokaže put. Operaciona sala nalazila se u dnu hodnika popločanog svetloplavim pločicama, soba ista kao i sve ostale, sa ugašenim svetlom i smradom alkohola koji je izvetrio u zatvorenom prostoru. Elektrokardiograf bio je bačen u čošak zajedno sa pomoćnim kolicima koja su bila prazna. Ušli smo u taj mrak, odvezao sam krevet sa točkićima na sredinu sale, ispod operacione lampe koja je visila sa plafona. Uključio sam je, veliki deo lampica bio je pregoreo.

„Podignite roletne, otvorite sve širom!“ Rekao sam bolničarki koja je poslušala kao automat.

„Gde su instrumenti?“

Ona se uvukla u neki ćumez odakle su virila vrata metalnog ormana i počela da pretura po policama, pošao sam za njom.

Bila je sa sve četiri na podu, a sa dna fioke izvukla je zapečaćenu kovertu prepunu makaza, sve same makaze. Pogledala me je, nije tačno znala šta mi treba. Izvukao

sam fioku iz ležišta i izručio sve na pod, a zatim još jednu i još jednu. Na kraju sam našao ono što mi je trebalo, skalpel, pincete, raširivač, kauterizator, kleme, igle. Sve sam našao. Uhvatio sam plastične omote i bacio na pomoćna kolica. Rasporio sam Italijinu haljinu na dva dela, uzeo dva kraja i raširio. Njeno telo me je iznenadilo, bilo je nestvarno belo pod tom hladnom svetlošću, kosti sternuma, sitne, ružičaste bradavice prošarane venama.

„Elektrode.“ Rekao sam.

Bolničarka je prikačila elektrode za elektrokardiogram na Italijine grudi. Onda sam je polako intubirao, da je ne bih pozledio. Uzeo sam dva zelena čaršava sa gomile na kojoj su bili poređani i stavio sam ih blago preko Italije, jedan na noge a drugi preko grudi. Pripremio sam potrebnu dozu pentotala. Oprao sam se i na brzinu navukao sterilni mantil preko odela. Dežurni lekar mi je prišao i glasom koji je još više nego malopre ličio na metalni rekao:

„Ova bolnica je nešto više od obične ambulante, nismo opremljeni za ovu vrstu operacija. Ako se nešto dogodi, vi ćete se naći u nevolji, ja, svi ćemo biti u nevolji...“

„Nastupila je sepsa.“

„Stavite je u ambulantna kola, odvezite je u neku odgovarajuću bolnicu, poslušajte me. Ako se dogodi da umre tokom transporta niko neće biti kriv.“

Zgrabio sam ga za lice, Anđela, za komad brade, za uvo, uhvatio sam ono što mi se našlo pod rukom. Sčepao sam ga i tresnuo njime o zid. Otišao je. Ponovo sam oprao ruke.

„Rukavice.“ Rekao sam šireći prste. Smeđa bolničarka potrudila se da mi ih što pristojnije pruži, ali su joj ruke drhtale.

Mladić sa prekratkim mantilom ostao je u ćošku. Sada je na sebi imao dugi mantil i masku. Pogledao sam ga, lice mu je bilo veoma čudnog trapezastog oblika.

„Jesi li se oprao?“

„Da.“

„Dođi onda da mi pomogneš!“

Poslušao je i približio se Italijinoj glavi.

„Drži stalno na oku monitor, budi spreman da, ako bude trebalo, kreneš sa

defibrilacijom.“

Kroz prozor se pojavljivala plavičasta svetlost. Italijino lice bilo je spokojno. Osećao sam se snažnim, Anđela, neočekivano snažnim. Bio je to prizor koji sam već negde video, ko zna gde, možda u snu. Već sam proživio taj trenutak i možda sam ga očekivao. Taj sastanak je već bio zakazan. Izgledalo mi je da konačno ulazim u svoj život.

Strah od krvi koji sam osećao kao dečak, usecanje u meso, taj trenutak beline kada zasečeno meso još uvek ne krvari... možda je to bila ona. Ona je bila ta posekotina. Krv koje sam se plašio, bila je njena, kao što sam se plašio njene ljubavi. Ona je već postojala. Anđela, onaj ko te voli postoji oduvek, postoji pre nego što zna za tebe, pre nego što se rodiš. Sada se više nisam bojao. Neka iznenadna vrelna prodirala mi je u ramena, neko neprobojno i blagotvorno sunce, samo meni namenjeno. „Skalpel.“

Sčepao sam instrument, stegnuo sam ga i postavio na meso. Volim te, pomislio sam, volim tvoje uši, tvoje grlo, tvoje srce, i zasekao. Čuo sam zvuk njenog tela kako se otvara i čekao njenu krv. To mi je uostalom bio posao. Krvarenje je zahvatilo organe a na najizloženijem delu već se prepoznavala tamna nekrotična boja. Premestio sam debelo crevo. Materica je bila siva, tube otečene, gnoja je bilo svuda, jedna velika kesa pravila se ispod Duglasovog špaga. Odmah sam pomislio na abortus, Anđela. Ovu infekciju je morala da izazove neka razorna intervencija. Ipak nisam uspevaio sebi da razjasnim, znajući da sepsa nakon abortusa nastupa za veoma kratko vreme. Biće da je imala još kakvu naknadnu kiretažu koja takođe nije uspela. I nastavila je tako da vuče ko zna koliko tu infekciju. Pomerio sam pogled i zakoračio unazad. A i uz to i ova dodatna briga...

Pogledao sam oko sebe, mladić trapezastog lica gledao me je netremice, bolničarka je bila izbezumljena, a na čelu je imala trag krvi. Pogledao sam sitno Italijino lice, blede kao vosak, sa zelenim odsjajem čaršava kojima je bilo okruženo.

Tada sam zatražio od Boga da mi pomogne. Podigao sam ruke na gore, stisnuo šake sa okrvavljenim rukavicama. Hteo sam da se borim, nisam hteo da je pustim da ode, a hteo sam da on to zna.

Istamponirao sam krv, očistio gnoj, napravio malu resekciju creva. Tek na kraju sam se zadržao na materici. Suviše je bila zahvaćena, infekcija se bila sasvim proširila, nisam smeo da reskiram. Odstranio sam tu sivu kesu koja je trebalo da bude niša našeg deteta. Nisam više podizao pogled, samo povremeno, kada mi je bio potreban neki novi instrument, pogledao bih udesno, u pravcu ruku crnokose bolničarke, koja nikada nije znala šta tačno treba da mi doda. U sobi je odjekivao samo zvuk mojih ruku unutar Italijinog tela. Onaj klizavi, ljigavi, napeti zvuk koji nastaje pomeranjem ruku koje operišu. Na kraju mi se vratio optimizam, povratila mi se vera. Kupao sam se

u znoju, treperio sav i smrdeo. Dan je dopirao sa prozora, obasipao me je svojom novom, potpunom svetlošću. Bolničarka se preznojavala od premora i vrućine. U sobi je, u stvari, tek sada sam primetio, bilo užasno sparno. Počeo sam da zatvaram, vrućina mi se lepila za kosu, za vrhove prstiju. Dijagram je pokazivao pravilne otkucaje. Provlačio sam iglu kroz meso kao vredni krojač koji doteruje već sašivenu venčanicu. Noć je prošla. Uskoro ću, najzad, sesti na ovu stolicu koja se nalazi iza mene. Već dva dana se ne umivam, ne brijem, a ipak sebe smatram anđelom. Spuštenih kapaka, s potiljkom naslonjenim na zid, kao junak nekog televizijskog filma.

Nije preživela. Dva sata kasnije ispustila je dušu. Nalazio sam se pored nje. Bila se probudila. Premestio sam je u sobu na istom spratu, pored njenog, stajao je prazan krevet. Bila se probudila dok sam se nalazio kraj prozora, na visini ulice. Ispitivao sam okolni predeo koji nisam video prethodne večeri a koji se sada ukazivao na svetlosti dana kao zaravnjen i glinovit. Na širokoj reklamnoj tabli, video se kauboj kako jaše na konzervi piva. Ovde se nalazi granica, pomislio sam. Da, čovek se osećao kao da je na nekoj zemlji gde se vrši razmena. Ovaj deo gde se nalazila bolnica, ličio je na nesolidnu, birokratsku zgradu neke carine.

Svakoj ljubavnoj priči potrebni su dokazi, pomislio sam. Prošao je nečujno mali crveni automobil. Sunce je snažno peklo sa neba. Uskoro će ponovo nastupiti leto. Nasmehio sam se.

Nešto je promrmijala a ja sam se okrenuo. Sunce joj je bilo u očima, njene sive zenice bile su posute srebrnim krljuštima.

„Žedna sam...“ prošaputala je. „Žedna.“

Na stočiću sa ultrapasom nalazila se flaša s vodom koju je bolničarka donela za mene a koju sam skoro bio na iskap popio, sasušenog grla, posle operacije koja je trajala skoro šest sati. Ostalo je bilo nekoliko kapi na zelenom staklenom dnu.

Pokvasio sam maramicu iz džepa i prineo je njenim sasušenim, ispucalim ustima. Otvorila ih je kao što žedna ptica otvara kljun.

„Još...“

Ponovo sam nakvasio maramicu i stavio joj je u usta a ona ju je sisala. Sve se odvijalo za nekoliko minuta, odjednom je podigla glavu zgrčivši vrat unazad. Čuo se glas koji više nije bio njen:

„Kako ću?“

A izgledalo je kao da govori nekoj praznini, možda samoj sebi koju je videla izdaleka, nekoj svojoj bliznakinji koju je videla kako iznad, na tavanici, igra. Uvukao sam se u njen pogled, naslonivši se šakama snažno na krevet. Kuda si pošla, maleni ispucali stričku, žabice bez daha. Kuda nameravaš da odeš? Držao sam se oslonjen na šake, ispravljenih ruku, trudeći se da ne padnem na nju. Preprečio sam joj pogled. Bio sam u senci, a ona ispod mene, obasjana svetlošću. Već je bila na onoj strani. Oči izvrnute na beonjačama, tražila je nešto, neko mesto iznad, teškom mukom je pokušavala da ga se domogne.

„Kako ću?“, reče još jednom, jedva čujno, glasom tanjušnim kao nit, a izgledalo je kao da se obraća nekome ko je očekuje tamo gore, na ovoj niskoj tavanici koju je sunce dodirivalo.

Pomilovao sam joj lice a vilica joj je bila neprirodno ukočena. Koža joj je ispod brade bila prošarana plavičastim venama, vrat zategnut i bleđ kao svetionik od pergamenta na vetru. Koliko sam je puta video kako se ovako gubi. Dok smo vodili ljubav, odjednom bi savila glavu prema zidu, istegla vrat koji je postajao izdužen i mršav i tražila neko svoje mesto u tami. Stiskala je kapke u očnu duplju, širila je nozdrve tako kao da prati nekakav miris. Snažan miris sreće koju nikada nije doživela, a kojoj je, beznadežno, sa tog znojavog jastuka, težila. Pokušao sam još jednom da pridobijem njen pogled, ali njena brada iskliznula je iz moje znojave ruke:

„Ljubavi...“

Udahnula je duboko, grudi su joj se najpre podigle, a zatim spustile, a tim izdisajem odlazilo je i njeno telo, prepuštalo se. Onda me je pogledala, a nisam bio siguran da me je videla. Usne su joj se pomerile, poslednju reč je svojim dahom izbacila:

„Ondesi me“

A nije mi rekla kuda. Nepomična na jastuku, nije bila živa, a ni sasvim na onoj strani, negde između, na putu ka smrti. Lice joj je bilo široko, opušteno, gledala je na gore, tamo gde ju je neko očekivao, mirno, lagano. Izdahnula je blago, sa olakšanjem. Tako je ona krenula prema nebu, Anđela.

Ostani tu.

Osetio sam kako mi pljuvačka kaplje po njoj, usta su mi bila prepuna. Nisam se od nje udaljio, nisam pomerio pogled, a ni svoj jad. Ostao sam da dišem iznad nje. Povremeno bih se spustio niže, sasvim blizu, sve u nadi da ću možda svojim dahom uspeti da je povratim. Pritiskao sam je odozgo svojim rastočenim licem. Osećao sam kako njeno telo oslobađa neku laganu energiju, nešto nalik na vodu kada isparava. Nije mi bilo palo na pamet da išta učinim kao lekar, zaboravio sam na to. Posmatrao

sam je onako kako čovek gleda u nešto tajanstveno, očiju budnih, ali zamućenih, posmatrao sam je isto onako kako sam, nekoliko sati pre toga, gledao tebe kako se rađaš. Tako sam je pustio da umre. Pustio sam da joj se onaj poslednji uzdisaj pojavi na usnama i da njegov lahor stigne do mojih trepavica. Ona se već bila izgubila, nešto ju je povuklo na gore. Instinktivno sam se okrenuo i potražio je iznad. Tada sam, Anđela, ugledao naše dete. Njegovo se lice za tren gore ukazalo. Nije bilo lepo, nego tanjušno i grubo, poput majčinog. Došlo je po nju, to malo kurvino kopile.

Tamo gde sam ugledao njegovo lice na tavanici ostala je napuklina na malteru zajedno sa flekom od vlage koja je na njega veoma ličila. Nagnuo sam sa nad onim što mi je ostavila, tim nepomičnim i još mlakim telom, uzeo sam je za ruku i prineo sebi. U redu Graminja, slobodno idi, idi tamo gde život neće moći da ti nanosi bol, samo idi onako ukoso kao pas. Nadajmo se da ćeš tamo gore naći nešto, neki prekrivač, neko krilo, jer crnu stranu ništavila ni najmanje nisi zaslužila.

Po sobi je bilo svega i svačega, stolica, lekova, aparata... Počeo sam da šutiram sve što mi se našlo pod nogom. Zatim sam pogledao svoje šake. Po njima je još bilo belih tragova od nošenja hirurških rukavica. Stegnuo sam svoje beskorisne šake i počeo da udaram svom snagom o zid. Udarao sam svirepo, dok se koža na zglobovima nije raskrvarila, popucala, sve dok se kosti nisu zabelele. Nisam prestao da udaram sve dok neko nije ušao. Ušlo je više njih, a neki čovek me je zaustavio tako što mi je povukao ruku prema leđima.

Kasnije su mi previli šake, sedeo sam na kolicima, gledao u te rane bez ikakvog osećaja bola, kao da one nemaju nikakve veze sa mnom. Umio sam se, vrat sam podvukao pod slavinu, mokrio sam, uvukao sam košulju u pantalone, sve sa tim izranavljenim šakama, i sada sam bio tu mokre kose, slepljene uz glavu, unazad.

Previjali su mi šake, to je radila devojka sa pramenovima kose koji su joj padali na sagnuto lice. Sudski lekar je već bio stigao, popunio formular i otišao. Nju još uvek nisu bili obukli, to je tek trebalo obaviti, njena odeća nalazila se u prtljažniku mojih kola. Nisam joj bio muž, ni rođak, nisam joj bio niko i ništa. Devojka koja me je previjala u odnosu na Italijino telo polagala je ista prava kao i ja, ni manje ni više. Podigla je glavu, stavila iza ušiju kosu koja joj je bila prekrila lice. Zahvalio sam se i ustao sa kolica.

Uvukao sam se u kancelariju direktora bolnice i odatle telefonirao zameniku šefa policije koga sam bio operisao pre nekoliko godina. Čitava procedura obavljena je za manje od pola sata.

Iz obližnje kasarne došao je veoma uljudan narednik. Uspeo je da uspostavi kontakt

sa Italijinom porodicom, sa jednom od njenih sestara. Ona nije imala ništa protiv da se ja pobrinem za telo, naprotiv, laknulo joj je onog trenutka kada je shvatila da ću ja snositi troškove sahrane.

Stajali smo u hodniku, a on je gledao moje ufačlovane šake.

„U kakvim ste odnosima bili sa pokojnicom?“ Uniforma koju je imao na sebi, njegovoj prirodnoj ljudskoj radoznalosti davala je prednost. „Bila mi je verenica.“

Intenzivno plave bile su narednikove oči. Napravio je grimasu nalik na osmeh, usled čega su mu se usekle bore oko plavih očiju:

„Saučešće.“ promrmljao je.

Nešto kasnije u džepu mi se nalazio papir sa gomilom pečata a u naručju Italijina garderoba. Izvukao sam je stojeći sagnut nad prtljažnikom na suncu, na platou ispred bolnice. Otvorio sam njen kofer i preturao. Prestani da razmišljaš, dohvati bilo šta i kreni.

Pokojnike oblače obično dve osobe, a ja sam hteo sam to da obavim. Kada se bolničarka ponudila da mi pomogne, odmahnuo sam glavom i zamolio da me ostavi samog. Nije se usprotivila. Primetio sam da se niko više u toj bolnici nije usuđivao da mi se suprotstavi. Užasavalo ih je i odvrćalo to što sam bio toliko skrhan bolom.

Kako su u smrti hitre noge, Anđela, kako je samo revnosna kad treba da se dočepa onoga što joj pripada. Italija je bila ukočena, nimalo topla, kao krevet, kao sto, kao svaki neživi predmet. Nije bilo lako obući je, morao sam da je prebacim na jedan, a zatim na drugi bok, da bih joj navukao rukave košulje. Ovo je bilo prvi put da mi ona nije pomagala.

Bio sam očajan pošto sam znao da je i najmanjim delićem svoga tela bila živa, pomogla bi mi. Podigla bi te ruke, sada toliko otežale, koje su same padale, udarale o metalnu ivicu kreveta, ne osećajući nikakav bol. Rukave sam bio navukao, sada je trebalo provući dugmad kroz rupice. Ostavila me je baš sada kada znam kako da je volim, sada kada me je tome naučila.

Gledao sam joj bradavice, jednu sa jedne a drugu sa druge strane na razmaknutim dojkmama. Svetle bradavice, nalik na opnu neke larve. Preturajući po koferu našao sam kesu sa nakitom, u kojoj je ona sačuvala moje odsečene nokte.

Sada su se nalazili u mom džepu, u mekanj kesici od somota boje kamilje dlake,

stavio sam joj ih u ruku. *Uzmi svoje dragulje, Italija, ovi požuteli nokti, pretvoriće se u prah, kao i ti.*

Došao je neki čovek sa tamnim naočarima, onako tamnim kao što mu je odelo, cipelama od sjajne kože koje su škripale po parketu. Pokucao je, zatim je ušao, ne čekajući da mu neko odgovori. Bila su mu poznata sva pravila ponašanja u trenucima žalosti, bio je diskretan, ali odlučan. Na osnovu mog otupelog izraza lica, odmah je procenio kakva smrt je po sredi i koliko sam bio satran bolom. Približio se krevetu, otvorio mu se sako, imao je crni kaiš sa žutom šnalom, u ićoju sam se zablenuo. Čovek je bio starinskog kova, besprekoran, kose zalizane želeom i očešljane unazad na ovalnoj glavi, pogleda zaklonjenog tamnim staklima, a usana odlučno zasečenih na licu. Gledao je Italiju i odmeravao njenu težinu. Italija je lepo izgledala. Savršeno opružena u smrti, zatočena u toj kamenoj lepoti, bez senki, bez podlosti. Čovek nije mogao a da ne zapazi tu lepotu, kćeri, toliko je ona bila iznad svih ostalih. Ovo je bila njegova oblast, a od svake smrti bi štošta naučio. Ličio je na nekoga sa okom iskusnog krojača, nekoga ko zna da uzme meru i bez santimetra. Brzo je radio svoj posao. Bila je toliko mršava da bi joj dovoljan bio dečji sanduk. Šteta bi bilo zbog drveta da se uzima bilo šta veće. Gledao ju je stručnim pogledom grobara čiji je zadatak bio da se za nju pobrine. Odjednom sam osetio da mi je ovaj nepoznati čovek veoma blizak. Bili smo na istoj talasnoj dužini. Dvojica ljudi vezana istom brigom. Dva lica nad istom tajnom. Njegovo, iskusnije od moga, ali i pored toga osetljivo, ispod fasade u vidu besprekornog sakoa i zatamnjenih naočara.

Spustio mi je svoju toplu ruku na rame. Bila mi je potrebna ta ruka, kćeri moja, a da to nisam ni znao. Osetio sam da mi prija. Bila je to gruba, odlučna južnjačka ruka, koja me je čvrsto pridržavala za tle. Činilo mi se da mi govori: treba da ostanemo, zaboravimo, a ne da se pitamo čemu ta čad koja nas dotiče. Prekrstio se rukom, a dok ju je prinosiso čelu ličila je na srp na nepoznatom. Prekrstio sam se i ja, posle njega, kao kakav nestašni dečak posle sveštenika.

Dogovorili smo se o tome šta treba da se uradi za narednih nekoliko sati, još uvek je bilo rano, trebalo je još malo vremena da protekne, pre nego što se telo stavi u sanduk. Ja se nikuda nisam žurio, želeo sam da Italija što duže ostane ovako otkrivena. Sunce se pomaljalo iza mojih leđa, na onom drugom prozoru kroz koji još uvek nisam pokušao da pogledam, pošto me više nije zanimalo šta se događa u okolini. Gledao sam kako je Italija bila nepomična dok je svetlost bila sve slabija u njenom pravcu, a hladovina sveta polako se pretvarala u mrak. U plavičastoj, treperavoj svetlosti koja je ispunjavala svaki deo sobe, njena koža je postajala smoždeni pepeo. Zaspao sam sedeći, brade oslonjene na grudi. Poneo sam je sa sobom u san u svom njenom plavetnilu. Batrgala se po blatnjavoj, ustajaloj vodi nekog doka, u pravcu natovarenog čamca, možda poštanskog, voda joj je dopirala sve do

prepona. Čuo sam je kako se pomera kroz vodu, pokušavajući da se približi onom čamcu koji će još kratko biti usidren. Ponela je stvari sa sobom, haljinu od voala sa crvenim cvetovima koja leluja okačena o vešalicu, stolicu postavljenu na dasku koja pluta, a koju ona vuče za sobom po toj plitkoj vodi. Praznu stolicu. Nije umorna i nije tužna, naprotiv, sva je usplamtela, a kosa joj je nalik na žabe u pomrčini.

Kada se sasvim zamračilo, neko je ušao i začudio se što je mrak.

„Što nema svetla?“

Video sam kako ruka kojoj je pripadao taj glas pali svetlo, pošto se u mraku sve nazire. Bio je to sveštenik, niskog rasta, ne baš mršav, sa ogrtačem do zemlje. Lice mu je bilo ispijeno, otromboljeno, bezbojno, sa jednim jedinim izrazom koji je možda trebalo da dočara postignuto blaženstvo, a u stvari je više ličio na kakav podrugljivi kez. Prišao je Italijinom krevetu, promrmljao nekakvu nedokučivu i mučnu molitvu. U mlitavom sveštenikovom mumljanju nije bilo ničeg sakralnog, osećao sam intuitivno da je u stvari neki mračnjak. Beznačajan, kao kakav lenji portir, jedan od onih koji sede u svojoj kućici i pilje nezainteresovano u one koji prolaze kao da su prašina koju podiže široko.

Dao je svoj blagoslov smrti, na brzinu, oplakavši je skoro mutavo i otišao ne ugasivši svetlo.

Svanulo je. Naslonio sam glavu na lakat na krevetu i odozgo gledao Italiju. Nešto tamno počelo je da se pojavljuje na njenom licu, kao da je noć zaboravila neku od svojih seni. Bila je to, u stvari, tamna boja ustajale krvi i prvi znaci raspadanja koje samo što nije počelo. Instinktivno sam pogledao svoje ruke misleći da nisu i one zadobile slična osenčenja. Moja koža u svetlosti praskozorja bila je netaknuta.

Kada se vratio grobar, videle su mu se oči, naočari je bio podigao na gore. Belina košulje isticala se u odnosu na crni okovratnik sakoa pri svetlosti koja je dolazila od spolja. Nije bio sam, sa njim je došao i neki mladić. Spustili su sanduk na pod, izvan sobe. Čovek je pokucao i pojavio se na vratima.

„Dobar dan.“ Rekao je.

„Dobar dan.“ Odgovorio sam.

Klimnuo je glavom, zadovoljan što sam mu odgovorio, pošto sam sada bio u stanju da govorim. Pogledao sam ga u oči koje su bile otkrivene. Shvatio sam da je reč o čoveku svesnom grozote vlastitog poziva.

„Želite li da izađete?“

Izasao sam, uneli su sanduk, njih dvojica, mladić takođe u sakou i sa kravatom, a mršava bolničarka, nezaintersovana, došla je da im pomogne.

Krenuo sam magistralnim putem, prema kafiću, na koji su me uputili. Pored njega, stajali su izloženi bazeni, neke plave prašnjave kade.

„Koliko je sati?“, upitao sam čičicu iza šanka koji se upravo spremao da složi špil karata.

„Šest i nešto.“

Popio sam kafu. Nisam bio gladan, ali sam pokušao da progutam slatku kiflu koja je zadržala ukus celofanske kesice iz koje sam je izvadio. Posle dva zalogaja, ono što je ostalo, bacio sam u bronzanu posudu koja je možda služila kao držač za kišobrane.

„Vidimo se.“ Rekao je čičica iza mojih leđa, dok sam odlazio.

Sada je magistralnim putem prolazio autobus lagano kao brod morem. Nećemo se više videti nas dvojica, kafa je bila grozna. Neću više videti ovu glinenu ravnici koja se gubila prema horizontu. Ovde sam pomislio da ću otići, bio sam poverovao u pustolovinu. A sada, sve stoji, ni daška vetra, a tako je svuda naokolo u ovim predelima, sve u nedogled, kao da je neko zategao providnu foliju koja sprečava svako pomeranje. Italijina smrt prekrila je svu ovu širinu, sve do kraja, sve do onog dela odakle je izašlo sunce. *Zbogom, ljubavi, zbogom.*

Nalazila se u kovčegu, utonula u saten kojim je on ceo bio obložen. Bili su joj uvukli bluzu u suknju, očešljali je. Raskoš tog okruženja, prikrivao je njeno skromno poreklo, činio je da bude nalik na seosku nevestu, sveticu koju nose prilikom procesija. Možda su joj nešto stavili na lice, neku šminku, ili neku kremu, obrazi su joj bili sjajni, a taj sjaj ju je nekako činio jadnom.

„Ima samo jednu cipelu.“ Rekao je grobar.

Vratio sam se na trg i našao cipelu boje vina sa visokom i tankom štiklom koja joj je spala s noge prethodne noći. Obuo sam joj je. Pogledao sam dva đona, jedan nalik na drugi, kao blizanci potamneli ko zna od kojih puteva. To me je pogodilo više od ičeg drugog. Pomislio sam na njene korake, na to koliko joj je bilo teško da hoda, da živi, pomislio sam na ono malo izdržljivosti koja joj nije bila dovoljna. Nožni zglob je bilo ono poslednje što sam joj pomilovao. Onda su zatvorili kovčeg.

Krenuli smo. Nisam imao snage niti želje da vozim, hteo sam da putujem pored ovog ćutljivog čoveka koji je oko struka nosio kaiš sa pozlaćenom šnalom. Zaključao sam svoj automobil i pošao prema mrtvačkim kolima. Pre nego što je ušao, grobar je skinuo sako i okačio ga na kuku koja je virila iz tapaciranog dela pored stakla koje nas je odvajalo od kovčega. Njegov sako dodirivao je drvo u kojem je počivala Italija i tako će biti sve vreme, tokom puta. Dopala mi se ta bliskost. Bilo mi je udobno u tom besprekornom automobilu sa dubokim sedištima, besprekornom kao i vozač. Sa tapaciranih delova i drvene komandne table širio se miris sandalovine.

Putovali smo starim putevima, zakrpljenim na mnogim mestima, koji su kao brazde presecali proplanke, gde je bivalo sve gušće nisko granje divljih šljiva, masline sa napaćenim stablima i poneka palma koja bi neočekivano razbila monotoniju asfalta. To rastinje bilo je zasađeno bez ikakvog reda, tu i tamo bi se pojavilo, tek tako, kao i građevine na koje smo nailazili. Sve ono što se izdvajalo iz vidika, delovalo je proizvoljno, kao da je svakoga časa nešto moglo da se premesti, sruši. Možda je i duh ljudi koji su tu živeli bio istovetan, a možda se red sastojao upravo u toj proizvoljnosti. Da, pošto je oko prestalo da se iznenađuje, počelo da se navikava na haos, čak da u njemu otkriva neki tajanstveni šarm. Gledao sam, a nisam imao tamne naočari, raspolagao sam čistom podnevnom svetlošću koja je klizila po predmetima ogoljavajući ih, istražujući ih sve do najsitnijih pojedinosti. Na kraju krajeva, i putovali smo prema groblju, a ovo je bilo prolazno čistilište koje mi ni najmanje nije smetalo.

Grobar je ćutke vozio. Kosa sjajna od želea, besprekorno bela kragna košulje, nigde ni trunčica znoja, delovao je krajnje otuđeno u odnosu na haotični predeo. Jurio je. Njegov ukočeni vrat nije se pomerao uprkos neprestanom truckanju. Ovo mi je ličilo na putovanje izvan života. Mesto, saputnik u kolima, moje raspoloženje, sve je nosilo beleg istog straha. I kovčeg pozadi, njegovo spokojno njihanje po čojanoj podlozi kola, prilikom prolaska kroz krivine, i preko neravnina. Ili se možda Italijino telo ljuljuškalo tu unutra u tom previše raskošnom kovčegu koji je bio preširok za nju. Ne tražim milost, ništa ne tražim, Anđela, veruj mi, ni meni nije sasvim jasno zašto se vraćam na ovo. Ali kada čovek odviše pije, ne može a da ne mokri. A mokri u neku rupu koja će sve sa sobom odneti ili uz neki zid.

Kamene kuće, kuće obložene pločama morskih stena, radnički stanovi, mali balkoni sa uskim ogradama. Skromni životi prolazili su iza zatamnjenih prozora. Svi su se okretali prema mrtvačkim kolima, neko odgovarajućim gestom protiv uroka, a neko da bi se prekrstio. Okretali su se i dečaci koji su igrali fudbal na malim prašnjavim trgovima, žene na prozorima, ljudi koji su se naćčkani nalazili ispred kafića i dizali glave sa novina. Bilo je mnogo dokonih ljudi naokolo, prisetio sam se, bila je subota.

Prošli smo pored crkve sa veoma strmim stepeništem koje je izlazilo skoro na sam

put. Na stepeništu bilo je nekoliko svečano odevenih osoba. Mršava žena sa malom devojčicom i ružišastim šeširom pratila nas je dok smo prolazili, okrenuvši se samo polovinom tela. Ugledao sam njene živahne oči koje su odisale nekom zlonamernom radoznalošću. Devojčica je imala široku haljinicu koju je žena rukom podigla sve do gaćica. Pogled mi se zadržao na tim modrim nožicama, nalik na visuljke na tom priprostom telu.

Sve ono što mi je prolazilo pred očima, sada mi je izgledalo kao da predstavlja nekakav znak, a možda je zaista to i bio, nekakav mračni trag nezakonite sudbine koja je jedino tako mogla da se ispolji, da se nasumice uvuče u predmete na koje sam nailazio. To putovanje kao da je bilo nestvarao, neka alegorija, neki san. Devojčicine noge izgledale su neživo, lice joj je bilo utonulo u neki prostor meni nedokučiv. Možda me se plašila, možda me je zbog toga njena majka ošinula tim svojim pomodrelim pogledom.

Prestao sam da gledam okolo da ne bih zapao u još veći očaj, tipičan za ovakve prilike. Zagledao sam se u blatnjavu rečicu na čijim je sasušenim ivicama ostalo nešto smeća i lelujavi oblačak mušica.

Čovek kraj mene bio je sasvim natopljen ćutanjem i vlastitom profesijom. U centru naselja usporavao bi, želeći tako da živima pruži priliku da pozdrave kovčeg, da se pred njim pomole. Izraz lica bi mu se sasvim menjao, postajala bi očiglednija njegova namera. Igrao je sebe samog, bio je u tužnoj ulozi vozača koji vozi na poslednji put. Prolazio je a znao je da za sobom ostavlja zabrinutost. Ustanovio sam trag ironije u njegovom profilu. Bilo je u njemu i nečeg lakrdijaškog, nalik na kakvog mangupa koji se prerušava u smrt i vitla srpom pred okupljenim prolaznicima koji, prestravljeni, odskakuju. Sada mi se činilo da sam shvatio da su crne naočari, nepomične na njegovom licu, imale različite namene. Išao je napred polako, razdvajajući gomilu koja mu je išla u susret, koja bi se zbila uza zid, u čoškove, razgovarajući sve tiše, zarobivši poglede, navodeći ljude da pognu glave: ostavljao bi ih je za sobom kao kakvo preplašeno stado.

A onda smo stigli do mora, a nisam to očekivao. Bio sam se naslonio čelom na okno. More je iznenada uletelo u prostor između oka i crnog sedla nosa kao plava, nepomična traka. Prođe voz, tako blizu da mi se učini da me je povukao, instinktivno sam se odvojio od stakla. Put je išao uz šine a ja to nisam bio zapazio, šine su bile sasvim blizu. Prođe i poslednji vagon i opet se pojavi more. Betonske kocke bile su razbacane u blokovima po vodi, na toj tako uzanoj obali, koju su proždirali talasi. Ostao je samo uzani peskoviti pojas, uz samu železničku prugu i niz neuglednih zgrada, različitog oblika, koje su bivale sve gušće u unutrašnjem delu, sa nakrivljenom grivom antena, sve u nedogled.

Trebalo je da se javim tvojoj majci, zaboravio sam na nju a i na tebe. Ostavio sam

vas po strani, u jednom kutku svoga uma, smestio sam vas u njegovu zonu odakle mi se niste činile toliko bliske. Mislio sam na Elzu kao na ženu svoga prijatelja, a što se tebe tiče, nisam se osećao kao otac, nego kao siročće. Moje oko koje se ogledalo u staklu, posmatralo me je kao oko kakvog zbunjenog gmizavca.

Velika reklama sa slavinom iznad lavaboa prolazila je kraj mene. Nalazili smo se na putu širem od prethodnog. Grobar je promenio brzinu i pustio je motor da se izduva, po tom, ravnom asfaltu. Nije bilo pregrade između dve trake puta, moglo je da se desi da neki od automobila koji ide prebrzo izgubi kontrolu. Pošto su svi, a u to sam se uverio tokom putovanja, hteli da provere da li je naš automobil pun. Dok bi mu se pogled zadržavao na onome što prevozimo, vozaču je mogla načas da popusti pažnja i da nas udari. U krajnjoj liniji, mi smo bili oličenje smrti što juriša. Divno bi bilo umreti u mrtvačkim kolima pored grobara. Malo je falilo da poverujem da mi je sudbina takav kraj dodelila. Moj saputnik izgleda da o tome ništa nije znao, bio je daleko od svakog predviđanja, sav nabijen kao tuč, on je vozio. Ruku čvrsto prikovanih za volan, pogleda uperenog u tamna stakla.

Stadosmo da sipamo benzin.

„Želite li nešto da pojedete?“, upitao me je gledajući u staklenu zgradu iza pumpe.

Ona nije pošla sa nama. I poslednji put kada sam se zaustavio kraj autogrila, nije pošla sa mnom, spavala je na sedištu, ili se možda pravila da spava. Naišao sam na njene otvorene oči kako me gledaju kroz prozor kada sam se okrenuo, pošto sam bio pogledao isključenu spravu sa plavim četkama za pranje automobila, a posmislio sam da nećemo uspeti, da ću je opet izgubiti. U autogrilu postalo mi je jasno da će umreti.

Grobar je jeo. Uzeo je porciju hladnog pirinča i mineralnu vodu. Uvukao je salvetu u kragnu košulje. To je učinio veoma pedantnim pokretom. Gledao sam kako to lagano obavlja, nametnuvši sebi tu sporost, skoro neugodnu, što mu je svakako kao karakteru bilo svojstveno, ali se činilo da ide u prilog poslu kojim se bavio. Zahvaljujući nevidavnosti njegovih pokreta izgledalo je kao da poziva onoga na koga će doći red da bude strpljiv, s obzirom na neizbežnu završnicu koju je on lakonski sažimao.

Niko nije seo pored nas. Počinjao sam da uviđam dobre strane činjenice što putujem sa sahraniteljem, nisam mogao da poželim boljeg saputnika od njega koji je podizao viljušku ne pomerajući glavu niti saginjući vrat. Uzeo sam voćnu salatu i pivo. Pio sam slamkom iz ledene flaše, gledajući kroz prozor mrtvačka kola parkirana dole ispod nadstrešnice od enernita. Uzeo sam plastičnu viljušku i počeo da nabadam komadiće voća, bobica tamnog grožđa izletela je iz činijice i pogodila grobara u kragnu. Zbunila ga je ta mala nezgoda. Utrošio je prilično vremena dok je namestio salvetu, a ja sam ga slučajno pogodio u jedini nepokriveni krajičak čiste košulje.

Izvukao je salvetu, pokvasio mineralnom vodom i protrljao fleku. Nisam mu se čak ni izvinio. Posmatrao sam tamne dlake koje su se sada providele kroz mokru pamučnu tkaninu zalepljenu za kožu. Bio je skinuo naočari, spustio ih na sto sa raširenim drškama. Oči su mu bile sitnije nego što sam pretpostavljao.

Ponovo sam se prihvatio piva i uvlačio ga sve dok nije počela da se čuje pena.

„Jeste li za kafu?“

„Ne, hvala.“

Ustao je i vratio se noseći u ruci šoljicu. Popio je kafu a zatim je kesicu sa šećerom stavio u džep sakoa. Naočari više nije ponovo stavljao. Sada su njegove zabrinute ruke dodirivale drške koje su bile prislonjene jedna uz drugu.

Naslonio sam se na staklo naspram isključenog ventil konvektora sa rebrima u kojima se nalazila stvrdnuta prljavština.

„Da li vam je ona bila ljubavnica?“

Njegovo pitanje stiglo mi je sasvim nenadano, kao što mi se činio nenadanim i vetar koji je šumeo između slojeva eternita iznad mrtvačkih kola.

„Zašto mislite?“

Nisam se još bio okrenuo. Flaša piva videla se u staklu, širila je zeleni odblesak po ovoj prljavoj i bezličnoj površini.

„Nije imala burmu, a vi je imate...“

„Možda je nije nosila...“

„Ne, takve žene obično nose burmu.“

„Možda ju je izgubila.“

„Kupe je one ponovo, uštede od kuhinje, zaduže se, ali je ponovo kupe.“

Možda bi bolje bilo da nije uopšte progovorio, glas mu je bio daleko manje besprekoran od ćutanja.

„Mnogo ste je voleli?“

„Šta se to vas tiče?“

„Ne tiče me se, pitam, tek onako.“

Pokupio je naočari sa stola, podigao ih i pogledao u tamna stakla naspram svetlosti.

„Pre godinu dana umrla mi je žena.“

Ponovo je stavio naočari preciznim pokretom ruku. Široke drške od tamne kosti skliznule su iza ušiju, a on se zadržao da proverii da li ih je pravilno postavio, zatim je spustio ruke. Bio je već ustao.

„Hoćemo li?“

Sada mi je tokom vožnje izgledao tužnije ili sam se možda ja tako osećao, put je ličio na kašu sivog blata koja se kotrlja ispred maske kola.

„Mnogo sam je voleo...“ prošaputao sam, „mnogo“.

Kasnije smo se bili zaustavili na delu prekrivenom belom zemljom posred njive, uz lokalni put. A crni automobil nevešto parkiran. U blizini se nalazio veliki dud, naslonio sam se na njegovo stablo koje je bilo toplo, znatno toplije od mojih leđa. Spustio sam glavu i plakao. Grobar je stajao ispred mene. Nešto ranije bio se sagnuo da me uteši, zagrlio me je: „Budite hrabri...“ a onda se ponovo uspravio i čulo se pucketanje njegovih kolena dok se ispravljao, na toj livadi sa visokom travom kroz koju se provlačio vetar i melodično brujaao. Sve sam mu bio ispričao, znao je za Elzu, za tebe koja si se tek bila rodila, za Italiju. Zbog nje sam plakao, bez prestanka, kad god bih je pomenuo. Nisam uspevao da izgovorim do kraja njeno ime, zajecao bih na pola, podrigivao na pivo koje mi se stalno vraćalo kao da fermentiše i kao da mu zapremina raste u mome truhu.

Grobar, ganut i pun ljudske samilosti, samo bi me, ovako sveg zarozanog, s vremena na vreme pogledao. Pogledao bi izgrizene usne, oči suviše crvene da bi čovek imao snage da ih gleda. Zatim se povlačio, spuštao pogled na travu koju je vetar pretvarao u muziku sa fijukom koji je odlazio u vidu vrtloga. Ispužio je svoju cigaretu u tišini i bacio pikavac na beli puteljak. Ugasio ga je pritiskajući đonom, gledajući kako se stopalo krivi u crnoj cipeli.

„Umire se onako kao što se i živi. Moja žena je otišla a da nikoga nije uznemirila, kao list.“

Ponovo smo pošli i ostatak putovanja odvijao se kao i prethodni deo. On, sa svojim krutim vratom, a ja, čelom naslonjen na prozor. Mada po duši sasvim različiti, bili smo, jedan uz drugog, kao dva vuka što su jurila za plenom koji im je utekao, a onda umorni dahću u tmni šipražja, a još uvek su gladni.

Kada smo stigli, u vazduhu se osećala ubitačna vrelina. Selo, izniklo na komadu zemlje zasečenom na vrhu, podsećalo je na ugašeni krater nekog vulkana. Kuće svetlo oker boje, gusto načičkane, ličile su na tragove sumpora u steni.

Žene odevene u teške narodne nošnje, sa čarapama od crne vune, u radnoj obući, sa maramama prebačenim preko leđa, išle su pored raskopa koji je vodio do groblja, ne nagoveštavajući da će se skloniti, gledale su podozrivo jedna drugu kao koze. Na čistini ispred kapije gde smo stigli krećući se brzinom ljudskog hoda, ostali svet, odeven kao što se mi danas odevamo, stajao je kraj malog automobila, gledao sa istom zapanjenošću nepoznata mrtvačka kola koja su se iznenada pojavila sa kovčegom bez cveća. Grobar se okrenuo da uzme sako.

„Oдох da na brzinu sredim još neke papire.“

Pokupio je svoju torbu od crne kože, tvrdu kao kakav mrtvački kovčeg.

Video sam ga kako odlazi iznad dva stuba na koja je bila oslonjena metalna ograda groblja, kako skreće levo, bez ikakvog premišljanja. Možda sva groblja imaju sličnu topografiju, neosporno je da se on kretao po tom prostoru tišine kao da ga je već poznavao, čak su mu noge bile nekako ustreptale, kao životinji kada prepozna svoju štalu. Njegova se figura izgubila iza belih nadgrobniх ploča koje su se otvarale kao lepeza. Mali automobil je krenuo, dižući prašinu. Izašao sam i ispišao se okrenut leđima prema groblju, zaklonjem mrtvačkim kolima, ostavljajući trag tamniji od okolne zemlje.

Grobar se vraćao a sa njim i neki oniži čovek u tamno plavom radnom kombinezonu. Jedan drugome su nešto rekli pre nego što su se razdvojili. Grobar mi je prišao:

„Kad zađe sunce zaključavaju, trebalo bi da nađemo sveštenika.“

Kovčeg je već bio izvađen iz kola, iskopana zemlja stajala je na gomili. Sveštenikova mantija je lepršala kao i njegova kadionica a dim tamjana strujao je prema nama. Bogalj se nije pomerio, čekao je svoju nadoknadu. Pošao je za grobarem i sada je tu stajao sa izrazito neutešnim izrazom lica, kao da je i to bilo uračunato u cenu. Celom težinom tela bio je oslonjen na dužu nogu. I čuvar groblja je

ostao. Zajedno smo spustili kovčeg, što nije bio zanemarljiv posao. Grobar je bio skinuo sako, tek ga je u poslednjem trenutku ponovo navukao. Čelo mu je bilo prelakirano znojem na koji se nalepila zemlja koju je vetar razneo. Bio je to naporan fizički rad koji je duhu doneo olakšanje. Osećao sam se spokojno dok me je taj topli vetar dodirivao. Moje su ruke bacile prvi grumen zemlje na Italijin kovčeg, a sada je čuvareva lopata već uveliko nabacivala zemlju, prvo bi je zahvatao, a zatim izručivao. Osećao sam i dalje bol, ali je malo uminuo, otupeo usled umora. Ostajalo je bezizražajno lice bogalja ispod čube od svetle kose, kao glavica crnog luka tek izvađena iz zemlje, ostavljena nasred polja. A moj pobratim grobar odavao je sliku osobe mirne savesti pošto je pre sutona uspeo da okonča svoj radni zadatak. Pozlaćena šnala na kaišu pomerala se polako, u ritmu njegovog disanja.

Poduži dan primicao se kraju. Pogledao je gore, tačno, kao da seče, poprečno, kao da leti: mrak bi ga obeštetio. Italija je bila pod zemljom, a zemlja je prošla kroz moje ruke, skliznula je kroz grabulje mojih prstiju sveža i grumuljičava. Ona je sahranjena, a sa njom i kratkotrajnost ljubavi.

Ugledao sam neku senku, tamnu poput senke ptice.

Neki čovek odeven kao seljanin zaustavio se nekoliko metara dalje, delimično prikriiven zidom kolumbarijuma koji je delio groblje. Bio je to starac, majušan kao kakvo dete. Stajao je nepomično, držeći kapu u ruci. Nije se tu nalazio malopre, kada sam se ja sagnuo da zahvatim grumen zemlje, ili ga možda nisam primetio. Izgledalo je kao da je ni iz čega iskrasao. Njegove oči zastale su u mome pogledu, lišene svake ljubopitljivosti, kao da me je poznao. Okrenuo sam se napred, ali nisam prestao da mislim na taj pogled uperen u moj potiljak. Tada sam se prisetio one fotografije u italijinoj sobi, onog mladog čoveka na žutoj slici. Njen otac, njen prvi mučitelj. Okrenuo sam se ponovo prema njemu, ovog puta sa namerom da mu priđem. Njega više nije bilo, ostao je samo vetar koji je mleo iza kolumbarijuma i tamna pozadina na kojoj se ništa nije razaznavalo. Možda nije bio on, možda samo neki radoznali posetilac. Oprostio sam mu, Anđela, a time sam oprostio i svome ocu.

Nikakva ploča nije ukazivala na Italijino prisustvo. Grobar se dogovorio sa čuvarom da postavi jednostavnu ploču, bez ikakvih ukrasa, čija je izrada iziskivala najmanje desetak dana. Pružio mi je notes sa papirom na kockice i hemijsku olovku:

„Šta hoćete da bude napisano?“

Napisao sam samo njeno ime probušivši papir vrhom olovke. Sve je bilo završeno. Gledali smo zatrpanu rupu, očekujući da se neko odluči i krene. Grobar se prekrsti i pođe. Polako za njim krenu i bogalj. Nisam smatrao da išta treba da obavim, niti sam

mislio na nešto određeno. Pomislio sam kako ću se jednog dana sećati ovog trenutka i kako ću mu pridodati nešto čega nije bilo. Prisećajući ga se, naći ću načina da ono što mi se sada čini besmislenim učinim svečanim. Zahvatio sam rukom malo zemlje, mislio sam da je stavim u džep, a stavio sam je u usta. Žvakao sam zemlju, Anđela, možda i nesvestan onoga što činim. Tražio sam nešto čime bih se sa njom pozdravio, a nisam našao ništa drugo, nego sam zaprljao usta. Ispljunuo sam, i spoljašnjom stranom šake obrisao ono što je ostalo na usnama, ono što je bilo na jeziku.

Grobar je mojim čekovima isplatio sve što je trebalo da se plati i sada se vraćao. Čekao sam ga ispred groblja koje je već bilo zatvoreno, naslonjen na spoljni zid, gledao sam niz strminu u podnožje gde su se kao tačkice videli osvetljeni stanovi preko kojih su prolazili farovi automobila u pokretu. Prepoznao sam ga po koracima, već se zamračilo. I on se naslonio na isti zid. Iz džepčića sakoa izvukao je kesicu sa šećerom koju je poneo iz autorgila. Otcepio je vrh i sasuo je u grlo. Toliko mi je bio blizu da sam čuo zrnca pod njegovim zubima, škriputanje od koga sam se naježio. Pomerio je jezik ka nepcu, da bi osetio slast koja se sigurno već razlila i stopila sa njegovom pljuvačkom. Pogledao je dole gde su se zadržale i moje oči, u strmoglavi mrak po kome su plutale svetiljke.

„Ne znam.“ Reče.

„Šta?“

„Nepravična je smrt.“

Progutao je poslednji gutljaj zaslađene pljuvačke.

„Mislim da je ipak pravična.“

Gledao sam prema groblju. Sada je više ništa neće boleti. Dobro je što sam tako mislio.

Ada je tu predamnom, sasvim blizu. Nalazim se naspram iste one strmine od pre petnaest godina. Ti si tu, u mraku, jedna od onih svetiljki koje u dnu titraju. Ne znam zašto sam te dovukao dovede, Anđela. Ali znam da stojim uz onaj zid, ti si samnom, držim te kao kakvog taoca.

Italija, ovo je moja kći, ovo je ona mala devojčica. Podigni glavu, Anđela, da te vidi ova gospođa, pozdravi ovu kraljicu. Je l' tako da liči na mene, Italija? Ima

petnaest godina, guza joj je malo punija, bila je prava mršavica, a od pre godinu dana guza joj je malo punija. To su te godine. Ona ti jede između obroka i nema običaj da zakači kacigu. Nije savršena, nije ništa specijalno, devojčica kao i mnoge druge.

Pun je svet takvih kao ona. Ali je moja kći, Anđela. Jedino što imam. Pogledaj me, Italija, sedi na ovu praznu stolicu koju nosim u sebi i pogledaj me. Jesi li stvarno mislila da mi je oduzmeš? Ostani tu, hoću da ti kažem kako je bilo, kako je bilo kada sam se vratio nazad i nastavio da pratim tragove istih koraka. Ostao sam bez emocija, ostao sam bez osećaja bola, bez utehe. Anđela je bila zato jača od mene, jača od tebe. Hteo bih da ti dočaram miris novorođenčeta u kući, to je nešto divno što se uvlači u zidove, što ulazi u nas iznutra. Prilazio sam njenoj kolevci i ostajao uz njenu znojavu glavicu. Smejala se već prilikom buđenja i sisala prst na nozi. Gledala me je netremice svojim ogoljenim pogledom novorođenčeta, gledala me je onako kako si ti činila. Bila je kao kakva topla furunica, bila je blagotvorna. Bila je nova i zveckala je, bila je pravi dar. Život. A ja sam se plašio da je prigrlim. Neki avion upravo sada preleće nebom, uskoro će se spustiti na zemlju. U njemu se nalazi uplakana žena, još uvek je gore. Žena od pedeset tri godine, malo punija, sa kesicom koja joj se napravila ispod brade, to je moja žena. Uz miris njene kože zakoračio sam u starost. Ona gleda jedan oblačić, gleda svoju kći. Raseci taj oblak, Italija, raseci ga kao roda. Vрати mi svoju Anđelu...

„Profesore...“

Ustajem, ali nisam stvarno stao na svoje noge u odnosu na život.

„Završavamo.“

„Kakvi su parametri?“

„Normalni.“

Srce hoće da iskoči kroz obraze, a u rukama mi je jecaj. A i malo sam se upišao. Hvatam Adinu mišicu i stežem je, to je poslednje parče tišine.

Onda nastupa haos od emocija, od galame koja dolazi sa svih strana. Vraćaju mi se glasovi, mantili, vrata koja se otvaraju. Alfredov mantil sav umrljan krvlju. To je prva stvar koju opažam. Svukao je rukavice, ruke su mu bele. Dolazi mi u susret sa takvim rukama.

„Malo je potrajalo, imao sam teškoća sa durom, kontrahovala se, mnogo je krvarila, jedva sam uspeo da koagulišem.“

Kapa mu je skroz mokra, oko usta ima tragove maske, a lice potpuno izbezumljeno. Govori prebrzo, zapliće jezikom.

„Nadajmo se da kompresija nije bila do te mere izražena da bi izazvala difuznu leziju mozga.“ Potvrđujem uzimajući vazduh. „Je l' to sada procenjujete?“

„Da, rekao sam Adi da pokuša da je probudi, to će malo potrajati.“

Tvoja glava obavijena zavojima klizi prema sali za reanimaciju. Bolničar gura krevet polako, pažljivo. Sada su između staklenih zidova. Gledam tvoje sklopljene oči, čaršav koji se pomera na tvojim grudima. Gledam da li dišeš. Ada te je odvojila od respiratora, nisi više pod anestezijom, pokušava da te privede k svesti, da vidi kako ćeš reagovati. Kreće se oko tebe, tvojih cevčica, sa izuzetnom pažnjom. Bleda je, umorna, usne su joj suve.

„Idite“, prošapćem joj.

Nerado me poslušala. Sada si opet sa mnom, Anđela. Sami smo. Milujem ti ruku, čelo, milujem sve otkrivene delove. Pod glavu ti podmećem jastuk u obliku krofne, neophodan da ostaneš u tom položaju. Mišići vrata moraju da ostanu zategnuti da ne bi komprimovali venske krvne sudove. Glava mora da bude iznad nivoa srca. Uši su ti smeđe od dezinficijensa, imaš malo asfalta utisnutog u obraze, ništa nemoj da brineš, to će samo da se očisti, ako ne, skinuću ti laserom. Kupiću ti šešir za glavu. Kupiću ti stotine šešira. Doći će prijatelji da te obiđu i izgledaćeš im smešno sa tim zavojima. Zavidice ti što izostaješ iz škole. Spustiće ti muziku na krevet. Doneće ti i cigaretu. Daće ti je onaj mali, onaj mangup sa dredovima, onaj što ti samo do ramena dopire. Je l' on tvoj dečko? Sviđa mi se, sviđa mi se njegova frizura. Sviđa mi se sve ono što se i tebi dopada. Iznajmiću rolšue. Crne, one sa mnogo točkića. Hoću da ih vozim sa tobom svake nedelje kada je zatvoren saobraćaj. Hoću da se ispadam, da mi se smeješ. Neki čudan jecaj prolazi ti kroz grudi. Priključiću te na respirator, ne pomeraj se. A ti si se pomerila. Stegnula si mi ruku.

„Da li me čuješ? Ako me čuješ otvori oči, ljubavi. Ja sam, tati.“

Otvaraš ih bez ikakvog napora, kao da je to nešto sasvim jednostavno. Otkrivaš beli i tamni deo oka i gledaš me. Ada mi je iza ramena:

„Šta se događa?“ Možda nije primetila, ali zaurlala je.

Ne prestajem da te gledam, da se smešim sav raspilavljen.

“Reagovala je, stisnula mi je prst.“

Možda je to samo refleksni pokret izazvan pritiskom.“

„Ne, otvorila je i oči.“

Alfredo se presvukao. Umio i očešljao. Izgleda kao sportista koji je pobedio u trci. Na cipele je navukao kaljače.

„Povišeni intrakranijalni pritisak, akutna anemija, zastoj srca... uopšte nisam pomislio.“

„Znam.“

„Nadao sam se.“

„Dobro je što si se nadao.“

Staje iznad tebe, stimuliše te, proverava kako reaguješ. Ponovo otvaraš oči. E sada mi se čini da prepoznajem tvoj smešan, tromi pogled. Alfredo kontroliše lekove na temperaturnoj listi, bolje da se nastavi sa malom dozom anestetika, prva dvadesetičetiri časa, treba sasvim da miruješ. A zatim odlazi, onako kako to uvek radi, naglo, ne pozdravivši nikog. Vraća se u svoj život razvedenog muškarca u onu kuću koju sređuje Filipinka kada njega nema. Kolege sa odeljenja za reanimaciju ne gledaju ga dok odlazi. Nagnuti nad spiskom lekara, dogovaraju se o dežurstvu. Samo ga Ada prati pogledom, smeši mu se. Nije bio dežuran, vratio se u bolnicu da operiše. Možda je to uradio zato što ga je ona zamolila.

Kroz staklo vidim tvoju majku. Njen kaput, tašnu, njeno lice. Tvoja majka koja prezire bolnice, ona ne zna kako one izgledaju, njena noga nikada nije kročila na odeljenje za reanimaciju. Ona se nalazi pored bele plastične zavese koja je navučena na jedan deo. Gleda te. Možda je tu već prilično dugo. Pogledao sam u tom pravcu i slučajno je video, mislio sam neka bolničarka. Niska je, raščupana, ostarela. I znaš na šta liči, Anđela? Znaš na šta liči sa tim babskim licem? Na majku koja gleda kroz staklo odeljenja za neonatologiju. Baš tako. Majka u bolesničkom mantilu, sa grudima bolnim od nadošlog mleka, majka koja gleda svoje novorođenče, svoje crveno majmunče. Takav joj je pogled, pogled žene opuštenog i ispražnjenog trbuha dok osmatra telo izašlo iz njene utrobe. Nije tužna nego zablesavljena. Ne ulazi, ostaje tamo.

Ustajem i idem k njoj. Grlim je, ona je drhtavi prut. Ona je miris doma u ovoj pustinji od anestetika.

„Kako je?“

„Živa je.“

Pomažem joj da navuče mantil, masku, kaljače i papirnu kapu za glavu. Nagnula se nad tobom i gleda te izbliza. Gleda zavoje, elektrode na grudima, cevčice u tvom nosu, u tvojim venama, kateter.

„Smem li da je dotaknem?“

„Naravno da smeš.“

Najpre te dotiče njena suza. Pada ti na grudi, ona je zaustavlja svojim prstom.

„Gola je, zar joj nije tako hladno?“

„Ovde unutra, stalno je ista temperatura.“

„Znači, ona oseća?“

„Naravno.“

„Nije u komi?“

„Ne, sedirana je. Ona je u farmakološkoj komi.“ Potvrđuje otvorenih usta:

„Ah, tako...“

Opet je grlim. Mala je, zgurila se. Usud je prešao preko nje kao buldožer.

„Nadala sam se sve vreme da će avion pasti. Nisam htela da je vidim mrtvu.“

To je sve što je rekla.

Sada sedi kraj tebe. Malo se pribrala. Nije više toliko izbezumljena, nije više toliko otupela. Sada je meduza koja pulsira. Vas dve ste opet onako bliske kao u vreme plodove vode. Osećam to, već plutate jedna prema drugoj u ovoj tišini. Ove noći će se njena glava otromboljiti prema vratu, ali neće prestati da ti drži ruku. A sutra će tačno znati šta treba da uradi za tebe. Znaće to bolje od mene, od Ade, od bilo kog drugog. Ona će se o tebi brinuti, ona će tumačiti pokazatelje tvog oporavka. Pratiće monitor, infuziju, daće ti da piješ kašičicom, biće prisutna kada te budu previjali. A kada ti bude izrasla kosa, ona će se ošišati. Na leto ćete se slikati s kratkom kosom i naočarima za sunce, kao dve sestre.

Prepuštam te njoj. Ostavljam vas žive, vezane jedna za drugu. Kao pre petnaest godina, u istoj bolnici.

„Neću dugo.“ I ljubim je u glavu.

Sada sam ja taj koji vas posmatra kroz staklo, kraj plastične zavese.

Nikada me nije ništa pitala u vezi sa onim mojim odlaskom, ponašala se kao da se nikud nisam makao. Uvukli smo te u nosiljku i otišli kući. Kada ti je otpao pupak, vratili smo se u onu borovu šumu i postavili ga u rašlje stabla, za tvoju sreću. Volim je, Anđela. Volim je zbog toga što je takva, zbog svega u vezi sa nama. A mi smo dva veterana u brzom hodanju koji idu u pravcu prašnjavog cilja.

Napolju je sitna kiša. Prsne poneka kap koja liči na vlažni prah. Otvorio sam ormarić, skinuo sam se i ponovo obukao. Hodao sam i ušao u ovu modernu kafeteriju, sa mnogo stolova, koja je prepuna tokom pauze za ručak. Sada je skoro prazna. Gledam preostale trouglaste sendviče. Sedam kraj vrata gde ima najviše vazduha. Na srednjem prstu mi je tvoj prsten, uspeo sam da ga navučem, ne znam kada, a sada ne mogu da ga skinem. Kiša je. Pod kišom, u jednom kutku ovoga grada, vodio sam poslednji put ljubav sa Italijom. Kad god pada kiša, gdegod da se nalazi, sigurno joj je žao što nije živa. Bila je deo mene kao kakav preistorijski rep, nešto što se okrnjilo usled prolaženja vremena, ali je ostalo u tragovima, kao neko tajanstveno prisustvo u praznini. Gladan sam.

Približava mi se devojka da primi porudžbinu. Lice joj je spljošteno, kecelja na pruge, a pod miškom nosi tacnu. Ona je poslednja žena ove priče.